

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO-TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI**

144 947

**MÜZİK VİDEOLARINDAKİ EROTİK, MÜSTEHCEN VE PORNOGRAFİK
GÖRÜNTÜLERİN İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ**

MASTER TEZİ

**Hazırlayan
Pınar Mehri CEYLAN**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet ÇİFTÇİ**

Ankara - 2004

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO-TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI**

**MÜZİK VİDEOLARINDAKİ EROTİK, MÜSTEHCEN VE PORNOGRAFİK
GÖRÜNTÜLERİN İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ**

144947

MASTER TEZİ

**Hazırlayan
Pınar Mehri CEYLAN**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet ÇİFTÇİ**

Ankara - 2004

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Pınar Mehri CEYLAN' a ait "Müzik Videolarındaki Erotik, Müstehcen ve Pornografik Görüntülerin İlköğretim Birinci Kademe Öğrencileri Üzerindeki Etkisi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Radyo-Televizyon ve Sinema Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan... Prof. Dr. Secil Biker feril

Üye...Doç. Dr. Ahmet ÇİFTÇİ (Danışman).....

Üye...Doç. Dr. Nilgün Gürkan Patırıcı.....

ÖNSÖZ

“Müzik Videolarındaki Erotik, Müstehcen ve Pornografik Görüntülerin İlköğretim Birinci Kademe Öğrencileri (7-12 Yaş) Üzerindeki Etkileri” başlıklı Yüksek Lisans tezi, günümüzde müzik videolarının çok yoğun ilgi görmeleri dolayısıyla çocukların da bu yapımları çok fazla izliyor olmaları dikkate alınarak, müzik videolarının içeriğinde yoğun olarak yer alan erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerin, bu yapımların anlatı yapılarından dolayı, özellikle çocukların cinsel, ahlâki ve zihinsel gelişimleri üzerinde olumsuz etkilere neden olabileceği savından hareketle hazırlanmıştır. Önemi, bu konuda ülkemizde detaylı bir çalışma yapılmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Tez kapsamında destek ve yardımlarından dolayı Tez Danışmanın Sayın Doç. Dr. Ahmet Çiftçi'ye, anket sorularının hazırlanması konusundaki yardımlarından dolayı Sayın Doç. Dr. İrfan Erdoğan'a ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Galip Yüksel'e, araştırma bulgularının değerlendirmesi konusundaki destek ve yardımlarından dolayı Sayın Dr. Ali Eba Demirbağ a, anket uygulaması sırasındaki yardımlarından dolayı Çankaya Halide Edip Adıvar İlköğretim Okulu, Yenimahalle Oğuzlar İlköğretim Okulu ve Sincan Nedret Arif İlköğretim Okulu Yönetici, Öğretmen ve Öğrencilerine, ayrıca çalışmalarım boyunca yardımlarını esirgemeyen kardeşim ve mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Pınar Mehri CEYLAN

ARALIK - 2003

“Müzik Videolarındaki Erotik, Müstehcen ve Pornografik Görüntülerin İlköğretim Birinci Kademe Öğrencileri Üzerindeki Etkileri”

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	
İÇİNDEKİLER.....	
KISALTMALAR CETVELİ.....	
TABLolar CETVELİ.....	
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM
MÜZİĞİN GÖRSELLEŞMESİ

I. MÜZİĞİN TANIMI, İŞLEVLERİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	5
A. Müziğin Tanımı ve İşlevleri.....	5
B. Müziğin Tarihsel Gelişimi.....	7
1. Tarih Öncesi Ve İlkçağ Müziği.....	7
2. Ortaçağ Müziği.....	8
3. Yeniçağ Müziği.....	8
II. POPÜLER KÜLTÜR VE POPÜLER MÜZİK.....	11
A. Popüler Kavramı ve Popüler Kültür.....	11
B. Popüler Müzik.....	12
C. Müzik Videosu.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOCUĞUN KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINA KARŞI KORUNMASI

I. ÇOCUK VE KÜÇÜK KAVRAMLARI.....	21
II. ÇOCUĞUN CİNSEL VE BİLİŞSEL GELİŞİMİ.....	23
A. Çocuğun Cinsel Gelişimi.....	23
B. Çocuğun Bilişsel Gelişimi.....	27
III. TELEVİZYONUN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	36
IV. ÇOCUĞUN KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINA KARŞI KORUNMASI AMACIYLA GETİRİLEN HUKUKİ DÜZENLEMELER.....	53
A. Çocuğun Kitle İletişim Araçlarına Karşı Korunması Gereği ve Önemi.....	53
B- Uluslararası Belge ve Sözleşmelerde Küçükleri Koruyucu Hükümler.....	58
1. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	58
2. Avrupa Konseyi İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme.....	59
3. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme.....	59
4. Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi.....	62
C. Anayasamızda Çocuğu(Küçüğü) Koruyucu Hükümler.....	63
D. Türk Pozitif Hukukunda Küçüğü (Çocuğu) Kitle İletişim Araçlarına Karşı Korumaya Yönelik Mevzuat.....	64
1. Türkiye Radyo-Televizyon Kanunu.....	64
2. Radyo Ve Televizyonların Kuruluş Ve Yayınları Hakkında Kanun.....	65
3. Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu.....	67
4. Türk Ceza Kanunu.....	68
5. Sinema, Video Ve Müzik Eserleri Kanunu.....	69
6. Türk Medeni Kanunu.....	73

E. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) Genel Yayın Planı.....	73
F. Reklam Özdenetim Kurulu.....	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EROTİZM, MÜSTEHCENLİK VE PORNOGRAFI KAVRAMLARININ TANIMLANMASI

I. GENEL AHLÂK.....	76
II.YARATMA HAKKI.....	83
A. Estetik.....	85
B. Kamu Yararı.....	88
III. EROTİZM, MÜSTEHCENLİK VE PORNOGRAFI KAVRAMLARININ TANIMLANMASI.....	92
A. Cinsellik.....	92
B. Erotizm.....	93
C. Müstehcenlik Kavramı.....	96
D. Pornografi.....	104
IV. MÜZİK VİDEOLARINDA EROTİZM, MÜSTEHCENLİK VE PORNOGRAFI.....	119
A. Müzik Videolarında Şarkıların Sözleri Bakımından Müstehcenlik.....	125
B. Müzik Videosundaki Şarkıcı ve Varsa Diğer Kişilerin Giyim Tarzı Açısından Müstehcenlik.....	130
C. Müzik Videolarında Dans Ve Beden Hareketleri Bakımından Müstehcenlik.....	131

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

I. ÖRNEKLEM GRUBUNU TANIMLAMAYA YÖNELİK TABLOLAR.....	136
II.AMACA YÖNELİK BULGULAR.....	158
A. Bulguların Semtlere Göre Dağılımı.....	158
B. Bulguların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	189
C. Bulguların Yaşa Göre Dağılımı.....	200
D. Kablolu veya Uydu Yayınlarını İzleyebilen Çocukların, Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcenliğe İlişkin Tutumları.....	232
E. Televizyon İzleme Süresinin, Çocukların Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcenliğe İlişkin Tutumlarına Etkisi.....	234

5. BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA KÜÇÜKLERİN EROTİK, MÜSTEHCEN VE PORNOGRAFIK İÇERİKLİ MÜZİK VİDEOLARINA (KLİPLERE) KARŞI KORUNMASI VE ÖNERİLER

I. MEVZUAT.....	236
A. Anayasal Çerçeve.....	236
B. Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu.....	238
C. Türk Ceza Kanunu.....	238
D. Görsel-İşitsel Kitle İletişim Mevzuatı.....	239
1. Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu.....	239
2. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun.....	240
3. Radyo ve Televizyon Yayınları Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik.....	241
4. Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu.....	243

5.Sinema, Video ve Müzik Eserlerinin Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik.....	244
II.ÖNERİLER.....	247
A. Müzik Kliplerinin (Müzik Videoları) De Mevzuat Kapsamına Alınması.....	247
B. Tür ve İçerik Gereği Cinselliğin Yer Aldığı Programların Tanıtım Duyurularının ve Yayın Saatlerinin Yeniden Düzenlenmesi.....	248
C.Koruyucu Simge Sisteminin Hayata Geçirilmesi.....	250
SONUÇ.....	252
KAYNAKÇA	
EKLER	
ÖZET	
SUMMARY	

KISALTMALAR CETVELİ

AGB:	Anadolu Grubu Anonim Şirketi
CSA:	Conseil Superieur de l'audio-visüel (Fransa Görsel-İşitsel Yüksek Konseyi)
DİE:	Devlet İstatistik Enstitüsü
E:	Erkek
F:	Female (Kadın)
K:	Kız
M:	Madde
M:	Male (Erkek)
Max:	Maximum (En çok/ En yüksek)
Mean:	Ortalama
Min:	Minimum (En az)
No:	Numara
NGOs:	Non-Governmental Organizations (Sivil Toplum Örgütleri)
Ort:	Ortalama
R.G:	Resmi Gazete
RTÜK:	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
Std:	Standart Sapma
SVMEK:	Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu
TCK:	Türk Ceza Kanunu
TDK:	Türk Dil Kurumu
TRT:	Türkiye Radyo televizyon Kurumu
TV:	Televizyon
V. b:	Ve Benzerleri
V. s:	Versus (...karşı)

TABLÖLAR CETVELİ

I.ÖRNEKLEM GRUBUNU TANIMLAMAYA YÖNELİK TABLÖLAR

Tablo1.a.1. Yaş Dağılımı.

Tablo1.a.2. Cinsiyet Dağılımı.

Tablo1.b. Semt Dağılımı.

Tablo1.c. Kardeş Sayısı.

Tablo1.d. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Baba Öğrenim Durumu.

Tablo1.e. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Baba Meslek Durumu.

Tablo1.f.1. Öğrencilerin, Evlerinde Televizyon Olup Olmama Durumu.

Tablo1.f.2. Öğrencilerin, Odasında Televizyonu Olup Olmama Durumu.

Tablo1.f.3. Öğrencilerin, Uydu veya Kablolı Yayınları İzleyebilme Durumu.

Tablo1.g. Öğrencilerin, Televizyon İzleme Süresine Göre Dağılımı.

Tablo1.h. Anne ve Babaların, Çocuklarının Televizyon İzlemesine Karşı Tutumları.

Tablo1.ı. Öğrencilerin, Televizyonda İzledikleri Programlara Göre Dağılımı.

Tablo1.i. İzledikleri Müzik Televizyonlarına Göre, Öğrencilerin Dağılımı.

Tablo1.j. Öğrencilerin Sevdikleri Popüler Müzik Eserini, Eserin videosuyla Birlikte İzlemeyi Tercih Etme Durumu.

Tablo1.k. Anne ve Babaların, Çocuklarının Müzik Videolarını İzlemelerine Karşı Tutumuna Göre, Öğrencilerin Dağılımı.

Tablo1.l Öğrencilerin Müzik Videolarını Yalnız İzleme Durumları.

Tablo1.m Öğrencilerin, Tercih Ettikleri Popüler Müzik Eserleri Dağılımı.

Tablo1.n.1 Öğrencilerin, Şarkı Sözlerini Beğenme Durumuna Göre Dağılımı.

Tablo1.n.2 Öğrencilerin, Sanatçının Kendisini Sevme Durumuna Göre Dağılımı.

Tablo1.n.3 Öğrencilerin, Sanatçının Giyimini Sevme Durumuna Göre Dağılımı.

Tablo1.n.4 Öğrencilerin, Sanatçının Dans ve Beden Hareketlerini Beğenme Durumu.

Tablo1.o.1 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Yerli Sanatçı Olma Durumu.

Tablo1.o.2 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Yabancı Sanatçı Olma Durumu.

Tablo1.ö.1 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Şarkılarını Beğenme Durumu.

Tablo1.ö.2 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının, Müziklerini Beğenme Durumu.

Tablo1.ö.3 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Danslarını Beğenme Durumu.

Tablo1.ö.4 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Giyim Tarzını Beğenme Durumu.

- Tablo1.ö.5 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Kendisini Beğenme Durumu.**
- Tablo1.p.1 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Popüler Müzik Sanatçısı Gibi Olmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı.**
- Tablo1.p.2 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Popüler Müzik Sanatçısının Saç Modelini Kullanmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı.**
- Tablo1.p.3 Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Popüler Müzik Sanatçısı Gibi Giyinmek İsteme Durumuna Göre Dağılımı.**
- Tablo1.r Öğrencilerin, Müzik Videolarında “Ayıp” Karşıladıkları Görüntü Olma Durumu.**
- Tablo1.s Öğrencilerin, Müzik Videolarındaki Müstehcen Görüntülere Olan İlgilerine Göre Dağılımı.**
- Tablo1.ş.1 Öğrencilerin, Müzik Videolarının İçeriğinde Yer Alan Öpüşme Sahnelerini Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ş.2 Öğrencilerin, Müzik Videolarında Şarkı Sözlerini Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ş.3 Öğrencilerin, Müzik videolarında Dans ve Beden Hareketlerini Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ş.4 Öğrencilerin, Müzik videolarında Giyim Tarzını Ayıp Bulma Durumu**
- Tablo1.t Öğrencilerin, Müzik Videolarının Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu.**
- Tablo1.u Öğrencilerin, Popüler Müzik Eserlerinin Sözlerini Kullanma Durumu.**
- Tablo1.ü.1 Öğrencilerin “Bandıra Bandıra Ye Beni, Doyamazsın Tadıma”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.2 Öğrencilerin “Ölürüm Sana/Hişt Zilli”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.3 Öğrencilerin“Senin Ağzını Yerim Ben”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.4 Öğrencilerin “Come On Shake Your Bady/Hey Seksi Fani”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.5 Öğrencilerin “Ölür Müsün Be Güzelim/Azıcık Ucundan Versen”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.6 Öğrencilerin “Bir Öpücük Kesmez Beni Belalım/Canım İster Seni Daha Sarayım”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.7 Öğrencilerin “Terle Söndürme Ateşini/Vücudunu Geri Çevirme”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.8 Öğrencilerin“Malımı Mülkümü Al/Gel De En Kuytumu Al”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.9 Öğrencilerin “Okudun Beni Gecelerce”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.10 Öğrencilerin“l’m Turkish Deligth/Don’t Touch/Only Watch”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo1.ü.11 Öğrencilerin “Yatağıma Gel/Ateşimi Gör/Tenimi Hisset”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**

- Tablo1.ü.12 Öğrencilerin “Ellere Var Da/Bize Yok Mu ”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu
- Tablo1.ü.13 Öğrencilerin “Kız Hepsi Senin Mi” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.14 Öğrencilerin “Kaldıramazsan Kaldırırlar”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.15 Öğrencilerin “Çok Canım Çekiyor Seni/Şeytan Diyor Ki Al” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.16 Öğrencilerin “Seni Gidi Seksi Şey” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.17 Öğrencilerin “Ya Gel Bana Sahici Sahici/Ya Da Anca Gidersin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.18 Öğrencilerin “Tavla Beni Tavla/Salla Pulları/Zarları Salla” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.19 Öğrencilerin “Nere Mi Nere Mi” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.20 Öğrencilerin“Napcaz Şimdi/Yatcaz Şimdi” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.21 Öğrencilerin “Tut Kolumdan Çek Götür Beni/Hüp Diye İçine Çek Beni” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.22 Öğrencilerin “Sarı Şekerim Hadi Bize Gidelim/Bana Şekerini Ver” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.23 Öğrencilerin “Ateşini Yolla Bana/Kor Alevler İçindeyim Bilmesen De”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.24 Öğrencilerin “Kapıma Bir Gün İpe İpe Geleceksin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.
- Tablo1.ü.25 Öğrencilerin “Kuşu Kalkmaz/Kuşu Kuşu Kalkmaz” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

II. AMACA YÖNELİK BULGULAR

A. BULGULARIN SEMTE GÖRE DAĞILIMINI GÖSTEREN TABLOLAR

- Tablo 2.A.1.a Semte Göre Anne Öğrenim Durumu Dağılımı.
- Tablo 2.A.1.b Semte Göre Baba Öğrenim Durumu Dağılımı.
- Tablo 2.A.2.a Anne Meslek Durumunun Semte Göre Dağılımı.
- Tablo 2.A.2.b Baba Meslek Durumunun Semte Göre Dağılımı.
- Tablo 2.A.3 Semte Göre Televizyonun Dağılımı.
- Tablo 2.A.4 Semte Göre Çocuğun Odasında Televizyon Olma Durumu.
- Tablo 2.A.5 Semte Göre Kablolu Veya Uydu Yayını Dağılımı.
- Tablo 2.A.6.a Semte Göre Çocukların Televizyon İzleme Süresi Dağılımı.

Tablo 2.A.6.b Semte Göre Çocukların Televizyon İzleme Süresinin Ortalamaları.

Tablo 2.A.7 Semte Göre Çocuğun TV İzlemesine Karşı Ailenin Tutumu.

Tablo 2.A.8 Semte Göre Çocukların Televizyonda En Çok İzlediği Program.

Tablo 2.A.9 Semte Göre Çocukların En Çok İzledikleri Müzik TV.

Tablo 2.A.10 Semte Göre Çocukların Sevdikleri Bir Şarkının Klibini İzleme Tercihleri.

Tablo 2.A.11 Semte Göre Çocukların Klipleri İzlemelerine Karşı Ailenin Tutumu.

Tablo 2.A.12 Semte Göre Çocukların En Sevdikleri Popüler Müzik.

Tablo 2.A.13 Farklı Semtlerde, Çocukların Hayran Oldukları Türk Şarkıcı Olma Durumu.

Tablo2.A.14 Semte Göre Çocukların Hayran Olduğu Türk Şarkıcıların Dağılımı.

Tablo2.A.15 Semte Göre Çocukların Hayran Oldukları Yabancı Şarkıcı Olma Durumu.

Tablo2.A.16 Semte Göre Çocukların Hayran Oldukları Yabancı Şarkıcıların Dağılımı.

Tablo2.A.17 Farklı Semtteki Çocukların Hayran Oldukları Şarkıcı Gibi Olmak İsteme Durumu

Tablo2.A.18 Semte Göre Çocukların Saçlarını, Hayran Oldukları Şarkıcının Saç Stili Gibi Kestirmeyi İsteme Durumu.

Tablo2.A.19 Semte Göre Çocukların Hayran Oldukları Şarkıcı Gibi Giyinmek İsteme Durumu

Tablo2.A.20 Müzik Videolarındaki Müstehcenliğin, Farklı Semtlerdeki Çocukların İlgisini Çekme Durumu.

Tablo2.A.21 Farklı Semtteki Çocukların, Kliplerin Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo2.A.22 Semte Göre Çocukların Şarkılarda Geçen Sözleri Günlük Yaşamda Kullanma Durumu.

Tablo2.A.23 Semte Göre Çocukların, Kliplerde Ayıp Görüntü Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo2.A.24 Semte Göre Çocukların, Kliplerdeki Öpüşme Sahnelerini Ayıp Bulma Durumu.

Tablo2.A.25 Farklı Semtteki Çocukların, Kliplerdeki Şarkı Sözlerini Ayıp Bulma Durumu.

Tablo2.A.26 Farklı Semtlerdeki Çocukların, Kliplerdeki Dans ve Beden Hareketlerini Ayıp Bulma Durumu.

Tablo2.A.27 Semte Göre Çocukların Klipteki Kişilerin Giyim Tarzını Ayıp Bulma Durumu.

Tablo2.A.28.a Farklı Semtteki Çocukların “Bandıra Bandıra Ye Beni /Doyamazsın Tadıma” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.

Tablo2.A.28.b Farklı Semtteki Çocukların “Ölürüm Sana Hişt Zilli” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.

- Tablo2.A.28.c Farklı Semtteki Çocukların “Senin Ağzını Yerim Ben” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.d Farklı Semtteki Çocukların, “Come On Shake Your Body/Hey Seksi Fani” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo2.A.28.e Farklı Semtteki Çocukların“Ölür Müsün Be Güzelim/Azıcık Ucundan Versen” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo2.A.28.f Farklı Semtteki Çocukların“Bir Öpücük Kesmez Beni Belalım /Canım İster Seni Daha Sarayım” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.g Farklı Semtteki Çocukların “Terle Söndürme Ateşini/Vücudunu Geri Çevirme” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.**
- Tablo2.A.28.h Farklı Semtteki Çocukların “Malımı Mülkümü Al/Gel De En Kuytumu Al” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.ı Farklı Semtteki Çocukların “Okudun Beni Gecelerce” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.i Farklı Semtteki Çocukların “I’m Turkish Delight/Don’t Touch/Only Watch” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.j Farklı Semtteki Çocukların “Yatağıma Gel/Ateşimi Gör/Tenimi Hisset” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.k Farklı Semtteki Çocukların “Ellere Var Da Bize Yok Mu” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.l Farklı Semtteki Çocukların “Kız Hepsi Senin Mi”Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.m Farklı Semtteki Çocukların “Kaldıramazsan Kaldırırlar”Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.n Farklı Semtteki Çocukların “ Çok Canım Çekiyor Seni/Şeytan Diyor Ki Al” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.o Farklı Semtteki Çocukların “Seni Gidi Seksi Şey” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.ö Farklı Semtteki Çocukların “Ya Gel Bana Sahici Sahici/Ya Da Anca Gidersin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.p Farklı Semtteki Çocukların “Tavla Beni Tavla/Salla Pulları,Zarları Salla” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.r Farklı Semtteki Çocukların “Neremi Neremi?”Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tabl 2.A.28.s Farklı Semtteki Çocukların “Napcaz Şimdi/Yatcaz Şimdi”Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.ş Farklı Semtteki Çocukların “Tut Kolumdan Çek Götür Beni/Hü� Diye İçine Çek Beni” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**
- Tablo2.A.28.t Farklı Semtteki Çocukların “Sarı Şekerim/Hadi Bize Gidelim/Bana Şekerini Ver” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.**

Tablo2.A.28.u Farklı Semtteki Çocukların “Ateşini Yolla Bana/Kor Alevler İçindeyim Bilmesen De” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.

Tablo2.A.28.ü Farklı Semtteki Çocukların “Kapıma Bir Gün İpe İpe Geleceksin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.

Tablo2.A.28.v Farklı Semtteki Çocukların “Kuşu Kalkmaz/Kuşu Kalkmaz”Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu.

B.BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMINI GÖSTEREN TABLOLAR

Tablo 2.B.1 Cinsiyete Göre Çocukların Ortalama TV İzleme Süresi.

Tablo 2.B.2 Cinsiyete Göre Sevilen Bir Şarkının Videosunu İzleme Tercihi.

Tablo 2.B.3 Cinsiyete Göre Çocukların Tercih Ettikleri Popüler Müzik Türü.

Tablo 2.B.4 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Şarkı Sözlerini Sevme Durumu.

Tablo 2.B.5 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Şarkıcının Kendisini Durumu.

Tablo 2.B.6 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Şarkıcı Ve Diğerlerinin Giyim Tarzını Sevme Durumu.

Tablo 2.B.7 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Dans Ve Beden Hareketlerini Sevme Durumu.

Tablo 2.B.8 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Türk Şarkıcı Olma Durumu.

Tablo 2.B.9 Cinsiyete Göre Hayran Olunan Türk Şarkıcıların Dağılımı.

Tablo 2.B.10 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcı Olma Durumu.

Tablo 2.B.11 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcıların Dağılımı.

Tablo 2.B.12 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Olmak İsteme Durumu.

Tablo 2.B.13 Cinsiyete Göre Çocukların Saçlarını, Hayran Oldukları Şarkıcının Saç Stili Gibi Kestirmek İsteme Durumu.

Tablo 2.B.14 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Giyinmek İsteme Durumu

Tablo 2.B.15 Cinsiyete Göre Çocukların, Müzik Videolarının Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo2.B.16 Cinsiyete Göre Popüler Müzik Eserlerinde Geçen Sözleri Günlük Hayatta Kullanma Durumu.

Tablo2.B.17 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Ayıp Görüntü Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo2.B.18 Cinsiyete Göre Müzik Videolarındaki Öpüşme Sahnelerinin Ayıp Olup Olmadığını Düşünme Durumu.

Tablo2.B.19 Cinsiyete Göre Cinsiyete Göre Müzik Videolarında, Şarkı Sözlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo2.B.20 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında, Dans Figürlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo2.B.21 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında, Şarkıcı Ve Diğer Kişilerin Giyim Tarzının Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo2.B.22 Cinsiyete Göre Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcen Görüntülere Duyulan İlginin Dağılımı.

C. BULGULARIN YAŞA GÖRE DAĞILIMINI GÖSTEREN TABLOLAR

Tablo 2.C.1 Yaşa Göre Çocukların Ortalama TV İzleme Süreleri(Saat).

Tablo 2.C.2 Yaşa Göre Çocukların Sevilen Bir Popüler Müzik Eserinin Videosunu İzleme Tercihi

Tablo 2.C.3 Yaşa Göre Müzik Videolarında Şarkı Sözlerini Sevme Durumu.

Tablo 2.C.4 Yaşa Göre Müzik Videolarında Sanatçının Kendisini Sevme Durumu.

Tablo 2.C.5 Yaşa Göre Müzik Videolarında Şarkıcı Ve Diğer Kişilerin Giyim Tarzını Sevme Durumu.

Tablo 2.C.6 Yaşa Göre Müzik Videolarında Dans Ve Beden Hareketlerini Sevme Durumu.

Tablo 2.C.7 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Türk Şarkıcı Olma Durumu.

Tablo 2.C.8 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Türk Şarkıcıların Dağılımı.

Tablo 2.C.9 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcı Olma Durumu.

Tablo 2.C.10 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcıların Dağılımı.

Tablo 2.C.11 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Olmak İsteme Durumu.

Tablo 2.C.12 Yaşa Göre, Çocukların Saçlarını Hayranlık Duydukları Şarkıcının Saç Stili Gibi Kestirmek İsteme Durumu.

Tablo 2.C.13 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Giyinmeyi İsteme Durumu.

Tablo 2.C.14 Yaşa Göre Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcen Görüntülere İlişi.

Tablo 2.C.15 Yaşa Göre Çocukların Müzik Videolarının Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo 2.C.16 Yaşa Göre Popüler Müzik Eserlerinde Geçen Sözleri Günlük Hayatta Kullanma Durumu.

Tablo 2.C.17 Yaşa Göre Müzik Videolarında Ayıp Görüntü Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo 2.C.18 Yaşa Göre Müzik Videolarındaki Öpüşme Sahnelerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo 2.C.19 Yaşa Göre Müzik Videolarındaki Şarkı Sözlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo 2.C.20 Müzik Videolarındaki Dans Ve Beden Hareketlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo 2.C.21 Yaşa Göre Müzik Videolarındaki Şarkıcı Ve Diğer Kişilerin Kıyafetlerin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu.

Tablo 2.C.22.a Yaşa Göre Çocukların“Bandıra Bandıra Ye Beni/Doyamazsın Tadıma”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.b Yaşa Göre Çocukların “Ölürüm Sana Hişt Zilli” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.c Yaşa Göre Çocukların “Senin Ağzını Yerim Ben” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.d Yaşa Göre Çocukların “Come On Shake Your Bady/Hey Seksi Fani” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.e Yaşa Göre Çocukların “Ölür Müsün Be Güzelim/Azıcık Ucundan Versen ”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo2.C.22.f Çocukların“Bir Öpücük Kesmez Beni Belalım/Canım İster Seni Daha Sarayım” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı.

Tablo 2.C.22.g Çocukların “Terle Söndürme Ateşini/Vücudunu Geri Çevirme” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı.

Tablo 2.C.22.h Çocukların “Malımı Mülkümü Al/Gel De En Kuytumu Al”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı.

Tablo 2.C.22.ı Çocukların “Okudun Beni Gecelerce Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı.

Tablo 2.C.22.i Çocukların “I’m Turkish Delight/Don’t Touch/Only Watch” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı.

Tablo 2.C.22.j Çocukların “Yatağıma Gel/Ateşimi Gör/Tenimi Hisset”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı.

Tablo 2.C.22.k Yaşa Göre Çocukların “Ellere Var Da Bize Yok Mu”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.23.l Yaşa Göre Çocukların “Kız Hepsi Senin Mi” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.m Yaşa Göre Çocukların “Kaldıramazsan Kaldırırlar”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.n Yaşa Göre Çocukların “Çok Canım Çekiyor Seni/Şeytan Diyor Ki Al”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.o Yaşa Göre Çocukların “Seni Gidi Seksi Şey” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.ö Yaşa Göre Çocukların“Ya Gel Bana Sahici Sahici/Ya Da Anca Gidersin”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.p Yaşa Göre Çocukların “Tavla Beni Tavla/Salla Pulları Zarları Salla”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.r Yaşa Göre Çocukların “Nere Mi Nere Mi” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.s Yaşı Göre Çocukların “Napcaz Şimdi/Yatcaz Şimdi” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.ş Yaşı Göre Çocukların “Tut Kolumdan Çek Götür Beni/Hüp Diye İçine Çek Beni” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.t Yaşı Göre Çocukların “Sarı Şekerim/Hadi Bize Gidelim/Bana Şekerini Ver” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.u Yaşı Göre Çocukların “Ateşini Yolla Bana/Kor Alevler İçindeyim Bilmesen De” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.ü Yaşı Göre Çocukların “Kapıma Bir Gün İpe İpe Geleceksin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

Tablo 2.C.22.v Yaşı Göre Çocukların “Kuşu Kalkmaz/Kuşu Kuşu Kalkmaz” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu.

D. KABLOLU YAYIN VEYA UYDU YAYINLARINI İZLEYEBİLEN ÇOCUKLARIN, MÜZİK VİDEOLARININ İÇERİĞİNDEKİ MÜSTEHCENLİĞE İLİŞKİN TUTUMLARINI GÖSTEREN TABLOLAR

Tablo 2.D.1 Kablolu/Uydu Yayınlarını İzleyebilen Çocukların, Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcenliğe Duydukları İlginin Dağılımı.

E. TELEVİZYON İZLEME SÜRESİNİN, ÇOCUKLARIN MÜZİK VİDEOLARININ İÇERİĞİNDEKİ MÜSTEHCENLİĞE İLİŞKİN TUTUMLARINA ETKİSİNİ GÖSTEREN TABLOLAR

Tablo 2.E.1 Televizyon İzleme Süresinin, Çocukların Müzik Videolarında Ayıp Görüntü, Söz, Kıyafet Ve Dans Figürü Olup Olmadığını Düşünmelerine Etkisi.

Tablo 2.E.2 Televizyon İzleme Süresinin, Çocukların, Müzik Videolarındaki Müstehcenliğe İlgileri Üzerindeki Etkileri.

GİRİŞ

“Müzik Videolarındaki Erotik, Müstehcen ve Pornografik Görüntülerin İlköğretim Birinci Kademe Öğrencileri Üzerindeki Etkileri” başlıklı bu çalışmanın konusu; medya ve müzik endüstrilerindeki teknolojik ve ekonomik gelişmelere koşut olarak, 1980’li yıllarda Amerika’da, 1990’lı yıllarda ülkemizde yaygınlaşan ve müzik televizyonlarının artması ile yoğun bir şekilde tüketilmeye başlayan müzik videolarındaki müstehcenliğin, ilköğretim birinci kademe öğrencileri üzerindeki etkileridir.

Cinselliğin bir meta olarak, toplumun geniş kesimlerine ulaşabilen ve teknolojik gelişmelerin sağladığı olanaklarla ulusal sınırları çoktan aşmış olan televizyon yayınlarında, giderek artan dozlarda sömürülmeye başlanması, beraberinde pek çok etik, psiko-sosyal ve hukukî sorunu gündeme getirmiştir.

Öte yandan televizyon yayıncılığı **kamusal bir hizmettir**. Yayınların içeriğinin **kamu yararı** ve özellikle **çocuk ve gençlerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları** gözetilerek düzenlenmesi gerekmektedir. Bu durum hukukî güvence altına alınmıştır.

Bugün geline nokta ise, televizyonun kurmaca evreninden evlerimize yansıtılan yayınlarda, abartılmış ve saptırılmış cinsellik sunumları, sosyal yaşantının ahlâki değerlerini ve toplumsal normları tehdit eder bir konuma gelmiş ve **müstehcenliğin toplumsal kabul edilebilirlik sınırlarını aşmaya başlamıştır**.

Cinselliğin bir meta olarak sömürülmesine aracılık eden görüntü formlarından biri ve belki de geleneksel anlatı yapısına uymayan, tekrara dayalı, görsel tuzaklarla kuşatılmış anlatı yapısı nedeniyle, her kesimden izleyicinin dikkatini ve ilgisini çekebilen **müzik videolarıdır**.

Müzik videolarının varolma nedenleri; müzik endüstrisi ürünlerinin pazarlanmasına aracılık etmek, şarkıcının ve albümünün reklamını yapmaktır. Bu amaca ulaşabilmek için popüler müzik eserlerinin tekdüze yapısının sıkıcılığını baskılamaya ve izlenirliğini arttırmaya yönelik olarak, bu formlar hedef kitesine estetize edilmiş aşırı bir cinsellik sunmaktadırlar.

Çocuk ve gençlerin müzik videolarına ilgisi giderek artmaktadır. Henüz cinsel ve bilişsel gelişimleri nedeniyle ekrandan aldıkları iletileri iyi-kötü ayrımı yaparak yorumlayamayan çocuklar, fiziksel ve ruhsal sağlıkları bakımından müzik videolarının erotik, müstehcen ve pornografik içeriğinden etkilenmektedirler. Öte yandan, çocukların fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı büyümeleri gelecekte toplumsal sağlığın garantisidir, dolayısıyla tezin önemi de buradan kaynaklanmaktadır.

Söz konusu bağlamda çalışmanın amacı, müzik videolarının içeriğindeki erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerin, ilköğretim birinci kademe öğrencileri, yani 7-12 yaş arası çocuklar üzerindeki etkilerinin belirlenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda, Birinci Bölümde müziğin tanımı ve işlevlerine değinilmiş ve müziği görselleştiren nedenler ele alınarak, popüler kültür, popüler müzik ve müzik videolarının tanımları ile özellikleri incelenmiştir.

İkinci Bölümde çocuk kavramı tanımlanarak, “**çocuk neden kitle iletişim araçlarına karşı korunmalıdır**” sorusuna cevap aranmış; ayrıca, konuyla ilgili yasal düzenlemeler ele alınmıştır.

Çalışmanın Üçüncü Bölümünde **erotizm, müstehcenlik ve pornografi** kavramlarının tanımları ile müzik videolarının içeriğindeki erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerin hangi biçimlerde sunulduğu tartışılmıştır.

Dördüncü Bölüm, müzik videolarındaki erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerin ilköğretim birinci kademe öğrencileri üzerindeki

etkilerinin belirlenmesi amacıyla, Ankara İli Merkez İlçelerinden Sincan, Yenimahalle ve Çankaya'daki üç ilköğretim okulundan, 596 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş anket uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesine ayrılmıştır.

Örneklem grubu olarak bu üç yerleşim biriminin seçilmesinde, “varoş” tabir edilen ve genellikle kırsal kesimden gelen insanların yoğun olarak yaşadığı bölge (Sincan), “orta tabaka” tabir edilen ve genellikle memur ve esnafın yoğun olarak yaşadığı bölge (Yenimahalle) ve genellikle “üst tabaka” tabir edilen ve gelir düzeyi nispeten yüksek olan ailelerin yaşadığı bölge (Çankaya) dikkate alınmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerin, bu üç bölge için değerlendirilmesi yapılmıştır.

Televizyon yayınları çok geniş kitlelere ulaşmaktadır. Dolayısıyla müzik videolarının müstehcen içeriğinin, söz konusu yaştaki 596 öğrenci üzerinden ölçülmeye çalışılan etkilerini bütün topluma genellemek mümkün olmamakla birlikte, araştırma bulguları bu konuda yol gösterici ve benzer çalışmalara öncü olabilmesi bakımından önemlidir.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS for Windows 10.0.1 istatistik programı kullanılmıştır. Birinci bölümde veriler frekans dağılımı üzerinden yorumlanarak, örneklem grubunu tanımlamaya yönelik tablolar, ortalamalar ($\pm$ Std. Sapma) oluşturulmuştur. Her iki cinsteki öğrencilerin yaş ve televizyon izleme süresi ortalamaları arasında fark olup olmadığı “İki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi “(Student t) ve Mann Whitney - U”; farklı yaştaki öğrencilerin televizyon izleme süre ortalamaları arasında fark olup olmadığı “Kruskal Wallis Varyans Analizi testi” ile karşılaştırılmıştır. Kruskal Wallis testi sonrası farkın hangi yaştaki çocukların televizyon izleme süresinden kaynaklandığı “Post Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi” ile değerlendirilmiştir. Çapraz tablolarda “Ki kare” testi kullanılarak veriler yorumlanmıştır. Bütün testlerde “P < 0.05” istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir .

Ayrıca, Dördüncü Bölümde yer alan tabloların sayfa düzeni konusunda, tabloların boyutlarından kaynaklanan sınırlılıklar yaşanmış ve bu bölümde sayfa düzeni açısından, tez yazım yönergesinde belirtilen kuralların biraz dışına çıkmıştır.

Çalışmanın Beşinci Bölümünde, hukuksal açıdan müzik videolarının yeri ve bu konudaki yetersizlikler tartışılarak, olması gereken hukuk bakımından öneriler getirilmiştir.

Tezin sonuna ise, anket çalışması için alınan “izin belgesi”, “anket formu” ve yazılı basında yer almış olan, müzik kliplerindeki müstehcenliği yansıtan, bazı örnek “görüntüler” eklenmiştir.



BİRİNCİ BÖLÜM:

MÜZİĞİN GÖRSELLEŞMESİ

Müzik duyguların coşkusal dışavurumudur. Çeşitli yollarla elde edilen seslerin armonik kompozisyonudur. Bu bakımdan birincil olarak, müziğe ilişkin eylemler işitme duyusuna yönelik, işitsel birer etkinliktir.

Müziğin gelişim sürecinde bu eylemler çeşitli faktörlere bağlı olarak, sadece işitsel birer etkinlik olmaktan çıkarılmış ve bunlara görsel-işitsel nitelik kazandırılmıştır. Hatta günümüzdeki haliyle görsel niteliğinin öne çıktığı görülmektedir.

Bu bağlamda, Birinci Bölümde kısaca müziği tanımlayarak işlevlerine değinildikten sonra, tarihsel gelişim sürecinde müziğin görsel-işitsel niteliğini nasıl ve neden kazandığı konusu üzerinde durulacaktır.

I. MÜZİĞİN TANIMI, İŞLEVLERİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

A. MÜZİĞİN TANIMI VE İŞLEVLERİ

Müzik Yunanca “musike” kelimesinden gelmektedir. “*Duyguları ve imgeleri anlatmak için; sesleri melodi, ritim, armoni, polifoni gibi biçimlerde düzenleme sanatı; bu biçimde düzenlenmiş seslerden oluşan eserlerin çalınması ve söylenmesi*” olarak tanımlanmaktadır.⁽¹⁾

Yine başka bir kaynakta müzik “*insan ve çalgı seslerinin biçimsel bir güzellik veya duygusal bir ifade yaratacak biçimde düzenlenmesini içeren sanat*” olarak tanımlanır.⁽²⁾

⁽¹⁾ Medya Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi, 6. cilt, Görsel Yayınları, 1995, İstanbul, s: 1213.

⁽²⁾ Dictionnaire Larousse, Milliyet Yayınları, 1993, İstanbul, s:1740.

Hançerlioğlu (1993:214) müziği, “sesleri düzenleme sanatı” olarak tanımlayarak, Antikçağ Yunanlılarının matematiksel bir bilim kabul ettikleri müziğin, evrensel uyumun dışavurumu olduğunu söylediklerini belirtmektedir.

Yine farklı bir tanımda müziğin, “insanın kendisini seslerle ifade etmesine imkan veren sanat” olduğunun altı çizilmektedir.⁽³⁾

Tarih öncesi zamanlardan beri insanın kendi vücudunun çıkardığı sesler, taş, kemik gibi ilkel araçların birbirine sürtülmesi yoluyla elde edilen sesler ve giderek de insan zekasının yarattığı müzik aletlerinin sesleriyle, duygular müziğe dönüştürülmüştür. Dolayısıyla müzik, sese biçim verme sanatıdır.

Müzik ruhun gıdasıdır. Üzüntü, ümit, sevinç, sevgi, kahramanlık ve heyecanın ifade yollarından biri, yani duygusal dışavurum aracı olması bakımından kitleleri yönlendirmede büyük bir etkiye sahip olan müzik, tarihsel süreçte tedavi amaçlı olarak da kullanılmıştır (Güvenç,1985).

İnsanoğlu tarihin her döneminde duygularını sesle yoğurmuş ve başka insanlara aktarmaya çalışmıştır. Müzik aşkı, acıyı, ayrılığı, yoksulluğu, sevgiyi ve daha pek çok duyguyu ifade ederek, kişiler arası etkileşimde önemli bir işlevi yerine getirir. Bu bağlamda müzik, toplumsal etkileşim aracıdır ve geniş kitleleri aynı duygu ile coşkulanırmadaki etkisi tartışılmaz. Müziğin bireyleri ortak duygusal etkileşime sokarak, toplumsal etkileşim sağlama gücü yüksektir. 2002 Dünya Futbol Şampiyonası için Türk Millî Takımı'na manevî destek vermek amacıyla bestelenen müzik eserlerinin (Örneğin; “Bir Oluruz Yolunda” Tarkan) bütün Türkiye'yi tek yürek haline getirmesi bunun en güzel örneklerinden birisidir.

Müzik eğlence aracıdır. Müzik eserleri, yaşamsal gerçeklerle bunalan bireyin anlık da olsa gerçeklerden koparak deşarj olmasına aracılık eder.

⁽³⁾ Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi, 9. cilt, İstanbul, 1997, s:183.

Müzik eserleri yoluyla da duygu, düşünce ve kanaatler açıklanabilmektedir ve bu bağlamda müzik eserleri, Fikir Hukuku (Fikrî Haklar) tarafından “eser” olarak korunmaktadır.

B. MÜZİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Bu başlık altında müziğin ilkçağ, ortaçağ ve yeniçağda hangi evrelerden geçerek günümüze, yani görselliğin ön plana çıktığı ve müzikle insan arasındaki iletişimin dinleme boyutundan, izleme boyutuna geçmesi süreci ele alınmıştır.

1. TARİH ÖNCESİ VE İLKÇAĞ MÜZİĞİ:

Somut veriler bulunmamakla birlikte tarih öncesi zamanların müziği “ilkel müzik” olarak adlandırılmaktadır.

Müziğin temellerinin atıldığı bu dönemde ritim ön plandadır. Kemik, taş gibi ilkel araçların birbirine vurulması, sürtülmesi yoluyla çıkan seslerin belli bir ritme uydurulmasıyla müzik yapılmıştır.

Belli bir ritimde çıkan sese insan vücudunun salınması, el çırpma gibi hareketlerin ritmi de eklenmiştir. O dönemde vücut hareketleriyle yapılan pekiştirme daha sonra dansı gündeme getirmiştir. Burada dikkate değer bir nokta ise ritme eşlik eden vücut hareketlerinin bireysel değil toplumsal olmasıdır. Bu hareketler bir düzene, kalıba bağlı olmasa da, dışa vurulan duyguların görsel karşılıkları olmaları bakımından önemlidir.

Bu özellikleri ile ilkel müzik törensel nitelik taşımaktadır. Diğer bir deyişle, müzik doğaüstü güçlerle başa çıkma mücadelesine eşlik etmektedir.

2. ORTAÇAĞ MÜZİĞİ

Ortaçağda müziğin meslek haline dönüştüğü görülmektedir. Müzikle uğraşanlar hem beste yapmakta, hem de bestelenmiş eserlerin uygulanımı ile öne çıkmaya başlamaktadır.

Yine aynı çağda varolan toplumsal ve siyasal koşullara paralel olarak, Kilisenin her alanda kurduğu otoritenin müzik üzerinde de ağırlığını hissettirdiği görülmektedir.

3. YENİÇAĞ MÜZİĞİ

Yeniçağa gelindiğinde müziğin işitsel niteliği olduğu kadar, görüntünün ekrana yansıtılması tekniğinin bulunmasıyla, görsel niteliğinin de öne çıkmaya başladığı görülmektedir. Çalgısal müzikle birlikte dans ve bale müziği desteklemeye başlamıştır.

Bu dönemde müziğin kullanıcıları konusunda da bir değişim söz konusudur. Özellikle ortaçağda, çoğunlukla soyluların ilgilendiği müzik yavaş yavaş halka yönelik uygulama alanları bulmaya başlamıştır.

Yeniçağ aynı zamanda, müzik dinleyicilerinin izleyici niteliği kazandığı ve dans yoluyla müzikal uygulamaya etkin bir şekilde katılmaya başladığı bir çağ olmuştur. Dolayısıyla müzik artık, görsel-işitsel bir deneyim ve etkileşim haline gelmeye başlamıştır.

Notalamanın gelişmesiyle müzik eserlerinin kalıcılığı sağlanmış, bu eserler kayıt yoluyla arşivlenebilmiştir.

Çelikcan'a (1996:36) göre, notalama müziğin kayda geçirilmesi anlamına gelen, ev içi müzik uygulayımını geliştirmiştir. Çünkü, çalgıların ve notaların satışını olanaklı kılmaktadır.

Giderek gelişen teknolojiyle müzik uygulanımı da gelişerek yaygınlaşmıştır. Bütün bunların sonucunda *“müzik eserleri toplumla etkileşimleri bakımından bağımsızlaştırılmış, bir meta olma özelliği kazanabilecek duruma getirilmişlerdir”* (Oskay,1982:43).

Endüstrileşme öncesi toplumsal işlevler yüklenen müzik, endüstrileşme sonrasında metalaşmış, üretim-tüketim koşullarındaki değişime paralel olarak değişim değeri kazanmıştır.

“Huizinga'nın belirttiği en önemli değişiklik, 19. yüzyıldan itibaren yeni tekniklerin sanat etkinliklerine uygulanmaya başlaması üzerine sanat ürünlerinin gelir düzeyleri düşük, fazla bir eğitim de görmemiş olan kitlelere yönelmeye başlaması olmaktadır” (İri, Özsüphandağ,1997:335).

Zira, bu durumun sonucunda sanat ürünleri metalaşmaya başlamıştır ve sosyal yaşamlarını geliştirmek isteyen burjuva sınıfı bu sanat metalarına yönelmiştir. Endüstri devrimi ile gelen sosyo-ekonomik ve siyasal oluşum burjuvaziyi güçlendirmeye başlamış ve müzik de aristokrasinin tekelinden çıkarak, burjuvazinin ilgi alanına girmeye başlamıştır.

“Müzik kitlesele üretim ve tüketim olanaklarına sahip olmaya başladığı andan itibaren ekonomik bir değer kazandı. Bunun doğal sonucu olarak müzik, gelir düzeyi düşük, fazla eğitim görmemiş kitlelere yönelmeye başladı” (Çelikcan,1996:37).

80'li yıllarda ülkemizde yaşanan iç göç ve sonrasında büyük şehirlerde oluşan banliyölerde yaşayan insanların içinde bulunduğu sosyal koşulları dile getirerek, büyük oranda dinler kitleye sahip olan **“arabesk müzik”** bunun en güzel örneklerinden birisidir. Arabesk Müziğin ikonlarından biri olan Orhan Gencebay'ın **“Batsın Bu Dünya”** adlı eseri, yaşadığı sıkıntılardan bunalan bireyin Tanrı'ya sitemidir ve bu sitem, büyük şehrin kenar mahallelerinde ne kentli olabilmiş, ne de köylü kalabilmiş insanların sitemidir aslında.

Köyle kent arası bir ortamda ne tamamen kentli, ne de tamamen köylü olabilen insanların değerlerindeki tepe taklak oluş ve beraberinde gelen acılar

“arabesk” adı altında sömürülmüş, diğer taraftan bu durum insanların duygu ve düşüncelerini dışavurum aracı olarak psiko-terapötik bir işlev görmüştür ve müzik endüstrisi için de iyi bir pazar olmuştur.

Ekonomik alanda güçlenen burjuvazi, aristokrasi karşısında kültürel yetersizliğini, kültürel ürünleri satın alarak gidermeye çalışmıştır. Bu durum müzik eserlerinin kayıt ve yeniden üretim teknik olanaklarının gelişmesiyle çoğaltılması ve alınıp satılan ekonomik bir mal haline gelmesi anlamına gelmektedir ve aynı zamanda endüstrileşme öncesi daha bireysel uygulanımı olan müzik, endüstrileşme sonrasında kitlesel nitelik kazanmıştır.

Müziğin üretim, tüketim ve yeniden üretim süreçlerindeki gelişmeler sonrasında müzik “şeyleşmiş”, yani metalaşmış ve endüstri ürünleri arasındaki yerini almıştır.

Böylece müzik, tarihsel gelişim sürecinde ayinsel nitelikli, duyguların coşkusal dışavurum aracı iken, endüstrileşmenin olanaklı kıldığı teknolojiye koşut olarak, ekonomik değeri olan meta özelliği kazanarak, geniş halk kitleleri tarafından tüketilen bir ürün haline gelmiştir.

Müziğin konumuzla ilgisi tam bu noktada, üretim-tüketim ilişkileri çerçevesinde, içeriğinde ve sunumunda yaşanan değişikliklerle başlamaktadır.

Özellikle 1960’lı yıllardan itibaren sanatsal kaygı geri plana itilerek, ekonomik kaygılarla müzik eserlerinin seri üretim ve tüketimi hedeflenmeye başlanmış ve durum böyle olunca da, bu eserlerin içeriği giderek boşalmıştır. Hiçbir anlam ifade etmeyen sözler, belli ritimlerle söylenir hale gelmiştir. Bu formlar **popüler müzik** olarak adlandırılmıştır. Tüketici-dinleyici-izleyicinin ilgisini çekmek, beğenisini kazanmak yegane amaç haline gelmiştir. Endüstrileşmeyle gelen seri üretim ve piyasa koşullarında metalaşan müzik, onu tüketen kitleye sunulmuştur. Burada diğer bir önemli nokta, “dinleyici”

niteliğinde yaşanan dönüşümdür. Çünkü, bu piyasa koşullarında dinleyici artık “tüketici” konumundadır ve “dinleyici- izleyici” niteliği kazanmıştır.

II. POPÜLER KÜLTÜR VE POPÜLER MÜZİK

Müzik televizyonu olsun olmasın, hemen hemen her televizyon kanalında, günün herhangi bir saatinde, herkesin kolayca izleyebildiği müzik videolarının içeriğini oluşturan müzik eserlerinin, popüler müzik olarak adlandırılan türe ait olmasından dolayı popüler müziğin tanımı yapılmalıdır. Ancak, popüler müziğe geçmeden önce, kısaca popüler kavramını tanımlamak gerekmektedir.

A. POPÜLER KAVRAMI VE POPÜLER KÜLTÜR

“Popülerin dilbilimsel temeli ve tanımlaması, geç ortaçağ dönemindeki halkın anlamından, bugünkü egemen birçok kişi tarafından sevilen veya seçilen anlamına gelmiştir” (Alemdar-Erdoğan,1994:99).

Bu egemen tanım aynı zamanda kamuoyu arkasına saklanan bir haklı çıkarmadır. **“Çoğunluk beğeniyorsa eğer, herkes beğenir”** gibi kesin ve genelleyici bir hüküm içermektedir. Diğer taraftan bu tanımlama koşullandırıcı ve yönlendiricidir. Çünkü çoğunluğun beğendiği şey tüketilmeye değerdir, öyle ise tüketilmelidir.

“Popüler kültür kavramı bu kültürü paylaşan, tüketen insanların dahil olduğu grup ve sınıflar belirtildiği ölçüde sınıfsal niteliğe bürünebilmekte ve grupları birleştiren kültürel yönelimlerden bahsedilmesini mümkün kılabilmektedir” (İri, Özsüphandağ,1997:334).

Popüler kültürün kendini sattırma işleviyle beraber, bireylere aynılığı sunma ve tekdüzeleştirme gibi sonuçları vardır. Giyimden, ev dekorasyonuna, okunan kitaplardan, izlenen televizyon programlarına kadar nelerin tüketileceği belirlenmektedir. Aynılığı sunma, dolayısıyla aynıların

satışını artırmanın amacı ekonomiktir. Bu ideoloji seri üretimi desteklemektedir. Seri üretim ise; maliyeti düşürür, kârı artırır.

Sanayi devriminden sonra kapitalleşmenin belli merkezde odaklaşması sonucu oluşan refahın, verimliliği sağlamak amacıyla dağıtılması gibi bir ihtiyaç ortaya çıkmıştır ve bu ihtiyaca paralel olarak, kişilerin serbest zamanlarını geçireceği bazı alanlar oluşturulmuştur. Bu gelişmelerin sonunda popüler kültür, bireylere serbest zamanlarında haz ve eğlence vaadinde bulunan bir kültür olarak ortaya çıkmıştır.

B. POPÜLER MÜZİK

Popüler müzik alanındaki çalışmaları ile tanınan Adorno, popüler müziği **“çalışanların serbest zamanlarını değerlendirme aracı”** olarak nitelmiştir (Çelikcan,1996:37).

Popüler müzik eserlerinin sanatsallığı; sanatsal niteliğinin mi, yoksa meta olma niteliğinin mi ağır bastığı konusunda bir handikap yaşanmaktadır.

Sanatsal yaratı bireye ait ve egemen ekonomik sistemin tek boyutluluğuna direnme gücüyle bağıntılıdır. Sanatsal yaratıda, varolan egemen kültüre bir başkaldırı söz konusudur. Reel yaşam ile arasına mesafe koyabilen birey egemen ideolojiye direnebilir. Kitle içerisinde erimiş birey ise, ancak toplumsal mekanizmaların dayattığı biçimde duyabilir, karşıtını hayal edemez. Popülerlik uyandırılmış, güdülp yönetilmiş taleplere, yani kültür endüstrisi tarafından bozulmuş taleplere dayanır. Bu yüzden popülerin sanatla ilgisi yoktur. Çünkü, ekonomik gereksinim ile sanatsal yaratının bağımsız, içsel gereksinimi arasında bir karşıtlık vardır (Özbek,1991:86).

“Adorno, popüler müziğin yapısının standartlaşmayı durdursa bile, gene de kapitalist endüstriyel sistemdeki standartlaşmaya dayandığını vurgulamıştır” (İri,Özsüphandağ,1997:337).

Burada eleştirilen nokta, tüm halka ulaşabilen teknolojinin güçlendirdiği kapitalizmin, kültürel yaşamı daha önce görülmemiş bir ölçüde kısıtlama ve denetleme konumuna ulaşmasıdır. Bunun sonucunda ise, kitle kültürü biçimleri kültürel yaşamı pazaryerinde elde edilebilir asgari ortak noktaya indirgeyerek, biçimsel olarak tekdüze ve sıradan bir kitle kültürü yaratmıştır.

Popüler müzik ürünleri de bu sıradan endüstri ürünü ve kitle kültürü üreticileri arasındaki yerini almıştır. Bunlarda müziksel öz, yani iskelet aynıdır ya da “parça değişebilirliği”ne ⁽⁴⁾ bağlıdır ve değişen sadece dış yapıdır. *“Adorno’ya göre ciddi/iyi müzikte ayrıntı şarkının tümünü içerir ve eser bütün düşüncesi ile üretilir. Popüler müzikte ise, ayrıntı şarkının tümünü içermez, bütün bir dış çerçeve olarak görülür”* (İri, Özsüphandağ, 1997:337).

Adorno popüler müziği olumsuzlamaktadır; çünkü, popüler müzik sanatsal yaratıdan farklı karakterize edilir. Bu farklılık, temelde aynılığı sunmasından kaynaklanmaktadır. Aynılık ise hem teknik alt yapısıyla, hem de güfteler aracılığı ile müziğin kendi iç yapısıyla ilgilidir. Bu aynılık ileri kapitalist toplumda tüketici beğenisinde görülen gerilemeyi yansıtmakta ve aynı zamanda onu pekiştirmektedir. Kapitalist üretim sisteminde edilgen durumda olan işçilerin, kültür endüstrisindeki endüstriyel aynılaştırma sonucu edilgenlikleri bir kat daha artmaktadır ve onlara bu edilgenliklerini unutturmak için sürekli uyarılmaları gerektiğinden, müzik endüstrisi bunu sahte bireyselleşmiş kancalar ve sürekli yenilik yanılsamaları yaratarak yapmaktadır. Yenilik yanılsamasını sürdürmek için parçanın veya sesin yenilenmesi şarttır ve bu nedenle defalarca yeni sesler üretilmesi zorunludur (Adorno, 1990:302).

Yine Adorno’ya (1990:302) göre, müzik 18. yüzyıldan sonra dolaysız kullanım⁽⁵⁾ olanağını yitirmiştir. Bu yeniden üretim koşullarında müzik oluşumu tüketiciler ile etkileşim sonucu oluşan pazarda değil, altyapı koşulları

⁽⁴⁾ “Parça değişebilirliği”, endüstriyel standartlaşmadaki “parçaların birbirinin yerini alabilmesi” anlamındadır.

⁽⁵⁾ Dolaysız kullanım, müziğin doğrudan canlı konserler aracılığı ile dinleyicisine sunulması; dolaylı kullanım ise müziğin kaset, CD ve kitle iletişim araçları ile dinleyicisine sunulmasıdır.

bakımından yaşanırılığı olan, özgün yaşam koşullarına yakın ilişkiler içinde bulunan insanlar tarafından belirlenmektedir. Serbest rekabet sonucunda müzik eğitimcilerinin ve icracıların gelenekleri yok olmuş, bunların yerine konservatuarlar açılmış, bunlar yoluyla müzisyen, ne kodlanmışsa onu açıklamak zorunda kalmıştır. Toplumda baskın kültür ne ise, müzik de onun etkisinde kalmıştır.

Popüler müzik, müzik endüstrisinin ekonomik metasıdır. Günümüzde bir müzik eserini ne kadar insan dinliyor/izliyor ve beğeniyorsa o popüler olarak nitelendirilmektedir. Medya ve müzik endüstrisi bir gecede, bir tek şarkıyla “hit”⁽⁶⁾ olan, çoğunluğunu çocuk ve gençlerin oluşturduğu hayran kitlesinin tükettiği ve kısa bir süre sonra unutulan yıldızlar yaratmaktadır. Yaratılan tüm bu kitle kültürü eseleri, kitlelere sürekli bir yenilik yanılması yaşatarak, bugün beğenilen ve çok sevilen ürünün(şarkı/şarkıcı) yerine, yarın bir başkasının ikame edilmesini sağlar ve böylelikle kültür endüstrisi ürünleri pazarlanır.

Genel bir tanımla, popüler müzik “medya aracılığı ile geniş kitlelere ulaşmak üzere oluşturulup yayınlanan müzik” türüdür.

Bu anlatımlardan, popüler bir şarkının şu özelliklere sahip olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür:

- Popüler bir şarkı, kısa sürede ticari başarı elde etmiştir.
- Popüler bir şarkı, kitle iletişim araçları tarafından tekrar tekrar pazarlanmakta ve her seferinde yeniden üretilmektedir.
- Popüler bir şarkı reklam geliri sağlamaktadır.

Popüler müzik, endüstri çağının muhteşem, kârlı ürünlerinden birisidir. Anında yaygın bir şekilde tüketilir, anlık haz alınır ve çok kısa bir süre sonra unutulur ya da çok az hatırlanır. Ucuz ve yapay bir eğlence sunduğu için, geniş bir kitle tarafından tüketilmektedir.

⁽⁶⁾ Hit: Kısa sürede beğeni kazanan, hayran kitlesi oluşan şarkıcılar ve şarkılarını niteleyen bir sıfat olarak kullanılmaktadır.

Sonuç olarak söylenebilir ki, endüstri devriminden sonraki oluşumun sonuçlarından birisi de insanların serbest zamanlarını geçirebilecekleri ucuz ve yapay eğlence araçlarına gereksinim duyulmasıdır ve bu gereksinimi karşılayan araçlardan birisi de popüler müziktir. Tıpkı diğer endüstri ürünleri gibi popüler müzik de belli formlara, farklı sözler yazılarak, seri bir şekilde üretilir ve hızla tüketilmesi amaçlanır. **Diğer bir deyişle, popüler müzik, müzik endüstrisinin, kitle iletişim araçlarıyla pazarlanan ürünüdür.**

Türkiye' de ise, 1960'lı yıllarda batı müziği tekniğinin çeşitli türleri kullanılmaya başlanmış ve popüler müzikle tanışılmıştır. İlk başlarda yabancı şarkılara Türkçe sözler yazılmak suretiyle popüler şarkılar oluşturulmuştur.

"Türkiye'de 70'lerle başlayan müzik endüstrisi gelişimi, 80'lerle beraber ithalat kapılarının açılmasıyla, Batı'da geliştirilen teknolojinin anında Türkiye'de kullanılmaya başlanması sürecini oluşturdu. Müzik üretiminde - yapımcılar, şarkı sözü yazarları, besteciler, düzenlemeciler, yorumcular - arasında gelişen uzmanlaşma, ortaya çıkan ürünün sanatçı bireyin denetiminden çıkarak, piyasanın ortalama klişe ürünleri haline dönüşebilmesi yolunu açtı. Sürekli bir yenilik isteği, satış payesi ile hep moda olan şarkı türlerinin tekrarı ile kolay besteler oluşturulur oldu" (İri,Özsüphandağ,1997:339-340).

Kolay üretilen ve medyanın ustaca pazarladığı bu şarkılar giderek sıradanlaştıkça, geniş kitlelerin ilgisini canlı tutabilme sorununu gündeme getirmiş ve sonuçta bulunan çözüm yollarından birisi de **şarkı sözlerinin içeriğine cinselliğin eklenmesi** olmuştur. 1990'lı yıllara gelindiğinde ise, müzik videolarının yaygın kullanımı, popüler müzik eserlerinin ve yorumcularının, görüntü tekniklerinin olanakları ile pazarlanmasına ve giderek de artan miktarda erotik, müstehcen ve pornografik materyallerin, müzik videolarında kullanılmasına yol açmıştır. Çünkü, cinsellik yarattığı cazibeden dolayı müzik videolarını sattırmaktadır.

Pazarlama stratejileri gereğince gelişim süreci çerçevesinde, bu müziği dinletmekle yetinmeyen müzik endüstrisi, teknolojik imkanları

kullanarak, aynı zamanda müziği seyretmemizi sağlamıştır. Bu da bir sonraki bölümde değinilecek olan müzik videoları aracılığıyla mümkün olmuştur.

C. MÜZİK VIDEOSU

Müzik videosu ve televizyonu, müzik ve televizyon endüstrilerindeki teknolojik gelişmelerin sonucunda popüler müziğin ulusal ve uluslararası düzeyde etkin tanıtımını gerçekleştiren araçlar olarak ortaya çıkmıştır.

Müzik videoları, müziğin kitle iletişim araçları yoluyla görsel hale dönüşmesinin bir sonucudur. Bunlar popüler kültür araçlarından biri olan popüler müziğin tanıtılmasında, pazarlanmasında ve satılmasında etkin rol oynamaktadır.

“Müzik videosu, popüler şarkıların tanıtılması amacıyla, müzik endüstrisi tarafından üretilen ve bir şarkının söz dahil, müzikal unsurlarını görselleştiren bir formdur. Türkiye’de bu form, “video klip” olarak adlandırılmakla birlikte, bu ad formun özelliklerini yansıtmamaktadır. Çünkü, video klip, müziğe özgü bir form değildir. Her şeyin(haber, belgesel...,vb.) video klipi yapılabilir. Video klip, görüntü parçaları demektir ve asıl metni özetleyen bir özelliğe sahiptir. Halbuki müzik videosu, bir şarkıyı bütün halinde görselleştirir ve bu haliyle de müziğe özgü bir formdur” (Çelikcan,1996:1).

Çelikcan (1996), ülkemizde yaygın olarak kullanılan “video klip” teriminin, müzik videolarını kapsamaktan uzak olduğunu belirterek, bu kendine özgü anlatı yapısına sahip formlar için “müzik videosu” teriminin daha uygun olacağını ifade etmektedir.

Bu tamamen kendine özgü formların geçmişi 1930'lara dayanmaktadır. “Von Oskar Fischinger tarafından 1934 yılında çekilen “Komposition in Blau” filmi, müzik videolarının kaynağı olarak değerlendirilmektedir” (Çelikcan,1996).

Daha sonraki yıllarda pek çok filmde müzikle animasyonun senkronizasyonu yoluyla müzik videolarının öncü çalışmaları yapılmıştır. O dönemde yapılan şey, daha önceden kaydedilmiş müzikle, şarkıcının şarkı söylerken çekilmiş görüntülerinin eşlenmesinden başka bir şey değildir. Bu eşlemeye bazen öyküsel unsurlar da eklenmiştir.

Bu yöntemin giderek geliştirilmesi ve artan televizyon kanallarında müzik programlarına daha çok yer verilmesi sonucunda, özellikle İngiltere’de müzik videoları üreten şirketler kurulmaya ve bunlar tarafından hazırlanan müzik videoları, başta İngiltere ve Amerika olmak üzere, diğer Avrupa ülkelerinde müzik programlarının temel malzemesi olarak kullanılmaya başlamıştır.

Kronolojik olarak gerçekleştirilen çalışmalardan sonra 1975 yılında John Roseman ve Bruce Gowers tarafından “Queen’in Bohemion Rapsody’si” ilk müzik videosu olarak değerlendirilir (Çelikcan,1996:71).

Fakat 80’li yıllar, müzik videolarının temel ve rutin bir tanıtım aracı olarak müzik televizyonlarında kullanılmaya başlandığı yıllar olmuştur.

Müzik videosu adı verilen, ne tamamen postmodern, ne de tamamen geleneksel anlatı yapısına uyum gösteren bu formların amacı, şarkının ve şarkıcının doğrudan tanıtımını yapmaktır. Bu tanıtım yoluyla, tekrar tekrar yayınlanarak, şarkıcıyı öne çıkaran anlatı yapısıyla, şarkıcının albümünün satılmasını sağlamaktadır.

Müzik videolarının anlatı yapısı diğer metinlerden farklıdır. Genel hatlarıyla bu formların özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Müzik videolarının anlatı yapısı geleneksel metin özelliklerine uymaz.
- Anlatım biçimi de geleneksel metin özelliklerine uymaz.
- Müzik videoları avangard⁽⁷⁾ metin yapısına daha yakın özellikler taşır.

⁽⁷⁾ Avangard: Geleneksel ya da popüler sinemanın karşısında, bu türün anlatı yapısının tersi anlatı yapısıyla ortaya konan “karşı sinema” için kullanılan bir terimdir.

- Avangard metinde hoşlanmama, yabancılaşma ve rahatsız olma söz konusudur. Ancak müzik videoları bu durumun tam tersine hoşlanmama, rahatsız olma duygusu yaratmaz.
- Diğer metinlerde olduğu gibi olay-zaman-mekan birliği ilkesine uygunluk yoktur.
- Müzik videoları her ne kadar avangard metin özelliklerine daha yakın olsa da tam anlamıyla buna uymaz.

Müzik videolarının anlatı yapısı bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılacaktır. Çalışmamız kapsamında asıl önem taşıyan husus, bu tamamen özgün formların içeriğidir. Çünkü, Müzik videolarının görsel cazibesini artırmak için içeriğinde cinsel sömürü yapılmaktadır. Bunun nedeni tamamen ekonomiktir. Ancak, televizyon yayıncılığının en önemli yükümlülüğü olan “kamu yararı” ilkesiyle çelişen bu durum, özellikle müzik videolarının tekrara dayalı yayınlarına maruz bırakılan çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve moral gelişimleri bakımından zararlı niteliktedir. Bu nedenle konunun “kamu yararı” bağlamında incelenmesinin yerinde olacağı düşünülmüştür.

Kinder (1987) “Müzik Videosu, İzleyici ve Düş” adlı makalesinde, *“bazılarının olumsuz bir yaklaşımla, müzik videolarının çocukların zihinlerini olumsuz etkileyen vahşi, cinsel unsurlar içeren, sado-mazohistik görüntülerin yeni bir kaynağı olduğunu iddia ettiğini”* söylemektedir.

Kanaatimizce, kamera açıları, çekim hileleri ile fetişleştirilen yıldız/şarkıcı ile yaşanan özdeşleşme, kesik kesik göndermelerde bulunan pornografik görüntüler aracılığı ile metalaştırılan cinselliğin, özellikle çocuklarda - ki tez çalışmamız kapsamındaki çocuklar, ilköğretim birinci kademe öğrencileridir - bilinçaltı düzeyde birtakım olumsuz etkilere neden olmaktadır.

Buradan hareketle çocuğun kitle iletişim araçlarına, tez kapsamında televizyona (TV) karşı korunmasının gerekliliği konusu gündeme gelmektedir. Zira ocuklar, fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişim sürecindedirler ve kitle iletişim araçlarından yoğun olarak gelen mesajların dolaylı veya dolaysız, olumlu ya da olumsuz olmak suretiyle, etkisinde kalmaktadırlar. Bu mesajların olumsuz etkilerine karşı çocukların fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak her anlamda korunması son derece önem arz etmektedir.



İKİNCİ BÖLÜM:

ÇOCUĞUN KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINA KARŞI KORUNMASI

Kitle iletişim araçlarının, ki bunlar - radyo, televizyon, gazete ve dergiler, kitaplar, video eserleri, müzik eserleri, plaklar, ses bantları ve internettir -günümüz toplumsal etkileşiminde ne kadar güçlü bir yere sahip olduğu tartışmasız kabul görmektedir. Bugün her birey, yaşantısının her anında, kitle iletişim araçlarından gelen yoğun mesaj bombardımanına maruz kalmaktadır. Hatta öyle bir aşamaya gelinmiştir ki, onlar bizlerin yerine düşünür ve sorgular olmuştur, bize düşen ise yalnızca onları takip etmektir.

Ancak, tez kapsamında sadece kitle iletişim araçlarından biri olan televizyonda yayınlanan müzik videolarındaki erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerin, toplumların gelecekteki bireyleri olan çocuklar üzerinde yarattığı olumsuz etkiler ele alınmıştır.

Bu bölümde “çocuk” kavramı üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda, öncelikle çocuğun bilişsel gelişimi ve cinsel kimliğinin gelişimine değinilmiş, sonrasında ise, **“çocuk neden kitle iletişim araçlarına karşı korunmalıdır”** sorusuna cevap aranmıştır.

Tüm ülkelerde ve ülkemizde uluslararası belgeler ve kanunlar yoluyla, **özellikle çocuğun her bakımdan korunması** amaçlanmaktadır. Bu nedenle incelemede ayrıca, çocuğun kitle iletişim araçlarına ve özellikle bunlarda yayınlanan **muzır** nitelikteki görsel materyale karşı korunması amacıyla oluşturulmuş bu kanun ve yönetmeliklere de değinilmiştir.

Tez kapsamında çocuk kavramı ilköğretim birinci kademe öğrencilerini, yani **7-12 yaş arası çocukları** ifade etmektedir.

I. ÇOCUK VE KÜÇÜK KAVRAMLARI

İnceleme konumuz müzik videolarındaki pornografik görüntülerin ilköğretim birinci kademe öğrencileri üzerindeki etkilerini araştırmak olduğundan, öncelikle burada çocuk ve küçük kavramlarının çeşitli açılardan tanımlarının yapılması gerekmektedir.

Sözlük anlamında çocuk insan yavrusunu ifade eder. Küçük kavramı ise, daha ziyade hukukla ilgilidir. Medeni Kanunumuza göre, 18 yaşından aşağı olanlara “küçük” denilmektedir (TMK. m. 11). 18 yaşını dolduranlara ise, “ergin (reşit)” denilmektedir.

Çocuk (child), küçük insandır. “Gessel” e göre, çocuk deyimi 0-25 yaşları arasındaki insanı anlatır...genellikle ergenlik çağına kadar geçen yaş süresinde insan çocuk olarak kabul edilir. Bu süre kız ve erkeklere göre değişmektedir” (Hançerlioğlu,1993:260).

Türk hukukunda çocuk kavramıyla birlikte başka kavramlar da kullanılmaktadır. Örneğin, Türk Ceza Kanunu’nda çocuk (madde:474, 478); evlat (madde:474); sabi (madde:473,476) deyimleri kullanılmaktadır.

Çocuk gelişen insan yavrusu, olgunlaşmamış, reşit sayılmayan küçük yaştaki insandır. Ancak çocukluk üst sınırı belirsizdir. Yasalar çocukluğun bitimini başka başka belirlemiştir. Türk Ceza Kanununa göre 11 yaşından küçükler işledikleri suçlardan sorumlu tutulmazlar. Çocukluk oyun ve öğrenim yıllarını kapsayan tüketici dönem olarak tanımlanırsa, üst sınır on iki yaş da olabilir, yirmi beş yaş da olabilir (Yörükoğlu,1983:3).

Türkiye’nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde 18 yaşından küçük olanlar “çocuk” kabul edilmiştir. 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununda 18 yaşından küçükler Kanun kapsamına alınırken, 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’da 15 yaşından aşağı olanlar

Kanun kapsamına alınmıştır. Ancak, 2253 Sayılı Kanun'da (m:6), **Avrupa Birliği'ne uyumlaştırma** çalışmaları çerçevesinde 30.07.2003 kabul tarihli ve 4963 sayılı Kanun' un 8. maddesiyle yapılan değişiklikle bu yaş 18'e çıkarılmıştır. Böylece "küçük" kavramı, bir anlamda "çocuk" kavramıyla özdeşleştirilerek ve Avrupa (Birliği) mevzuatına uygun bir şekilde, 18 ve daha aşağı yaşta olanlar "küçük" olarak kabul edilmiştir. İnceleme konumuz ise, 7-12 yaş arası çocukları (ilköğretim 1. kademe) kapsamaktadır.

Genel bir tanımlama yapmak gerekirse, çocuk ergenlik çağından önceki kız ya da erkektir ve ergenlik yaşı da kız ve erkek çocuklara göre farklılık göstermektedir.

Çocuk kavramına ilişkin tanımlar çocukluk yaşı ile ilgili olarak farklı süreleri kapsıyor olsa da, bu tanımların ortak noktaları, çocukluğun doğumla birlikte başladığı ve birey kimliğini edinene kadar devam ettiğidir.

İnsan yavrusu, tüm canlılar içinde en yoğun bakıma ihtiyaç duyan ve en uzun sürede olgunlaşan canlıdır. Uzun yıllar korunup, kollanması ve desteklenmesi, yönlendirilmesi gerekmektedir.

Doğumla beraber başlayan çocukluk sürecinde diğer canlıların yavrularının aksine, insan yavrusu oldukça uzun bir süre hayatta kalabilmek için başkalarına (öncelikle ana ve babasına) muhtaçtır. Çocuğun hayatının ilk yılları tamamen ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlarının tatmini döngüsüne dayanmaktadır.

Özellikle 20. yüzyıldan itibaren çocuk, geleceğin bireyi, toplumun bir ferdi olarak görülmeye ve bu bağlamda gereken ilgiyi görmeye başlamıştır. Bu yüz yıldan önceki toplumlarda ana ve çocuk üzerinde babanın tartışmasız hakimiyeti söz konusu olmuştur.

Çocuk gelişmekte olan, çevresiyle sürekli etkileşen, merak eden insan yavrusudur. Henüz kendi kimliğini kazanmamış en küçük yurttaştır. Geleceğin yetişkini olarak toplumda söz sahibi olacaktır. Dolayısı ile onun

ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı büyümesi, toplumların refahı ve mutluluğu için son derece önemlidir.

II. ÇOCUĞUN CİNSEL VE BİLİŞSEL GELİŞİMİ

Bu bölümde, tez kapsamında çocuğun cinsel ve bilişsel gelişimi üzerinde durulmuş ve çocuğun fizyolojik gelişimi kapsam dışında bırakılmıştır. Çünkü, müzik videolarının müstehcen içeriğine hemen her gün maruz kalan çocuklar, henüz bilişsel gelişim sürecinde olduklarından iyi-kötü, gerçek- kurgusal gibi ayrımları yapamamakta ve onun için izledikleri müstehcen görüntülerden olumsuz etkiler almaktadırlar. Aynı zamanda bu çocuklar, uygun cinsel kimlik gelişim sürecindedirler ve söz konusu görüntülerde yer alan kişiler ve özellikle hayranlık duydukları şarkıcılar, onlar için birer **rol-model** teşkil etmektedir.

A. ÇOCUĞUN CİNSEL GELİŞİMİ

Sağlık, ruhsal bedensel tam bir iyilik hâli olarak tanımlanmaktadır. Bir bireyin ruh sağlığının ya da ruhsal sorunlarının kökeni çocukluğunda edindiği deneyimlere bağlıdır. Dolayısıyla çocuk ruh sağlığı, sağlıklı bireylerin ve sağlıklı toplumların oluşmasında son derece önem taşımaktadır.

Çocuk edilgin değil, çevresiyle sürekli etkileşimde bulunan, durmaksızın değişen bir canlıdır. Uyumlu ilişkiler içinde sağlıklı büyüyebilir. Onun gelişme basamaklarında edindiği tüm olumlu nitelikler birikerek, kişiliğini belirler.

Tez kapsamında, çocuğun cinsel gelişimi konusunda Freud'dan yararlanılması uygun görülmüştür. Çünkü, söz konusu alanda en önemli katkının psikanalitik kuramdan geldiği ve Freud'un deyim yerinde ise, bu kuramın "babası" olduğu düşünülmektedir.

Her ne kadar Freud, yetişkinlerde kişilik ve anormal davranışlar üzerine odaklanmış da olsa, kişiliğin yapısında bebeklik ve çocukluk yıllarının önemini belirten ilk kuramcı olması bakımından, çocuk gelişim kuramcıları arasında önemli bir yere sahiptir.

Cirhinlioğlu'nun (2001:17) Cüceloğlu'dan aktardığına göre, "Freud , insan kişiliğinin "id, ego ve süper ego" olarak adlandırdığı üç temel birimi bulunduğunu" söylemiş ve bunları kısaca aşağıdaki gibi tanımlamıştır:

- **ID**: Kişiliğimizin en kalıtsal dürtü ve arzularını içeren, anında tatmin isteyen, yabani bölümüdür. "Id" tamamen haz ilkesinin egemenliğindedir. Düşünce bu birimde kesinlikle etkili değildir. Aynı zamanda psikolojik enerjinin kaynağıdır. "Id" de en baskın kalıtsal dürtü cinsellik (sexual) ve saldırganlık (agressive) dürtüleridir.
- **EGO**: Id'i denetimde tutmaya çalışan ve onun istekleri ile toplumsal kurallar arasında uzlaşma sağlamaya çalışan birimdir, yani "id" ile dış dünya arasında bir çeşit ara buluculuk görevi görmektedir. "Ego", gerçeklik ilkesinin egemenliğindedir.
- **SÜPEREGO**: Toplumsal doğru ve yanlışların kaynağını teşkil eden birimdir. Bu birim çocuğa ana-babası tarafından aktarılan ve ödül ve ceza uygulamalarıyla pekiştirilen geleneksel değerlerin temsilcisidir. Kişiliğin ahlâki yönüdür. Gerçeklerden çok olması gerekeni temsil eder, hazdan çok kusursuzluğa ulaşmak ister. Görevi neyin doğru, neyin yanlış olduğuna karar vererek, toplum tarafından onaylanmış değer yargılarına göre davranmaktır.

Freud, başta insan olmak üzere, bütün canlı varlıkların yaşama iç güdöleri arasında, "libido" olarak adlandırdığı, yaşam boyu süren cinsel güdünün çok önemli olduğunu vurgulamış ve libidoyu çocuklukta varolan, değişen haz ilkesine bağlı bir güç olarak değerlendirmiştir.

Çocuk doğduğu andan itibaren libidonun etkisiyle hareket etmeye başlar. Libidonun gelişim dönemlerine “psiko-seksüel gelişim” denilmektedir. “Id”, sürekli olarak libidonun tatminine yönelik davranmaya iter; “ego”, “id”i uysallaştırır; “süper ego” ise toplumsal değer yargılarını uygular.

“Freud, çocuğun dolayimsız tatmine yönelik psişizmasını “haz ilkesinin” yönettiğini, daha sonra gelişen “gerçeklik ilkesinin” ise, hazzı erteleme ve gerçekliğin gereklerine uydurma hedefine yönelik olduğunu ileri sürer” (Tura,1996:43).

Yine Tura’nın (1996) aktardığına göre, Freud’un psiko-seksüel gelişim dönemleri kısaca aşağıdaki gibidir:

-ORAL DÖNEM (0-2 Yaş): Bu dönemde erojen bölge ağızdır ve libido ağız yoluyla tatmin edilir. Çocuğun bu dönemde kazandığı işlev almak, almayı bilmek ve elde etmektir. Yani, çocuk annesi tarafından kendisine verilenleri alırken, toplumsal anlamda almayı da öğrenir.

-ANAL DÖNEM (2-4 Yaş): Libido dışkılama süreçlerine yönelmiştir. Çocuk yürümeye, koşmaya ve kendi benliğini çevresinden ayrı algılamaya başlar. Yavaş yavaş düşünme ve bağımsız davranma gibi yetiler kazanmaya başlar. “Süper ego” gelişmeye başlar.

-FALLİK DÖNEM(4-6Yaş): Bu dönemde “libido” ebeveyne yönelmiştir. Artık cinsel bilgiler edinmeye, cinselliği merak etmeye başlamıştır.

-LATENT DÖNEM:(7-12 Yaş): Bu dönemde **cinsel roller sağlamlaşır ve pekişir.** Bastırma mekanizmasının tüm gücüyle çalıştığı dönemdir ve Freud’a göre en güçlü ve yoğunluklu bastırmalar⁽¹⁾ cinsel kökenli olanlardır. Çocuklarda sekiz yaş civarında doğum ve evlilik hakkında evrensel bir merak vardır. Dokuz yaşında cinsellik hakkında fikir sahibidirler. Yine bu dönem “ego” ve “süper egonun” geliştiği, **sosyalleşmenin** yaşandığı dönemdir.

⁽¹⁾ Bastırma, toplum tarafından onaylanmayacağı düşünülen arzu ve dürtülerin, bilinçsiz bir yok sayma ile bilinç dışına itilmesidir.

Burada sosyalleşmenin altını çizmek gerekir, çünkü sosyalleşmede en etkili araçlardan biri de kitle iletişim araçları ve daha yaygın kullanım alanına sahip olması bakımından televizyondur. **Cinsel rollerin sağlamlaşıp pekiştiği bu dönemde “Tarkan”, “Kuşum Aydın” gibi efemine⁽²⁾ tavır ve davranışlar sergileyen pop yıldızlarının model alınarak, çocuğun kendi cinsiyetine uygun olmayan cinsiyet rollerini benimsemesi mümkündür.**

Bu dönemlerin ardından ergenlik dönemi gelmektedir. Ergenlik dönemi erişkin cinselliğinin başlaması açısından kritik bir dönemdir. Cinsellik sadece biyolojik faktörlerin değil, sosyo-kültürel ve psikolojik etkenlerin de biyolojik etkenlerle sinerjik çalışmasının bir ürünüdür.

Ergenlik fiziksel, entelektüel, sosyal ve duygusal büyümenin hızla geliştiği bir dönemdir. Bu dönemde stres artışı söz konusudur, çünkü bu yaştaki çocuklar yalnız vücutlarındaki değişimlerle değil, aynı zamanda sosyal olgularla ve erişkinlerin yüksek beklentilerinin oluşturduğu baskıyla da başa çıkmak zorundadırlar.

Bu yaştaki gençler, bağımsız olmayı ve kişiliklerini ifade etmeyi öğrendikçe, çok çeşitli seçim ve kararlarla karşı karşıya kalırlar. Bu da sıklıkla farklı giysiler, saç şekilleri, arkadaşlar, müzik, hobiler, politik görüş ve sosyal araştırma yoluyla olmaktadır.

Müzik videoları da gençlere bu seçim ve kararlarında, etkilenecekleri ve rol model alacakları geniş bir evren oluşturmaktadır. Arayış içinde olan bu yaştaki gençler müzik videolarında yer alan, başta yıldız şarkıcı olmak üzere, diğer etkenlerden etkilenmektedirler (Yıldızın giyim tarzı, kullandığı aksesuarlar, dans ve beden hareketleri, konuşma tarzı v.b).

⁽²⁾ “Efemine” sözcüğü “kadınsı, kadına dair davranışlar” anlamında kullanılmaktadır.

B. ÇOCUĞUN BİLİŞSEL GELİŞİMİ

Bu bölümde, tez kapsamında, çocuğun ve özellikle 7-12 yaş arası çocuğun bilişsel gelişimi ele alınmıştır.

Çocuk gelişmekte olan bir bireydir ve fizyolojik özellikleri ve çevresiyle olan etkileşimi sonucunda kimlik gelişimini tamamlar. Yeni doğan bir bebek, yaşamının ilk yıllarında temel ihtiyaçlarının tatminine yönelik davranışlar sergilemektedir. Daha sonraki yıllarında içinde yaşadığı dünyayı anlamlandırma çabası içine girer. Bu anlamlandırma sürecinde, içinde yaşadığı çevreyle yaşadığı etkileşim ve zihinsel gelişimi öne çıkmaktadır.

“Biliş” kavramı; algılama, bellek, yargılama, düşünme ve anlamayı içeren zihinsel faaliyetler anlamına gelmektedir.

Bilişsel gelişim, bireyin beş duyusu ile algıladığı uyaranlar hakkında düşünebilme yetisi kazanmasıdır. Buradaki düşünme, etki-tepki ilişkisini, olaylardaki ardışıklığı, benzerlik ve farklılıkları anlamayı, objeleri kategorize edebilmeyi, mantık yürüterek cevaplayabilmeyi ifade eder.

Cirhinlioğlu (2001), Piaget’in bilişsel ya da zihinsel süreçlerin, çocuğun dünyayı anlamasını sağlayan süreçler olduğunu ve zihinsel gelişimin, birbiriyle ilişkili dört faktörden etkilendiğini - ki bunlar; olgunlaşma, tecrübe, sosyal etkileşim ve dengelemedir – vurguladığını belirterek, bu dört faktörü kısaca aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

- **OLGUNLAŞMA**: Fiziksel olgunlaşma, özellikle merkezi sinir sisteminin olgunlaşmasıdır.
- **TECRÜBE**: Yakalama, hareket etme, somut objeler hakkında düşünme ve onlarla ilgili süreçler doğrultusunda düşünmedir.
- **SOSYAL ETKİLEŞİM**: Oynama, konuşma ve diğer insanlarla, özellikle çocuklarla birlikte faaliyette bulunmadır.

- **DENGELEME**: Olgunlaşma, tecrübe, sosyalleşme süreçlerini bir araya getirerek, zihinsel yapıyı yeniden inşa etmedir.

Çocukta 6-7 yaşlarına kadar somut düşünce egemendir. Genelleştirme kavramlaştırma ve kategorize etme gibi yetiler henüz kazanılmamıştır. Dikkatini uzun süre belli bir noktaya yoğunlaştıramaz. Gerçeği değerlendiremez. Davranışlarında id' in hakimiyeti görülür, süper ego henüz gelişmemiştir.

Yine Cirhinlioğlu'nun (2001) aktardığı üzere **Piaget'e** göre, zeka iki biyolojik niteliğe dayanır. Bunlar temeldeki yapı (genetik yapı) ve uyum yeteneğidir. Yani, bunlardan biri çevreye uyum diğeri ise eylem, bellek, algı ve öteki zihinsel faaliyetlerin organizasyonudur. Bu süreçler aynı zamanda öğrenmenin temelini oluşturur.

Uyum, gelişim sürecindeki bir çocuk için giderek karmaşıklaşan bir organizasyon içinde, çevresinde belli bir yaklaşım göstermek anlamına gelir. Uyum, canlıların varlığını sürdürebilmesi için gereklidir. Uyum yeteneğinde asimilasyon ve akodomasyon olmak üzere iki süreç yer alır ve bunlar şöyle tanımlanmaktadır:

ASİMLASYON(Özümleme): Mevcut şemaları ⁽³⁾ yeni objelere aktarma ya da yeni deneyimlere girişme olayına denir.

AKODOMASYON (Uygunluk Sağlama): Çevredeki yeni deneyimlerden yararlanarak , şemaları değiştirmek yolu ile problem çözme olayına denir.

Bebeklikten itibaren akodomasyon çocuğun yaşamında keşfetme, deneme –yanılma, soru sorma v.b aktif olaylar biçiminde kendini gösterir. Sonuçta bebek /çocuk, çevresi ile ilişkilerine bağlı olarak yeterli sayıda şema geliştirerek çevresine uyum sağlar. Çocuğun şemaları giderek yüksek bir

⁽³⁾ **Şema** : Sık sık tekrarlanan ve böylece diğer davranışlardan ayırt edilen ve bütün içinde organize edilen hareketlerdir.

esnekliğe kavuşur ve bu şemalar bütünleri içinde organize olma özellikleri sürdürülürken yaygınlaşır ve biçim değiştirirler.

Günün her saatinde kolaylıkla izlenebilen müzik videoları ve onların içeriğinde yer alan erotik, müstehcen ve pornografik materyaller çocuk için olumsuz yönde şemalar olarak bilince yerleşmek suretiyle; bu tür materyalin, âhlaki değerler sisteminde dışlanmaması sonucunu doğuracaktır. Başka bir deyişle, çocuk için pornografi giderek normalleşebilmektedir - ki bu da toplumsal yapının refah ve huzuru için, hiç de arzulanan bir durum ya da sonuç değildir.

Cirhinlioğlu'na (2001) göre, Piaget bilişsel gelişmeyi doğumdan on beş yaşına dek dört dönemde inceler :

- 1. DUYUSAL –MOTOR DÖNEM :** 0-2 yaş
- 2. İŞLEM ÖNCESİ DÖNEM :** 2-7 yaş
- 3. SOMUT İŞLEMLER DÖNEMİ :** 7-11 yaş
- 4. FORMEL İŞLEMLER DÖNEMİ :** 11-15 yaş

Tez kapsamındaki ilköğretim birinci kademe öğrencileri , yani 7-12 yaş arası çocuklar, son çocukluk adı verilen gelişim evresinden, ergenliğe geçiş evresi arasındadırlar.

Okul öncesi dönem çocukluğundan farklı olarak, temel eğitimin ilk yılları çocuğun somut düşünme, son birkaç yılı ise soyut düşünme evresinde bulunduğu yıllardır.

7 yaşına yaklaştıkça çocuklar problemlerini daha erken yaşlarda kullanmadıkları çeşitli bilişsel stratejilere başvurarak, somut bir şekilde çözmeye başlarlar. Çocukların bu yaşlarda okula başlamalarıyla, olayları farklı açılardan görebilmeleri ve karmaşık ilişkiler hakkında kavramsal düşüncelerinin aynı zamana denk gelmesi pek de rastlantı değildir.

İlkokul (İlköğretim 1. kademe) çocuğu, okula başladığında mantıklı düşünceden yoksundur. Somut düşünme egemendir. Somut düşünce çocuğun gözüyle görebildiği, duyu organlarıyla algılayabildiği eşya, olaylar üzerinde çok boyutlu mantıksal düşünce şeklidir. Bu evrede çocuk gördüğü şeylere ilişkin akıl yürütebilir. Mantıksal düşünmenin yanı sıra zaman, mekan, boyut, hacim, uzaklık gibi kavramlar yerleşmeye başlar.

Çocukta, 11 yaş dolaylarında “soyut düşünme”⁽⁴⁾ başlar. Yetişkinliğin düşünüş biçimi olan soyut düşünebilme, çocuklar için önemlidir. Kendi dünyalarını daha karmaşık biçimlerde anlamalarını sağlar. Mantıksal sonuç çıkarmaları, dikkatli yoğunlaştırma yetenekleri, dikkat ve bellek kapasiteleri esaslı ölçüde artar. Çocuklar bu yaşlarda, özel deneyimlere dayanarak sebep- sonuç ilişkileri kurmaya başlarlar.

7-12 yaş arası çocuklar yetişkin düşünme yeteneğine sahip olmadıkları için, çevreden gelen uyaranlardan ve özellikle kitle iletişim araçlarından gelen enformasyondan etkilenmektedirler ve bunun içindir ki açıkça korunmaya muhtaçtırlar. Nitekim Anayasamız, “özellikle ananın, çocuk ve gençlerin” korunmasını esas kabul etmektedir (Anayasa m:41/2).

İlköğretimin birinci kademesinin sonuna doğru çocuklar özel davranışın ardında çeşitli olası neden veya açıklamaların bulunabileceğini anlar.

Çocuk gelişimi konusunda çalışmaları bulunan Havighurst, gelişimin biyolojik, sosyal ve kültürel kuvvetlerin birbirleri ile etkileşimi sonucu gerçekleştiğini ileri sürer ve 7-12 yaş çocuğunun bilişsel gelişimini aşağıdaki gibi sıralar (Cırhinlioğlu,2001).

- Oyunlarda gerekli motor becerilerde ustalık kazanma.

⁽⁴⁾ Soyut Düşünme, yetişkin düşünme biçimidir ve belli, özgül örneklerin ötesine geçerek veya bunlardan ayrı olarak genel kurallar bağlamında düşünebilmek demektir.

- Kendine ve gelişmekte olan vücutuna karşı olumlu tutum geliştirme.
- Akranlarıyla iyi ilişkiler kurmayı öğrenme.
- Uygun kız- erkek rollerini öğrenme.
- Okuma, yazma, sayısal alanda temel beceriler geliştirme.
- Günlük yaşam için gerekli kavramlar geliştirme.
- Değerler sistemi geliştirme (vicdan, âhlak vb. değerler ölçeği geliştirme).
- Kişisel bağımsızlık kazanma.
- Kurum ve kişilere karşı tutumlar geliştirme.

Havighurst' un gelişim şemasında, konumuz açısından özellikle iki önemli madde göze çarpmaktadır:

- **Uygun Cinsel Kimlik Rollerini Öğrenme:**

Günümüz popüler müzik endüstrisi her gün yeni bir yıldız-şarkıcı üretmekte ve bu yıldızın hayran kitlesini oluşturup, hayran kitleyi etkileyebilmek için çeşitli yollara başvurmaktadır. Hemen her gün izleyebildiğimiz bu yıldız-şarkıcıların bazıları kendi cinsel kimliğinin aksine tavır ve davranışlar içinde izleyicinin dikkatini çekmeye çalışmaktadır.

Örneğin; özellikle çocuk ve gençlerin hayranı olduğu Tarkan gibi bazı sanatçılar efemine tavır ve giyimleri ile dikkat çekmektedirler. 08.06.2001 tarihli Milliyet Gazetesi magazin sayfasında "Tarkan'ı Yıkan Fotoğraflar" başlığıyla yayınlanan fotoğraflar, çocuk ve gençlerin hayranlık duyduğu bir sanatçının onlara nasıl model olacağını ortaya koymaktadır⁽⁵⁾ (Ek1:Fotoğraflar).

Yine bu bağlamda, "T.A.T.U" adlı müzik grubunun üyesi iki genç kız, bütün dünyaya lezbiyen olduklarını ilan etmişlerdir ve özellikle kliplerinde bu durumla uyumlu tavır ve davranış içinde bulunmaktadırlar ("All The Things She Said" adlı şarkılarının klibinde, parmaklıklarla çevrili bir alanın içinde, okul formasına benzer kıyafetleriyle iki kız (T.A.T.U) görülür ve yağmur

⁽⁵⁾ Erişim Adresi: <http://www.milliyet.com.tr/2001/06/08/magazin/amoq.html> Erişim Tarihi: 08.06.2001 Milliyet Gazetesi 08.06.2001, Magazin Servisi

altında bu iki kız öpüşmektedirler. Parmaklıkların dışında ise onları izlemekte olan geniş bir kitle bulunmaktadır. Görüntüler ve kızların tavır ve davranışlarından bu iki kız sevgilinin toplum tarafından dışlanmış oldukları anlaşılmaktadır ve iki sevgili bundan dolayı acı çekmektedirler. Bu acıdan kurtulmak için el ele tutuşarak kaçarlar). (Ek 2: 04.05.2003 ve 17.05.2003 tarihli Hürriyet Gazeteleri).

Nitekim T.A.T.U'nun lezbiyen tavırları ile çocuk ve gençleri olumsuz etkilediğini belirten bir Rus Milletvekilinin, Parlamentoları'na adı geçen grubun yasaklanmasını teklif etmiş olduğu haberi basında yer almıştır. ⁽⁶⁾ Ancak, kendi ülke yöneticilerinin çocuk ve gençler için uygunsuz model oldukları gerekçesiyle yasaklanmasını istemiş olduğu grubun şarkıları ve klipleri ülkemizde yayın yapmakta olan, özellikle MTV ve Number One adlı müzik televizyonlarında, tekrar tekrar yayınlanmakta ve çocuk ve gençlerimizin zihinlerine yerleştirilmektedir (Ek 3: 01.02.2003 tarihli Hürriyet Gazetesi).

Uygun cinsel kimlik geliştirme evresinde olan söz konusu bu çocuklar (7-12 yaş), bu tür şarkıcıları - ebeveynleri izlemelerini engellemediği takdirde- model alabilirler ve ileriki yaşlarında buna uygun davranışlarda bulunabilirler.

- **Ahlâk ve Benzeri Değerler Sistemi Geliştirme:**

Müzik videoları - bir anlamda reklam amaçlıdır, çünkü şarkıcının ve albümünün reklamını yapmaktadırlar - izleyiciye tam bir görsel şölen sunmaktadır. Bunu yaparken de her türlü yola başvurmaktadırlar. Örneğin, Seda Sayan adlı Sanatçı' nın "Var mısın?" adlı şarkısının klibi iç çamaşırıyla çekildiği için Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından "müstehcen" bulunarak incelemeye alınmıştır (Ek 4:28.11.2001 tarihli Sabah Gazetesi).

⁽⁶⁾ Erişim Adresi: <http://arama.hurriyetim.com.tr/devam.asp?id=125529>; Erişim Tarihi 07.12.2003; Hürriyet Gazetesi, 01.02.2003; Toplum, Ayhan Atakol.

Bu konuda pek çok örnek sıralamak mümkündür. Bunlar Türk Toplumunun değerler sistemine tamamen aykırıdır ve çocukları olumsuz, aykırı değerleri benimseme yönünde teşvik etmektedirler. Çünkü, sürekli bu tür görüntülere maruz kalan çocuklar, giderek bu tür tavır ve davranışları kanıksayabilmekte, bir süre sonra benzer davranımların normal olduğu kanısına varabilmektedirler. Bu durumda ise, ileriki yaşantılarında benzer davranışlar sergilemeleri olasıdır.

Zira, çocuklar bir çok şeyi taklit ederek öğrenirler. Sadece hareketler değil duyular, tutumlar, konuşma ve alışkanlıklar gibi davranış biçimlerini çevrelerinde gördükleri kişileri, olayları taklit ederek öğrenirler. Sonuç olarak, çocuğun yakın çevresinde bulunan yetişkinlerin, günümüzde televizyonun da ailenin artık önemli bir ferdi konumunda olduğu da düşünülecek olursa, yansıttığı model çocuğun geliştirdiği bir çok duygu ve tutumu belirler.

Bu bağlamda, çocukların bilişsel gelişim evrelerine bağımlı olmak koşulu ile televizyon yayınlarından etkilendiklerini söylemek mümkündür. Biliş terimi ise; dünyayı öğrenmeyi ve algılamayı içeren zihinsel faaliyetleri içermektedir. Hemen hemen düşünme ile eş anlamlı kullanılmaktadır.

Çocuklar, yetişkinler gibi düşünemezler. Kendilerine özgü bir dünya görüşleri vardır. Değişik yaş grubundaki çocukların, olgunlaşma hızına ve özel yaşantılarına bağlı olarak, zihinsel yeteneklerinde değişme görülür.

“Çağdaş psikolojiye göre, kişilik gelişimi, insanın hayatı boyunca devam eden bir olgu olmakla birlikte, kişilik oluşumu ve yapılanmasında temel çocuklukta atılmıştır...kişilik zamanla olgunlaşmıştır. Çocuk nasıl bedence geliyorsa, zihinsel ve duygusal bakımdan da geliştiği bilinen bir gerçektir. Başlangıçta egosantrik (ben merkezci) olan çocuk, sosyalleşir. Zekanın gelişmesinde olduğu gibi kişiliğin gelişmesinde de çevrenin etkileri vardır” (Öztürk,2002:33).

Çocuğun gelişiminde sosyalleşmenin önemi büyüktür. Sosyalleşme devingen bir süreçtir ve başlıca araçları; aile, okul, arkadaşlar ile kitle iletişim

araçlarıdır. Günümüz toplumsal koşulları içinde kitle iletişim araçlarının ve özellikle de televizyonun sosyalleşme sürecinde giderek öne çıktığı görülmektedir. Bu durumun çocuklar üzerindeki etkilerine bir sonraki bölümde, konumuz bağlamında değinilecektir.

Çocuklar çevreden gelen uyarılara oldukça açıktırlar ve sosyalleşme sürecinde “özdeşleşme (model alma)” öne çıkan bir süreçtir.

Çocuk önce anne ve babasıyla bir özdeşleşme gerçekleştirir, onların değerlerini kabul eder ve bu değerleri kontrol sistemleri olarak içselleştirir. Bu şekilde anne ve baba, bireyin ahlâk sisteminin kaynağını oluşturur (Cirhinlioğlu,2001:17).

İlkokul çağındaki çocuklar için ana- baba özdeşiminin yanı sıra; öğretmen, arkadaş gibi başka kişilerle özdeşimleri de önem kazanır. Ana – babanın çocuğa aktardığı değerler ve kuralların yanı sıra, çocuğun kendisinin de etkin olarak anladığı, benimsediği değerler önem taşımaya başlar. Bu nedenle, bu dönemde çocuğun ilişki kuracağı kişiler, özellikle öğretmen ve oyun arkadaşları özel önem taşır.

Ayrıca, özdeşleşme konusunda daha sonra da değinileceği üzere, günümüzdeki yapılarından ve çok yaygın olarak tüketiliyor olmalarından dolayı kitle iletişim araçları da, giderek daha önemli bir yere sahip olmaktadır.

Özdeşleşmenin olduğu ortamın toplumsal, ekonomik ve kültürel özellikleri bir yandan kişiliği oluştururken, öte yandan kişilikle toplum arasındaki tüm ilişkilerin temeli olan özerklik ve sorumluluk kavramlarını biçimlendirir.

“Çocuklar başkalarının yaptıklarını gözlemleyerek ve onların yaptığını yaparak davranış biçimleri kazanırlar. Herkes gizli bir modeldir, ama çocuklar en fazla sahip olmak istedikleri bir şeyi elde eden modeli gözlemledikleri zaman taklit etmeye eğilimlidirler. Çocuğun karşılaştığı insanlar arasında özdeşleştiği kişi, gelişmesine ötekilerden büyük etki yapar. Özdeşleşme,

parça parça yapılan taklitlerden oluşmaz, bir tür tümün içinde öteki kişi gibi davranma, duyma denemesidir” (Öztürk,2002:39).

Bu konudaki en güzel örneklerden birisi, bir dönem pek çok çocuğun saç modelini Millî Futbolcu Ümit Davala’nınki gibi kestirmeleridir. Ümit Davala medyadan yansıtıldığı üzere, onun gibi olmak isteyen çocuklar için gücün simgesidir ve çocuklar, onun saç modelini taklit ederek bu gücü kendilerine atfetmektedirler.

Çocukların her bakımdan sağlıklı gelişimlerini sağlayabilmek amacıyla toplumların biyolojik faktörleri denetleyememesine rağmen, sosyal ve kültürel faktörleri denetleyebilmesi mümkündür. **Günümüzde kitle iletişim araçları da en önemli kültür üreticileri ve de sosyalizasyon araçları konumuna gelmişlerdir.** Zira bunların da çocukların gelişimlerini olumsuz anlamda etkileyebilecek içeriklerinin gerek özdenetim, gerekse yasalar yoluyla denetlenmesi gerekmektedir.

Açıkça görüldüğü üzere tez kapsamındaki ilköğretim birinci kademe öğrencileri (7-12 yaş) henüz yetişkin bilişsel yetilerine erişmemiş, olayları, nesneleri somut ilişkiler bağlamında değerlendirebilen, soyut düşünme yeteneği olmayan, gerçeklik sınırlarını çizmede zorlanan, cinsel kimlikleri de gelişmekte olan çocuklardır. Dolayısıyla şiddet, erotizm, müstehcenlik, pornografi gibi olguları içeren görüntülerden etkilenmektedirler. Yetişkin biliş düzeyine sahip olmadıklarından, söz konusu görüntülerin olumsuz etkilerine maruz kalmaktadırlar. Henüz yetişkin bilincine erişmemiş bir çocuk çevresinden, özellikle en yaygın kullanım alanına sahip olan televizyondan etkilenecek konumda olduğu için, korunmaya muhtaçtır. Buradan hareketle aşağıdaki bölümde televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri ele alınmıştır.

III. TELEVİZYONUN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Çocuk (küçük) kişilik gelişimini tamamlanmamış, çevreden gelen uyarılarla etkileşim içinde olan, yetişkin düşünme yetisi olmayan, toplumun en küçük bireyidir. Yukarıda değinilen gelişim evrelerine göre, çocuk için her yıl dünyayı anlamlandırma sürecinde farklı önem taşır.

Dünyayı anlamlandırmaya çalışan ve bunu yaparken de kendilerine özgü tavır geliştiren çocuklar, yetişkinlerin sahip olduğu algı düzeyine ve düşünme yetisine sahip olmadıklarından dolayı korunmaya muhtaçtırlar. Bu durum, yani onların korunmalarının gereği ve amacı daha sonra yer vereceğimiz hukuk kuralları aracılığıyla güvence altına alınmıştır.

Çocukların fiziksel ve ruhsal olmak üzere, her bakımdan sağlıklı olmaları, ileride toplumun yetişkin bireyleri olarak, toplumda söz sahibi olmaları ve aynı zamanda, özelde kendi sağlıkları ve genelde ise toplumun sağlık ve refahı açısından son derece önem taşımaktadır. Nitekim, Anayasamızda, *"Devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması...için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar."* hükmü getirilmiştir. (m:41/2) Çocuk da ailenin bir bireyi olduğuna göre, aileyi bir bütün olarak (ana-baba ve çocuk) ele almak gerekmektedir.

Zaman içinde yaşanan toplumsal değişimlerle birlikte, toplumda çocuğun yeri ve önemi ile çocukluğun tanımı da değişmiştir. Günümüzde çocuğa verilen değer artmış, onun birey kimliğini kazanma sürecinde gerekli koşullar titizlikle oluşturulmaya çalışılır olmuştur.

Günümüzün değişen teknolojik, sosyolojik yapısına paralel olarak geline nokta, geçmişin çocukları ile bugünün çocukları arasında belirgin farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Günümüz postmodern dünyasında çocuklar bir çok elektronik iletişim teknolojisi tarafından kuşatılmış durumdadır. Televizyon ve onun ötesinde video oyunları, internet ve bilgisayar onların dünyalarında değişimlere neden olmaktadır. Ancak, konumuz kapsamında, kitle iletişim araçlarından sadece televizyon ve

televizyonun çocuklar üzerinde ne tür etkilere neden olduğu konusunun tartışılması uygun görülmüştür.

Çocukların eğitim ve öğrenimlerini tamamlamalarında çevreleri çok büyük etkiye sahiptir. Çevre kapsamında çocuğun kendi dışında algıladığı her şey; aile, okul, arkadaşları, **kitle iletişim araçları** ve bunlardan da en yaygın kullanım alanına sahip olması bakımından önemli olan **televizyon** yer almaktadır.

Kitle iletişim araçları tarihinde devrim niteliğindeki en son gelişmelerden biri televizyondur ve her yenilik gibi televizyon da toplumsal uyum sürecini beraberinde getirmiştir.

Televizyon öncelikle, güncel yaşantı içinde yer alan ve iletileri görerek ve dinleyerek izlememizi sağlayan teknolojik bir araçtır. Görüntüleri ve sesleri bir takım teknolojik süreçten geçirdikten sonra iki boyutlu ekranına yansıtarak, anında ses ve görüntü eş zamanlılığı içinde kitlelere yaymaktadır. Kamera açıları, renk, ışık ve gölge gibi teknik ve estetik öğelerin yardımı ile ekrana yansıyan bu iki boyutlu görüntü, izleyicide üçüncü boyut (derinlik) da varmış yanılsamasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda da ekrandaki kurmaca evren ile gerçeklik arasındaki sınır belirsizleşmektedir.

İkinci Dünya Savaşından sonraki teknolojik gelişmeler televizyon yayınlarını her yönüyle geliştirmiş, özellikle bilgisayar ve uydu yayın teknolojilerinin de eklenmesi ile televizyon yayıncılığı ulusal sınırları çoktan aşmıştır.

Televizyon toplumunun gelenekselleşmiş ve çoğunluk tarafından kabul görmüş ölçüleri ise, büyük ölçüde televizyondan görülen ve edinilen enformasyonlara dayanmaktadır. Televizyon yıldızların (starların) yaşam felsefeleri, beğenilen müzisyenlerin giyim tarzları, sunucuların konuşma biçimleri, başka toplumların davranış biçimleri, seks özgürlüğü ve daha pek çok konuyla ilgili sürekli mesajlar iletir. Bir diğer anlamda, televizyon topluma

hayatın ve hayatın ardındaki felsefenin son derece basite indirgenmiş, kolaylaştırılmış, yüzeyselleştirilmiş, bayağılaştırılmış bir biçimini sunmakta ve öğretmektedir. Çünkü iktidarını devam ettirmenin yolu budur (Öztürk,2002:62).

Günümüzde televizyonun gündelik yaşantının ayrılmaz parçası haline geldiğini, kolay ulaşılabilen ucuz bir eğlence aracı olduğundan toplumun genelinde herkesin evlerine ve hatta odalarına kadar girdiğini görmekteyiz.

Televizyon izleme edilgen bir davranıştır. Televizyondan enformasyon akışı tek yönlü olmaktadır. Aynı zamanda televizyon izleme herhangi bir ek çaba gerektirmeyen bir faaliyet içermektedir. Dolayısıyla son derece kolay, zihni yormayan, düşünüp sorgulamayı gerektirmeyen bir eylemdir. Toplumdaki pek çok izleyiciyi tembelleştirerek pasif, dünyayı ekran aracılığı ile anlamlandırmaya çalışan bireyler haline getirmektedir.

Yetişkinlerin yaşamındaki yerini gittikçe sağlamlaştıran televizyon, çocuklar için de neredeyse ikinci bir aile konumuna gelmiştir. Bu durumda çocuğun televizyon karşısındaki yeri ve ondan aldığı etkiler konusu önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çaplı'ya (2002:183) göre, çocuklar genel olarak 2 yaşında çizgi film seyretmeye başlamakta, 6 yaşına geldiklerinde ise, televizyon izleme alışkanlıkları gelişmiş olmaktadır. Zaman burada önemli bir ölçü olarak karşımıza çıkmaktadır ki; çocukların çoğunun 24 saatinin 16 saatini uyanık geçirdikleri düşünüldüğünde, bir hafta içinde uyku dışında geçen sürenin toplam 112 saat olduğu görülmektedir.

Amerika' da yapılan bir araştırmaya göre, farklı yaş gruplarının bir gün içerisinde televizyon karşısında geçirdikleri süreler şöyle sıralanmaktadır (Çaplı,2002:185).

- 2-7 yaş grubu: 1. 59 saat
- 8-13 yaş grubu: 3. 37 saat

- 14-18 yaş grubu: 2. 43 saat

Yukarıdaki verilere göre, Amerika'da bir çocuk liseyi bitirdiğinde 20.000 saatten fazla bir zamanı televizyon karşısında geçirmiş olacaktır. Bu süre sınıfta geçirdiği 11.000 saatten neredeyse iki kat daha fazladır.

Artan'ın (2001:50) aktardığına göre, **Carroll ve Wolpe** yaptıkları bir araştırmanın sonucunda, 2-5 yaş grubu çocukların haftada 28 saat, ergenlik çağındakilerin ise haftada 22 saat televizyon izledikleri sonucunu bulmuşlardır. Bu verilere göre, lise bitirme yaşındaki gençlerin toplam 15.000 saat televizyon seyrettikleri ve bu sürenin de, bu gençlerin o güne kadar aldıkları sınıf eğitiminden daha uzun olduğu sonucunu bulmuşlardır.

Anadolu Grubu A.Ş'nin (AGB) 2002 yılı Ocak ve Temmuz ayları arasındaki verilerine göre, çocuk ve genç izler kitlenin aylık ortalama olarak 442 dakika, yani 7.5 saat televizyon karşısında zaman geçirdiği görülmektedir (Çaplı,2002:185).

Topluman en küçük bireyi olan çocuklar da televizyonun izler kitlesinin oldukça önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Çünkü çocuklar hafta içinde ortalama 3.42 saat ekran karşısında kalmakta ve bu süre hafta sonlarında ortalama 4 saati aşmaktadır (Özdiker,2002:21-23).

Tez konusu bağlamında, Ankara İli merkez ilçeleri arasından sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeylerine göre belirlenmiş olan Sincan, Yenimahalle ve Çankaya ilçelerinde bulunan üç ilköğretim okulunun, birinci kademe öğrencilerine uygulanan anket çalışmasına katılan 596 öğrencinin ise, günde ortalama 3.2 saatlerini televizyon karşısında geçirdikleri sonucu elde edilmiştir.

"Çocukluğun doğası gereği içinde yaşadıkları toplumu gözlemleyerek büyüyen çocuklar, yaşadığımız teknoloji çağında bu gözlemlene eylemini gerçekleştirirken hızla değişen sosyal yaşam koşullarından dolayı çevresiyle

kuracağı iletişim alanının kısıtlanmasının etkisiyle giderek tek yönlü bir iletişim aracı olan televizyona yönelmektedir" (Tandaçgüneş,2003:15).

Görüldüğü üzere, çocuklar günün uyku ve okul dışında geçen oldukça fazla bir süreyi televizyon karşısında geçirmektedirler. Onların televizyon izleme biçimleri ve izledikleri programlar konusunda denetim ailelerine düşmektedir. Eğer ebeveynleri bu konuda yönlendirici tavır sergilemiyorsa, çocuklar gelişigüzel, yaşlarına uygun olan veya olmayan her türlü programı rahat bir şekilde izleyebileceklerdir. Bu durum da onların fiziksel ve ruhsal gelişimleri bakımından oldukça önem taşımaktadır.

Çocuğun kavraması somuttan soyuta doğru bir çizgi göstermektedir. Televizyonda ise soyut anlatım, somutlaşarak yansıtılmaktadır (Bu durum, televizyonun görsel-işitsel bir araç olmasından ve görselliğin ön planda yer almasından kaynaklanmaktadır). Yani, televizyonda soyut olan her kavram somutlaşarak iletilir. Dolayısıyla, çocuğun televizyona ilgisi bu noktada başlamaktadır ve çocuk, ekranda gördüğü kurmaca evreni gerçek olarak algılamaktadır (Şirin,2000:95).

En genelde, televizyonun fazla izlenmesi, yetişkinler ve özellikle de çocuklar için zararlı sonuçlar doğurmaktadır. Bu sonuçları şöyle sıralamak mümkündür:

Televizyon izleme eyleminin niteliğinden dolayı, sürekli televizyon izleyen bir çocuk pasif ve edilgen kişilik yapısını benimseyebilmekte ve yalnızca gördüğü ile yetinerek sorgulama, düşünme gibi zihinsel eylemlerden uzak durabilmektedir.

Yayınlanan programların hızlı akışına paralel olarak algıladıklarını seçme, ayıklama ve değerlendirme zamanı bulamayarak, ekrandan yansıyan mesaj bombardımanına maruz kalmaktadır. Dolayısıyla özellikle çocuklar, ki bunlar gerçekle kurmaca arasındaki ayırımı yapmakta zorlanmaktadırlar,

soru sormadıkları televizyondan sürekli gelen mesajların, uyarıların karşısında savunmasız kalmaktadırlar.

“Zihinsel gelişim süreçlerindeki özelliklerinden dolayı kurmaca ile gerçek arasındaki farkı çoğu kez yetişkinler kadar kolay bir biçimde algılayamayan çocuklar, bir çok açıdan, televizyon karşısında yetişkinlere oranla korumasız durumdadırlar” (Tandaçgüneş,2003:15).

Artan' a (2001:53) göre, “**Postman**, çocukların televizyonda yetişkinler için yayınlanan film ve programları izlediklerini, bu durumun çocukluk ve yetişkinlik yaşının küçülmesine, çocukların büyüklere özenerek, onlar gibi giyinip, onlar gibi yetişkinlere hitap eden şarkılar söylemelerine, cinsellik yaşının küçülmesine ve minyatür yetişkinlerin ortaya çıkmasına sebep olduğunu belirtmektedir.”

Şirin' e (2000:92) göre ise, “**Postman** daha da ileri giderek, çocukluk ile yetişkinlik arasındaki bölücü hattın tarihsel temellerinin kuşku götürmez biçimde nasıl ve neden aşındırıldığını en açık biçimde görebilmemizin televizyon sayesinde olduğunun altını çizmektedir.”

Çocuğun bilişsel gelişim evrelerinde de değiştiğimiz üzere özdeşleşme “ötekinin taklit edilmesidir.” Çünkü çocuklar model aldıkları, yani özdeşim kurdukları kişi ya da kişileri taklit ederek çeşitli davranış biçimlerini öğrenirler. Bu noktada önemli olan model olarak seçilen kişilerin uygun olup olmaması sorunudur.

Bu bağlamda, televizyon çocuklara özdeşim kurabilecekleri büyük bir evren sunmaktadır. Televizyon onlara “kadın-erkek”, “aile” gibi modeller göstermektedir. Eğer çocuk televizyonun kendisine sunduğu bu modelleri çekici bulursa, yani onun gibi olmak isterse, tümüyle bu modelleri kendi yaşamına aktarmaktadır.

Öztürk'ün (2002:41) aktardığına göre, **Loverly** seyircinin kendine kimlik bulma sürecinin, modelleme ile aynı basamakları seyrettiğini belirtmektedir.

Schramm ise, 1960'lardaki araştırmalarında çocukların belli karakterlere benzemeye daha istekli olduklarını; ister kurgu, ister gerçek olsun çocukların bir modeli zihinlerinde saklayıp, ileri yaşlarda bile tekrarlayabildiklerini ortaya koymuştur.

Televizyon ekranından yansıtılan evren, çocukların sosyalleşme surecinde etkili olabilecek çeşitli modeller sunmaktadır. İnsan gelişiminde ve kişiliğin oluşumunda özdeşim kuramı önem taşımaktadır. "ocuklar önce ailelerinde; kızlar annelerine, erkekler ise babalarına olmak suretiyle özdeşim kurmaktadır. Yaşları ilerledikçe çocukların sosyal çevreleri özdeşim surecini etkilemeye başlamaktadır ve televizyon da onlar için etkili özdeşim figürleri sunmaktadır"(ktem,2000:10). Televizyonda görülen kahramanların, şarkıcıların yaşam biçimleri, giyim tarzları, konuşma biçimleri çocuklar için birer model teşkil etmektedir.

Televizyon yayınlarının yelpazesi oldukça geniştir ve ülkemizde ulusal düzeyde yayın yapmakta olan televizyon kanallarının günlük yayın akışı içinde çok kısıtlı olarak ocuk programlarına yer verdiklerini ve çocuklara yönelik görünen bu programların da eğitici olmaktan öte, klasik kültürel kodları yeniden üreten ve pek çoğunun (zellikle çizgi filmler) şiddet içeren ve çocukların psiko-sosyal gelişimlerine uygun olmayan programlar olduğunu görmekteyiz ("Power Rangers", "Pokemon", v.b).

Televizyonda yayınlanan programların çoğunluğunun yetişkinlere yönelik olduğunun, ocuk programı adı altında gösterilen programların ise çocuklar için zararlı etkiye sahip nitelikte olduklarının bir kez daha altını çizmek gerekir. Burada asıl sorun, çocukların bilişsel gelişimlerine uygun olmayan, henüz karşılaşmaya hazır olmadıkları (şiddet içeren ya da erotik ve pornografik görüntüler gibi) görüntülerle sürekli ve yoğun bir şekilde karşı karşıya kalmalarıdır.

Yetişkinler televizyonun olumsuz etkilerini azaltabilirken, çocuklar ve gençlerin bunu başarması oldukça zor olmaktadır. Ayrıca, kitle iletişim

araçları sürekli aynı tür mesajları vererek, çocuk ve gençlere bilinçli seçme hakkı tanımamaktadır. Bu dönemin özelliği gereği gerçeklik algısı televizyon tarafından sunulan üzerinden oluşmaktadır. Gerçek ile televizyon tarafından sürekli yeniden kodlanan mesajlar, çocuklar için oldukça kafa (zihin) karıştırıcıdır. Böylece çocuklar ve gençler simgesel dünya ile gerçek dünya arasında ilişki kurmakta zorlanmakta, gerçekleri simgesel dünyada sunulanlarla özdeşleştirmektedirler (Ersöz,2002:16).

Televizyon aracılığıyla iletilen mesajların önemli bir bölümü şiddet, saldırganlık, pornografik ve erotik öğeler içermektedir. Yapılan araştırmalar günde ortalama 4-5 saat televizyon içeren bir insanın, ortalama 40-50 şiddet mesajı ile karşılaşacağını göstermektedir. Ersöz'ün (2002:17) aktardığına göre, **Yalın** bu mesajlarla toplumsal yaşamda şiddetin olağanlaştırılacağını vurgulamaktadır.

Televizyon içeriğindeki şiddetin çocuğun kişiliğini değiştirip, onu saldırgan yapıp yapmadığına dair yapılan çalışmalarda bu soruya cevap arayan psikologlar, deneysel öğrenme çalışmaları yapmışlardır.

Deneysel öğrenme teorisine göre ise, televizyonda birinin hareketlerini seyreden kişinin, onu model olarak aldığı ve o modele göre kişiliğini, bilgisini, isteklerini, değerlerini değiştirebildiği ileri sürülmektedir. Bu konuda en ünlü deneyi psikolog **Bandura ve arkadaşları** gerçekleştirmişlerdir (Öztürk, 2002). Söz konusu deneyde, çocuklara basit oyuncaklar ve şişirme bebeklerle oynayan bir yetişkin izlettirilmiştir. Deneysel koşullardan birinde, yetişkin önce basit oyuncakları toplamış, sonra şişirme bebekle ilgilenerek, ona vurmak ve şiddet içeren sözler sarf etmek suretiyle bebeğe şiddet uygulamıştır. Çocukların izlediği bu davranışlar yaklaşık 9 dakika sürmüştür.

Diğer koşulda ise, yetişkin sessizce diğer oyuncaklarla ilgilenmiş, şişirme bebeğe ilgi göstermemiştir.

Bu koşulların gerçekleştirilmesinden sonra, deneye katılan her çocuk bir şişirme bebekle 20 dakika yalnız bırakılmıştır. Sonuçta, saldırgan davranışlarda bulunan yetişkini izleyen gruptaki çocukların, diğerlerine oranla daha saldırgan davranışlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Çünkü, bu çocuklar belli türden bir oyuncak bebeğe saldırmayı öğrenmişlerdir ve saldırmaya deneyden önce olduğundan daha eğilimli oldukları açıkça ortaya çıkmıştır (Öztürk,2002:41-42).

Televizyonun çocuğa etkileri her yaş için farklılıklar göstermektedir. Ama televizyonun en güçlü etkisi 0-3 yaşları arasında olmaktadır. Çünkü, bu yaşlar hayat boyu kullanılacak bazı psiko-sosyal ve psiko-motor özelliklerin kazanıldığı çok önemli bir evredir. Bu evrede oluşabilecek herhangi bir sorun bütün hayatı etkilemektedir.

0-3 yaş gurubundaki bir çocuğun, televizyon karşısında günlük 1-2 saatin üzerinde kalması ve özellikle aile de çocuğa yeterince zaman ayırmıyorsa, sosyal etkileşim (duygusal etkileşim ve karşılık verme, sosyal ortamlara uyum, insanlarla ilgilenme, onlara yakınlık gösterme, yaşlılarına ilgi v.b.) ve iletişim (konuşma, anlamlı jest ve mimik, heceleme, algılama, ses çıkarma, cümle kurma v.b.) için gerekli olan fonksiyonların gelişiminde gecikmeler ve yetersizliklere neden olmaktadır. ⁽⁷⁾

Ayrıca, bu dönemde uzun süre televizyon karşısında kalan çocuklarda, başka hazırlayıcı sebepler varsa bunların da eklenmesiyle, bazı psikiyatrik tablolar gelişebilir (Etrafa karşı tepkisizlik, göz iletişimi kuramama, insanlara ve yaşlılarına karşı ilgisizlik gibi).

4 ile 7 yaş arasındaki çocuklarda, televizyonun aşırı derecede izlenmesi çocuğun dil ve sosyal gelişiminde bazı sorunların ve eksikliklerin

⁽⁷⁾ Hasan Aydın, "Hayatın İlk Yılları", <http://www.sizinti.com.tr/konular/03/ocak/hayatin.html>
Erişim Tarihi:14.06.2002

oluşmasına da neden olabilir. Bu dönemde, çocuklar televizyonda gördükleri görüntüleri tamamen somut olarak yorumlarlar, yani bu çocuklarda tam olarak soyut düşünce gelişmediği için, izlenen görüntüler olduğu gibi algılanır. Çocuk bunları uygulamaya çalışabilir (*Pokemon* adlı çizgi filmdeki Pikaçu gibi uçmaya çalışan bir çocuğun 7. kattan aşağı atlaması gibi. Bu haber 20 Ekim 2000 tarihli *Radikal Gazetesi*'nde "Pokemon Gibi Atladı" başlığı ile basında yer almıştır).

Bu dönemde, şiddet ve pornografi içeren görüntüler çocuk için oldukça zararlıdır. Bilinç dışına bu olumsuz duyguların yerleşmesine neden olabilir. Aynı zamanda bu dönemde izlenen gerilim, korku veya aşırı şiddet ve müstehcen görüntülerden çocuklar olumsuz etkilenebilir. Bu durum onları psikolojik gerilim içine sokabilir ve çocukta uyku bozukluğu, yalnız kalmak istememe, korku ve endişe duyguları yerleşebilir.

Çocuğun sosyalleşmesi, yakınları ile diyalog kurması, sosyal adaptasyonu, dil gelişimi ve buna benzer konular, aşırı televizyon izleme nedeniyle eksik kalabilir. Özellikle şiddet içeren görüntüler travmatik etkiler yapabilir. Hazırlıksız karşılaşılan şiddet içeren, erotik veya müstehcen görüntüler, bu çocuklarda bilinçaltı kaygı, gerilim, korku yaratabilir. En önemlisi de bu tür görüntülere maruz kalma derecesi ve sıklığı arttıkça, bu olumsuz edimleri kanıksama, onlara karşı duyarsızlaşma ve hatta ileriki safhada, maruz kalan çocuğun da bu tür davranışlara eğilimli hale gelmesi kaçınılmaz olabilmektedir.

İşçi başı'nın (1998) aktardığına göre; **Batmaz ve Aksoy** yaptıkları bir araştırma sonucunda, televizyon yayınlarında %59 oranında "sözlü ve fiziksel cinsellik" bulunduğunu, yetişkinlerin %35 oranında yayınlardaki cinselliği öne çıkaran yapımlardan rahatsızlık duydukları sonucunu bulmuşlardır.

Televizyon ve cinsel gelişim ve cinsel eğitim üzerindeki rolü ile ilgili olarak pek çok araştırma yapılmıştır. Araştırmacılar birbiri ile çelişen görüşler ileri sürmektedirler. Bir yandan televizyonun olumlu etkilerinden söz edilir,

çünkü televizyon bir anlamda cinsel eğitimci rolü üstlenmektedir; diğer yandan televizyonun olumsuz etkilerinin altı çizilmektedir. Televizyondaki cinsel içerikli mesajların çok fazla olduğuna ve bunların zararlı olabileceğine inanalar da vardır. Pek çok çalışmacı, çocukların cinsel roller kazanmasında aile, arkadaş çevresi ve kitle iletişim araçlarının etkili olduğunu savunmaktadır (Artan,2001:50).

Konumuz açısından ise, ekrandan yansıtılan cinsellik ve bu cinselliğin yaşanış tarzı da çocuklar üzerindeki etkisi açısından son derece önemlidir. Zira, televizyondaki cinselliğin teşhirine bakıldığında, bunların duygudan yoksun, seks merkezli ve cinselliğin sömürülmesi amacına yönelik yayınlar oldukları dikkat çekicidir.

Özellikle müzik videolarında bunun pek çok örnekleri görülmektedir. Bu görüntülerde özellikle, “cinsel obje” olarak kullanılan kadın karakterler gerek giyiniş biçimleri ile, gerekse beden hareketleri ve dansları ile, erkek egemen ideolojiyi yeniden üreten ve erkeklere röntgenlemenin cinsel hazzını yaşatan birer “seyir” nesneleridirler. Nitekim Sertab Erener’in “Here I Am” adlı şarkısının klibinde, haremdeki kadınların önünde yağlı güreş yapmakta olan iki erkeğin sunumu, çoğunluklu erkek kitlenin tepkisini çekmiştir. Çünkü, kullanıldığı bağlamda “iki erkeğin güreşi”, aşk oyunun eğretilmesidir ve bu kez “erkek” seyir nesnesi konumundadır. ⁽⁸⁾

Müzik videoları çocuklar tarafından da büyük bir ilgiyle izlenmektedir, çünkü, müzik ve dans eşliğinde sunulan devingen görüntüler onların son derece ilgilerini çekmektedir.

Burada, çocukların televizyonun sunduğu dünyayı algılamada yaşadıkları sorunlar değişmez olduğuna göre; kanaatimizce, televizyon

⁽⁸⁾ Ahmet Tuglar, “Güreş ve aşk birbirine benzer.” *Milliyet Gazetesi* 19.11.2003 Popüler Kültür Eki. Erişim Adresi: <http://www.milliyet.com.tr/2003/11/19/sanat/san01.html> Erişim Tarihi: 19.11.2003.

programlarının içeriği önem kazanmakta ve medyaya, bu konuda büyük sorumluluk düşmektedir. Konuyla ilgili yasal sınırlamaların dışında, medyanın özdenetim konusunda duyarlı olması ve her şeyden önce televizyon yayıncılığının kamusal bir hizmet olduğunu unutmaması gerekmektedir. Ancak, *“medyanın öz çıkarlarının, zaman zaman kamusal çıkarlara ağır bastığını söylemek de yanlış olmaz”* (Çaplı,2002:185).

Şarkıcılar için kendilerinin ve albümlerinin tanıtımını sağlayan, televizyon kanalları için ise, tekrar tekrar yayınlayarak, yayın akışlarını doldurmaya yarayan müzik videolarında yer alan görüntülerin içeriğinin tamamen görsel kaygılarla; gerek müzik videosunda yer alan kişilerin giyim tarzları ve dansları, gerek şarkıların sözleri, gerekse müzik videosunun tamamının erotik, müstehcen ve pornografik materyal bakımından zengin olması da, medyanın öz çıkarlarını, kamusal çıkarlara yeğlediğinin bir göstergesidir.

Günümüz medyasına bakıldığında televizyonun eğitim, kamuoyu oluşturma gibi demokratik işlevlerinin geri plana itilerek, sansasyona ve görsel şölene dayalı bir eğlence aracı olma ve eğlendirirken de dolaylı yollardan mal ve hizmet pazarlama görevi görme yolunda iştahlı bir gelişme dikkat çekmektedir. Bu durumun en güzel örneklerinden birisi de “Pokemon” adlı çizgi filmin gösterilmesi ve hemen ardından, çizgi film kahramanlarının oyuncak formlarının piyasaya sürülmesi ve hatta daha da ileri gidilerek, birtakım gazete ve dergilerin kendisini satın alan okurlarına bu oyuncakları dağıtmasıdır ki - “Pokemon” adlı bu çizgi filmin, çocukların gerçekle kurmaca arasındaki ayrımı kesin olarak yapamamalarından dolayı - bazı çocukların onları taklit etmeye çalışarak, tehlikeli durumlara maruz kaldıkları sonuçlar doğurduğuna basında sıkça yer verilmiştir. “Pokemon” ilk bakışta masum gibi görünse de içeriğinde yer alan şiddet eğilimi ve büyü gibi doğa üstü güç ile dikkat çekmektedir. Her bölümünde “Pokemon” denen yaratıkların birbiri ve başkaları ile güç savaşına girmeleri ve büyüsel güçler kullanılması ile çocukların bilinç dışlarına gönderme yapılan mesajlar dikkate alındığında,

“Pokemon” tamamen şiddet, agresyon gibi olumsuz mesajlar içermektedir. Bu mesajların yaş gruplarına göre farklı etkileri olmakla birlikte, genel olarak çocukların bilinç dışına şiddet ve agresyon eğilimi yerleştirdiği pek çok olumsuz etkileri olduğu görülmektedir.

Yapılan çalışmalar, televizyonun en çok çocuk ve gençleri etkilediğini ve bu etkinin de çoğu zaman olumsuz yönde olduğunu göstermiştir. Dış dünyanın gerçeklerini, televizyon aracılığı ile sunulan gerçekler ile kavramlaştıran çocuk ve gençler, kaçınılmaz olarak bu etkiyi olumsuz yönde yaşamaktadırlar (Ersöz,2002:14).

Radyo televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Kamuoyu ve Yayın Araştırmaları Dairesinin, 22 Şubat-8 Mart tarihleri arasında gerçekleştirdiği, “Görsel Medyada Şiddetin çocuklar Üzerindeki Etkileri” araştırma bulgularına göre, aileler kendilerine sorulan “televizyon izleyen okul öncesi(0-6 yaş) çocuklarda (varsa çocuğunuzda) gözlemlediğiniz olumsuz etkilenmeler nelerdir” sorusuna aşağıdaki cevapları vermişlerdir ⁽⁹⁾

- 422 aile: fiziksel saldırganlığı artırıyor.
- 412 aile: televizyonun yakından seyredilmesine neden oluyor.
- 347aile: çocuk, kendini izlediği kahramanın yerine koyarak, tehlikeli durumlara düşürüyor.
- 319 aile: sözel saldırganlığı artırıyor.
- 286 aile: bozuk kelimelerle konuşmasına neden oluyor.
- 228 aile: çocukta genel bir isteksizlik oluşuyor.
- 38 aile: diğer (çocuk televizyon karşısında sanki uyuşuyor...gibi)

Yine “televizyon izleyen ilkokul çağı (7-12 yaş) çocuklarında (varsa çocuğunuzda) gözlemlediğiniz olumsuz davranışlar nelerdir?” sorusunun cevapları ise şu şekildedir:

⁽⁹⁾ RTÜK Kamuoyu ve Yayın Araştırmaları Dairesince 22 Şubat-8 Mart 1997 tarihlerinde gerçekleştirilen “Görsel Medyada Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkileri” başlıklı araştırma.

- 363 aile: ödev yapmama, yetiştirememe.
- 324 aile: sözel saldırganlığın artması.
- 294 aile: fiziksel saldırganlığın artması.
- 234 aile: Türkçe'yi bozuk kullanma.
- 206 aile: çocuk kendini izlediği kahramanın yerine koyarak, tehlikeli durumlara düşüyor.
- 196 aile: göz bozukluğu.
- 31 aile: diğer (reklamlarda gördüğü her şeyi istiyor...gibi)

Yukarıdaki araştırma bulgularının da desteklediği üzere, çocuklar televizyon karşısında yetişkinlere nazaran daha korunmasız durumdadırlar. Elbette, çocukların gelişiminde, etkileşiminde televizyonun birincil rol oynadığı söylenemez. Televizyon dışında pek çok faktör bu süreci etkilemektedir. Ancak, kitle iletişim teknolojilerinin bu derece yaygın olduğu bir ortamda televizyonun, birinci derecede olmasa bile, çocukların gelişiminde ve sosyalleşmesinde önemli bir role sahip olduğu yadsınamaz.

İngiltere Leeds'teki İletişim Araştırmaları Enstitüsü tarafından yapılan bir araştırma, televizyonun insan davranışları üzerinde doğrudan bir etki yaptığını gösterme çabalarının sonuç vermediğini ortaya koymaktadır. Araştırma, televizyonun tıpkı gazeteler, sinema, kitaplar, ana baba, arkadaşlar gibi diğer unsurlar kadar etkili olduğunu kabul etmektedir. ⁽¹⁰⁾ Buna karşılık, yoğun olarak televizyon izleyen çocuklar üzerinde dolaylı etkiler görülmektedir (Çaplı,2002:187).

Şirin'e (2000:22) göre, **Rodge** iletişim araçlarının, özellikle televizyonun ahlâki, kültürel ve geleneksel değerleri tehdit ettiği konusunun altını çizerek, yaygın kullanım nedeni ile televizyon yayınlarının, çocukların psiko-sosyal gelişmelerini teşvik edici olmadıkları, aksine engelleyici olduklarının savunulduğunu ve bu aracın okuma-yazma alışkanlığı oranının düşmesi, düş kurma yeteneğinin yitirilmesi, tüketimin teşvik edilmesi,

⁽¹⁰⁾ "Şiddetin Sorumlusu Tv Değil", *Milliyet Gazetesi*, 10 Ağustos 1995

çocukların saldırgan davranışlara eğilimli hale gelmesine neden olduğunu vurgulamaktadır.

Tez kapsamında, özellikle çocuklar üzerindeki zararlı etkilerinin tartışıldığı televizyonun, bir kitle iletişim aracı olarak, pek çok yararı da bulunmaktadır. Ancak, yarar-zarar grafiğini, televizyon yayınlarının içeriği belirlemektedir.

Yukarıda da değindiğimiz üzere televizyon, kamu yararı gözetilerek kullanıldığında eğitim için en uygun kitle iletişim aracıdır. Zira, televizyon yayınları oldukça geniş kitlelere ulaşabilmekte ve eşit eğitim olanağı sunabilmektedir. Eğitim ve olumlu sosyal davranışlar kazandırmak konusunda doğru ve etkili kullanıldığında televizyon büyük bir potansiyele sahiptir.

Televizyon, gerek teknolojik özelliklerinin sunduğu olanaklardan dolayı, gerekse toplumun en uç noktalarında yaşayan kitlelere de ulaşmış olmasından dolayı, eğitim amaçlı kullanıma en açık, en uygun kitle iletişim aracıdır.

Artan'ın (2001:53) aktardığına göre, Bülül televizyonun çok sayıda bireye aynı anda seslenebildiğini ve bunun eşit koşullar altında, geniş kesimlerin çeşitli ihtiyaçlarını karşıladığını savunur ve televizyonun, eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilecek en uygun kitle iletişim aracı olduğunu söyler.

Televizyon eğitim amacıyla kullanıldığında istenilen sonuca en iyi cevap verebilecek kitle iletişim aracıdır. Ancak, günümüzün yayıncılık anlayışında, en azından şu anki durumda, bunun pek de mümkün olmadığı görülmektedir. Çünkü, televizyon yayıncıları bu kitle iletişim aracını, ekonomik çıkarlarını koruma amacına yönelik bir araç olarak görmekte ve yayınlarının içeriğini ona göre düzenlemektedirler. Televizyon yayınlarında giderek artan sayıda cinsellik ve şiddet gibi öğelere yer verilmesi de bunun bir uzantısıdır. Bu durumun diğer bir sonucu da yayın akışı içinde çocuk

programlarına çok az sayıda yer verilmesi, çocuk programı olarak yayınlananların da aslında içeriğinin çocuk izler kitleye bir şeyler satmak amacına yönelik düzenlenmesidir. Bu koşullar altında, **televizyon programları ve özellikle görsel zenginliği ve devingenliği nedeniyle çocukların da ilgisini çeken müzik klipleri kanaatimizce, çocuğa zarar verecek etkiye sahip bir nitelik arz etmektedir.**

Ulus' un (1997) aktardığına göre; **Aufanenger**, televizyonun çocuklar üzerindeki etkilerini araştırırken, bu iletişim aracının doğru kullanıldığında çocukların bilgi ve deneyimlerini artırdığı tezini ileri sürerek, günümüzde çocukların, televizyon sayesinde daha önce olmadığı kadar çevre ve politik konular üzerine ilgi duymaya başladıklarını belirtmektedir.

Çocuklar görsel teknolojiyi kolayca benimsemektedirler. Çünkü çocukların algısı somuttan soyuta doğru bir çizgidedir ve televizyon görselliği ön planda olan bir kitle iletişim aracıdır. Dolayısıyla televizyondaki her tür enformasyon görüntü aracılığı ile somutlaştırılmaktadır. Bu durumun sonucunda da çocuk, televizyondaki mesajı kolaylıkla algılayabilmektedir.

Televizyon görüntüsü ve mesajı, detaylardan sıyrılmış sade bir görüntü olarak ortaya çıkmaktadır. Görüntü esastır ve ses dikkatin devamını sağlayan diğer önemli bir mekanizmadır. Televizyonda anlamın açık-seçik olması ve mesajın doğru yere ve en etkili biçimde sunulması esastır.

Bu bağlamda televizyonun çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Televizyon çocuğun dil gelişimini hızlandırır, kelime hazinesini artırır.
- Sözle görüntüyü birleştirdiği için çocuğu kolaylıkla etkisi altına alır ve aktardığı enformasyonun kalıcılığını sağlar.
- Çocuğun hayal dünyasını zenginleştirir.
- Çocuk, televizyon karşısında oynarken öğrendiği için aynı zamanda eğlenir.

- Televizyon, çocuğun sosyalleşme sürecine katkıda bulunur.
- Televizyon sayesinde, çocuğun çeşitli konulara ilgisi artar ve çocuk bu konular hakkında bilgi edinir.

Özfırat (2003:20-21), kitle iletişim araçlarına karşı, yani bu araçlar yoluyla sunulan şiddet ve müstehcenliğe karşı çocukların korunması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca görüntünün dışında, kitle iletişim araçlarında kullanılan dil de (Bozuk cümle yapıları, Türkçe olmayan sözcüklerin kullanımı, argo ya da müstehcen ifadelerin kullanımı gibi) çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır. Nazan Öncel'in "Sokarım Politikana" isimli şarkısında olduğu gibi argo sözlerin, popüler müzik eserlerinde sıkça kullanıldığı görülmektedir.

O halde, Özfırat' ın da belirttiği üzere, kitle iletişim araçlarındaki zararlı yayınlara karşı çocuğu korumanın bir yolu da, onlara bu tür yayınlara eleştirel bakabilme, anlama ve anlatabilme ve bu yolla onları yorumlayabilme becerisinin kazandırılmasıdır. Tekinalp (2003:183-186) bu amaçla ilköğretim okullarında "**medya okur-yazarlığı**" dersinin konulmasını önermektedir.

Kanımızca, ülkemizde trafik kazaları oranının artmasıyla, ilköğretim okullarında trafik eğitimi verilmesi gibi, medyadan gelen enformasyonları iyi-kötü ayrımı yaparak izleyebilecek, bilinçli kitle iletişim araçları tüketicileri yetiştirmek mümkün olabilir.

Ayrıca, Amerika'da 1990 yılında, televizyon yayınlarında çocukların eğitim ve enformasyon ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekliliğinin altı çizilerek, 1996 yılında FCC (Federal Haberleşme Komisyonu) tarafından hazırlanan bir Yönerge ile, televizyon yayınlarına en geç 1997 Eylül'üne kadar, çocuklar için eğitici ve bilgilendirici programlar konulması zorunluluğu getirilmiştir ve bu programların da haftada en az üç saat süreli olması istenmiştir (Ulus,1997).

Elbette, bu konuda asıl sorumluluk medya kuruluşlarına düşmektedir. Zira, medya çalışanları **“toplumsal sorumluluk anlayışı içinde”** hareket etmelidir (Erciyas, 2001). Bu da medya kuruluşları için **“özdenetimin”** önemini gündeme getirmektedir. Aslında, özdenetim en doğru ve demokratik bir denetim biçimidir. Ancak bu, medya çalışanlarının meslek bilincine erişmesi ve toplumsal sorumluluğun anlamını iyi bilmesi yoluyla sağlanabilir.

Fakat günümüz medyasının yayıncılık anlayışına bakıldığında kamusal yayın anlayışının çoktan yitirilmiş, tecimselliğin en üst düzeyde olduğu görülmektedir. İzler kitleyi **“tüketici”** konumunda gören bu yayıncılık anlayışında, mal ve hizmetleri en iyi şekilde pazarlamak için yayın kuruluşları adeta birbiri ile rekabet etmektedir ve bunun sonucunda da yayınların içeriği giderek boşalmakta, erotik, müstehcen ve hatta pornografik materyaller yayınları doldurmaktadır.

Özdenetimin olmaması, Devletin bu yayın kuruluşlarını denetleme amacıyla önlem almasını gerektirmektedir. Ülkemizde konuyla ilgili yasal düzenlemeler yapılarak, 1994 yılında 3984 Sayılı Kanunla Radyo ve Televizyon Üst Kurulu kurulmuş ve bu Kurul geniş yetkilerle donatılmıştır. Dolayısıyla yayın kuruluşlarının yayınlarının kamusal yararlar gözetilerek yapılması, toplumsal yapıda genel ahlâk ve huzurun sağlanması konusunda RTÜK’ e önemli görevler düşmektedir.

IV. ÇOCUĞUN KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINA KARŞI KORUNMASI AMACIYLA GETİRİLEN HUKUKİ DÜZENLEMELER

A. ÇOCUĞUN KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINA KARŞI KORUNMASI GEREĞİ VE ÖNEMİ

Televizyon kitle iletişim araçlarının en önemlilerinden biridir. Önemi, geniş kitlelere ulaşabilmesi ve herhangi bir enformasyonu anında aktarabilmesinden kaynaklanmaktadır.

1969 yılında ülkemizde yaygınlaşmaya başlayan televizyon en ucuz boş zaman aktivitesidir. Her yaştan pek çok izleyici, oldukça fazla bir süreyi televizyon karşısında geçirmektedir. Hatta, bir çok insan çevresinde olup bitenleri televizyondan öğrenmektedir ve hayatı, olayları televizyon ekranından yansıtılanlar aracılığıyla sorgulamaktadır.

“1960'ların sonunda Türkiye'de de yaygınlaşmaya başlayan televizyon (Mead 1970 ve Postman 1995) bu gün yetişkinlerin yaşamında vazgeçilmez yerini alırken, çocuklar için de giderek ikinci aile haline gelmiştir (Seçkin, Nacaroğlu, 1999:10-13).

Bu durumda, hayatlarımıza bu kadar girmiş olan televizyonda yayınların düzenlenmesi önem arz etmektedir. Televizyon yayıncılığı kamusal bir hizmettir. Ancak, değişen sosyoekonomik koşullardan televizyon yayıncılığı da etkilenmiştir. Kamusal yayıncılık anlayışı, yerini tecimsel yayıncılığa terk etmiştir. Bu, önemli bir noktadır; zira, kamusal yayıncılık anlayışında izleyici “yurttaş” konumundadır ve yayınların içeriği bu anlayışla düzenlenir. Televizyonun eğitsel ve kültürel işlevi ön plandadır.

Tecimsel yayıncılıkta ise, amaç ticaret yapmaktır ve izleyici “yurttaş” konumundan “tüketici” konumuna gerilemektedir. Tecimsel yayın kuruluşları yayınlarının içeriğini bu doğrultuda düzenler. Yayınlarda eğlendirme işlevi ön plana çıkarılmıştır. Bu yayıncılık anlayışını benimseyen yayın kuruluşları izleyicilerine ucuz eğlence sunar ve özellikle de sosyo-ekonomik düzeyi düşük kitleler boş zamanlarını değerlendirmek için bu ucuz eğlenceyi daha çok tercih ederler.

Yayıncılık anlayışı her ne kadar tecimsel de olsa, bu anlayışı benimsemiş olan yayın kuruluşlarının da toplumun moral (âhlak) değerlerinin gözetilmesi konusunda gereken özeni göstermeleri gerekmektedir. Toplumsal sorumluluk bunu gerektirmektedir.

Televizyon yayınları geniş kitleleri etkileyebilmekte ve bunu yaparken de yaş, kültür, cinsiyet gibi herhangi bir demografik ayırım gözetmemektedir.

Ancak, günümüz medyasında yayınların içeriğine bakıldığında, giderek artan miktarda cinsellik sömürüsü yapıldığı görülmektedir. Gelişen medya teknolojileri sonucunda, klasik nitelikte iletişim araçları dışında internet, video oyunları, müzik videoları, interaktif televizyon ve benzeri kitle iletişim ortamlarında şiddet, erotizm, müstehcenlik ve pornografi içeren yayınların arttığı görülmektedir. Zira, insan doğası gereği bu tür görüntülere, olayın seyircisi olarak bakma eğilimindedir ve yayın kuruluşları da insanoğlunun bu zaafını, öz çıkarları için sömürmektedirler.

Bu tür yayınların, çocukların sağlıklı gelişimlerinin yanı sıra, aile kurumunu da tehdit eder bir konuma geldiği, değişik çevrelerce (ilgili kamu kuruluşları, akademisyenler, sivil toplum örgütleri v.b.) sıkça dile getirilmektedir.

Toplumun en küçük bireyi olan ve geleceğin yetişkinleri olacakları için fiziksel ve ruhsal sağlıkları son derece önem taşıyan çocuklar da, televizyonun izler kitlesinin oldukça önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Çocukların bu kadar çok izlediği televizyon programları, onları olumlu ve olumsuz etkilere maruz bırakabilmektedir. Bu son derece önemli bir konudur ve bu konuda en önemli görev, ilk planda ebeveynlere düşmektedir. Çünkü, içeriği çocuklar için uygun olmayan bu programları (şiddet, erotizm, müstehcenlik, pornografi,vb) izlemek ya da gereğinden fazla televizyon karşısında kalmak, ebeveynlerin bu konudaki duyarsızlığından kaynaklanmakta ve sonuçta çocuklar arzu edilenin tam aksine, olumsuz etkilerle karşı karşıya kalmaktadır. Oysa çocuklar, fiziksel ve zihinsel gelişim sürecinde oldukları için çeşitli uyaranlar karşısında etkilenmeye açıktırlar. Dolayısı ile çocukları bu tür yayınlar karşısında korumak gerekmektedir. Çocuklar yetişkinlere oranla daha fazla korunmaya muhtaçtırlar. Çünkü yaşları itibarı ile zihinsel gelişim sürecindedirler ve çevreden gelen iletileri iyi-kötü ayırımına tutamamaktadırlar ya da bunu yeterince yapamamaktadırlar.

Yukarıda kısaca belirtildiği üzere, Anayasamızın 41. maddesinde bu konuda devlete ödevler yüklenmiştir. Söz konusu maddede *“Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle, ana ve çocukların korunmasını...sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.”* hükmü yer almaktadır. Bu maddede, Devletin alması gereken tedbirlere istinaden, konuyla ilgili yasal düzenlemeler oluşturulmuş; teşkilata istinaden ise, örneğin Kültür Bakanlığı, (Aileden Sorumlu) Devlet Bakanlığı ve RTÜK kurulmuştur.

Burada çocukların korunması kavramı geniş anlamda algılanmalı ve böylelikle çocuğun müstehcenlik ve pornografi gibi zararlı etkileri olabilecek içeriği olan yayınlara karşı da korunmasını da içermelidir ve gereken düzenlemeler yapılmalıdır.

Tezin konusu bakımından çocukların erotik, müstehcen ve pornografik materyalden zengin müzik videolarına karşı korunması bakımından klasik etik kodlar getirilmesi tek başına yeterli olmamaktadır. Asıl olan uygulamada bu kodların aynen kullanılmasıdır.

Öte yandan, basın ve yayın organlarının özgürlükçü bir ortamda yayınlarını sürdürmeleri demokrasinin varlığının baş koşullarından birisidir. Kitle iletişim araçlarının eğitsel ve kültürel işlevlerinin yanı sıra, kamuoyu oluşturma ve oluşan kamuoyunun açıklanması, yöneticilerle yönetilenler arasında köprü olma, yasama, yürütme ve yargı organlarına ilaveten, dördüncü güç olarak halk adına yöneticileri denetleme gibi demokratik işlevleri vardır.

Uluslararası belgelerde (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi(1948) m:19, Avrupa Konseyi İnsan haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesi (1950) m:10 “fikir ve ifade hürriyeti” güvence altına alınmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde de çocuğun kitle iletişim araçlarından serbestçe faydalanabileceği öngörülmüştür (m:13,17). Modern devletlerin

anayasalarında da düşünce ve kanaatleri açıklama hürriyeti ve basın yayın hürriyeti yer almıştır. Bizim Anayasamızda ise, “düşünce ve kanaat hürriyeti” madde 25’te, düşünce ve “kanaatleri açıklama ve yayma hürriyeti” madde 26’da, “basın hürriyeti” madde 28-32’de ve “radyo-televizyon hürriyeti” madde 28 ve madde 133’te güvence altına alınmıştır (Çiftci,2000; İçel,2001).

Gerek uluslararası, gerekse ulusal kanunlar yoluyla güvence altına alınan basın ve yayın organlarıyla düşünce ve kanaatleri açıklama ve yayma hürriyeti sınırsız değildir.

Toplumun kurucu unsuru olan bireylerin temel hak ve hürriyetleri, kitle iletişim araçlarının özgürlüklerini sınırlandırmaktadır. Özellikle çocuklar, içinde bulundukları gelişim sürecinin dış etkilere açık olması ve onların fiziksel ve ruhsal anlamda, her bakımdan sağlıklı büyümeleri, gelecekte toplumun sağlıklı olması anlamına geldiği için, çocukların kitle iletişim araçları karşısındaki konumları, yine uluslararası sözleşmeler ile, ulusal kanunlar yoluyla düzenlenmiştir.

“Çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, ahlâki ve sosyal gelişmelerine uygun ortamın sağlanması gerekir. Zira, günümüzde çocuğa yönelik çeşitli türde ve çok sayıda tehlike mevcuttur. Çocuğa yönelik tehlikelerden birini de basın-yayın kuruluşları -özellikle de televizyon, sinema filmleri ve video- oluşturmaktadır. Çocuğun korunmasında aileye, topluma ve devlete görev düştüğü gibi, basın-yayın organlarına da görev düşmektedir. Anayasamız “Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması...için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.” demek suretiyle devlete, aileyi ve çocuğu koruma görevi vermiştir (m:41)” (Çiftci,2000:40-41).

Anayasanın Devlete yüklediği bu görev doğrultusunda iç hukukumuzun yanı sıra, Türkiye tarafından “Avrupa Sınırötesi Televizyon sözleşmesi” 04 Kasım 1993 tarih ve 3915 sayılı Kanun ile, “Çocuk haklarına Dair Sözleşme” 09 Aralık 1994 tarih ve 4058 sayılı Kanun ile onaylanmıştır. Bu sözleşmelerde de çocuğu koruyucu hükümler bulunmaktadır.

B- ULUSLARARASI BELGE VE SÖZLEŞMELERDE KÜÇÜKLERİ KORUYUCU HÜKÜMLER

Çocukların ve gençlerin korunması uluslararası planda da ele alınmıştır. Bunun nedeni, ulusal tedbirler ile düzenlemelerin tek başına yeterli olamayacağıdır.

Bu amaçla Türkiye Cumhuriyeti Devleti uluslararası belge ve sözleşmeleri imzalamak suretiyle, küçüklerin korunması konusunda tedbirler alma yoluna gitmiştir ve bu belge ve sözleşmelerden, tez konusu ile ilgili olduğu düşünülenler aşağıda incelenmiştir.

1. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ

Birleşmiş Milletler tarafından 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilip yayınlanan bu Beyanname, 06 Nisan 1949 gün ve 9119 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla kabul edilmiştir. Konumuz açısından önemli maddeleri aşağıdaki gibidir (Çiftci,2000).

-Madde 12: Hiç kimse özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz kalmaz. Herkesin, bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı vardır.

-Madde 19: Her ferdin fikir ve ifade hürriyeti hakkı vardır. Bu hak, fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, memleket sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi, görüş ve fikirleri her vasıta ile aramak, elde etmek ve yaymak hakkını gerektirir.

2- AVRUPA KONSEYİ İNSAN HAKLARINI VE ANA HÜRRİYETLERİ KORUMAYA DAİR SÖZLEŞME

Avrupa Konseyince 1950 yılında hazırlanıp, 1952 yılında yürürlüğe giren bu Sözleşme, Türkiye tarafından 18 Mayıs 1954 tarihinde onaylanmıştır. Sözleşmenin;

- 8. maddesinde, *"Her şahıs özel ve ailevi hayatına, meskenine ve muhaberatına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir."* Hükmü yer almaktadır.

- 10 maddesi ise, *"Her fert ifade ve izhar hakkına maliktir. Bu hak, içtihat hürriyetini ve resmi makamların müdahalesi ve memleket sınırları mevzuu bahis olmaksızın, haber veya fikir almak veya vermek serbestisini ihtiva eder. Bu madde, devletlerin radyo, sinema ve televizyon işletmelerini bir müsaade rejimine tabi kılmalarına manî değildir. Kullanılması vazife ve mesuliyeti tazammum (gerektiren) bu hürriyetler, demokratik bir toplulukta, zaruri tedbirler mahiyetinde olarak, sağlığın veya ahlâkın, başkalarının şöhret veya haklarının korunması... için ancak ve kanunla, muayyen merasime, şartlara, tahditlere veya müeyyidelere tabi tutulabilir"* hükmünü içermektedir.

3. ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME:

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca, 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesinin Önsözü'nde çocuk haklarının güvence altına alınması gereğinin gerekçeleri şöyle belirtilmiştir: ⁽¹¹⁾

"Savunmasız konumları nedeniyle çocuklar özel bir duyarlılığa ve korunmaya muhtaçtırlar. Çocuğa ilk elde bakım ve koruma sağlayacak olan ailenin bu konudaki sorumluluğu büyüktür. Çocuğun gerek dünyaya gelmeden önce, gerekse sonrasında, yasal açıdan ve diğer açılardan korunması gerekmektedir. Çocuğun içinde yaşadığı toplumun kültürel değerlerine saygının

⁽¹¹⁾ 27 Ocak 1995 tarihli ve 22184 sayılı Resmi Gazete

önemi ve çocuk haklarının güvenceye alınmasında uluslararası işbirliğinin rolü büyüktür.”

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Önsözü'nde, Uluslararası İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde, Birleşmiş Milletlerin çocukların özel ilgi ve yardıma hakkı olduğunu ilan ettiğini vurgulayarak;

- Toplumun temel birimi olan ve tüm üyelerinin ve özellikle çocukların gelişmeleri ve esenlikleri için doğal ortamı oluşturan ailenin, toplum içinde kendisinden beklenen sorumlulukları tam olarak yerine getirebilmesi için, gerekli koruma ve yardımı görmesinin zorunlu olduğu inancıyla,
- Çocuğun kişiliğinin tam ve uyumlu olarak gelişebilmesi için mutluluk, sevgi ve anlayış havasının içindeki bir aile ortamında yetişmesinin gerekli olduğu inancıyla,
- Çocuğun, toplumda bireysel bir yaşantı sürdürebilmesi için, her yönüyle hazırlanmasının ve Birleşmiş Milletler Andlaşmasında ilan edilen ülküler ve özellikle barış, değerbilirlik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin gerekliliği inancıyla,

Ayrıca, çocuğa özel bir ilgi gösterme gerekliliğinin, 1924 tarihli Cenevre Çocuk Hakları Bildirisinde ve 20 Kasım 1959 tarihinde Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Kurulunca kabul edilen Çocuk Hakları Bildirisinde belirtildiğini;

- Çocuk Hakları Bildirisinde de belirtildiği gibi “çocuğun gerek bedensel, gerek zihinsel bakımdan tam erginliğe ulaşmamış olması nedeniyle doğum sonrasında olduğu kadar, doğum öncesinde de uygun yasal korumayı da içeren, özel güvence ve koruma gereksiniminin bulunduğunu hatırla tutarak,

- Çocuğun korunması ve uyumlu gelişmesi bakımından, her halkın kendine özgü geleneklerinin ve kültürel değerlerinin taşıdığı önemi göz önünde tutarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiştir ve Türkiye de, 09 Aralık 1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanunla bu Sözleşmeyi onaylamıştır ve bu Sözleşme 27 Ocak 1995 tarih ve 22184 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak, yürürlüğe girmiştir. Yukarıda sıralanan gerekçelere dayanarak, söz konusu Sözleşmenin kabul edildiği ve bu Sözleşmeyle çocukların doğum öncesi ve sonrasında, gerek bedensel, gerekse zihinsel olarak korunması güvence altına alınmış ve bu Sözleşmeyi imzalamakla her devlet, bu gerekçeleri ve Sözleşme maddelerini yerine getirmeyi kabul etmiştir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin konumuz kapsamındaki maddelerine göre;

-Madde 17: Taraf devletler, kitle iletişim araçlarının önemini kabul ederek, çocuğun; özellikle toplumsal, ruhsal ve ahlâki esenliği ile bedensel ve zihinsel sağlığını geliştirmeye yönelik çeşitli ulusal ve uluslararası kaynaklardan bilgi ve belge edinmesini sağlarlar. Bu amaçla taraf devletler,

- a) Kitle iletişim araçlarını çocuk bakımından toplumsal ve kültürel yararı olan ve 29. maddenin ruhuna uygun bilgi ve belgeyi yaymak için teşvik ederler (29. madde çocuk eğitiminin amaçlarını içeren maddedir).
- b) 13 ve 18. maddelerde yer alan kurallar göz önünde tutularak, çocuğun esenliğine zarar verebilecek bilgi ve belgelere karşı korunması için uygun yönlendirici ilkeler geliştirilmesini teşvik eder.

-Madde 34: Taraf devletler, çocuğu her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi verirler.

Bu maddeye göre devlet, fuhuş ve pornografi dahil, çocuğu cinsel sömürü ve suistimalden korumakla yükümlüdür.

4. AVRUPA SINIRÖTESİ TELEVİZYON SÖZLEŞMESİ

Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi, 1989 yılında Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanmış ve 01 Mayıs 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye ise bu Sözleşmeyi, 04 Kasım 1993 tarih ve 3915 sayılı kanunla onaylamıştır.

Sözleşmede, gençleri ve çocukları zararlı televizyon yayınlarına karşı koruyucu hükümler yer almaktadır.

Sözleşmenin 7. maddesine göre, programlar sunuş ve içerikleri bakımından insan onuruna ve temel insan haklarına saygılı olmak zorundadır.

Program hizmetleri özellikle, edebe aykırı olamayacağı ve pornografi içermeyeceği gibi, şiddet eğilimini körükleyemez ve ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte de olamaz. Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlâki gelişimini zedeleyebilecek türden program hizmetleri, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanamaz (Çiftci 2000).

Çiftci (2000), Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesinin reklamlarla ilgili hükümlerinden yola çıkarak, şu sonuçları vurgulamaktadır: *"Reklamlar, çocuğu en fazla etkileyen program türleri içinde yer alır. Reklamlarda çocuklar suistimal edilebileceği gibi, taklit etme,...vb. bakımlardan, çocukları olumsuz yönde etkileyebilir" denilmektedir*."

Sözleşmenin 11. Maddesinde ise; *"çocuklara yönelik ve içinde çocukların bulunduğu reklamlarda, onların yararlarına zarar verecek unsurlar bulunmamalıdır ve çocukların özel duyguları göz önünde tutulmalıdır" denilmektedir*.

Müzik videoları da reklamın farklı bir boyutu olarak değerlendirilebilir. Çünkü, müzik videolarında amaç, sanatçının ve albümünün tanıtımını yapmaktır. Aynı zamanda konumuzun dışında olmakla birlikte, dolaylı olarak sponsorluk kavramı aracılığıyla çeşitli mal ve hizmetlerin de reklamları yapılmaktadır ve bunlar, diğer ürün ve hizmet reklamları gibi sürekli ekranlarımıza gelmektedirler. Dolayısıyla Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesinin reklamlarla ilgili hükümlerini müzik videolarına da uygulamak gerekmektedir.

C. ANAYASAMIZDA ÇOCUĞU(KÜÇÜĞÜ) KORUYUCU HÜKÜMLER:

Anayasamızın pek çok maddesinde küçük ve gençlerin korunması ve mutluluklarının sağlanmasına ilişkin hüküm mevcuttur:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının (Resmi Gazete(RG). 09. 11. 1982 tarih ve 17863 sayı Mükerrer, Kanun No: 2709) 5. maddesinde: Devletin temel amaç ve görevleri arasında *"kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak... insanın maddi ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak"* hükmü yer almaktadır. Böylece, bu hükümde, Devlet çocukların da refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak ve onların maddi ve manevî varlıklarının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmakla yükümlü tutulmuştur (Çiftci,2000).

Anayasa madde 12'nin 2. fıkrasına göre, temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da içerir.

Anayasa madde 20: *"Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz"* hükmü yer almaktadır ve bu hükümle, herkesin ve elbette çocukların da özel hayatı ve aile hayatı güvence altına alınmıştır.

Anayasa madde 26: “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının ya da kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması... amaçlarıyla sınırlanabilir.”

Anayasa madde 41: “Aile, Türk toplumunun temelidir...

Devlet, ailenin huzur ve refahı, özellikle ananın ve çocukların korunması... için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.”

Anayasa madde 58: “Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin, müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”

Anayasada yer alan bu hükümler emredici mahiyettedir. Bunun gereği olarak da, Kanun Koyucu tarafından ilgili kanunlar ve idare tarafından da yönetmelikler çıkarılmıştır.

D. TÜRK POZİTİF HUKUKUNDA KÜÇÜĞÜ (ÇOCUĞU) KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINA KARŞI KORUMAYA YÖNELİK MEVZUAT

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, gerek Anayasa'nın konuyla ilgili hükümleri, gerekse uluslararası sözleşmelerin hükümlerine paralel olarak, çocuk ve gençleri kitle iletişim araçlarına karşı koruyucu hukuksal düzenlemeler yapmıştır.

1. TÜRKİYE RADYO-TELEVİZYON KANUNU

01.11.1983 tarihinde kabul edilen 2954 sayılı bu Kanunun (R. G. 14.11.1983, 18221) konumuzla ilgili hükümleri şunlardır:

- **Yayın Esasları:**

- 5. Madde: Yayınlarda genel ahlâkın gereklerini, millî gelenekleri ve manevî değerleri gözetmek (e bendi), Türk Millî Eğitiminin temel görüş, amaç ve ilkelerine uymak(f bendi), toplumun beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek (g bendi), karamsarlık, kargaşa, umutsuzluk, dehşet, saldırganlık gibi olumsuz duyguları uyandırmak ve telkin etmek amacına yönelik yayın yapmamak (i bendi), kişilerin özel hayatlarına, şeref ve haysiyetlerine saygılı olmak ve dürüstlük anlayışına bağlı kalmak (j bendi) gerekir.

2. RADYO VE TELEVİZYONLARIN KURULUŞ VE YAYINLARI HAKKINDA KANUN

13.04.1994 yılında kabul edilen 3984 sayılı bu Kanun (R. G. 20.04.1994, 21911) özel radyo ve televizyonların kurulmasına olanak sağlamıştır. Söz konusu Kanunun 4. maddesinin, 15.05.2002 Tarih ve 4756 sayılı Kanunun 1. maddesi ile değiştirilen maddesine göre, yeniden düzenlenen yayın ilkelerinin, Tez konusunu ilgilendiren maddeleri aşağıda belirtilmiştir:

“b” bendi: Toplum şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkan verilmemesi.

“e” bendi: Yayınların, toplumun millî ve manevî değerlerine ve Türk aile yapısına aykırı olmaması.

“s” bendi: Program hizmetlerinin bütün unsurlarının insan onuruna ve temel insan haklarına saygılı olması.

“t” bendi: Yayınların müstehcen olmaması.

“u” bendi: Kadına, güçsüzlere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

“z” bendi: Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlâki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması.

Çiftçi'nin (2000:48) de belirttiği gibi, “radyo ve televizyon yayınlarında kullanılan sözlerin, yapılan hareketlerin, gösterilen filmlerin, animasyonların çocukların ve gençlerin fiziksel, ruhsal ve ahlâki gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek tarzda olmaması gerekir. RTÜK tarafından uygulanan “yayın durdurma” yaptırımının en fazla, söz konusu “z” bendinin ihlal edilmesinden dolayı verildiği görülmektedir.

RTÜK, 13 haziran 1999 tarihinde, BRT yayın kuruluşunun yayınladığı “Outside” adlı yabancı müzik klibinde, iki erkeğin bir kamyonun kasasında cinsel arzuyla sarılıp seviştikleri, iki erkek polisin dudak dudağa öpüştükleri gibi sahnelerin yer alması nedeniyle, adı geçen yayın kuruluşunun yayını bir gün süreyle durdurmuştur (Gener,2001:26).

Özellikle çocuk ve gençlerin de izler kitlesini oluşturduğu Kral TV kuruluşunun 19 ve 22 haziran 2001 tarihlerindeki yayınlarında “Kuşu Kalkmaz” adlı şarkının, bir gece kulübündeki erotik danslar eşliğinde seslendirildiği görülmüştür. “ Hatçe düşmüş bir kere/ Çalışır pavyonda küsmüş feleğe/ Açmış kalçasını tef tef çalar/ Sallar, çalkalar her gece/ sulanır hergele salyası akar/ Döndü'ye kalkmayanı Hatçe'ye kalkar...” son derece müstehcen sözleri olan bu şarkının yayınlanması nedeniyle RTÜK tarafından, Kral TV'nin yayını bir gün süreyle durdurulmuştur (Gener,2001:27).

Yukarıdaki iki örnekte de açıkça görüldüğü gibi müzik videoları da gerek sözleri bakımından, gerekse görüntüleri bakımından 4. maddenin “z” bendini ihlâl edebilmektedirler.

RTÜK tarafından “Radyo ve Televizyon Yayınlarının Yayın Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik” (R. G. 17.04.2003, 25082) çıkarılarak, radyo ve televizyon yayın esas ve usulleri detaylı olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; **cinsel duyguları sömürmeye yönelik yayın yapılamayacağı, ancak tür ve içerik gereği, cinselliğin yer aldığı yapımların, gençlerin ve çocukların zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlâki gelişimini korumak amacıyla, uygun uyarıcılar yapılarak, saat 23.00 ile 05.00 arasında yayınlanabileceği ve bu tür programların tanıtım duyurularında, cinselliğin teşhir edildiği bölümlerin kullanılamayacağı ve bunların saat 21.30’dan önce yapılamayacağı hükmü bulunmaktadır (m.5/ “t”).**

Bu maddenin amacı, **gençlerin ve çocukların zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlâki gelişimini korumak ve bu amacın gerçekleştirilmesi için uygulanan yasal düzenlemelerin gerektirdiği konu, cinsel duyguları sömürmeye yönelik yayın yapılamayacağı, kanaatimizce çalışma konumuzu son derece haklı çıkarmaktadır. Zira, müzik videolarının içeriğinde erotik, müstehcen ve hatta pornografi sınırını oldukça zorlayan söz ve görüntüler yer almaktadır ve bu yayınlar herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmaksızın, hemen her saat ekranlarda izleyiciye ve çocuk ve gençlere ulaşmaktadır.**

3. KÜÇÜKLERİ MUZIR NEŞRİYATTAN KORUMA KANUNU

21.06.1927 tarihli ve 1117 numaralı bu Kanunla (R. G. 07.07.1927, s.627) 18 yaşından küçüklerin manevîyatı üzerinde muzır (zararlı) etki yapacağı anlaşılan bir aydan fazla aralıklarla yayınlanan süreli yayınlar ile her türlü süresiz yayınlar denetlenmektedir. Bu Kanuna göre Başbakanlık bünyesinde kurulan Kurul, incelemeyi yaparken de 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunundaki genel amaç ve ilkeleri göz önünde bulundurur. Kanun, “18 yaşından küçükleri”, onların manevîyatı üzerinde muzır tesir yapacak nitelikteki basılmış eserlerden korumayı amaçlamaktadır. Bu tür basılmış

eserler okullara sokulamaz ve radyo ve TV ile, veya diğer suretlerle ilân edilemez, satışı için reklam ve propoganda yapılamaz.

4.TÜRK CEZA KANUNU

Türk Ceza Kanununun (TCK) 6.3.1986 tarih ve 3266 sayılı Kanunun 10. maddesiyle değişik 426. maddesi müstehcen yayınlarla ilgilidir. Müstehcen neşriyat fiili, bütün ülkelerin ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmiştir.

TCK 426. MADDE(Müstehcen Hareketler) : *Halkın ar ve hayâ duygularını inciten veya cinsel arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlâka aykırı;*

- 1) Her nevi kitap, gazete, risale, mecmua, varaka, makale, ilan, resim, tasvir, plak, afiş, pankart, televizyon ve teyp bantları, fotoğraf, sinema veya projeksiyon filmlerini veya diğer anlatım araç ve gereçleri ile eşyayı teşhir eden veya ettirenler, bilerek dağıtanlar, satanlar veya sattıranlar, veyahut ticaret veya dağıtım veya teşhir kastıyla, tersim, tasvir, hak, imal veya tab veya teksir veya imla eden veya ettirenler, yahut ithal veya ihraç veya Türkiye dahilinde bir mahalden diğer mahalle nakleden veya ettirenler ve bunlar üzerinde her ne suretle olursa olsun muamelede bulunanlar veya bunların ticaretini kolaylaştırmak maksadıyla, bu fiilleri icra edenler veya bu kabil anlatım araç ve gereçlerini vasıtalı veya vasıtasız şekilde tedarik edenler veya tedarik ettirenler, tedarik edilebileceğini bildirenler veya tedarik edileceğini ilan edenler veya ettirenler,
- 2) Eser ve mevzuları tiyatro veya sinema veya radyo, yahut televizyonlarda veyahut umumi mahallerde temsil eden veya ettirenler,
- 3) Hitabeleri umuma açık yerlerde veya umumi mahallerde irad edenler, ...

Cezalandırılır hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere bu hükme göre, her türlü müstehcen materyalin halka teşhir edilmesi ya da teşhir edileceğinin ilan edilmesine aracılık edenler ya da bizzat bu fiili icra edenler suç işlemiş kabul edilmekte ve cezalandırılmaları öngörülmektedir.

Ancak, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde, VII. Uyum Paketi çerçevesinde 30.7.2003 tarih ve 4963 sayılı Kanunla TCK 426. madde hükmüne şu fıkra eklenmiştir: *“Bilim ve sanat eserleri ile edebi değere sahip olan eserler bu madde kapsamı dışındadır.”*

TCK Madde 428 (Müstehcen Şarkılar; Haysiyete Dokunacak Şekilde Matbua Satışı) *Halkın ar ve hayâ duygularını inciten veya cinsel arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte, genel ahlâka aykırı şarkıları alenen söyleyenler veya plakları, teyp bantlarını çalanlar,...cezalandırılır.*

Popüler müzik eserlerinde giderek artan sayıda, argo ve müstehcen sözlerin kullanıldığı ve bu eserlerin televizyonlarda sıkça yayınlanmakta olduğu görülmektedir. *“Kaldıramazsan kaldırırlar”, “Elimi tut, gözüme bak, okşa, okşa”, “Savaş benimle, seviş benimle”, “Bu gece kopmam lazım, hedefi vurmam lazım”, “Dudu dudu dilleri, lıkr lıkr içmeli”, “Hey seni yerler yerler, seni ham yapar bu zilliler”* ve daha pek çok örnekte olduğu gibi son derece müstehcen göndermelerde bulunan ve kanaatimizce hiçbir sanatsal değeri olmayan, ilgi çekmek ve sattırmak amacına yönelik içeriği boş sözlerdir.

5. SİNEMA, VIDEO VE MÜZİK ESERLERİ KANUNU

23.01.1986 tarih ve 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu (SVMEK), Türk Sineması ve Türk Müzik Sanat Ürünlerinin teşvik edilmesi, eserlerin meydana getirilmesi, denetlenmesi, dağıtılması, gösterilmesi, icrası ve bu işlemlerden doğan telif, gösterim ve icrası haklarının korunması kurallarını getirerek, bu alandaki çok önemli bir boşluğu doldurmuştur.

Bu Kanun'la sinema, video ve müzik eserlerinin denetim yetkisi İçişleri Bakanlığı'ndan alınarak, Kültür Bakanlığı'na verilmiştir.

Söz konusu Kanun'un amacı, 1. maddede şöyle belirtilmiştir: *"Bu Kanun'un amacı; kültürle yakın münasebeti ve yaygınlığı sebebiyle, kitle haberleşme vasıtalarının en mühimlerinden biri olan sinema, video ve müzik eserlerinin eğitici, öğretici, kültür yayıcı ve aktarıcı, ülkemizi tanıtıcı fonksiyonlarına işlerlik kazandırmak; yapım, denetim ve gösterim, programlama konuları ile teknoloji kullanımı yönünden gelişmesini sağlamak; Türk sinema ve müzik sanatı sahasında çalışanlara destek vermek; sinema ve müzik hayatına millî birlik, bütünlük ve devamlılığımız açısından düzen ve ölçü kazandırmaktır"* (İçel,2001:398).

Ancak, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde, VI. Uyum Paketi çerçevesinde 15.7.2003 tarihli ve 4928 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 3257 sayılı SVMEK'in "Sinema, video ve müzik eserlerinin denetlenmesinde uygulanan denetim esasları" yeniden düzenlenmiştir. Deregulasyon (katı kuralların yumuşatılması) olarak nitelenen bu değişiklikle, yeni denetim esasları şu şekilde düzenlenmiştir:

Madde 3. "b" Bendi: Denetim: Cumhuriyetin Anayasada belirtilen niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, genel ahlâk ve genel sağlığa ve kamu düzenine uygunluğu yönünden bu kanunda tanımlanan eserlerin yetkililerce denetlenmesini ifade eder. Böylece, daha önce 11 olan denetim esasları, bu değişiklikle 5'e düşürülmüştür.

Bu Kanun'un 6. maddesi gereğince, "Sinema, Video ve Müzik Eserlerinin Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik" çıkarılmıştır (RG. 04.09.1986, No: 19211 26.06.1987 tarihli ve 19499 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Yönetmelikle bazı maddeleri değiştirilmiştir. En son değişiklik ise, 02.06.1988 tarih ve 88/13241 sayılı Yönetmelikle olmuştur).

Yönetmeliklerin, Kanunlara uygun olması gerektiğinden, 3257 sayılı SVMEK'te yapılan bu değişikliğe uygun değişikliklerin bu Yönetmelikte de yapılması gerekmektedir.

Yönetmeliğin 9. maddesinde, 1. maddede geçen amaç paralelinde, gösterilmesine ve icrasına izin verilemeyecek film, video ve müzik eserleri sayılmıştır. Bunlar;“Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, millî egemenlik, cumhuriyet, millî güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, kamu yararı, genel ahlâk, genel sağlık açısından suç ve suça teşvik unsurunu ihtiva eden, dış siyasete aykırı, millî kültür, örf ve adetlerimize uygun olmayan film, video ve müzik eserleridir” (İçel,2001:402).

O halde Yönetmeliğin 9 maddesinde sayılan bu hususlar müzik eserleri bakımından da denetim kriterleridir. Bu kriterlerden özellikle **“kamu yararı”, “genel ahlâk”, “genel sağlık”, “millî kültür”, ve “örf ve âdetlerimize uygunluk”** kriterleri müzik videoları bakımından önem arz etmektedir.

Örneğin, Şebnem Ferah isimli popüler müzik şarkıcısının **“içine girdiğin küçük kaygan deliği, kendine yeni bir dünya mı sandın?”** diye devam eden şarkısının sözlerinde **“genel ahlâk”** kriterinin, Nez adlı şarkıcısının **“Sakın Ha”** şarkısının klibindeki giyim tarzı ve dans ve beden hareketleri ile açıkça öne çıkarılan **“seyirlik cinsel nesne”** konumuyla **“genel ahlâk”, “ millî kültür” ve “örf ve âdetlerimize uygunluk”** kriterlerinin, Robbie Williams adlı şarkıcısının ellerinde içki şişeleri ile açık-saçık bir şekilde ortalıkta dolaşarak, cinsel içerikli eylemlerde bulunan insanların gösterildiği **“Come Undone”** adlı şarkısının klibinde **“kamu yararı” ve “genel sağlık”** (Burada genel sağlık denetim kriterini fiziksel ve ruhsal sağlık olarak ele almak gerekmektedir) kriterlerinin ihlal edildiği görülmektedir. Genel anlamda ise müzik videolarında, bunların içeriğinde yer alan erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerin, özellikle çocukların cinsel, fiziksel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilediği, hatta gelecek yaşantılarında sürekli bu görüntülere maruz kalan çocukların pornografiyi bile, giderek meşrulaştıracakları göz önüne alınırsa, genel ahlâk, örf ve

âdetlere uygunluk, millî kültür, genel sağlık ve kamu yararı kriterlerini sürekli olarak ihlal etmekte oldukları görülmektedir.

Müzik eserlerinin denetimindeki esaslar 3257 sayılı SVMEK'e ve Yönetmelik'e göre aşağıdaki şekildedir:

Sinema, video ve müzik eserlerinin denetimi 9 üyeden oluşan "Denetleme Kurulu" ve 3 üyeden oluşan "Alt Komisyon" tarafından yapılmaktadır. Ancak, müzik eserlerinin denetimi sadece alt komisyon tarafından yapılmaktadır ve bu denetimde de eser sahibinin, eserinin denetim kriterlerine uygun olduğunu beyan etmesi esastır.

Bu durumda, günümüzdeki haliyle müzik eserlerinin ve özellikle konumuz kapsamında müzik videolarının denetimi konusunda çelişkili bir durum söz konusudur.

SVMEK, yürürlüğe girdiği 1986 tarihinde, daha önce de vurgulandığı üzere önemli bir boşluğu doldurmuştur. Ancak, 1980'li yıllarda Amerika'da yaygınlaşarak, 1990'lı yıllarda ülkemizde de ülkemizde de son derece yaygın olarak tüketilmeye başlanan müzik videolarının gündeme gelmesiyle, SVMEK'in denetim konusunda yetersiz kaldığı dikkat çekmektedir. Burada müzik videolarının "müzik eserleri" ile "görüntüyü" birleştiren yapısından kaynaklanan "müzik videoları, müzik eseri midir?" sorusunun altını çizmek gerekmektedir.

İlk Bölümde değinildiği üzere müzik videoları, popüler müzik eserlerinin tanıtımı ve tüketilmesi amacına yönelik yapımlardır. Bunlar aracılığıyla, popüler müzik eserlerinin görüntü eşliğinde sunumunu yapılmaktadır. Müzik videolarının anlatı yapısı nedeniyle bu sunum, şarkının sadece dinlemekle yarattığı etkiden çok daha fazla etkileyici olmaktadır. Günümüzdeki durum dikkate alındığında, müzik videolarının gerek şarkıların sözlerinin son derece müstehcen ve argo nitelikte olması, gerekse görüntüde estetize edilmiş abartılı bir cinselliğin

sunulmasına paralel olarak, bunların SVMEK'te öngörülen denetim kriterlerini sık sık ihlal etmesi ve dolayısı ile, özellikle çocukların fiziksel, cinsel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilemesi nedeniyle, müzik videolarının da denetime tabi tutulmasını gerekli kılmaktadır. O halde kanaatimizce, SVMEK'te gerekli değişikliklerin yapılarak, müzik videolarının da müzik eseri kapsamına alınıp, denetlenmesi gerekmektedir.

6. TÜRK MEDENİ KANUNU

22.11.2001 tarihinde kabul edilen 4721 Numaralı yeni Türk Medeni Kanununun (R.G. 812-2001, sayı:24607) 23, 24 ve 25. maddeleri hükümlerinde kişilik hakkı korunmaktadır ve bu maddelere göre; kişilik hakkının, kişinin insan olması nedeniyle sahip olduğu ve kişiye bağlı çeşitli kişilik değerlerinden oluşmuş bir hak olduğu ve buna "şahsiyet hakkı" denildiği ve bu hakkın, kişinin toplum içinde saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini sağlayan değerlerin tümüne ilişkin hakları içerdiği vurgulanmıştır. Elbette bu hak, çocukların da sahip olduğu bir haktır ve medyanın, onların bu haklarını ihlal etmemesini de gerektirir (Çiftci,2000:56).

E. TÜRKİYE RADYO TELEVİZYON KURUMU (TRT) GENEL YAYIN PLANI

TRT, Türkiye Cumhuriyeti'nin tek kamusal televizyonu olması bakımından, yayınlarını yukarıda bahsettiğimiz kanun ve sözleşmelere uygun bir biçimde düzenlemektedir. Bu nedenle TRT'nin çocuk ve gençlere yönelik yayınlarının içeriğini, hangi ilkelere göre düzenlediğinin belirtilmesinde, konumuz açısından fayda görülmektedir.

TRT tarafından her yıl bir Genel Yayın Planı hazırlanıp yayınlanmakta ve yayınlarda, bu planda belirtilen konu, ilke ve esaslara uyulmaktadır. TRT,

bir kamu yayın kuruluşu olarak, mevzuatta öngörülen yayın ilke ve esaslarına uyma konusunda azami gayret sarf etmektedir.

TRT'nin 2003 Genel Yayın Planına göre çocuklara yönelik yayınlarda:

-Çocuğun kişilik ve ahlâki gelişimine yardımcı olucu konular (kendine güven, cesaret, sorumluluk, iyilik, doğruluk, güzellik, sevgi, saygı, görgü kuralları, yardımlaşma ve işbirliği, vb) işlenmelidir.

-Çocukların kendilerine yönelik ihmal, istismar ve şiddetten kendilerini nasıl koruyacaklarının öğretilmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi ve bu Sözleşme gereği her yıl düzenlenen "Çocuk Forumu" nda belirlenen temel meseleler ve çözüm yollarına yönelik programlar yapılmalıdır.⁽¹²⁾

TRT, bir kamu yayın kuruluşu olarak, kamu yararı konusunda hassas bir yayıncılık anlayışıyla çocuklara yönelik yayınların içeriğini, yukarıdaki hüküm ve esaslara göre düzenlemektedir. Kanaatimizce çocuk programlarında, diğer yayın kuruluşlarının da bu hükümleri esas alması gerekmektedir.

F. REKLAM ÖZDENETİM KURULU

Reklam Özdenetim Kurulu mal ve hizmetlerin kitle iletişim araçları aracılığıyla tanıtımının yapılarak pazarlanması konusunda kitleleri etkileyen, yönlendiren reklamların içeriği bakımından, yine reklamcılar tarafından denetlenmesini sağlamaktadır.

Reklam Özdenetim Kurulu'nun kuralları arasında, *"reklamlar, genel ahlâk kurallarına aykırı ifadeler ya da görüntüler içermemelidir."*(madde 1) İfadesi yer almaktadır.

Yine adı geçen Kurulun, çocuklarla ilgili bir diğer kuralında ise, *"reklamlar, çocukların doğal saflıklarını ya da gençlerin tecrübesizliklerini"*

⁽¹²⁾ TRT Genel Yayın Planı, Yayın Planlama Koordinasyon ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, 2003, s:71

istismar etmemeli, onların sadakat duygularını zedelememelidir. Çocuklara ya da gençlere yönelik olan veya onları etkilemesi olasılığı bulunan reklamlar, onlara zihinsel, ahlâki ya da fiziksel olarak zarar verebilecek hiçbir ifade veya görüntü içermemelidir” (madde 13) ⁽¹³⁾.

Önceki bölümlerde vurgulandığı üzere müzik videoları da popüler müzik eserleri ve şarkıcılarının, en genelde ise popüler müzik endüstrisi ürünlerinin reklam aracıdır. Dolayısıyla Reklam Özdenetim Kurulu’nun çocuklara yönelik yukarıdaki denetim kriterleri, müzik videoları bakımından da önem arz etmektedir. Kanaatimizce kamusal sorumluluk bilinciyle, popüler müzik endüstrisi çalışanlarının ve müzik videosu yapımcılarının ve bunları yayınlayan yayın kuruluşlarının da, Reklam Özdenetim Kurulu gibi bir özdenetim kurulu oluşturması, müzik videolarının özellikle çocukların fiziksel, cinsel ve ruhsal gelişimleri üzerindeki olumsuz etkilerini önleme konusunda son derece yararlı ve yerinde bir uygulama olabilir.

⁽¹³⁾ 03.03.2000 tarihli Sabah Gazetesi, s.28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

EROTİZM, MÜSTEHCENLİK VE PORNOGRAFİ KAVRAMLARININ TANIMLANMASI

Müzik videolarında çocuğun (küçüğün) zihinsel, ahlâki, fiziksel ve ruhsal gelişimlerini etkileyen erotik, müstehcen ve pornografik görüntülere yer verildiği görülmektedir. Bu durum giderek yaygınlaşmakta, çocuklar ve gençler için tehlike arz etmektedir.

Bu bölümde erotizm, müstehcenlik ve pornografi kavramları tartışılacaktır. Söz konusu kavramlar arasında son derece hassas bir geçiş sınırı bulunmaktadır ve bu sınırın saptanması oldukça güçtür.

Erotizm, müstehcenlik ve pornografi toplumsal uzlaşma , sözü edilen toplumun kültürel yapısına, inanç ve değerler sistemine göre değişebileceği gibi özelde, bireylerin sosyo-kültürel, ekonomik ve eğitim düzeylerine göre de değişebilmektedir.

Dolayısıyla bunlar sübjektif kavramlardır ve tanımlanmaları oldukça zordur. Böylesi kaypak kavramlarla ilgili genel, objektif yargılara varmak daha da güç olmaktadır. Buradan hareketle erotizm, müstehcenlik ve pornografi kavramları Türk Toplumunun ahlâki ve kültürel değerleri bağlamından yola çıkılarak ele alınmış ve müzik videolarında yer alan erotik, pornografik ve müstehcen materyal çözümlenmeye çalışılmıştır.

I. GENEL AHLÂK

Ahlâk kavramı kısmen doğal olarak oluşan, kısmen uzlaşım ile belirlenmiş, kısmen de gelenekler aracılığıyla aktarılan karşılıklı kabullenme süreçlerinin sonucunda ortaya çıkan tüm düzen ve kurallar sistemlerini kapsarken

(Aytaman,1999:45), hukukta olduğu gibi belirli kurallar koyan ahlâk, her şeyden önce felsefi bir kavramdır ve felsefenin önemli bir bölümünü yerine getirmektedir (Özgen,1998:21).

Ahlâkın koyduğu kurallar, toplumun genelinde sıkı sıkıya kabullenilmiş ve uygulanmaları konusunda esneklige olanak tanımayan kurallardır. Bu kuralların bireyler üzerindeki yaptırımları oldukça güçlüdür.

Felsefenin önemli bir bölümünü oluşturan ahlâk, felsefe sözlüğünde şöyle tanımlanmaktadır:

"Genel anlamda, mutlak iyi olduğu düşünölen ya da belli bir yaşam anlayışından kaynaklanan davranış kuralları bütünü; bir kimsenin iyi niteliklerini ya da kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü; huy. İnsanların kendisine göre yaşadıkları, kendilerine rehber aldıkları ilkeler bütünü ya da kurallar toplamı. İnsanların nasıl eylemeleri gerektiğiyle ilgili olan, yaşamda insanın hangi hedeflere yönelmek durumunda olduğunu belirten pratik felsefe. Daha özel olarak da felsefenin ödev, yükümlölük, sorumluluk, gereklilik, erdem gibi kavramları analiz eden, "doğruluk" ya da "yanlışlık"la "iyi" ve "kötü" ile ilgili ahlâki yargıları ele alan, "ahlâki eylem"nin doğasını soruşturan ve iyi bir yaşamın nasıl olması gerektiğini açıklamaya çalışan dalı." olarak ifade edilmektedir (Cevizci,1996:14).

Yukarıdaki tanıma göre, ahlâk kişinin iyi ile kötü arasındaki hassas sınırlarını çizmesi ve yaşam biçimini oluşturan, kişisel onurunu koruyan değer yargıları ve ilkeler olarak betimlenmektedir. Bu tanımda, kanaatimizce altı çizilmesi gereken nokta "iyi bir yaşamın nasıl olması gerektiğini açıklamaya çalışması" olgusudur. Zira, bireylerin iyi yaşamaları, bireylerden oluşan toplumun iyi yaşamasının garantisidir.

Bireye indirgenmiş olan bu tanımın topluma genellenmesiyle, toplumsal ahlâkın tanımı da yapılmış olacaktır. Konumuz açısından ahlâk kelimesine

hukuk bağlamında, terimsel yaklaşım daha uygun olmaktadır. Buradan hareketle Özek (1978:283), genel ahlâkı aşağıdaki şekilde tanımlamıştır:

“Genel ahlâk teriminin kapsamı oldukça geniştir. Toplumda yerleşmiş değer yargılarına göre, hoş görülmeyen tüm hareketler ahlâka aykırı nitelik taşımaktadırlar. Bu açıdan ahlâk, toplumun kişisel davranışlar yönünden şerefli, uyumlu, prestij sahibi bir kişiden, uymasını beklediği tüm moral davranış kurallarını ifade eder.”

Gözübüyük'e (1996:10-11) göre, toplumsal yaşantıyı düzenleyen kuralların önemli bir çoğunluğu ahlâk kurallarına göre oluşturulmaktadır ve bunun sonucu olarak, hukuka aykırılık gösteren filler, ahlâk kurallarına da aykırıdır. En öz tanımıyla ahlâk kuralları iyi ve kötünün ayrımıdır ve buradan hareketle ahlâkın, bir toplumdaki iyilik ve kötülük hakkında oluşan değer yargılarına göre, yapılması ya da yapılmaması gereken davranışlara ilişkin kurallar bütününden oluştuğu görülmektedir.

Anayurt (2002:28) ise, ahlâkı insanların davranışları hakkında toplumun iyi-kötü, olumlu-olumsuz, doğru-yanlış biçiminde yerleşik değer yargılarına göre, yapılması ve yapılmaması gereken davranışları belirleyen kurallar olarak tanımlamaktadır ve bu kuralların toplumlara ve aynı toplumda bile zamana göre değişebileceğini vurgulamaktadır.

Ahlâk kuralları Güriz'e (1996:15-16) göre, sosyal hayatı düzenleyen kuralların en önemlilerinden birisidir ve bunlar sosyal ilişkiler ve davranışlar konusunda, insanlığın yüzyıllar süren deneyimleri sonucu oluşmuştur. Bu kuralların ebedî ve değişmez nitelikte olduklarını savunmak oldukça zordur, çünkü toplumlara ve zamana göre değişebilmektedirler.

Göğer (1976:21-23), ahlâk kurallarının toplum hayatına tamamen yerleşen ve toplum hayatını geliştiren kurallar olduğunu ve bu kuralların bir

yandan örf ve âdetlere uyduğunu, öte yandan dinin etkisinde kaldığını ifade ederek; ahlâk kelimesinin Latince “moral” sözcüğünün karşılığı olduğunu ve moral sözcüğünün anlamının ise, maddi dünya karşısında yer alan manevî dünyayı işaret ettiğinin altını çizmektedir.

Yılmaz (1992:40-41) ise, ahlâk kurallarının bir toplumun yaşamında, devirler boyunca veya zamanla yerleşen ve toplumun gelişmesine ve olgunlaşmasına neden olduğu için, toplumdaki bireylerin çoğunluğunun kendilerini bunlara uymakla yükümlü tuttıkları kuralların tümü olduğunu söylemektedir.

Bu konudaki tanımların birleştiği nokta genel ahlâkın sınırları muğlak, toplumsal yapıya göre değişkenlik gösteren ve aynı toplumda bile zaman içinde değişebilen bir kavram olduğudur. Dolayısıyla bu konuda her ülke kendi değerler sistemine göre, iç hukukunda genel ahlâk sınırlarını belirlemiştir.

Örneğin , İtalyan Anayasa Mahkemesi genel ahlâk terimini, seksüel konularla ilgili olan tüm toplumsal değer yargılarını ve ahlâk anlayışını kapsayacak şekilde tanımlamaktadır. Medeni Hukuktaki ahlâka aykırılık ile ceza hukukundaki ahlaka aykırılık farklıdır (Özek,1978:283).

Ceza hukuku açısından, seksüel konularla ilgili olarak korunan ahlâk kavramı, belirli kişilerin veya grupların, belirtilen konudaki değer yargıları da değildir.

Genel ahlâk, belirli bir dönemde toplumda var olan ortak, genel ve ortalama seksüel hayatla ilgili değer yargıları ve anlayıştır. Yani, genel ahlâk da zaman ve toplumlara bağımlı değişkenlik göstermektedir.

Toplumdan topluma ve aynı toplumda, dönemden döneme cinsel konulara yaklaşım değişebilmektedir ve dolayısıyla, genel ahlâkın korunması

için o zamana denk gelen genel, ortalama ahlâk anlayışının göz önünde bulundurulması gerekir. Bu konuda kesin, objektif ölçütler bulabilmek oldukça zordur.

Özek'in (1978) aktardığına göre, genel ahlâk cinsel ilişkilerle ilgili değer yargılarının tümünü anlatan bir terimdir. Hayâ ve edep ise, ahlâk kavramı kapsamında daha özel terimlerdir. Edep ve hayânın antitezi ise, müstehcenliktir. Hayâ ve edep terimleri sadece cinsellik bağlamında anlaşılmamakta, genel anlamla ahlâkla ilgili kavramlar olarak görülmektedirler. Belirtilen kavramların içeriği ve birbirleriyle ilişkileri ise, genellikle tartışılan ve tartışmalara rağmen kesin ve somut bir sonuca ulaşılması olanağı bulunmayan konulardır.

Genel ahlâk cinsel davranışlarla ilgili bir toplumda geçerli olan ve zaman içinde değişebilen, marjinal olmayan, ortalama, genel değer yargıları ve anlayış olduğuna göre, sağlıklı ve onurlu bir toplumsal yapının kurulabilmesi ve sürekliliğinin sağlanması amacı, seksüel ilişkilerde belli davranışların engellenmesine yönelik normatif düzenlemelere yol açmaktadır.

Seksüel ilişkilerle ilgili moral yapının sağlanmasına yönelik normatif düzenlemeler tarih boyunca değişken bir yapı içermiştir. Genel ahlâkın korunmasına yönelik normatif düzenlemelerin temel kriteri, toplumun ortalama değer yargıları olduğuna göre, toplumun değer yargılarındaki değişim, doğrudan genel ahlâkın korunması içeriğinin de değişimine neden olmaktadır. Yani, doğal olarak, toplumlara ve aynı toplumda zamana göre cinsel konulara bakış açısı değişebildiği için, genel ahlâkın sınırları da değişkenlik gösterebilmektedir. Buradan hareketle genel ahlâkın, herhangi bir toplumda, o anki ortalama ahlâk anlayışı olduğunun altını çizmek gerekmektedir.

Genel ahlâkın korunması toplumsal sağlık ve huzur için zorunludur. Toplumdan topluma korumanın içeriği ve niteliği değişebilse de, tüm toplumlar aynı zorunlulukla birtakım normatif düzenlemelerde bulunmuşlardır.

Özek (1978:288), genel ahlâkın korunmasındaki, genel ahlâka aykırı fiillerin cezalandırılmasının amaçlarını şöyle ifade etmektedir:

- Toplumda dengeli ve sağlıklı bir ahlâk düzeninin sağlanması ve bu sağlıklı toplumsal yaşamı zedeleyecek fiillerin engellenmesi.
- Genel ahlâka aykırı fiillerin cezalandırılmasıyla, kişinin cinsel özgürlüğünün korunduğu kabul edilmektedir ki, kişinin cinsel özgürlüğü, aynı zamanda kişinin cinsel şeref ve haysiyetini de içermektedir.
- Genel ahlâka aykırı fiillerin cezalandırılması ile özellikle çocukların ve gençlerin moral yapılarının korunmasına, sağlıklı gelişimlerini engelleyici fiillerin önlenmesine çalışılmaktadır.

Anayasalar genel ahlâkı korumak amacıyla, basın yoluyla düşünce açıklama hürriyetinin sınırlandırılabilceğini belirtirken, doğal olarak basın yoluyla işlenebilecek fiilleri göz önünde bulundurmuş olmaktadır. Elbette genel ahlâka aykırı fiiller, yalnız basın yayın yoluyla işlenenlerden ibaret değildir. Ancak, konumuz itibarı ile basın yayın yoluyla işlenen genel ahlâka aykırı fiillerin özellikle altı çizilmektedir.

Yine Özek'e (1978:289) göre, Türk Ceza Kanunu genel ahlâka aykırı fiilleri şu şekilde sınıflandırmaktadır:

- Bu fiillerin en önemlisi ve en etkilisi "müstehcen yayınlar"dır. Müstehcen yayınlara getirilen yasal kısıtlamalar, aynı zamanda basın yayın yoluyla düşünce ve kanaat açıklama hürriyetinin kısıtlanması anlamına geldiğinden, ortaya çelişkili bir durum çıkmaktadır ki bu duruma "yaratma hakkı" başlığı altında değinilmiştir (TCK 426).
- Türk Ceza Kanunu'nun 419. maddesinde, genel ahlâka aykırılık ile ilgili genel bir hüküm getirilmiş ve alenen işlenen hayâsızca hareketler suç sayılmıştır.

- Türk Ceza Kanunu'nun muhtelif maddelerinde de genel ahlâka aykırı olduğu saptanan fiiller belirtilmektedir (Örneğin; TCK m:419 alenen cinsi münasebette bulunma, TCK m:420 alenen fuhuş maksadıyla kadın oynatma, TCK m:422 kadınlara ait yerlere girmek).
- TCK madde 428'de, "halkın ar ve hayâ duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte, genel ahlâka aykırı şarkıları alenen söyleyenler veya plakları, teyp bantlarını çalanlar..." cezalandırılmaktadır.

Tez kapsamında, özellikle vurgulanmış olan genel ahlâka aykırı fiil, **müstehcen yayınlardır**. Günümüzde, teknolojinin sağladığı olanakların da etkisiyle kitle iletişim araçları toplumları etkileyen en önemli iletişim organları haline gelmiştir. Özellikle radyo, televizyon ve internet gibi sınırsız teknik imkanlarla donatılmış kitle iletişim araçları anında, yalnızca alıcısını açık tutmak suretiyle bu araçlara kolayca erişebilen milyonlarca kişiye (anonim sayıda) ulaşabilmektedir. Bu durumun kitle iletişim araçlarına sağladığı güç tartışmasız kabul görmektedir. Dolayısıyla, bunlar yoluyla müstehcen yayın yapılması bu yayını izleyen kitleleri etkilemektedir. Özellikle çocuk ve gençler (henüz kişilik gelişimlerini tamamlamamış olduklarından) bu tür müstehcen yayınlardan olumsuz etkiler almaya oldukça yatkındırlar.

Sonuç olarak söylenebilir ki, genel ahlâkın korunması toplumların sağlığı için önemlidir ve zorunludur. Kapsamı, toplumlara ve aynı toplumda zamana göre değişse de, günümüzde bütün medeniyetlerin uzlaştığı nokta, özellikle çocukların ve gençlerin moral yapılarının korunması ve sağlıklı nesillerin yetiştirilmesidir. Ülkemizde de bu konu üzerinde önemle durulmuş, bu amaçla, anayasal güvence altına alınmış normatif düzenlemelere gidilmiştir.

Bu noktada, genel ahlâkın kanunlar yoluyla korunması amacıyla belli ölçülerde çelişen (özellikle sanat otoritelerinin karşı çıktığı) başka bir konu gündeme gelmektedir ki bu da “yaratma hakkı”dır.

II. YARATMA HAKKI

Genel ahlâkın basın ve yayın yoluyla düşünce açıklama hürriyeti açısından bir sınır olarak, hem de doğrudan Anayasa tarafından kabul edilmesi (anayasa m:26), özellikle “*yaratma hakkı*” yönünden bir çelişki doğurmaktadır. Bunun sonucu olarak da gerçekten bir haberin verilmesi veya incelenmesinden çok, bir eserin yaratımı söz konusu olduğunda, bu eserin genel ahlâka aykırı olup olmadığı sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, sanat çevreleri ile siyasi otorite arasında zaman zaman görüş ayrılıklarına ve tartışmalara yol açmaktadır.

Bu sorun bilimsel eserler için söz konusu olduğu kadar, artistik eserler açısından da önemlidir. Doğal olarak, “yaratma hakkı” ve “basın-yayın yoluyla düşünce açıklama hürriyetinin sınırlandırılması” adı altında iki konu gündeme gelmektedir. Yani, aynı anda genel ahlâk korunurken, anayasal anlamda güvence altına alınmış olan yaratma hakkı ve basın yayın hürriyetini de korumak gerekmektedir. Mesele, aradaki hassas sınırın nasıl çizileceği ve tüm bunları sağlayacak kriterlerin neler olacağı, ya da nelere göre bu kriterlerin belirleneceğidir.

Anayasamızda yer alan “genel ahlâkın korunması” sınırı gerçekte basın-yayın yoluyla düşünce açıklama hürriyetinin yarattığı hakların ve özellikle “yaratma hakkı’nın” genel ahlâkı zedeleyecek bir biçimde kabul edilmemesi sonucunu doğurduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, Anayasa tarafından “genel ahlâka aykırı bir düşünce açıklama hakkı” kabul edilmemektedir.

Özek' e (1978) göre, genel ahlâkın korunması amacı basın haklarını sınırlayan bir nitelikte kabul edilince, önce genel ahlâkın korunmasından, bu anlamda ne anlaşıldığı belirlenmelidir. Anayasalarda genel ahlâk terimi genel anlamında kullanılmış olmayıp, yukarıda belirtildiği şekilde teknik anlamda kullanılmıştır. Aksine bir benimseyiş biçimi, idari düzenlemelerde dahi basın yayın hürriyetinin sınırlandırılması, hatta sansür olanaklarının açılması sonucunu bile doğurabilir.

“Bu konuda ortaya tartışılması gereken bir sorun çıkmaktadır. Anayasalar, genel ahlâkın korunması amacıyla, düşüncenin basın-yayın yoluyla açıklanması hürriyetinin sınırlandırılabilceğini belirtmektedirler. Genel ahlâkın teknik anlamda kullanılmış olduğu da kabul edilmektedir. Sorun, teknik anlamda, genel ahlâk kavramının kapsamına giren suçların saptanmasındadır” (Özek,1978:291).

Yine Özek (1978), bazılarına göre genel ahlâk teriminin sadece müstehcenliği ifade ettiğini belirtir. Edep, iffet ve hayâya karşı olan tüm fiiller anayasanın genel ahlâk terimi içine girmektedir. Müstehcenlik ise, sadece bunlardan biridir. **Küçüklerin moral yapılarının korunmasına yönelik tedbirler**, müstehcenlik dışında kişilerin cinsel onurlarını rahatsız edici fiiller dahi aynı kavram içinde düşünülmelidir. Bu konuda karşıt görüşü savunanlar edep ve iffete karşı fiillerin, cinsel nitelik taşımamaları nedeniyle genel ahlâk kapsamına alınmadığını vurgulamaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere, genel ahlâkın kapsamı kültürel yapıya paralel olarak toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Türk Toplumunun kültürel yapısı söz konusu olduğunda bu konuda nispeten tutucu bir yaklaşım geçerli olmaktadır.

Tez kapsamında konu “*Türk aile yapısı ve kültürel değerleri*” ve aynı zamanda da “*kamu yararı*”(3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun m.4) bağlamında ele alınacaktır. Çünkü medya özel,

ticari örgüt yapısıyla ya da kamusal örgüt yapısıyla hizmet sunuyor olsa da, en temelde kamu hizmeti görmektedir. Bu nedenle de kamu yararını gözetmek zorunluluğunu duyuyor olmalıdır. Kanaatimizce bu nokta son derece önemlidir ve kanunlar aracılığı ile güvence altına alınmıştır.

Ayrıca, çalışma kapsamında müzik videosu adı verilen eserleri genel ahlâk ölçütlerine göre değerlendirirken “*yaratma hakkı*”nın da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu bağlamda, sanatsal nitelik kriterleri önem arz etmektedir. Söz konusu kriter belirlenirken ise, “*estetik*” kavramı açısından değerlendirilme yapılması uygun görülmüştür. Buradan hareketle estetik kavramının tanımlanması gerekliliği doğmaktadır.

A. ESTETİK:

Sanat bir duygunun, bir tasarımın ya da güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların sonucunda ulaşılan üstün yaratıcılık olarak tanımlanır.⁽¹⁾

Diğer bir tanıma göre ise, sanat genel anlamıyla insanın üretme çabasında ustalığa yönelik olarak gelişen yeteneğidir. Sanatçı, kendisi ve ötekiler için ikinci bir dünya yaratır. Yaratılan bu ikinci dünya ile insan ve nesnel gerçeklik arasında kurulan ruhsal ve duygusal nitelikteki (doğruya, güzele veya güzelliğe yönelik) estetik ilişki, sanat çabasının biçimlendirilmiş ürünü olarak bize görünen sanat yapısıdır.

Bir esere sanatsal nitelik atfetme kriteri “estetik” kavramıyla belirlenmektedir. Estetik kavramı 18. yüz yılda doğmuş ve 19. yüzyılın başından itibaren bilimsel bir yaklaşımla ele alınmaya başlanmıştır.

Estetik kavramı, Yunanca’da ilk temel duyum anlamına gelen aisthesis’le, varolan şeyler karşısında duyumları, duyguları ve sezgileri yoluyla

⁽¹⁾ Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi, 10. cilt, 1997, İstanbul, 907.

duyarlı olan aisthetikos'tan türemiştir. Estetik, ayrı ve bağımsız bir disiplin olarak Baumgarten (1714-1762) tarafından kurulmuştur. Baumgarten estetiğin güzelliğe yöneldiğini söylemiş, kendisinden sonra daha da gelişen estetik, güzelliğin felsefesi olarak ortaya çıkmıştır (Cevizci,1996:190).

Sözlükte estetik, "sanat ya da güzellik alanında söz konusu olan değerleri konu alan felsefi disipline verilen addır. Felsefenin güzeli ya da güzelliği konu alan iyi, çirkin, hoş, yüce, trajik gibi güzellikle yakından ilişkili olan kavramları araştıran, doğal nesne ya da insan yaratısı olan ürünlerde sergilenen güzelliklerle ilgili yargı ve yaşantılarımızda söz konusu olan değerleri, tavırları, haz ve tatları analiz eden dalı." olarak tanımlanmaktadır (Cevizci,1996:191).

Yani estetik, doğal ya da insan yaratısı eserlere güzel ya da çirkin gibi değer biçme disiplini olarak tanımlanabilir.

İnsan ve içinde yaşadığı toplumun ruhsal yaşantısında önemli bir tinsel öge olan sanatı, halktan ve toplumdan ayrı düşünmek mümkün değildir. Sanat toplumsal yaşantının tarihsel geleneklerini, sevinç, mutluluk, acı, hüzün, umutsuzluk, özlem gibi insana özgü duygusal yaşantıları ve tüm sosyal ilişkileri işler.

Sanat otoritelerinin esnek görüşlerine göre sanat mutlak iyiyi, gerçeği ve güzeli yansıtmakla yükümlü değildir. Elbette resim, heykel gibi plastik sanatlarda sürrealist yaklaşımlar geçerlidir. Ancak, tez kapsamında kitle iletişim araçlarında ve bunlardan da, özellikle televizyonda yer alan yapımların, gördükleri hizmetin niteliğinden ötürü toplumdan kopuk, toplumu geliştirmeyen yapımlar olması kabul edilemez.

İnceleme konumuz olan müzik videolarının yaratma hakkı kapsamında sanat eseri olup olmadığı kültürlere, toplumsal değerlere ve hatta bireysel

yargılara göre değişebilmekle beraber, bu çalışmada müzik videoları Türk kültürel yapısı bağlamında ele alınmıştır.

Türk Toplumunu'nun manevî değerleri İslam Dini'nin de etkisiyle genel olarak muhafazakar bir özellik taşımaktadır. Bu özellik nedeniyle erotizm, müstehcenlik ve pornografi kavramları toplumun genelinde mahrem kabul edilen ve hatta dışlanan kavramlardır.

Sanat çevreleri ise, söz konusu kavramlara sanatsal yaratı bağlamında bakmakta ve bunların da yaşamın birer parçası olduğunu düşünmektedirler. Dolayısıyla sanat çevrelerine göre çıplaklık yaşamın ve sanatın bir parçasıdır.

Çalışma kapsamında, televizyonculuğun her şeyden önce kamusal bir hizmet olduğu savından hareketle, televizyon yayınlarının içeriğinin kamu yararı göz önünde bulundurularak düzenlenmesi gerektiğine inanılmaktadır. Bu inançla, temelde amacı sanatçının ve albümünün reklamını yaparak satışını sağlamak, aynı zamanda her videonun içeriğinde dolaylı reklamlar yapmak suretiyle, çeşitli mal ve hizmetlerin tanıtımına aracılık etmek olan müzik videolarının görsel çekiciliğini arttırmak için içeriğinde erotik, müstehcen ve pornografik görüntülere yer verilmesinin, kamu adına ve özellikle de onlara kolayca ulaşabilecek olan çocuklar adına yararı olmamaktadır. Hatta bu durum, çocuklar üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır.

İzlenen müzik videolarında, açıkça görsel çekiciliklerini artırmak maksadıyla, söz konusu türden materyalin kullanıldığı görülmektedir. Çünkü, popüler müzik endüstrisinin ürünleri olan bu şarkılar belli kalıplara uyarlanan, içeriği boş eserlerdir.

Şarkıcı Mirkelam'ın "Tavla" adlı şarkısı bunun tipik bir örneğini oluşturmaktadır. Şarkının tekrar bölümünün sözleri şöyledir: *"Tavla, tavla beni, salla, zarları pulları salla, vallahi geldim oyuna"*.

Bunun gibi, Petek Dinçöz' ün hemen hemen her gün, bir çok kez ekranlarda izlenebilen "Okşa" adlı şarkısının sözleri de diğer örneklerden biridir. Şarkının sözleri: "*Elimi tut, gözüme bak, okşa, okşa.*" Petek Dinçöz, bu sözleri içeren şarkısını erotik dansının eşliğinde söylemese, izleyicinin ilgisi ikinci dinlemede kaybolacaktır. Oysa son derece erotik görüntüler eşliğinde sunulduğunda, şarkı herkesin diline dolanmaktadır.

Popüler müzik eserleri belli kalıplara uyarlanmış sıradan eserlerdir. Sıradanlık ilgi çekmeyeceği için erotizme, müstehcenliğe ya da pornografiye boğulmuş, yani bunlarla birlikte sunulan ve sadece kafiye uyumuna dikkat edilerek yazılmış, fakat izleyiciye hiçbir mesaj iletmeyen, içi boş sözlerden ibaret olan bu müzik metaları (kanaatimizce müzik endüstrisinin muhteşem buluşu olan, tekrardan ibaret, belli kalıplardan oluşturulmuş, çabucak tüketirilen ve hemen yerine yenisi konan bu müzik ürünleri bir anlamda metadır ve erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerle paketlenerek izleyiciye sunulmaktadır) her gün, tekrar tekrar ekranlara gelmektedir. Bunlar da ne yazık ki, bilinçsizce toplum tarafından, özellikle de çocuklar ve gençler tarafından tüketilmektedir. Onlarda, özellikle bu sanatçıların eserlerinde geçen sözleri, ya da sanatçıların erotik, müstehcen ve hatta belli ölçülerde pornografik kabul edilen dans ve beden hareketlerini ya da kıyafetlerini taklit arzusu yaratmaktadır. Bu da çocuklarda davranış bozukluklarına yol açabilmektedir.

B. KAMU YARARI:

Basın-yayın organları (en geniş adıyla medya) işlevlerinden dolayı kamusal yada tecimsel yayın politikasına sahip olmaları fark etmeksizin, kamusal hizmet görmektedirler. Dolayısıyla en temelde kamu yararı ilkesine bağlı kalmak zorunlulukları bulunmaktadır. Basın-yayın organlarının sahip

oldukları haklarının da üstünde toplumsal görev ve sorumlulukları yer almaktadır.

Kamu yararı kapsamında, medya etiği terimi gündeme gelmektedir. Etik sözcüğü, Latince “ethicus”tan gelmiştir ve dilimizdeki karşılığı “törebilim”dir. Anlamı toplumlara, hatta kişilere göre değişmekle birlikte etik, birey davranışlarıyla ilgili kullanılan ahlâk terimlerini, ahlâki yargıları incelemekte, bireylerin ahlâki tutumlarının ardında yatan yargıları ele almaktadır. Buna göre etik (törebilim) iyi-kötü, yararlı-yararsız sorunları inceleyen, töresel bir davranış yasası geliştiren inceleme dalıdır (Erciyes,2001:1).

Özgül etik kuralları daima bir kültürün dini inançlarına, tarihi şartlarına ve ekonomi felsefelerine bağımlıdır. Dolayısıyla etik ilkelerine gönderme yapılırken, standardın uygulandığı sistemi göz önünde bulundurmak büyük önem taşımaktadır.

Erciyes’ in (2001:1) Glover’dan aktardığına göre, “etik ilkeleri bir anlamda, bilimsel kuramlara benzemektedir, belli bir otorite eliyle belirlenmez. Bilim ve etik alanındaki ilkeler, bir yandan çok önemli sonuçlar elde edilirken, bir yandan bu çalışmaların hem bir yanılma payının olduğu, hem de sonsuzluğun kabul ettiği süreçte insan aklının ve insan deneyimlerinin birbirlerini etkileme becerileri yoluyla keşfedilmelidir.”

Yine Erciyes’in (2001) aktardığına göre; Altun, iletişim etiğini ele alırken olaya “meslek ahlâkı” penceresinden yaklaşmakta ve meslek mensuplarının uymak zorunda oldukları pek çok kuralın, yasalar kapsamında belirtilerek, mesleklerin icrası sırasındaki davranışların kamu yararı için kontrol altına alınmaya çalışıldığını, bunun yanı sıra, bir de yazılmış veya yazılmamış olsa bile bağlayıcılığı yasalar düzeyinde olmayan kuralların bulunduğunu ve bunları da meslek ahlâk kuralları olarak tanımlayabileceğimizi belirtmektedir.

Sosyal olayların en büyük özelliği, kollektif olması ve çok kısa bir zamanda kitleler arasında yayılabilmesidir. Kitle iletişim araçlarının ve konumuz bağlamında televizyonun bu durumdaki payı günümüzde tartışmasız kabul görmektedir. Dolayısıyla sanat adı altında bile olsa, meydana çıkan herhangi bir olayın kısa bir zamanda topluma yayılması kaçınılmazdır. Kitle iletişim araçlarının bu gücünün, toplumun manevî değerlerini tepe taklak edecek, topluma zarar verecek şekilde kullanılmaması, hukuki düzenlemeler yoluyla sağlanmıştır.

Kahraman'ın (1986) aktardığına göre; Hatemi, alanı ne olursa olsun özgürlüğün sınırsız olmadığını, alabildiğine rahat hareket edebilmek anlamına gelmediğini vurgulayarak, şunları söylemektedir:

“Özgürlük kişinin kendi kendine ve içinde bulunduğu toplumsal yapıya uygun davranmasıyla sınırlıdır. Dolayısı ile basın ve yayın yoluyla yaratma özgürlüğünün de sınırları vardır ve bu sınırlar kanunlar aracılığıyla, açık seçik olarak çizilmiştir. Özgürlük adına toplumun edep ve hayâ duygusunu rencide edecek tarzda herhangi bir müstehcen yayına izin verilemez. Nitekim TCK'nın 426. maddesi “müstehcen ve hayâsızca...” yapılan yayınları ve hatta buna aracı olanları “cürüm” suçuyla cezalandırmaktadır.”

Günümüzde medya etiği bağlamında en fazla tartışılan konulardan biri de genel olarak şiddet, özelde ise kadınlara ve çocuklara yönelik şiddettir. Medya teknolojilerinde yaşanan hızlı değişimler sonucunda klasik medyalar (radyo, televizyon, gazete ve dergiler v.b.) internet, video oyunları, inter-aktif televizyon gibi yeni ve teknolojik olanakları bakımından sınırsız iletişim ortamlarından söz edilmektedir. Bu iletişim ortamlarında seks ve pornografi içeren yayınların hızla arttığı, bu durumun da çocukların ve gençlerin sağlıklı gelişimlerinin yanı sıra aile kurumunu tehdit eder bir mahiyet kazandığı sıklıkla dile getirilmeye başlanmıştır.

Turan (2000), ekranın tehlikeli yüzü olarak görünen cinsellik, müstehcenlik ve şiddet gibi olguların sömürüldüğü yayınların “iletişim özgürlüğü” arkasına sığınarak yapıldığını vurgulayarak, iletişim özgürlüğünün kapsamını belirlemek gerektiğini ve bu özgürlüğün, Anayasamızın temel sistematüğını oluşturan, bireylerin ve toplumun haber alma, bilgi edinme ve kültürel gereksinmelerini karşılamının güvencesi olduğunu; ancak, iletişim özgürlüğünün halk adına kullanılan kamusal bir özgürlük olduğunu ve kamu yararı ve kişilik hakları ile sınırlanabileceğinin altını çizmektedir.

İsveç Kültür Bakanlığı ve Avrupa Komisyonu işbirliği ile 12-13 Şubat 2001 tarihlerinde Stockholm’de düzenlenen “Yeni Medya Çağında Çocuklar ve Gençler” konulu uzmanlar konferansında oluşturulan ve RTÜK’ ün 2001 yılı Raporunda belirtilen çalışma grupları bu konuda fikir vermeleri bakımından önemlidir:

Birinci grup çocukların ve gençlerin bilgisayar video oyunlarında yer alan zararlı içerikten korunması; ikinci grup ise, yine çocukların ve gençlerin sayısal yayıncılık ve küreselleşme çağında televizyonda yer alan zararlı içerikten korunmasıdır (Avşar,2001).

Tartışma ve çalışma gruplarının birleştiği nokta ise, bu yeni iletişim ortamlarında yayıncıların sorumluluklarının arttığı, özdenetimin önem kazandığıdır.

Ülkemizde yayın yapan televizyon kanallarında yer alan müzik videolarında erotik, müstehcen ve pornografik görüntüler çokça yer almaktadır ve bu görüntülerin yayınlanma saatleri bakımından herhangi bir sınırlama söz konusu değildir. Bu nedenle çocuklar istedikleri her zaman bu tür yayınları izleyebilmektedir - ki bu tür görüntüler, bilişsel gelişimlerini henüz tamamlamadıkları için - onların gelişimleri üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Bu durumda yayın kuruluşlarının kamu yararını her şeyin

üstünde tutarak, özdenetim konusunda gereken hassasiyeti göstermeleri gerekmektedir.

III. EROTİZM, MÜSTEHCENLİK VE PORNOGRAFİ KAVRAMLARININ TANIMLANMASI

Burada, söz konusu kavramların tanımlanmasına geçmeden önce erotizm, müstehcenlik ve pornografi kavramlarının cinselliğe gönderme yapan kavramlar oldukları için cinselliğin açıklanması gerekmektedir.

A. CİNSELLİK

Sağlıklı bir insanın bebeklikten itibaren geçirdiği cinsel aşamalara İkinci Bölümde değinilmiştir. Ergenlik dönemiyle beraber, birey cinsel olgunluğa ulaşır.

Toplumların cinselliğe bakış biçimleri farklıdır. Batı toplumları cinselliğe daha esnek bir bakış açısı geliştirirken, doğu toplumlarında durum bunun tersidir. Aynı zamanda, bir ölçüde toplumdan bağımsız olarak bireylerin cinselliğe yaklaşımları da değişebilmektedir.

Toplumların yanı sıra bireylerin cinselliğe bakış açıları, çeşitli faktörlere paralel olarak (cinsiyet, eğitim, içinde yaşadığı coğrafya vb.) değişebilmektedir. Bazı insanlar için cinsellik hayatın müstehcen yönüdür, dolayısı ile de mahremdir. Mümkün olduğunca gizlenmeli ve bastırılmalıdır. Cinselliğe bakış açısı toplumlar değiştikçe, elbette değişmektedir.

Bazılarına göre ise, cinsellik fizyolojik yapının gereği olan, son derece normal bir durumdur. “Ayıp” olarak nitelenmesini gerektirecek bir durum olmaktan ziyade, yaşamın bir parçasıdır.

Cinsel kimliğin oluşmasında biyolojik faktörlerin yanında, çevresel faktörlerin de etkisi büyüktür. Günümüzde kitle iletişim araçlarının yaygın kullanımı ve güçlü etkisinden dolayı, özellikle televizyonun çocukta cinsel kimliğin oluşumundaki etkisi de oldukça güçlüdür ve televizyon, çocuklara kadın ve erkek cinsel rolleri konusunda geniş bir rol-model evreni sunmaktadır.

Ekranda izlediği, hayran olduğu ve özdeşim kurduğu yıldızların (konumuz açısından videosunu sürekli izlediği, şarkısını ezbere bildiği şarkıcının) giyim tarzı, hareketleri, konuşma tarzı çocuk için birer modeldir.

Cinsiyet rolünde “şema” kuramına göre, her bireyde algılarına rehberlik eden ve onları düzenleyen içsel bir bilgi ağı mevcuttur. Buna göre, bireyin bilinci ve davranışı içsel bir dürtü tarafından cinsiyet temelli sosyo-kültürel standartlara ve kalıp yargılara uyum sağlayabilmesi için yönlendirilir. Cinsiyete, etnik kökene ve diğer gruplara ait bütün kalıp yargılarımız kültürel değerlendirmelere ve öğrenmeye bağlıdır. Gelişmiş ülkelerdeki kadın ve erkekler, gelişmekte olan ülkelerdeki kadın ve erkeklere göre kendilerini daha çok benzer algılamaktadırlar.

B. EROTİZM:

“Erotizm” kelimesi Yunanca Eros’ tan gelmektedir. Seviyle ilgili, seviyi anlatan, sevisellik, cinsel seviye ilişkin anlamındadır ve sevisellik güzel, duygusal coşkuyu da dile getirir” (Ergüven,1988:154).

Erotizm (Eroticism) ile ilgili tüm tanımlamalar, sözcüğün kökeninin Yunan Mitolojisindeki Aşk Tanrısı Eros’tan geldiğini vurgulamaktadır (Öngören,1982:107). Kaynağını aşk tanrısından alan erotizm, aşk ve beraberinde gelen cinsel arzuyu karşılamaktadır.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde erotizm "erosçuluk, şehvaniyet" olarak tanımlanmaktadır. Erotizm, akıllarda aşktan ziyade çıplaklık çağrışımı yapmakta ve çıplaklaşmanın ön safhalarındaki yavaş yavaş soyunmayla başlayan öpüşme ve koklaşma ile cinsel ilişkiye geçişin ritüel davranışlarını kapsamaktadır. Yani, erotizm cinsel ilişkiyi dolaylı yoldan ve bedensel çıplaklığı, sanatsal estetik anlayışı içinde gösterir (İşçibaşı,1998).

Yine İşçibaşı'nın (1998) Barak ve Fisher'den aktardığına göre: "Erotik terimi, şiddet içermeyen ve kişileri alçaltmayan cinsel davranışların yararlı ve olağan olduğunu vurgulayan yapıtlar için kullanılmaktadır."

Erotizmi pornografiden ayıran en belirgin özellikleri **duygunun varlığı ve kadın ve erkeğin eşit konumda olmalarıdır**. Çünkü, pornografide daha sonra değinileceği üzere, kadının açıkça edilgen konumda, nesne konumunda gösterilmesi söz konusudur. Erotizmde biraz yüceltilmiş bir müstehcenlik dikkati çeker ve bu müstehcenliğin dozajının gözlemlenmesi çok hassas bir eylemdir. Yani denebilir ki, erotizmde cinsel aşkı ve onun beraberinde getirdiği duyguyu merkez alan bir müstehcenlik vardır. Bu müstehcenlik ikinci planda kalmakta ve izleyiciye çok itici gelmemektedir . Elbette, bu durum da kişiden kişiye, toplumdan topluma algı düzeyi değişecek kadar muğlaktır.

"Aslında, ortak köken olarak aşktan kaynaklanan duygu ve duyumlar, yalın arzu biçiminde olsun, alıntılar ve kuşatıcı felsefeyle entelektüel flörtün daha incelikli biçimlerinde olsun, pek yakın komşuları ölümle ilgili olanlarla birlikte, insanlığın en yoğun ve şiddetli hissettiği duygu ve duyumlardır" (Vian,1998:24).

Buradan hareketle erotizmin yaşamla iç içe, tamamıyla insana özgü bir duygulanım olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumda sorun erotizmin, kitle iletişiminde, ki bunun en önemli araçlarından birisi olan televizyon aracılığıyla sömürülmesidir.

Kutlar'a (1991:151) göre, "insan bedeninin güzelliği sinemada bedenin görüntüsünün, filmin genel yapısı içindeki yeri, yönetmenin ve ekibin yaşama bakışları ile yakından ilgilidir. Sinemada erotizm insancıl bir sevgiyle, yaşamla bütünleştiği oranda pornografik olmaktan kurtulur."

Kutlar'ın savından hareketle, erotizmin anlamının bağlama göre değişebileceğinin altını çizmek gerekmektedir. Bir sinema filminde, konunun gereği olarak yer alan erotik gösterim ürkütücü, tepki uyandırıcı ya da tiksinti verici (müstekrek) olmamaktadır. Tam tersine, insan doğası gereği güzel duygulanımlara bile neden olabilmektedir. Ancak, müzik videolarının genelinde olduğu gibi, salt erotik malzemeye doldurulmuş görüntüler, yalnızca cinsel duyguların sömürülmesi amacı taşımaktadır ve izleyicide, bu amacın farkında olmasa bile, tepkiye neden olmaktadır. RTÜK' ün şikayet hattına gelen telefonlardan izleyicinin bu yöndeki haklı tepkisi açıkça anlaşılmaktadır.⁽²⁾

İşçibaşı'ya (1998) göre, "Cinselliğe insancıl duyguları ekleyerek yaklaşan, genellikle cinsel hazlardaki şefkati, sıcaklığı içeren erotik materyal, erkeklerdeki cinsel nasırlaşmayı azaltmaktadır. Bu tip yapımlar her iki cinsten olgun, cinsel bakımdan çekingen ve ön yargılı olmayan tecrübeli izleyiciye hitap eder."

İşçibaşı, bu tür yapımların her iki cinsten olgun, yetişkin izleyiciye hitap ettiğini vurgulamaktadır. Oysa günün her saatinde, herhangi bir uyarı olmaksızın, her televizyon kanalında yayınlanmakta olan müzik videolarının içeriği müstehcen, erotik ve hatta bazen pornografik materyalle doludur ve çocuk ve gençler de bu görüntülere, eğer ebeveynleri sınırlama getirmiyorsa, kolaylıkla ulaşabilmektedir.

Öte yandan çocukların ve gençlerin kolaylıkla izleyebildiği bu görüntüler teknolojinin, televizyonun ve videonun hizmetine sunduğu görüntü teknikleri,

⁽²⁾ Erişim Adresi: <http://www.rtuk.org.tr/>

aydınlatmanın atmosfer yaratma gücünün kullanılması ve müziğin etkisi ile kurmaca niteliğinden sıyrılıp, gerçeklik etkisi kazanarak son derece etkileyici olabilmektedir.

“Hareketli görüntünün başat olduğu televizyon, sinemada kullanılan görüntü tekniklerinin yarattığı etki, gerçeklik etkisi, bu sanat dallarında kullanılan erotizmi daha etkili kılmaktadır” (Öngören,1982:108).

Sonuç olarak denilebilir ki, erotizm aşk duygusuyla uyanan cinsel arzudur ve insan doğasının bir parçasıdır. Televizyonda erotik malzemelerin kullanılarak, bu duygunun sömürülmesi noktasında sorun yaşanmaktadır.

C. MÜSTEHCENLİK KAVRAMI

Her toplum, tarih boyunca müstehcenliğe kendi sosyal ve dinsel yapısına koşut olarak gerek yasal, kanunlar yoluyla, gerekse sözlü, ahlâk kuralları yoluyla kısıtlamalar getirmeye çalışmıştır. Bu kısıtlamaların derecesi o toplumun müstehcenliği kabul edebilirlik sınırına göre (kanaatimizce kabul edilebilirlik sınırı kültür, eğitim, din, coğrafya gibi kriterlere göre belirlenmekte, daha doğrusu, doğal olarak kendiliğinden ortaya çıkmaktadır) değişiklik göstermektedir.

Kahraman'ın (1986) Sanal'dan aktardığına göre,“*Müstehcenlik, önceki toplumlarda da görülmüştür...Bugün ortaya çıkan müstehcenlik farklı bir yapıya sahiptir. Bu farklılık da kitle iletişim araçlarının müstehcenliğe vasıta oluşundan kaynaklanmaktadır.*”

Kitle iletişim araçlarının teknoloji sayesinde giderek gelişmesi ile hızlanan ve kolaylaşan kitle iletişimi ve bu sayede yerel ve hatta ulusal sınırların yıkılması dolayısıyla, ulusal kültürlerin üstünde egemenlik kurmaya başlayan küresel kültürün etkisi, medyanın yayıncılık anlayışının giderek kamusal tecimsele doğru kayması ve bu nedenle kitle iletişim araçlarında enformasyondan daha

çok meta dolaşımının yapılmaya başlamasıyla, bu araçların meta pazarlama aracı haline gelmeleri ve bu pazarlama sürecinde görselliğin, cinsel görselliğin, yani cinsellik sömürsünün tüm sınırların zorlanarak kullanılması gibi nedenlerden dolayı, günümüzde müstehcenliğe karşı yürütülen savaş oldukça zorlaşmıştır.

Bu çalışmanın amacı, müzik videolarında yer alan müstehcenliğin ve bunun çocuklara etkisinin tespitidir. Konu bağlamında, öncelikle müstehcenlik kavramının tanımlanması ve sınırlarının çizilmesinde yarar görülmektedir.

Müstehcenlik (obscenity), Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde (TDK) "müstehcen olma durumu", olarak tanımlanan, Arapça kökenli bir sözcüktür. Müstehcen sözcüğü ise, Arapça'da "ayıp, terbiyesizce" anlamına gelir. Sözcüğün kökeni "hücn"tir ve "soysuzluk, bayağılık, söz ve dil ayıbı" anlamlarını içerir. Yine müstehcen sözcüğü "açık saçık, edebe aykırı, yakışıksız" olarak tanımlanmaktadır.⁽³⁾

Ellis, bu sözcüğü tanımlarken İngilizce karşılığı olan "obscene"den hareketle, sözcüğün Latince kökeni olan "scene"(sahneleme)'den yola çıkarak, **müstehcenliğin sahnelenemeyen, yani yaşam sahnesi dışında olan şey olduğunu vurgulamıştır.**⁽⁴⁾ Bu tanıma göre müstehcenlik, sahnelenmemesi gereken, seyirlik niteliği taşımayan, yani mahrem olan şeydir, zira müstehcen olan mutlak suretle içeriğinde cinsellik unsuru taşır ve cinsellik de mahremiyetle doğrudan ilişkilidir.

Müstehcen sözcüğünün Türkçe Sözlüklerdeki (Ozon,1987) anlamı ise,"edep dışı, açık saçık, terbiyesizce, iğrenç (müstekrek)" olarak tarif

⁽³⁾ Oğuz Güven, "Pornografi Üzerine" Erişim Adresi: www.hurriyetim.com.tr/agora-dunya'dan.htm.
Erişim Tarihi: 26.06.2000

⁽⁴⁾ Oğuz Güven, "Pornografi Üzerine" Erişim Adresi: www.hurriyetim.com.tr/agora-dunya'dan.htm.
Erişim Tarihi: 26.06.2000

edilmektedir ve bu sözcüğün anlamı “edep dışı olan” ise, edebın ne olduğunu belirlemek gerekmektedir: Edep sözcüğü, “söz ve davranışta beğenilen yol, terbiye” demektir. “Edep etmek” utanmayı belirtir. Edep sözcüğünün ikinci anlamı “örtülmesi gereken ayıp yerler” veya “insanlarda açıkta görülmesi ayıp sayılan vücuttaki yerler”dir (Demiray,1988). Bu bağlamda “kadın ve erkek cinselliğinin utanç duygusu yaratacak tarzdaki çıplaklığı ve birlikteki eylemi olan “seks” müstehcen sözcüğü ile çakışmaktadır”(İşçibaşı,1998).

“Yargıtay bir kararında, “çıplak ve cinsel tahrik edici, cinsel birleşmeyi veya cinsel birleşmeye hazırlığı gösteren resimleri ve bu konulara değinen yazıları müstehcen “ olarak değerlendirmiştir” (Çiftci,2001).

Tüm tanımların birleştiği nokta, müstehcenliğin edep, hayâ ve ar duygularıyla çakıştığıdır. Edep sözcüğünün anlamı “söz ve davranışta beğenilen yol, terbiye” olduğuna göre müstehcen olma durumunun sınırlarının çizilmesi konusunda yaşanan sıkıntı da buradan kaynaklanmaktadır. Söz ve davranışta beğenilen tutum, bireylerin kişisel bilinç durumlarına göre bile değişebilecek kadar kaypak bir olgudur. Dolayısı ile müstehcenlik sınırları çizilirken, söz konusu toplumun ortak değer yargıları, millî çıkarları ve buradan hareketle müstehcenliğin kabul edilebilirlik sınırının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Kabul edilebilirlik sınırında ölçü ise, toplumun bunu kabullenmesi ya da buna karşı hoş görülü tutumudur. Ancak, televizyon kuruluşları, içeriği müstehcen materyalle boğulmuş müzik videolarını izleyiciye, adeta başka tercih hakkı bırakmaksızın dayatmaktadırlar.

Batı toplumları cinselliğe nispeten daha esnek yaklaşırken, doğu toplumlarında bu durum tam tersine, oldukça katıdır. Doğü toplumlarında ve ülkemizde cinsellik mahremdir, teşhiri ahlâka aykırı kabul edilmektedir (Bu duruma en güzel örnek RTÜK’ ün şikayet hattında izleyicilerin çoğunluğunun

öpüşme sahnelerinden dolayı ailesi ile birlikte televizyon seyretmekten rahatsızlık duyduklarını belirtmeleridir).⁽⁵⁾

Müstehcenliğin nerede başlayıp, nerede bittiği konusu toplumların dinsel, sosyal ve kültürel yapısına ve hatta bireylerin öznel yaklaşımlarına göre değişmektedir. Bu konuda, toplumun genelinin müstehcenlik algılamasını dikkate almak en doğru yaklaşımdır. Türk Toplumunun genelinin bu konuya bakışı, diğer toplumlara oranla daha muhafazakardır. Cinselliğe dair konular mahrem kabul edilmiştir ve gizliliği esastır.

Genel ahlâk açısından bakıldığında durum böyle iken, Yunan Mitolojisi'ndeki üreme iç güdüsü ve Aşk Tanrısı'nı simgeleyen Eros' un resim ve heykel sanatına utanç vermeyecek tarzdaki yansımalarının güzelliği, bu tür çıplak cinselliğin, müstehcenlik kavramı dışında tutulması tartışmalarına yola açmıştır (İşçibaşı,1998).

Söz konusu tartışmalar, bugün dahi sanat ve edebiyat çevreleri ile muhafazakar çevreler arasında sürmektedir. Özellikle günümüzde, cinselliğin ticari bir meta haline gelmesi konusunda yaşanan dönüşüm ve kitle iletişim araçları ile pazarlanması yeni sosyolojik sorunlar yaratmaktadır.

Cinselliğin bir gösteri metası olarak medyada yer almasına karşı toplumların çeşitli kesimlerinden tepkiler yöneltilmektedir. Bu tepkilerin ortak endişesi, cinselliğin medyada açık saçık gösterilmesinin, ahlâki bir çöküntüye yol açacağı, bu cinsellik gösterimlerinde "nesne" konumuna indirgenen kadının insanlık onuru ve haysiyetinin zedeleneceğidir (Öngören,1982). Zira, bu gösterimlerde kadın, doğrudan cinselliği ön plana çıkarılmış, "seyirlik nesne"

⁽⁵⁾ Erişim Adresi: <http://www.rtuk.org.tr/>

konumundadır. Açıkça bu tür gösterimlerde cinsellik sömürüsü yapılmaktadır ve bu geleneksel bir davranım özelliği kazanmıştır.

Müستهcenliğe karşı savaşıan çevrelerin en büyük gerekçesi (bu çevrelerin en başında, sorumlu olduğu toplumun ahlâki sağlığını korumakla yükümlü olan devlet gelmektedir) müستهcenliğin kitle iletişim araçlarında, en yaygın kullanılan kitle iletişim aracı olması ile özellikle televizyonda yer almasının ahlâki çöküntüye yol açması endişesidir.

Kahraman'ın (1986:41) aktardığına göre Hatemi, sanatçının yaratma hakkının, toplumun genel ahlâki ve ruh sağlığı ile sınırlı olduğunun altını çizerken, bu konuda şunları söylemektedir:

“Estetik duygulara, güzellik duygusuna hitap eden sanat, amacından saptırılarak cinsel duyguları kışkırtıcı bir şekilde kullanılabilir. Bu durumda da Anayasa'nın sanat hürriyetini güvence altına alan maddesi ile, ruh sağlığını güvence altına alan maddesinin her somut olayda tartışılması, güzellik duygusuna mı, yoksa ruh sağlığını tehdit edecek şekilde cinsel duygulara mı hitap ettiğinin araştırılması gerekir. Anayasa'nın 56. maddesi “devlete ve ferde, sadece beden sağlığını ve çevre temizliğini değil, aynı zamanda ruh sağlığını ve manevî çevre temizliğini sağlamak ve korumak” görevini de yüklemiştir. Dolayısıyla, sanatçının hürriyeti de manevî çevre kirliliğini ve dolayısıyla ruh sağlığına aykırı bir çevrenin şartlarını hazırlama hürriyetini kapsamaz. Sanatçı estetik duygusunun işçisidir, cinsel duyguların sömürücüsü olamaz.”

Medyada sık sık karşılaştığımız bu durum, özellikle müzik videolarında (müzik klipleri) oldukça çok yer almaktadır. Müzik endüstrisi basmakalıp, içerikten yoksun eserlerinin seri bir şekilde tüketilmesini sağlayabilmek amacıyla, müzik videolarının içeriğini müستهcen görüntülerle doldurmaktadır. Her geçen gün artan sayıda popüler müzik eserinin sözleri de müستهcenlik taşıyor hale gelmektedir (“Kuşu kalkmaz”, “Sıcak, bu gece çok sıcak olacak”, “Terle söndürme ateşini, vücudunu geri çevirme”, “Bizi yatak paklar”, gibi).

Medyanın ve özellikle televizyon kuruluşlarının, müstehcenliğe aracı olması, pazarını ve dolayısı ile müşterisini etkilemek için müstehcenliğe çok yer vermesi nedeniyle, günümüz medyası toplumsal anominin baş kahramanı durumuna gelmiştir ve özellikle çocuk ve gençler için ciddi bir tehlike oluşturmaktadır.

Cinselliğin medyada açık saçık gösterimi toplum tarafından kabul görsün veya görmesin, bu teşhirin kabul edilirlilik sınırının çizilmesi gerekmektedir. Çünkü, en temelde cinsellik insana özgü, içgüdüsel bir eylemdir ve mahremiyeti toplumlarda genel kabul görmektedir. Cinsellik iki cins arasında yaşanan duygusal ve fizyolojik bir eylemdir. Medyada yer alan cinsellik gösterileri bu duygusal ve fizyolojik eylemi metaya dönüştürmektedir ve izleyicinin röntgenleme hazzını sömürerek, ekonomik çıkar sağlamayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada, kitle iletişim araçlarından en yaygın şekilde tüketilenlerinden birisi olan ve etkisi tartışmasız kabul edilen televizyon bağlamında konuyu incelemek amaçlandığı için ve televizyon yayınlarının, gerek meslek etiği bakımından, gerekse yasal çerçeve bakımından “kamu yararı” ilkesinin gözetilerek düzenlemesi gerektiği görüşünden yola çıkılarak, konuya nispeten muhafazakar bir bakış açısıyla yaklaşılması uygun görülmüştür.

Bu bağlamda, kesin bir müstehcenlik tanımı yapmanın tüm zorluğuna rağmen, çeşitli akademik ve hukuksal görüşlerden yola çıkılarak, müstehcenliğin sınırlarını çizmek gerekmektedir.

Çiftçi’ ye (2001) göre, bir eserin müstehcen sayılabilmesi için gerekli kriterleri şöyle sıralamak mümkündür:

- Sırf cinsel arzuları uyandırmaya yönelik olması,
- Tiksinti (iğrençlik) hissi uyandırması, hukuksal anlamıyla müstekrek olması gerekir.

Bir sinema eserinin müstehcen sayılabilmesi için ise:

- Çıplaklık unsurunun bulunması,
- Cinsel arzu uyandırması,
- İğrençlik koşullarının üçünü birden barındırması gerekmektedir.

Sanat eseri ile müstehcen eser arasındaki hassas sınırı çizebilmek gerekir. "Genellikle kabul edildiğine göre, bir sanat eserinde çıplaklık ve cinsel arzu uyandırma unsurları olsa bile, o sanat eseri mutlak surette iğrenç ve tiksinti uyandıracak nitelikte olmaz. Bu durumda o eser müstehcen sayılamaz" (Çiftci, 2001).

Özek'in (1978:294) aktardığı üzere, Dönmezer'e göre, "eser, bütünüyle şehvet ve sefahat eğilimlerini tahrik edecek ar ve hayâ ve adabı rencide edebilecek nitelikte ise müstehcen sayılmalıdır." Gürelli' ye göre ise, "bir eserin müstehcen olup olmadığının tayini konusunda, eserin yayılmasıyla meydana gelecek etkilerin, aile kurumu için zararlı sonuçlar doğurup doğuramayacağı" durumuna göre karar verilmelidir.

Çiftci'nin (2001) aktardığına göre; Erem-Toroslu müstehcenliğin saptanmasında "ortak hicap (ar,edep) duygusunun kriter olabileceğini belirtirken; Donay, "toplumun ar ve hayâ duygularını rencide eden cinsiyet ile ilgili beyanları" müstehcen kabul etmekte, Yarsuvat ise, kesin bir müstehcenlik tanımı yapmanın zor olduğunu ve bu nedenle de belirli bir dönemde, belirli bir yerdeki toplumsal değerlere göre kavramın içeriğinin saptanması gerektiğini söylemektedir.

Kahraman'ın (1986:38) aktardığına göre; Öztürk, müstehcenliğin ölçüsünün, fitri ölçü olması gerekliliğinin altını çizerek, "toplumun inanç ve değer yargılarına göre, erkek ve kadının örtülmesi gereken yerlerinin açılması ve bunun teşhir ve ilan edilmesi olgusu müstehcenlik konusunda temel hareket

noktasıdır. O halde müstehcenliği belirlerken yaşadığımız toplumun inanç ve değer yargıları başrolü oynayacaktır” demektedir.

Özek’e (1978) göre, müstehcenlik konusundaki doktrinler iki ana grupta toplanabilir:

- 1- Müstehcenliği **subjektif** esaslara göre saptamaya, tanımlamaya çalışan görüşe göre; temelde failin eseri yaratmadaki iradesi önemlidir. Bunlara göre, cinsel eğilimleri sömürerek, kâr amacına yönelik olan ve cinselliği bu bakış açısıyla işleyen eserler müstehcen sayılmalıdır. (Kanaatimizce, müzik videolarının içeriğinde gerek şarkı sözleri, gerek şarkıcı ve diğer kişilerin kıyafetleri, gerek dans ve beden hareketleri ve de gerekse videonun tamamının müstehcen görüntülere boğulmuş olmasının başlıca nedeni, görsel cazibeyi artırarak, müzik videolarını daha çok izlenir kılmak ve bunun sonucunda da kâr sağlamaktır.)

Aynı zamanda bilimsel ya da artistik bir inceleme veya çalışma yapmak amacıyla oluşturulan çalışmalar, içeriğinde cinselliğe nasıl değinirlerse değinsinler müstehcen nitelik taşımayacaklardır. Yani, bu grubun temel yaklaşımı eseri **yaratma** amacıdır.

- 2- İkinci görüş, müstehcenliği **objektif** esaslara göre saptamaya çalışan görüştür. Bu görüşte, eserin yarattığı etkinin altı çizilmiştir. Fiilin genel ahlâkı zedeler nitelikte cinsel ilişkileri konu olarak ele alması ve böylece “edep, hayâ” duygularını rencide edici bir içeriğinin bulunması önemlidir. (Kanaatimizce popüler müzik eserlerinin giderek argo ve müstehcenliği artan sözleri (“*Sokarım politikana*”, “*Kuşu kalkmaz*”, “*kaldıramazsan kaldırırlar*”, “*Kız hepsi senin mi*”, “*Kimisi de beni bulur zilli*”, “*Kıl oldum abi*” gibi), müzik videolarındaki şarkıcı ve diğer kişilerin açık-saçık giyim tarzı, erotik dans ve beden hareketleri, Türk Toplumunun ahlâki değerlerine aykırıdır ve bunları izleyen çocuk ve gençlerin, benzer

davranışları yadırgamamasına ve bu davranışları giderek içselleştirmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla bu durum, toplumsal değerlerin olumsuz yönde değişimine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda aktardıklarımızdan yola çıkarak müstehcenlik konusunda bir tanımlama yapmak gerekirse, müstehcen eserin toplumlara ve hatta bireylere göre kabul edilebilirlik sınırları değişmekle birlikte açık saçık, edep ve hayâ duygusunu rencide edecek şekilde, cinsel duyguları kışkırtmak amacıyla meydana getirilmiş eser olduğunu söylemek mümkündür. Müzik videolarında müstehcenlik daha ziyade şarkıcının vücudunun erojen bölgelerinin (göbek, göğüs, kalça gibi) açılıp teşhir edilmesi ve bu suretle müzik eserinin icra edilmesiyle olmaktadır. Burada, şarkının mı ya da şarkıcının teşhir edilen erojen bölgelerinin mi ön plana çıktığı tartışmaya açıktır.

D. PORNOGRAFI

Pornografi (pornography), bugünün dünyasında resmi otoritelerin başa çıkmakta zorlandığı büyük bir pazardır. Hall, pornografinin 13 milyon Dolarlık cirosuyla, Coca Cola Company ve McDonnell Douglas şirketlerinin toplam cirosundan daha çok gelir getiren bir pazar olduğunu belirtmektedir.⁽⁶⁾

17. yüzyılda şehirli orta sınıf ile ortaya çıkan pornografi, 19. yüzyılda Kraliçe Victoria döneminin sansürü altında gelişmiştir. Önceleri pornografik yayım gizli kapaklı, pornografik resimlerin dolaşımının sağlanmasıyla yapılırken, daha sonraları gazete standlarında seksüel magazinler satılmaya başlanmıştır. Günümüzde gazete ve dergiler, radyo ve televizyonlar ve internet aracılığı ile,

⁽⁶⁾ *LaureHall "What'sTheBigDeal" Erşimadres:* <http://www.bauercom.net/index2.html>
Erişim Tarihi: 09.06.1998

hem de evrensel düzeyde, tüm kitle iletişim araçları pornografinin pazarı haline gelmiştir.

Bu denli büyük bir pazar haline gelen pornografiyi tanımlamak, onunla başa çıkmak kadar zordur. Pornografi konusundaki tartışmalar hala sürüp gitmektedir. Bazı otoriteler pornografinin, toplumun kabul ettiği seks veya ahlâki davranış ölçütlerine saldırı ya da aykırı bir hareket tarzı olduğunu iddia etmektedirler (İşçibaşı,1998).

“Pornografi kökeni Yunanca bir sözcüktür, **porne**;fahişe ile **grapho**; yazıyorum sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuştur ve **fahişelerin yapıp ettikleri ile ilgili yazı, resim v.d. anlamında kullanılmıştır**” (Aktunç, 2001).

18. yüzyılda pornografi sözcüğü Yunanca “fuhuşla ilgili yayın” anlamını içerir şekilde kullanılmıştır. 19. yüzyıldan itibaren bu sözcük, “müstehcen olan, halkın tüketimine sunulmuş müstehcen yayın” biçiminde tanımlanmaya başlanmıştır.⁽⁷⁾

Kanaatimizce, bu tanımlarda altı çizilmesi gereken temel nokta pornografinin fuhuşa dair, yani toplumun seksüel etik ilkelerine aykırılık ve bu aykırı durumun yayınlanması, neşredilmesi, sergilenmesi, kitlenin tüketimine sunulmasıdır.

Gebhard, “müstehcen” kavramının eskiden büyüklüğü ve çirkinliği anımsattığını ve aşırı derecedeki şişmanlık ya da zenginlik için kullanıldığını söylemiştir. Son zamanlarda ise, “müstehcenlik” kavramı pornografi ile

⁽⁷⁾ Oğuz Güven, “Pornografi Üzerine” Erişim Adresi: [www.hurriyetim.com.tr.agora-dunya'dan.htm](http://www.hurriyetim.com.tr/agora-dunya'dan.htm).
Erişim Tarihi: 26.06.2000

kaynaşmış ve yalnızca çirkin bir şekilde ortaya konulan cinsellikle ilgili malzeme için kullanılır olmuştur.⁽⁸⁾

Faust(1986), Peckham'ın pornografiyi insan cinsel organlarının uyarılmış biçimiyle, görsel ya da sözlü olarak gösterilmesi olarak tanımladığını söylemektedir.

Kendrick ise, modern pornografi kavramının ortaya çıkışını 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında bir araya gelen, birbirinden çok farklı iki akıma dayandırmaktadır: Birincisi, pornografik olarak sınıflandırılan nesneler ile ilgili müzelerdir. İkincisi ise, fuhuşla ilgili ortaya çıkan pek çok yazıdır.⁽⁹⁾

Pornografik nesneler ile ilgili müzeler kilitli odalar ve kataloglaşmamış derlemeler biçimindedir ve pornografik malzemenin tüketiminde etkili bir denetim aracı işlevi görerek, alt sınıfın ve kadınların bu alandan dışlanmasını sağlamıştır. Birinci Dünya Savaşı yıllarında geçerliliğini yitirmeye başlayan bu uygulamadan sonra müstehcen olan açığa çıkmaya ve geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır.

Günümüzde, kitle iletişim araçlarında ve özellikle en yaygın kullanım alanına sahip ve etki alanı en güçlü olan televizyonda yoğun olarak müstehcen materyale maruz bırakılmaktayız. Hatta, bu müstehcenliğin erotizm boyutlarını çoktan aşmış, kabul edilebilirlik düzeyini geçerek pornografi sınırını zorlamakta olduğunu ve böylelikle yakın gelecekte pornografinin yaşantımızı kuşatarak topluma zarar vereceğini belirtmek gerekmektedir. Peki medya yöneticileri yayınlarının içeriğini neden müstehcenliğe boğmaktadır? Neden insanlar bu tür görüntülere ilgi duymaktadır? Bu soruların cevaplanması gerekmektedir.

⁽⁸⁾ Oğuz Güven, "Pornografi Üzerine" Erişim Adresi: [www.hurriyetim.com.tr.agora-dunya'dan.htm](http://www.hurriyetim.com.tr/agora-dunya'dan.htm). Erişim Tarihi: 26.06.2000

⁽⁹⁾ Oğuz Güven, "Pornografi Üzerine" Erişim Adresi: [www.hurriyetim.com.tr.agora-dunya'dan.htm](http://www.hurriyetim.com.tr/agora-dunya'dan.htm). Erişim Tarihi: 26.06.2000

Tez kapsamında bu soruların cevabı tartışılmakla beraber burada, insanların doğası gereği cinsellikle ilgili konulara ilgi duyduğunu, ancak toplum normlarının, özellikle cinsellikle ilgili kısıtlamaları nedeniyle insanların bastırmak zorunda kaldıkları bu ilgilerini ekranlarda yansıtılan cinsel içerikli görüntüler aracılığıyla, bir ölçüde tatmin ettiklerinden dolayı, medyadaki cinsellik sunumunun yayınların izlenmesini arttırdığını ve yayıncıların da insanların bu ilgilerini sömürdüklerini vurgulamak gerekmektedir.

Tura (1996) Freud'un, insanların toplum tarafından onay görmeyeceğini bildikleri arzularını, dürtülerini, toplum tarafından kabul görmek amacıyla bilinçdışına iterek bastırdıklarını ve en çok bastırmaya maruz kalan bu yasa dışı (töre dışı) arzuların, dürtülerin esas itibarı ile cinsel kökenli olanlar olduğunu söylediğinin altını çizmektedir.

Toplumun onaylamayacağı, aykırı cinsel dürtüler ve arzuları bastıran insan televizyon ekranında bu tür görüntülerle karşılaştığında kendisi izleyici olarak olayın dışında olduğundan, hem topluma ters düşmediği için huzursuz olmamakta, hem de bilinç dışına iterek yok saymaya çalıştığı bu arzularının belli ölçüde, sanal olarak tatmini hissi yaşamaktadır. Bu nedenledir ki insanların tek başlarına bu görüntülere maruz kaldıklarında gösterdikleri tepki ile başkaları ile beraberken ki tepkileri farklı olmaktadır.

Yukarıda belirtilen durum sonunda müstehcen materyale maruz kalan izleyici (yaş, cinsiyet, eğitim, v.b. faktörlere bağımlı olarak değişmek koşuluyla) genelde "röntgenleme hazzı" yaşamaktadır. (Murat Başaran'ın "*Evimizin Gelin*" adlı şarkısının videosunda, küçük bir çocuk anahtar deliğinden, banyo yapan genç bir bayanı röntgenlerken görünmektedir) Peki röntgenleme hazzı, bir diğer deyişle bakmadaki haz nedir?

Abisel'in (1997:40) Mulvey'den aktardığına göre; "Sinema bir takım olası hazlar sunar. Bunlardan biri skopofilidir (gözetlemecilik). Bakmanın, aynen

bakılmada da olduğu gibi, bir zevk kaynağı olduğu durumlar vardır. Aslında, Cinsiyet Üzerine Üç Deneme' sinde Freud skopofiliyi, erojen bölgelerden oldukça bağımsız dürtüler gibi var olan, cinselliğı oluşturan güdülerden biri olarak belirlemiştir. Bu noktada skopofiliyi, öteki insanları nesneler gibi ele almakla, onları denetleyici ve meraklı bir bakışa tabi kılmayla ilintilendirir. Verdiğı örnekler, çocukların voyoristik (dikizcilik) eylemlerinin, özel ve yasak olanı görmek ve emin olmak arzularının(öteki insanların cinsel organ ve bedensel işlevlerine...ilişkin) etrafında yer alır...etkin güdü, öteki etkenlerle, özellikle egonun oluşumuyla dönüşüme uğramakla birlikte, öteki kişilere obje (nesne) gibi bakmaktaki haz için, erotik bir temel olarak varlığını sürdürür. En uç noktada bu, bir sapkınlık halinde sabitleşebilir; tek cinsel tatminini, nesneleşmiş ötekini, etkin denetleme anlamında seyrederek sağlayabilen takıntılı voyorleri (dikizci) ve röntgencileri üretir."

Kutlar'ın (1991:15) da belirttiğı gibi, müstehcen görüntüler ve özellikle pornografi izleyicisini röntgencilige yönlendirir. Konu pornografi olduğunda ortada bir izlenen ve izleyici öznenin karşısında duran bir olgu ya da nesnenin söz konusu olduğu bir düzencele karşılaşırız. "İzlenme eylemi" gerçekleşmiyorsa pornografi de yoktur. Pornografinin kaçınılmaz koşulu gösteri olmasıdır. Bu eylem sırasında izleyici röntgenci konumundadır ve röntgenleme hazzı yaşamaktadır.

Röntgenlemenin nesnesi konumundaki pornografik metin, eylemin öznesi konumundaki izleyici karşısında özne/nesne rol değişimini gerçeklemektedir. İzleme/izlenilme ekseninde dönen sunum mahremiyetin ve röntgenlemenin etik ilkelerini, toplumsal yapılanma çerçevesinde tersine çevirip, gerçekliğin değil, sakatlanmış gerçek imgelerinin, bireyin tekil yaşam alanını kuşatması gibi bir sonuç ortaya çıkarmaktadır (Faust,1986).

Pornografik gösterim seyircisinin yanı sıra, bu gösterimin yapımcı ve getiricileri ile sansürcülerin ortak bir yanı vardır. Hepsi için insan bedeni salt bir

cinsel tahrik ögesidir. Yani, pornografik gösterimde olay örgüsü, hikaye, zaman, mekan gibi kavramlar yoktur, aynı zamanda gösterimin oyuncularını sadece cinsel birleşme eyleminde bulunur.

Müzik videolarında da, anlatı yapılarından dolayı zaman, mekan ve konu birliği yoktur ve Sarah Connor' un "French Kiss", Benny Benassi' nin "Satisfaction", C. Aguilera ve F. Redman' ın "Dirrty" şarkılarının videolarındaki gibi, özellikle yabancı videolar olmak üzere, pek çok örnekte pornografi sınırlarını zorlayan görüntüler karmaşası dikkat çekmektedir.

İşçibaşı'nın (1998) aktardığına göre Cop, pornografiyi; "...uygunluk veya toplumsal yaşam kurallarının etik ilkelerini çiğneyen seksüel tavır" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımda da vurgulandığı üzere, pornografi ahlâk kurallarını tepe taklak eder. Pornografide amaç, cinsel açıdan izleyiciyi tahrik etmektir. Bu tür yapımlarda cinsel organlar ve cinsel eylemin ayrıntıları açık olarak gösterilmektedir ve bu yapılırken hiçbir estetik kaygı taşımaksızın, çoğu zaman iğrençlik duygusu uyandıracak tarzda görüntüler kullanılır. (Robbie Williams' ın "Come Undone" şarkısının videosunda, zaman ve mekan kavramlarının iç içe geçmiş olduğu, canlı ve ölü insanların bir arada görüldüğü bir ortam ve bu ortamda, ellerinde içki şişeleri ile dolaşarak, fiziksel ve cinsellik içeren ve eylemlerde bulunmakta olan insanlar görülmektedir).

Pornografi, kapsamı içinde olduğu genel dizge cinselliği ya da cinsel edimi, etkileşimde olduğu diğer alanlardan kopararak indirgenmiş ve daraltılmış bir etkinliğe dönüştürür, yani pornografide cinsel eylem oldukça mekanik bir eylem olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal ve bireysel bazdaki duyumsal etkileşimleri ile ve gönderme noktalarıyla oluşan doğal bağlar, gösteri sırasında bağlamlarından koparılır. Hazzın yerine hazzın ikamesi konularak "şeyleşmiş" bir cinsellik gerçekleşir.

Cinsel davranışın psikolojik ve toplumsal öğelerine pornografide yer yoktur. Pornografi cinsel davranışı belgeler, güzel metinler, güzel görüntüler ya da sanat ürünleri yaratmaya kalkışmaz. Çünkü, pornografide önemli olan cinsel eylemin kaydedilmesidir, dolayısıyla kaydın niteliğinin hiçbir önemi yoktur.

Pornografik gösterimlere kadınların ve erkeklerin bakışları ve aldıkları etkiler farklıdır. Kadınların pornografiye bakışlarında utanmadan çok gerilim vardır. Feminist kesim ise, olguyu bir cinsel saldırı olarak algılayıp, kadınlara yönelik cinsel şiddetin itkisi olarak görürken, bazı feministler de daha fazla cinsel özgürlük isteyerek, olaya cinsel devrim gözüyle bakmaktadır. Bir grup ise cinsel devrimin bir aldatmaca olduğunu ve cinsel özgürlük kavramından çok niteliğinin önemli olduğunu vurgulamaktadır (İşçi,1998).

Erkekler, kadınların da her normal insan (erkek) gibi görsel olarak uyarıldığını varsayar. Genç kızlar, bir popüler müzik şarkıcısına taparken, tıpkı erkeklerin kadın striptizcileri seyrederken uyarılmalarına benzer bir cinsel uyarılma yaşadıklarını söylerler. Bir pop konserinde iki tür uyarım vardır:

- Şarkıcı ve grubun genel görünümü.
- Müziğin sesi.

Faust (1986:41) Ellis'in, kültürel kesitler ve evrensel kanıtlara dayanarak aşağıda verilen saptamalarda bulunduğunu söylemektedir:

"Ses, erkeklerin uyarılmasında önemli olmazken, kadınların uyarılmasında hem melodi, hem de ritim büyük önem taşır. Perde, ritim ve volüm insanlar üzerinde fizyolojik etkilere sahip olduğunda, Kinsey sesin cinsel bir uyarım olabileceğini düşünmemiştir. Bununla birlikte son çalışmalardan birine göre, genç kızların pornografik öyküler okumakla ya da çıplak veya dar giysiler içindeki erkek görünümüyle uyarılmamakta, ama müziğe, özellikle de sözlerine tepki vermektedirler. Yani, şarkılar işitme yoluyla soyut uyarımlar olarak etki

etmekte, aynı zamanda da kadınların şefkat isteklerini dile getirmektedir. Bu her sosyo-ekonomik gruptaki genç kızlar için geçerlidir. Erkekler, striptizcinin vücuduna ilgi gösterirken, kişiliği ile ilgilenmezler. Kızlar ise pop yıldızını yalnızca çekici bir vücut olarak değil, bir kişilik olarak algırlar."

Faust'un (1986:41) aktardığı üzere Kinsey, kadınların sıradan filmlere erkeklerden daha yoğun ve daha sık olarak tepki gösterdiklerini, ama pornografik filmlere daha az sıklıkla ve yoğunlukta ilgi gösterdiklerini saptamıştır. Bu da, kadınların bir filmde romantik ya da pornografik olsun, içeriğe önem verdiklerini göstermektedir.

Pornografi, cinselliğin kültürden soyutlandığında ahlâksız ve çirkin yollarla ortaya çıkacağını ve erkeklerle kadınlar arasındaki en önemli psikolojik farkın belirginleşeceğini göstermektedir.

1986'da Hukukçular Genel Pornografi Komisyonu (Attorney General Commission of Pornography) pornografiyi şöyle tanımlamıştır: *"Pornografi, seksüel materyalin başat olduğu ve seksüel duyguların tahrik edilmesi amacıyla gösterilen materyaldir. Bunun en uç şekline hard-core pornografi denir ve tür materyal başka herhangi bir amaç ve içerikten yoksundur"* ve bu Komisyon pornografiyi en küçük beş şekle ayırmıştır: ⁽¹⁰⁾

- Pornografinin ilk şekli yetişkin magazinleridir (adult magazines). Bunların hedef kitlesi yetişkin erkeklerdir.
- İkinci şekli video kasetlerdir. Pek çok yerden kolaylıkla elde edilebilen bu kasetler, pornografi endüstrisinin büyüyen metası olagelmıştır.
- Hareketli resimler pornografinin üçüncü şeklidir. Bu tür filmler maliyeti düşük ve genelde içerikleri aynı yapımlardır.

⁽¹⁰⁾ Kerby Anderson, "Pornography" Erişim Adresi: www.leaderu.com/orgs/probe/docs/porno.html.35k
Erişim Tarihi: 04.05.2002

- **Televizyon.** Tecimsel yayıncılık yapan kanallarda program standartları düştükçe, pornografik yayınlarda artış görülmektedir. Özellikle kablolu televizyon büyüyen bir tehlike olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunların denetimleri uluslara göre farklılıklar göstermektedir. Dolayısıyla pek çok pornografik yapım kablolu televizyonlarda gösterilmektedir (Ülkemizde de kablolu yayın yapan MTV, Number One, Kiss TV gibi müzik kanallarında, içeriği pornografi sınırlarını zorlayan ve toplumsal ahlâk kurallarımızla bağdaşmayan görüntülere boğulmuş müzik videoları yer almaktadır. MTV adlı müzik televizyonunda belli zamanlarda dönüşümlü olarak, "Sexy Videos" adlı bir program yayınlanmaktadır ve bu programda gösterilen müzik videolarının içeriği son derece müstehcendir).
- **Video pornografi.** Pornografinin ikinci gelişen pazarı telefon hatlarıdır (Çocuk ve gençlerin de her gün klibi eşliğinde şarkılarını dinleyip, müstehcen danslarını izledikleri Nez adlı şarkıcının ekranlardan telefon numaralarını bildirerek, "genç erkekler beni arayın, çok özel ve gizli sohbetler edelim" çağrıları bu pazarın en güzel örneklerindendir).

Günümüzde pornografi miktarındaki artış erotik sanatlar, kitle iletişim araçları ile reklamcılıktaki buna bağlı değişikliklerin miktarından belirlenmektedir. Güzel sanatlar, tiyatro, yazın, müzik giderek erotikleşmekte ve pornografi yavaş yavaş tolerans sınırlarını zorlamaktadır. Bu denli yaygınlaşan pornografinin psikolojik, sosyolojik ve daha pek çok önemli etkisinin olduğu görülmektedir.

Hall, pornografinin kurbanlı bir cinayet olduğunu vurgular.⁽¹¹⁾ Kurbanlı bir suçtur, çünkü pornografide suç ile kurban eş zamanlı olarak ortaya çıkmaz. Başlangıçta bu büyük pazardan beslenenler onun entelektüel bir eylem

⁽¹¹⁾ Laure Hall "What's The Big Deal" Erişim adresi: <http://www.bauercom.net/index2.html>
Erişim Tarihi: 09.06.1998

olduğunu, insan cinselliğinin gizlenmesinin ahlâk değerleri ile ilgisinin olmadığını, bütün bunların tutucu yasal otoritenin bir uydurmacası olduğunu öne sürüp, bu konudaki yaratıcılığın engellenmemesi gerektiği konusunda çaba sarf etmektedirler. Bu gün bile, pornografinin “özgür söylem” meselesi olup olmadığı tartışmaları sürmektedir.

Yine Hall, pornografik gösterimin insanlarda giderek seksin rezalet, tiksinti uyandırıcı, zorbalık içeren bir eylem halinde algılanmasına neden olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, bu görüntülerin sürekli olarak “flash back” gibi tekrar tekrar zihinde canlandığını, bu tekrarlayan resimlerin, pornografiyi gittikçe artan miktarda fantezi dünyasına dahil ettiğini ve bu durumun fantezi ve gerçek arasındaki çizgiyi bulanıklaştırdığını ve nihayet zihnin ahlâksızca düşüncelerin bombardımanına maruz kaldığını söyler.⁽¹²⁾ Bu duruma maruz kalan bir insan gerçek yaşamdan koparak, yalnızca uyanan şehvet arzusunu tatmine yönelen biri haline gelmektedir.

Ayrıca Hall, Voth ve Menninger’in, kitle iletişim araçlarında seksüel açık seçik materyalin giderek artan yayınlarının, insanları erotik uyarıların bombardımanına maruz bıraktığını, seksüelliğin fazlaca serbest bırakılmasının, toplumda kültürel ve ahlâki çöküntüye neden olacağını saptadıklarını vurgulamaktadır.⁽¹³⁾

Allenin (1995) aktardığına göre; Padgett ve arkadaşları 1989’da yaptıkları bir araştırmada, pornografinin yaygın kullanımının kadınlara karşı olumsuz tutum ve davranışlara neden olacağını yaygın bir inanış olduğunu, ancak bu durumun kesin olarak tespit edilemediğini belirtmişlerdir.

(12) *LauireHall "What'sTheBigDeal" Erişim adresi: <http://www.bauercom.net/index2.html>
Erişim Tarihi:09.06.1998*

(13) *LauireHall "What'sTheBigDeal" Erişim adresi: <http://www.bauercom.net/index2.html>
Erişim Tarihi:09.06.1998*

Yapılan çalışmalara göre, pornografinin sosyal kurumlara zararlı etkilerinin olduğu inancı gittikçe geçerlilik kazanmaktadır ve geçerliğini koruyan meta analizi araştırmalarının sonucuna göre, az miktarda pornografik karenin varlığı bile “mitleri” bozmaktadır (Köksal,1997).

Allen’in (1995) aktardığına göre Burt, “ Mitlerin bozulması” terimini kullanarak, pornografinin kişilerin sahip olduğu değerler sistemini bozduğunu, tepe taklak ettiğini söyler. Pornografik kareler ahlāk dışı, tiksinti uyandırıcı nitelik arz eder. Burt’ a göre burada kritik nokta, pornografik gösterimin kişisel kabul edilirlilik derecesini artırıp artırmadığıdır. Eğer pornografik gösterim, kişisel kabul edilirlilik derecesini artırıyorsa, bire bir o kişide anti-sosyal inançların benimsenmesine yol açar. Bu durumun da, olası tehlikeli sonuçları olmaktadır.

Pornografiyi savunan ve zararlı etkilerinin olmadığını, yasaklanmaması gerektiğini, bunun bir cinsel devrim olduğunu iddia eden zgrlk kesimin yanı sıra; 1970’te Amerika’da kurulan Birleşik Devletler Müstehcenlik ve Pornografi Komisyonu (Presidential Commission On Obscenity and Pornography), erotik materyal gösterimi ile ardından geleceği dşnlen davranışlar arasında bir bağıntı olmadığını açıklayarak, pornografiyi savunanları desteklemiştir. Ancak 1986’da oluşturulan The Attorney General Commission of Pornpgraphy (Hukukçular Pornografi Komisyonu), medyada pornografik materyal kullanımının arttığını ve bu durumun insan davranışları üzerinde derin etkiler yarattığını göstermiştir (Köksal,1997).

Anderson’ un aktardığına göre; Donnerstein pornografinin anti-sosyal tavır ve davranışlara neden olduğunu tespit etmiştir. Özellikle erkek izleyiciler, kadınlara göre daha agresif (saldırgan) eğilimli olmakta ve pornografik materyale maruz kaldıkça, agresif davranışları, tecavüz gibi cinsel şiddet içeren

davranışları kabul eder hale gelmektedirler.⁽¹⁴⁾ Donnerstein'in saptamaları pornografinin tecavüz gibi insanlık dışı bir davranışı bile giderek normalleştirerek meşrulaştırdığını göstermektedir.

Zillman ve Bryant, sürekli pornografik gösterimlerin, seksüelliğin beraberinde getirdiği psikolojik ve kültürel davranışların, değerlerin tersi yönünde ciddi etkilere neden olduğunu ve kadınlara yönelik cinsel şiddet arzularını tetiklediğini belirtmişlerdir.⁽¹⁵⁾

Russel "Rape and Marriage" (Tecavüz ve Evlilik) adlı kitabında, anormal davranışlar ve pornografi arasındaki korelasyona dikkat çekerek, pornografinin aynı zamanda kadın-erkek ilişkisini de çatışma ve doyumsuzluğa yönlendirdiğini söylerken, Status ve Baron da pornografi konusunda yasal düzenleme yapılmadığında, tecavüz oranının artacağını bildirmişlerdir.⁽¹⁶⁾

Medyada şiddet gösterimi anlatımın bir parçası olduğunda, yani içeriğin gereği olarak yer aldığı ve konuyu pekiştirmek amacıyla verildiğinde, izleyici de herhangi bir rahatsızlığa neden olmazken, yalnızca şiddet izlendiğinde ve bu tür görüntüye fazlaca maruz kalındığında ortaya farklı etkiler çıkabilmektedir. Gerçek ya da kurgusal şiddetin izleyiciye bir tüketim materyali olarak sunumunun, insanlarda saldırgan davranma, saldırganlığı kanıksama, etkilerine ve sonuçlarına duyarsızlaşmaya neden olduğunu gösteren araştırmaların yanı sıra, özellikle pornografik-erotik materyalin kadınlara yönelik saldırgan tutumlarla

⁽¹⁴⁾ Kerby Anderson, "The Pornography Plague "

Erişim Adresi: <http://www.leaderu.com/orgs/probe/docs/pomplag.html> Erişim Tarihi: 14.06.2002

⁽¹⁵⁾ Kerby Anderson, "The Pornography Plague "

Erişim Adresi: <http://www.leaderu.com/orgs/probe/docs/pomplag.html> Erişim Tarihi: 14.06.2002

⁽¹⁶⁾ Kerby Anderson, "Pornography" Erişim Adresi: www.leaderu.com/orgs/probe/docs/pomo.html.35k Erişim Tarihi: 04.05.2002

ilişkisi de bu araştırmalar arasında önemli bir yer teşkil etmektedir (Köksal,1999).

Pornografik içeriğe hakim olan eşitsizlik teması, izleyiciler tarafından da algılanmaktadır. Pornografinin boyutlarının ve tanımının analiz edildiği bir çalışmada denekler, cinsel imajlar yansıtan cümleleri ne derecede pornografik bulduklarını ifade etmişler, faktör analizi ile farklı değerlendirme boyutları ortaya çıkarılmış ve bu boyutlar açısından pornografinin aşağılama, nesneleştirme ve sömürüyü yansıttığı sonucuna varılmıştır (Köksal,1999).

Benedek ve Brown (1999), bilişsel gelişim sürecinde olduklarından çocukların zihinsel ve duygusal karmaşa yaşadıklarını ve pornografik gösterimin onların, zaten karışık olan bu yapılarını etkilediğini, bu durumunda seksüel davranışlarının zarar görmesine ve erken yaşlarda seksüel uyarılmalarına ve psikolojik travmalar yaşamalarına neden olduğunu belirtmişlerdir.

Buna karşın, bazı yazar ve araştırmacılar da pornografiyi savunmaktadırlar. Örneğin, Strossen "Defending Pornography" (Pornografiyi Savunmak) adlı kitabında, pornografinin tolere edilmesi gerektiği savından hareket ederek, pornografinin tolere edilmesi gerektiğini, çünkü pornografiyi yasaklamanın giderek daha yanlış, daha sapkın, uygulamalara neden olabileceğini vurgulamaktadır.⁽¹⁷⁾

McElroy da pornografiyi savunmuş ve bu savunmanın gerekçelerini ise, şöyle sıralamıştır: ⁽¹⁸⁾

⁽¹⁷⁾ Nadine Strossen "Pornography Must be Tolerated"
Erişim Adresi: www.spectacle.org/1195/strossen.html.9k Erişim Tarihi: 14.06.1995

⁽¹⁸⁾ Endy McElroy "Pornography is good"
Erişim adresi: www.spectacle.org.1195/mcelroy.html.7k Erişim Tarihi: 14.06.1995

- Pornografi kadınların seksüel konularda bilgilenmelerini sağlar.
- Pornografi insanların sekse bakış açılarını ve fantezi dünyalarını geliştirir.
- Pornografi kültürel ve politik tutumların bireyler üzerindeki baskılarını kırarak, bireysel seks anlayışının gelişmesini sağlar.
- Pornografi seksin utanç duygusundan arınmasını sağlar.
- Pornografi seks terapisiidir.

Televizyon yayınlarında erotik, müstehcen ve pornografik görüntüler içeren yayınların giderek artmakta olduğu ve engellenmediği takdirde bu durumun, gelecekte toplumsal ahlâk anlayışında bir değerler erozyonuna neden olacağı düşünülmektedir.

RTÜK' ün 178 numaralı şikayet hattına vatandaşlar tarafından iletilen ve programların içeriğine yönelik şikayetlerin yıllara göre dağılımı şöyledir: ⁽¹⁹⁾

-1998 yılında iletilen toplam 22.111 şikayette birinci sırayı 1.889 ile cinsellik ve erotizm almaktadır.

-1999 yılındaki iletilen toplam 49.824 şikayette ilk sırayı 5.524 ile genel ahlaka aykırılık almaktadır.

-2000 yılındaki toplam şikayet sayısı 33. 044 ve ilk sırada yer alan şikayet konusu ise 2.368 ile yine cinsellik ve erotizmdir.

RTÜK hattına iletilen ve yukarıda verdiğimiz şikayetler "cinsellik sattırır" savıyla programların içeriğinde gerekli gereksiz cinselliğe başvuran yapımcıların bu görüşlerinin aksine, izler kitlenin bu durumdan rahatsızlık duyduğu açıkça görülmektedir.

⁽¹⁹⁾ Erişim Adresi: <http://www.rtuk.org.tr/>

Yine RTÜK tarafından yapılan bir kamuoyu araştırmasının sonucuna göre, ankete katılanlara yöneltilen “çocukların izleyebileceği saatlerde, şiddet, cinsellik ve zararlı madde bağımlılığını özendirici programlar yayınlanıyor mu” sorusuna %85 oranında “evet” cevabı verilmiştir. Yine aynı araştırmada “çocuklarınızın şiddet, cinsellik ve zararlı madde bağımlılığını özendirici programları izleyip-izlememesini kontrol edebiliyor musunuz” sorusuna ise %65 hayır cevabı verilmiştir (Özdiker,1997).

Bugün gelineen noktada, pornografi adeta hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline getirilmiştir. İnternet ağında dolaşan açık saçık seks görüntülerinden, televizyon reklamlarına, şarkı sözlerinden, müzik videolarına ve hatta çizgi filmlere kadar hayatımızı kuşatan pornografik materyal nedeniyle günümüzde, özellikle batı toplumlarında pornografi tabu olmaktan çıkarak, herkesin son derece normal karşıladığı bir olgu haline gelmiştir. Bugünkü durumda her iki cinsten yetişkinler ve hatta çocuklar da seks ile ilgili davranışları bu pornografik materyallerden öğrenmektedir. Çocukların seks ile erken yaşta tanışmaları, onların küçük yaşta fazla cinsel uyarana maruz kalmalarına neden olmaktadır. Kadın ve erkeklere seksüel tavır örnekleri sunan pornografik materyal, onların ilişkilerini doğrudan etkilemektedir. Yapılan araştırmalar pornografinin, insanların cinsel hayatını olumsuz yönde etkilediğini gösterirken, günümüz koşullarında pornografinin ahlâki boyutuna yönelik tartışmaların, onun insanların fiziksel ve ruhsal sağlıklarına olan etkilerinin tartışılmasına doğru kaymaya başladığını göstermektedir (Ek 5: 25.10.2003 tarihli Sabah Gazetesi Cumartesi Eki).

Pornografi konusundaki tartışmalar her toplumun genel ahlâk kurallarına, kültürel yapısına göre değişiklik göstermekle birlikte, bu konuda toplumların kabul edebilirlik sınırının dikkate alınması gerekmektedir. Ancak, televizyon yayınlarında pornografik materyale yer verilmesi son derece sakıncalıdır. Çünkü televizyon yayınları, geniş kitlelere ulaşmakta ve yaş, cinsiyet, eğitim gibi

herhangi bir demografik ayırım gözetmemektedir. Özellikle çocuk ve gençlerin, erken yaşlarda pornografik materyale maruz kalması, onların fizyolojik ve psikolojik sağlıklarını olumsuz etkileyebilmektedir. Erken yaşlarda, cinsel uyarılarla karşı karşıya kalma, cinsellik yaşının aşağı çekilmesine neden olmaktadır.

IV.MÜZİK VİDEOLARINDA EROTİZM, MÜSTEHCENLİK VE PORNOGRAFİ

İlk müzik televizyonu olan MTV 1981 yılında Amerika'da yayına başlamıştır. Ülkemizin ilk müzik televizyonu olan Kral TV ise, 1994 yılında yayına başlamıştır ve bunu diğerleri izlemiştir. Bu televizyon kanallarında, müzik videoları günün her saatinde, tekrar tekrar yayınlanmaktadır. Müzik videolarının gücü de, bu tekrara dayalı yayınlardan kaynaklanmaktadır.

"Kimilerine göre müzik videosu yakın zamana kadar bağımsız sinema ve video sanatı ile sınırlandırılmış avangard akımın estetik imkanlarını genişleten yeni bir anlatım aracıdır. Kimilerine göre ise, kitle iletişimde görsel-işitsel ilişkilerini yeniden tanımlayan müzik ile görüntünün yeni bir bileşimidir ya da pop müzik endüstrisini ayakta tutan plak, CD(compac disk) ve kasetleri pazarlamanın yeni bir aracıdır. Kimileri de olumsuz bir yaklaşımla, müzik videolarının çocukların zihinlerini zehirleyen vahşi, seks içerikli, sadomazoşistik görüntülerin yeni bir kaynağı olduğunu savunmaktadır "(Kinder, 1987).

Kinder'in vurgulamış olduğu bütün bu yaklaşımların geçerliliği günümüzde de kabul görmektedir. Ancak, müzik videolarının asıl gücü ve önemi, müzik videolarındaki görsel imgelerin, sadece şarkının dinlenmesiyle bile zihinde çağrışım yoluyla canlanmasından kaynaklanmaktadır. Televizyonda belirli bir müzik videosunu dinlerken ya da izlerken beyinde bu bağlantı kurulmaktadır. İzleyici bu deneyimi kısa bir zaman içinde sıkça tekrarlayarak (Bu durum müzik

videolarının, televizyonlarda terkar tekrar yayınlanmasıyla zaten sağlanmaktadır) beyninde bu bağlantıları güçlendirmiş olur. Böylece daha sonra izleyici aynı şarkıyı, görüntüden bağımsız bir ortamda dinlediği zaman, söz konusu görsel imgeleri yeniden görmek arzusuyla hafızasında canlandırır. Bu süreç, bilişsel öğrenme alanındaki şartlanmanın temel düzenini izler (Çelikcan, 1994: 155).

Müzik videolarının genelinde, görüntüler şarkıyı söyleyen sanatçı üzerinde yoğunlaşmaz. Bunlarda dikkat çeken nokta, birbirinden farklı imgelerden oluşmuş görüntü karmaşasıdır ve bu farklı imgeler şarkıcıyı içerebilir, fakat imgeler zaman ve mekandan kopukturlar ve bu durum öne çıkarılmıştır. Kinder bu durumu düşlere benzeterek, müzik videoları ile düşlerin yapısı arasında bir bağlantı kurmaktadır (Çelikcan,1994:155). Görüntü mantığının devinimsel ritmi müzikle belirlense de, müziğin ve sözlerin sürekli akışı kesintili görsel akış üzerinde birleştirici kimlik ortaya çıkarır ve bu kimlik, izleyiciye televizyonda izlediği müzik videosunu, radyodan dinlediği zaman aradığı görüntüleri hatırlatır. Dolayısıyla müzik videolarında zevkin kaynağı görüntüdür.

Müzik videoları üç temel unsurdan oluşmaktadır (Çelikcan,1994:157). Bunlardan birincisi, şarkıcının veya grubun konseri ya da gösterisidir.

İkinci unsur basit ya da karmaşık bir öyküdür ve bu öykü, şarkı sözleri ve/veya görsel imgeler üzerine kurulmaktadır. Kimi zaman şarkıcının yanı sıra başka oyunculara yer verilmektedir ve böylece müzik videosu filmsellik özelliği kazanmaktadır.

Üçüncü unsur ise, birbiriyle bağdaşmayan görsel imgelerdir. Bu imgelerin zaman ve mekandan soyutlanması ve bunun özellikle vurgulanması, müzik videolarını düşlere benzetmektedir. Bunun amacı görselliğin cazibesini artırmaktır.

Müzik videolarının yukarıda belirtilen ve görüntüyü merkezileştiren anlatı yapılarından dolayı içeriklerindeki görüntüler, özellikle de tez kapsamında, çocuk ve gençlerin de bunları izliyor olmaları ve bilişsel gelişimlerine uygun olmayan materyallerden olumsuz etkilenebileceklerinden son derece önem kazanmaktadır.

Tıpkı reklam filmleri gibi (Müzik videoları da reklamın farklı bir formudur) müzik videoları da çağrışım yoluyla izleyicilerde bazı duyguların harekete geçmesini sağlayarak, kişiyi duygusal bir çember içinde hapsetmektedir. Görüntünün içerdiği ve aktardığı iletiler, ilgi çekmek ve beğeni uyandırmak amaçlıdır (Sarı,1999:346).

Müzik videoları, müzik ve görüntü birlikteliğinin devingenliği pekiştirmesiyle ve tekrara dayalı yapıları ile izleyiciyi büyülemek ve kendinden geçmesini sağlamak amacına yönelik görüntü formlarıdır.

Televizyonlarda günün her saatinde, sürekli yayınlanmakta olan müzik videolarının içeriğinde erotik, müstehcen ve hatta pornografi sınırlarını zorlayan görüntülerin mevcut olduğu görülmektedir.

Ersöz'ün (2002:14) aktardığına göre; Kozanoğlu, müzik videolarındaki aşırı cinselliğin altını çizerek, bunların yataklı vagonlara döndüğünü, müzik videolarında hem romantik aşk gecelerinin sevişmelerine rastlamanın mümkün olduğunu, hem de seks gecelerinin açıkça yer aldığını vurgulamaktadır.

Yine Ersöz'ün (2002:16) aktardığına göre; müzik videolarında şiddet içeren ve saldırgan davranışlara oldukça fazla yer verilmektedir. Sherman ve Dominic tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, müzik videolarındaki şiddet ve saldırgan davranışlar üzerine çalışılmıştır. Bu çalışmada, 166 müzik videosunun yüzde 56'sında şiddet içeren davranışlar bulunmuştur.

Büker ve Kıran (1999:30) "**Michaud'** un, *şiddetin meşrulaştırılması, hatta yasallaştırılması, süslenmesi, en önemlisi de çok fazla görülmesi, gösterilmesi, şiddet olaylarının, kanıksanmasına ve olağan toplumsal olaylar olarak kabul edilmesine yol açtığını*" vurguladığını belirtmişlerdir.

Hemen burada şiddetin tanımını yapmak gereği doğmaktadır. Şiddetin anlamı ve sınırları oldukça geniş olduğundan, kesin sınırlarının çizilmesi zordur. Yine Büker ve Kıran' ın (1999:17) aktarmış oldukları üzere; **Michaud'un** tanımına göre;" *karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri ya da bir kaç, doğrudan ya da dolaylı, toplu ya da dağınık olarak, diğerlerinin, bir ya da bir kaçının bedensel bütünlüğüne ya da ahlaki, manevi bütünlüğüne, ya malına, ya simgesel ve kültürel değerlerine, hangi ölçüde olursa olsun zarar verecek biçimde davranırsa, orada şiddet vardır."*

Buradan hareketle pornografinin de kişilerin ve özellikle pornografik materyallerdeki kodlamalar dikkate alındığında kadınların kişisel değerlerine, ahlaki ve manevi bütünlüğüne saldırı ve zarar verme durumuna neden olduğunun altını çizmek ve tıpkı Michaud'un belirttiği gibi, **sürekli pornografik şiddete maruz kalmak, bu tür görüntülerin tekrar tekrar izlenmesi ve izlettirilmesi, giderek pornografinin kanıksanmasına ve hatta onun meşrulaştırılmasına neden olacağını** belirtmek gerekmektedir.

İletişim araçlarının kullanılmasının en önemli sonuçlarından birisi de şiddet görüntülerinin olağanlaşarak, sanki gerçek değillermiş gibi algılanmasına yol açmasıdır (Büker-Kıran,1999:30). Bu görüntüler, görüntü tekniklerinin kullanılması ile estetize edilerek sunulduklarından içeriklerindeki şiddet, pornografi vb. unsurlar neredeyse etkisizmiş gibi algılanmaktadırlar.

Yine Büker ve Kıran'ın (1999:31) Aziz'den aktardıklarına göre, "*şiddet üzerine yapılan iletişim çalışmaları, şiddet gösterimlerinin, şiddet kodlarını yeniden üretilip kazandırdığını, gündelik yaşamdaki davranışlarımızı bu*

öykülerden öğrendiğimizi ve bu görüntülerin devreye girerek kişisel eylemlerimize kılavuzluk ettiğini göstermişti.r”

Durant ve arkadaşları (1997), televizyonda yayınlanan müzik videolarının cinsel ve fiziksel şiddeti estetize ederek, olumlu biçimde betimlediği ve bu durumun, gençlerin bu tür davranışları meşrulaştırmalarına neden olduğu savından hareketle bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaları kapsamında, müzik videolarının içeriğindeki erotizm ve fiziksel ve cinsel şiddetin derecesini ve bunun gençler üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla, 4 televizyon kanalından, rastlantısal olarak seçilen zaman ve günlerde 516 adet müzik videosu kaydetmişlerdir. Yaşları 17-24 arasında değişen 4 kadın ve 4 erkek gözlemciyi, daha önceden içerik analizi konusunda eğiterek, onlardan bu videoları değerlendirmeleri istemişler (Çalışmada gözlemiçi tutarlılığı 89.25 ± 7.10 ve ortalaması 0.73 ± 0.20 kappa olarak hesaplamışlar). Sonuçta, Müzik televizyonlarındaki fiziksel ve cinsel şiddet içeren yayınların, diğer televizyonların yayınlarına oranla daha yüksek olduğunu rapor etmişlerdir. Onlara göre, müzik videoları denen görüntü formları en çok 3-4 dakikalık bir süreyi içermekte ve içeriklerindeki fiziksel ve cinsel şiddet oranı orta derecede olsa dahi, bu davranışlar şarkıcı ve görüntüde yer alan diğer kişiler tarafından öne çıkarılmakta ve abartılmaktadır.

Burada konumuz bağlamında üzerinde durulması gereken husus, yetişkinler için pornografi nasıl erotizmin ötesinde zararlı etkilere yol açan bir materyal ise, erotizmin de çocuklar için, bir anlamda pornografi etkisi yapmasıdır. Çünkü bu çocuklar, henüz bilişsel gelişimi tamamlanmamış, yetişkin düşünme ve algılama yetisi oluşmamış bireylerdir. Bu nedenle, erotik görüntülerle bu kadar sık ve tekrar tekrar karşılaşmaları, onların gelecek yaşantılarını olumsuz etkileyebilmektedir. Zira, müzik videolarının içeriğine bakıldığında bir çoğunun pornografi sınırlarını zorlamakta olduğunu görmekteyiz. Bu görüntülerin pek çoğunda cinsellik mahrem olmaktan çıkarılmış,

zaman ve mekan kavramlarından soyut olarak herhangi bir yerde yaşanan bir deneyim olarak gösterilmektedir. Dolayısıyla, müzik videolarını izleyen çocuklar bir süre sonra, bu zaman ve mekandan bağımsız cinsel davranışları kanıksayıp, içselleştirebilmekte ve bu durumu, içinde yaşadığı kültürel değerlerin tam aksine, meşrulaştırabilmektedir. Elbette, toplumda kuşaklararası farklılıkların, kültürel değişimin olmaması imkansızdır. Ancak, bu değişimin kendiliğinden oluşması beklenir ve kamusal hizmet gören kitle iletişim araçlarının kültürel değişimlere olumlu yönde katkılar sağlaması gerekir. Fakat medya kuruluşlarının, söz konusu materyalle dolu görüntüleri izler kitleye ve özellikle çocuklara sürekli göstermesi, toplumsal değerlerin olumsuz yönde dönüşümüne neden olmaktadır.

Çok geniş bir izleyici kitlesine hitap eden müzik videolarında kullanılan şarkı sözleri, dans ve beden hareketleri, şarkıcı veya diğer kişilerin giyim tarzı ve tüm bunların oluşturduğu görüntülerin cinsellik içermesi, izleyicilerin de tepkilerine neden olmaktadır. Onların bu tepkileri RTÜK'ün şikayet hattına gelen telefonlarda açıkça görülmektedir.⁽²⁰⁾ 178 Alo RTÜK hattını arayan pek çok izleyici Nez'in "Sakın Ha" adlı şarkısının videosunu müstehcen bulduklarını belirtmişlerdir (Ek 6: 03.09.2002 tarihli Hürriyet gazetesi).

Müzik videolarındaki unsurları müstehcenlikleri bakımından üç maddede incelemek gerekmektedir. Bu maddeleri şöyle sıralamak mümkündür:

- A- Şarkıların sözleri bakımından müstehcenlik.
- B- Şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzı bakımından müstehcenlik.
- C- Dans ve beden hareketleri bakımından müstehcenlik.

⁽²⁰⁾ Erişim Adresi: <http://www.rtuk.org.tr/>

A. MÜZİK VİDEOLARINDA ŞARKILARIN SÖZLERİ BAKIMINDAN MÜSTEHCENLİK.

Popüler müzik eserlerinin pek çoğunun sözleri argo ve müstehcendir. Daha önce de değinildiği üzere, popüler müzik eserleri müzik endüstrisinin belli kalıplarla, basma kalıp sözlerle yarattığı ve medya tarafından geniş kitlelere pazarlanan müzik eserleridir.

“Popüler kültür ürünlerinden olan pop müziğin en fazla beğenilen sözleri, çoğunlukla günlük dilde kullanılan, argo unsurları içeren veya cinsellik çağrıştıran sözlerden oluşturulmuştur. Amaç, gençleri dans ettirmek, dinleyiciyi denetlemek ve bu yolla egemen ideolojiyi yeniden üretmektir” (Ersöz,2002:15).

Bu eserlerde kullanılan çoğu sözlerin, günlük hayatta argo ya da müstehcen karşılanan sözler olduğu; ancak, şarkı sözü olarak kullanıldığında bilinçsizce tüketildiği dikkat çekmektedir. Bazı popüler müzik eserlerinden alınan sözler aşağıda verilmiştir.

“Genellikle popüler şarkı sözlerinin içerikleri beyliktir. Bununla birlikte, bazı önemli istisnalar olsa bile, çatışma temaları esas itibarı ile seks ve aşk ilişkilerinin yarattığı stres ile sınırlıdır” (Lull,2000:14).

Bu bağlamda en çarpıcı örneklerden birisi de Aydın adlı şarkıcının “Kuşu Kalkmaz” şarkısıdır. Şarkının sözleri şöyledir:

*“Hatçe düşmüş bir kere
Çalışır pavyonda küsmüş feleğe
Açmış kalçasını tef tef çalar
Sallar, çalkalar her gece
Sulanır hergele, salyası akar
Döndü' ye kalkmayanı, Hatçe' ye kalkar*

*Hergeleye baksanıza hergeleye
Kuşu kalkmaz canım, kuşu kalkmaz...”*

Kral TV adlı yayın kuruluşunun bu şarkıyı 19 ve 22 Haziran 2001 tarihlerindeki yayınlarında bir gece kulübündeki erotik danslar eşliğinde seslendirmesi üzerine, RTÜK tarafından adı geçen yayın kuruluşuna 1 gün süreyle “yayın durdurma” cezası verilmiştir. Yine aynı şarkıyı yayınlayan Number One adlı yayın kuruluşu da uyarı cezası almıştır(Gener, 2001:27).

Söz konusu şarkının sözlerinin son derece müstehcen ve genel ahlâka aykırı olduğu görülmektedir.

Aynı zamanda tez kapsamındaki çocuklar (7-12 yaş) henüz somut işlemler döneminde olduklarından, sözcükleri yan anlamsal düzeyde anlamlandıramamaktadırlar ve dolayısı ile bu tür sözcükleri düz anlamıyla değerlendirebilmektedirler.

Barthes'e göre anlamlandırmanın düz anlam ve yan anlam olmak üzere iki düzeyi vardır (Sarı,1999:348).

Düz Anlam Düzeyi: Betimleyici, açıklayıcı, gösterime dayalı, uygulamalı, eğitsel bilginin düzeyidir. Başka bir ifadeyle düz anlam, göstergenin herkes tarafından aynı şekilde algılanan, gerçek anlamıdır.

Yan Anlam Düzeyi: Bu düzeyde bilgiden çok iletişimden, alıcıyla ilişkiden söz edilir. Yan anlamsal düzeyde anlamlandırma, göstergenin gerçek anlamı dışında, gönderme yaptığı anlamlar düzeyinde olur ve bu anlamlandırma düzeyinde kültürel kodlar ve kişisel deneyimler etkili olmaktadır.

Aydın'ın “Kuşu Kalkmaz” adlı şarkısındaki “kuş” sözcüğü, “k-u-ş” harflerinden oluşmuş bir sözel göstergedir ve bizim kültürel uzlaşımımıza göre, bu harflerin bir araya gelmesiyle oluşan “kuş” sözcüğü kanatlı, havada uçan bir

hayvan türünü karşılamaktadır ve çocukların büyük bir çoğunluğu, bu şarkıyı dinlediklerinde, “Kuşu Kalkmaz” sözcüklerini, muhtemelen bu anlamda algılamaktadırlar. Oysa ki, kullanıldığı bağlamda “kuşu kalkmaz” yan anlamsal düzeyde erkek cinsel organının işlevine gönderme yapmaktadır.

Yine Şebnem Ferah tarafından seslendirilen bir şarkının sözleri ise şöyledir:

*“İstediğin kadar konuş benimle
İstediğin kadar yalan söyle
Beni ben yapan içimdeki sesleri susturamazsın
İçine girdiğin küçük, kaygan deliği
Kendine yeni bir dünya mı sandın
İstersen bir aynayla yardım edeyim
Ama umursamazsın...”*

“İçine girdiğin küçük, kaygan deliği...” sözleri, şarkıda kullanıldığı bağlamda, yan anlamsal düzeyde kadın cinsel organı olan “vajen”e gönderme yapmaktadır ve Şebnem Ferah bu sözleri okuduğu anda, görüntüde kesme yapılarak, sahne dekoru olarak kullanılan küçük borucuklar gösterilmekte ve bu borucuklar vajeni simgelemektedir. Dolayısı ile sözel göstergenin anlamı, görsel olarak da pekiştirilmektedir.

Müstehcen sözler içeren diğer şarkılardan bazı örnekler aşağıda sıralanmıştır:

*“Ateşteyim ateşte
Aklım, fikrim bir muzır işte
Hayır mı, şer mi bilmem ama
Ateşteyim ben ateşte...”*

Çelik

"Doya doya seviş benimle
Açık saçık konuş benimle
Buram buram yaseminler tüterken
Alev alev tutuş benimle..."
Işın Karaca

"Var mısın bu gece kaçmaya yar
Niyetini bozmaya yar
Alev alev yanmaya
Var mısın söyle..."
Seda Sayan

"Çık güzelim çık, ortaya çık
Aşktan saklanmak ne demek
Mutluluğun formülü çok açık
Bir sen, bir ben, bir de bebek..."
İzel

"kızancıklar uyuyunca, anan, babanla yatınca
Aç kapıyı al koynuna, doya doya sevişelim
Ölümün elimden olsun, kurban olayım ben sana..."
Af Grubu

"Erkek dediğin sarmalar, sarmalar
Kadın dediğin çalkalar, çalkalar
Ölene dek bekleyemem
Söyle anan güzel mi..."
Demet Akalın

"Seni gidi fındık kıran
Yılanı deliğinden çıkaran
Kaderim, püsküllü belam
Yakalarsam, muck, muck..."
Tarkan

"Pardon seni rahatsız etmek istemedim
Sadece dudağından öpmek istedim
Öpücüm öpücüm dedim sana
Naz yapmasana bana..."
Athena Grubu

"Elimi tut, gözüme bak
Okşa, okşa, okşa..."
Petek Dinçöz

"Sıcak, daha da sıcak olacak bu gece
Bedenin çırılçıplak
Bu gece avuçların yanacak
Bu gece sıcak olacak..."
Emre Altuğ

"Pencereni aç, perdeyi arala
Gireceğim rüyalarına
Sevişeceğiz sabaha kadar
Sırf inat senin cici babana..."
Kerim Tekin

"Söyle; aldattın mı, aldattın mı?
Öpüştün mü? Seviştin mi?
Yattın mı? Uyudun mu? El koynunda,
Sonra mahrur mahrur kalktın mı?..."
Seden Gürel

"Unutamazsın on yıl daha sen beni
sarılışımdan belli
Ayılık var senin hamurunda
Kırıcı mı belimi
Çok canım acıdı, çeksene elini..."
Ayşe Hatun Önal

Yukarıdakiler gibi pek çok örnek sıralamak mümkündür. Popüler müzik eserlerindeki sözlerin çoğu "söyle anan güzel mi" gibi son derece argo ya da "yakalarsam muck, muck" gibi cinselliğe gönderme yapan, müstehcen sözlerdir. Ne yazık ki bunlar, yayın kuruluşları tarafından, sanki başka alternatif yokmuşçasına adeta dayatma yoluyla izleyicilere pazarlanmaktadır ve çocuklar da bu durumdan paylarını almaktadırlar.

Popüler müzik temaların tekrarlanıp durması sayesinde, belki de diğer sanat biçimlerinin hiç birinde görülmedik ölçüde, dinleyicilerinin, müzik

videolarıyla birlikte şarkıya eşlik eden görüntüler aracılığıyla artık dinleyici/izleyicinin bilincine nüfuz etme başarısı gösterir. (Lull,2000:15) Popüler şarkıların dillere dolanması da bunun bir göstergesidir.

B. MÜZİK VIDEOSUNDAKİ ŞARKICI VE VARSA DİĞER KİŞİLERİN GİYİM TARZI AÇISINDAN MÜSTEHCENLİK.

Müzik videoları popüler müzik eserlerini pazarlamaya ve bir yandan da şarkıcı ve albümünün tanıtımını yapmaya yönelik görüntü formları olduğundan, içerikleri bakımından izleyiciye tam bir görsel şölen sunmaktadırlar. Görüntünün ilgi çekiciliğini artırma amacıyla, özellikle şarkıcının ve diğer kişilerin giyim tarzı da açık-saçık olmaktadır.

Müzik videolarının genelinde şarkıcı ve diğer kişilerin kıyafetlerinde ortak özellik, kadınların göbeklerini açık bırakacak kıyafetlerin tercih edilmesidir. Göbek, Doğu kültürüne ait bir dans formu olan göbek dansında da öne çıkarılmaktadır. Göstergibilimsel bağlamda göbek, kadınlıkla ilgili organların o bölgede bulunmasından dolayı kadınlığı simgeler ve göbeği açıkta bırakmak, bir anlamda kadınlığını sergilemeye gönderme yapmaktadır.

Öte yandan müzik videolarındakilerin, yine özellikle kadınların göğüs, kalça gibi diğer erojen bölgeleri teşhir edecek tarzda giyindikleri dikkat çekmektedir. Şarkıcı Nez, bu konuda dansöz kıyafeti ile striptiz kıyafetlerinin birleşiminden oluşan yeni bir gösteri giyim tarzı yaratmıştır. "Sakın Ha" adlı şarkının videosundaki kıyafetleri ile yaratılmak istenilen erotik atmosferin pekiştirildiği dikkat çekmektedir (Ek 7: 18.05.2003 tarihli Piazza Haftalık Magazin Dergisinde yayınlanan fotoğraf).

Yine şarkıcı Petek Dinçöz bu konudaki önemli örneklerden bir diğeridir. Özellikle "Foolish Kazanova" şarkısının videosunda şarkıcı, lise forması ile son derece erotik danslar etmektedir. Bu videoların hedef kitesinin çoğunluğunu

çocuk ve gençlerin oluşturduğu düşünülecek olursa, okullu olmanın simgelerinden birisi olan üniformanın anlamını basitleştirmek suretiyle, çocuk ve gençlere olumsuz yönde model teşkil etmektedir (Ek 8:18.05.2003 tarihli Piazza Haftalık Magazin Dergisinde yayınlanan fotoğraf).

Bu konuda en çarpıcı örneklerden biri de şarkıcı Akın' ın "Kız Milleti Değil mi" adlı şarkısının videosudur. Adı geçen videoda, videodaki kadınların "Revü Kızlarını" andıran giyim tarzı, makyajları, saçlarının rengi gibi unsurlarla yaratılan kadın imgesi, gerçeklikten son derece uzaktır (Ek 9: 18.05.2003 tarihli Piazza Haftalık Magazin Dergisinde yayınlanan fotoğraf).

Dikkat çekmek istediği için böyle bir müzik videosu hazırladığını söyleyen şarkıcı Hilal Cebeci adlı şarkıcı ise, "Kapıma Bir Gün İpe İpe Geleceksin" şarkısının videosunda, dişiliğini öne çıkaran giyim tarzıyla öne çıkmaktadır (Ek 10: 18.05.2003 tarihli Piazza Haftalık Magazin Dergisinde yayınlanan fotoğraf).

C. MÜZİK VİDEOLARINDA DANS VE BEDEN HAREKETLERİ BAKIMINDAN MÜSTEHCENLİK.

Müzik videolarının içeriğindeki dans ve beden hareketleri çoğunlukla cinsel çağrışımlar yaptırmaktadır, hatta pornografi sınırlarını zorlamaktadır. Genel olarak bakıldığında kamera açıları ve görüntü teknikleriyle pekiştirilen danslarda kadınların erojen bölgelerinin öne çıkarıldığı, dansların göbek, göğüs ve kalça hareketleriyle yapıldığı dikkat çekmektedir.

İnsan bedeni (özellikle de kadın bedeni) -onun kendine olduğu kadar diğerlerine de çekici görünmesi düşüncesi; bedenin cinsellik ve erotik çekiciliği,...etrafında oluşan- tüketim olgusu içinde, arzuların gömülü olduğu ve önemli olanların belirlendiği bir süreç haline gelmiştir(Sarı, 1999:346-347).

Özellikle kadın vücudunun cinsel çekiciliği, reklamlarda herhangi bir mal ve hizmetin pazarlanmasında, müzik videolarında görüntünün ilgi çekiciliğini artırmak amacıyla sömürülmektedir. Beden dili ve uzam dili, giyim –kuşam dili gibi gösterge dizgeleri görüntü teknikleri, kamera açıları ve müziğin etkisi görüntünün etkisini artırmaktadır. Bu yolla gönderilen cinsel içerikli mesajların etkisi de güçlü olmaktadır.

Bu konuda en uç örneklerden ikisi Nez ve petek Dinçöz'dür. Adı geçen bu şarkıcılar, şarkılarının kliplerinde vücutlarının erojen bölgelerini öne çıkaran, erotik danslarıyla dikkat çekmektedir. Giyim tarzları ve kamera açıları da onların erotik danslarının etkisini pekiştirmektedir. Ayrıca her ikisinin kliplerinde de ıslaklık göze çarpmaktadır ve bağlamdan dolayı kullanılan ıslaklık, klipteki erotizmin derecesini artırmaktadır.

"Hey Seksi Lady" (Shagy), "Dirty"(c. Aguilera foot. Redman), "French Kiss" (Sarah Connor), "Feel" ve "Come Undone" (Robbie Williams), "Satisfaction" (Benny Benassi) ve daha pek çok müzik videosunda görüntüdeki tüm nesnelerin iç içe geçtiği bir karmaşa ortamı dikkat çekmektedir. Kimileri çamur içinde yerlerde sürünmektedir, kimileri gruplar halinde erotik danslar etmektedir ve bu danslar esnasında cinsiyet ayrımı olmaksızın kadın ve kadının ve yahut da erkek ve erkeğin birbirleriyle temas halinde, adeta sevişircesine davranışlarda bulundukları görülmektedir. Öpüşme sahnelerine açıkça ve sıkça yer verilmektedir. Cinsel içerikli davranışların sergilendiği mekanların neresi olduğu pek de önemli değildir. "Escape" (Enrique Iglesias) adlı şarkıda iki genci önce, halka açık bir tuvalette daha sonra caddede duran bir otomobilde sevişirken görürüz. Özel alanla, kamusal alan iç içe geçmiştir ve her yerde cinsel içerikli davranışlar sergilenebilmektedir.

Sonuç olarak, müzik videolarının içeriğinde şarkı sözleri, şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzları, dans ve beden hareketleri bakımından erotik,

müstehcen ve hatta pornografik görüntüler bulunmaktadır. Ne yazık ki bu tür materyalden zengin müzik videoları, her gün ekranlarımıza getirilmektedir ve çocuklar da bunları ilgiyle izlemektedir. Bunların içeriklerindeki zararlı görüntülerden en çok çocuklar etkilenmektedir.

Burada vurgulanması gereken nokta ise şudur: Çok kısa süreli görüntülerden oluşan, anlatı yapıları ile müziğin etkisi ve tekrara dayalı yayınlanmalarından dolayı, müzik videoları çocuk ve gençler tarafından da ilgiyle izlenmektedir. Bu videoların içeriğindeki cinsellik sunumu, yıldız/şarkıcının görsel imajı ve kimliğinde estetize edildiğinden her ne kadar göze batmasa da, bu sunumların pornografi sınırlarını zorladığı ve bu durumun, çocukların çok erken yaşlarda ve sürekli cinsel uyarılmaya maruz kalmalarına ve olumsuz cinsel davranış biçimleri geliştirmelerine neden olabileceği görülmektedir. Dolayısıyla, diğer bütün müstehcen yayınlara uygulanan yasal yaptırımların bunlara da uygulanması gerekmektedir.

Ancak, müzik eserlerinin denetim esaslarını düzenleyen SVMEK kapsamında, müzik klipleri ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Çünkü SVMEK 1986 tarihinde çıkarılmıştır; müzik klipleri ise, 1990'lı yıllardan itibaren yayın hayatında görülmeye ve giderek de yaygınlaşmaya başlamıştır.

Müzik klipleri görüntü ve müzik eserini birleştiren, daha çok görüntünün öne çıkarıldığı görüntü formlarıdır. Anlatı yapılarından ve görüntü tekniklerinin yarattığı etkilerle izleyicilerin zihninde, sadece müzik eserinin dinlenmesi ile oluşandan daha güçlü bir etki yaratmaktadırlar. Günün her saatinde ve tekrar tekrar yayımlandıkları için de, müzik kliplerinin etkisi kalıcı ve güçlü olmaktadır.

Kanaatimizce, içeriğinde giderek artan miktarda erotik, müstehcen ve pornografi sınırlarını zorlayan unsurların bulunduğu müzik klipleri gerekli yasal düzenlemeler yapılarak SVMEK kapsamına alınıp, denetimden geçmelidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:

ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tez kapsamında, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin (7-12yaş), müzik videolarının içeriğindeki erotik, müstehcen ve hatta pornografi sınırlarını zorlayan görüntülerden ne şekilde etkilendiklerinin belirlenebilmesi amacıyla, anket çalışması yapılması uygun görülmüştür. Çünkü, söz konusu çocukların bu tür görüntülerden nasıl etkilendiklerinin saptanması; örneklem ve soru seçiminden doğan hata payları, özellikle birinci kademenin, birinci kısmındaki öğrencilerin yaşlarının küçük olması nedeniyle, soruları algılama ve yanıtlamada yaşadıkları sorunlar ve öğrencilerin soruyla karşılaştıkları anda bir karara varamamaları gibi olumsuz koşulların varlığına rağmen, ancak bir anket çalışmasıyla mümkün olabilmektedir.

Çalışma konusu kapsamında, 2002-2003 Öğretim yılı Mayıs-Haziran döneminde alt, orta ve üst sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi temsil ettiği düşünülen Ankara İli Merkez İlçelerinden sırasıyla Sincan, Yenimahalle ve Çankaya İlçeleri'ne bağlı üç ilköğretim okulunun, birinci kademe öğrencileri ile anket çalışması yapılmıştır. Uygulama, birinci kademenin her sınıfında, birer şubede gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın uygulanacağı okulların seçiminde, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) 2000 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre elde ettiği veriler temel alınmıştır. Bu verilere göre, Ankara İli'nde Büyükşehir'e bağlı 8 ilçe merkezinde, *"nüfusun eğitim durumuna göre dağılımı"*, *"nüfusun işgücü ve işsizlik oranına göre dağılımı"* göz önünde bulundurularak, sosyo-ekonomik düzeyleri bakımından, söz konusu 8 ilçe içinde sırasıyla en üst, orta ve alt

düzeyde yer aldıkları tespit edilen Çankaya, Yenimahalle ve Sincan İlçelerinde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.⁽⁶⁾

Anket sorularının hazırlanması aşamasında, Eğitim ve İletişim uzmanlarından görüş alınmıştır. Uzman görüşü, bu çalışmanın ilköğretim birinci kademenin birinci kısmına (1.,2.,3. sınıflar) bu aşamadaki çocukların henüz “somut işlemler döneminde” olduğu, “soyut işlemler” dönemine geçemedikleri ve dolayısıyla soruları yeterince algılayamayacakları gerekçesi ile uygulanamayacağı yönünde olmuştur. Ancak, tezin anlam ve içeriğini özellikle bilişsel gelişim döneminde bulunan, soyut anlamlama konusunda güçlük çeken bu çocukların, müzik videolarının içeriğindeki erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerden yaş itibarı ile daha çok etkilendikleri savı oluşturduğu için, uzman görüşüne rağmen, 596 ilköğretim birinci kademe öğrencisi üzerinde bu uygulama yapılmıştır. Uygulanan anket formu eklerde sunulmuştur (Ek 11: Anket formu).

Anket soruları üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini; ikinci bölümde öğrencilerin televizyonla ilişkilerini; üçüncü bölümde ise, müzik videolarındaki erotik, müstehcen ve pornografik görüntülerle etkileşimlerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur.

Anket uygulaması için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gereken izin alınmış olup, bu izin belgesi eklerde sunulmuştur (Ek 12 : İzin belgesi).

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS for Windows 10.0.1 istatistik programı kullanılmıştır. Birinci bölümde veriler frekans dağılımı üzerinden yorumlanarak, örneklem grubunu tanımlamaya yönelik tablolar, ortalamalar ($\pm$ Std. Sapma) oluşturulmuştur. Her iki cinsteki öğrencilerin yaş ve

⁽⁶⁾ T.C. Başbakanlık DİE Yayınları, No:2497, Ekim 2001, Ankara

TV izleme süresi ortalamaları arasında fark olup olmadığı "İki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (Student t) ve Mann Whitney - U"; farklı yaştaki öğrencilerin TV izleme süre ortalamaları arasında fark olup olmadığı "Kruskal Wallis Varyans Analizi testi" ile karşılaştırılmıştır. Kruskal Wallis testi sonrası farkın hangi yaştaki çocukların TV izleme süresinden kaynaklandığı Post Hoc çoklu karşılaştırma testi ile değerlendirilmiştir. Çapraz tablolarda "Ki kare" testi kullanılarak veriler yorumlanmıştır. Bütün testlerde $P < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir (Demirbağ, 2001:157-166).

I. ÖRNEKLEM GRUBUNU TANIMLAMAYA YÖNELİK TABLOLAR

Tablo 1. a.1. Yaş Dağılımı*

YAŞ	SAYI	YÜZDE
7	84	14.1
8	105	17.7
9	115	19.4
10	136	22.9
11	96	16.2
12	58	9.8
TOPLAM	594	100.0

*İki öğrencinin yaş bilgisi alınamamıştır.

Yorum:Tablo 1.a.1, araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımını göstermektedir ve bu tabloya göre, öğrencilerin yaş dağılımları ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin yaş dağılımı ile uygunluk göstermektedir. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun "10" yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 1.a.2. Cinsiyet Dağılımı*

CİNSİYET	SAYI	YÜZDE
KIZ	289	48.7
ERKEK	305	51.3
TOPLAM	594	100.0

*İki öğrencinin cinsiyet bilgisi alınamamıştır

Yorum:Tablo 1. a.2'ye göre, araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin oranı birbirine yakındır.

Tablo 1. b. Semt Dağılımı*

SEMT	SAYI	YÜZDE
ÇANKAYA	207	35.0
YENİMAHALLE	185	31.3
SİNCAN	200	33.8
TOPLAM	592	100.0

4 öğrencide semt bilgisi alınamamıştır.

Yorum:Öğrencilerin yaşadığı semtlere göre sayı ve oranları birbirine yakındır. Özellikle büyük şehirlerde, nüfusun sosyo-ekonomik ve buna bağlı olarak da kültürel düzeylerinin dağılımında, yaşanan semtler arasında belirgin farklılıklar görülmektedir. Ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyleri yükseldikçe, çocuklarına sağladıkları yaşam koşulları da değişmektedir.

Tablo 1. c. Kardeş Sayısı

KARDEŞ SAYISI	SAYI	YÜZDE
TEK ÇOCUK	82	13.8
1 KARDEŞ	219	36.7
2 KARDEŞ	169	28.4
3 KARDEŞ	77	12.9
4* KARDEŞ	49	8.2
TOPLAM	596	100.0

Yorum:Tablo 1. c'ye göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 36,7'sinin bir kardeşi olduğu, % 28,4'ünün de 2 kardeşi olduğu tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin ailelerinin çoğunluğunun iki ve üç çocuklu aileler olduğu görülmektedir.

Ailenin sahip olduğu çocuk sayısı, her bir çocuğun yaşam koşullarını ve ebeveynlerin, çocukları ile ilgilenme derecelerini etkileyen bir faktördür ve dolayısı ile bu durum, çocuğun televizyon ile iletişimini de etkileyeceği için kardeş sayısı önemli bir veridir.

Tablo 1. d. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Baba Öğrenim Durumu

EĞİTİM DURUMU	ANNE		BABA		TOPLAM	
	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE
OKULA GİTMEMİŞ	17	3.0	8	1.4	25	2.2
İLKOKUL	262	46.5	163	29.2	425	37.9
ORTAOKUL/LİSE	199	35.3	237	42.4	436	38.8
YÜKSEKOKUL/ÜNİVERSİTE	86	15.2	151	27.0	237	21.1
TOPLAM	564	100.0	559	100.0	1123	100.0

32 öğrencinin anne, 37 öğrencinin baba eğitim durumuna ilişkin bilgi alınamamıştır.

Yorum: Tablo 1. d'de yer alan verilere göre, araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %46.5 oranındaki çoğunluğunun ilkokul düzeyinde, babalarının ise %42.4 oranındaki çoğunluğunun orta okul ve lise düzeyinde eğitim aldıkları görülmektedir ve bu dağılıma göre, söz konusu çocukların babalarının eğitim düzeyleri, annelerine oranla daha yüksektir.

Anne ve babanın eğitim düzeyi, onların çocuğa karşı yaklaşımlarını, çocuğunun yetiştirilme biçimlerini ve konumuz bağlamında, çocuğun televizyon izleme özelliklerini ve bu özelliklere göre, onun televizyon karşısındaki durumunu etkileyeceği için önemli bir veridir.

Tablo 1. e. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Baba Meslek Durumu

MESLEK DURUMU	ANNE		BABA		TOPLAM	
	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE
ÇALIŞMIYOR	413	74.1	17	3.0	430	38.2
İŞÇİ	39	7.0	199	35.0	238	21.1
MEMUR	61	11.0	161	28.3	222	19.7
SERBEST MESLEK	44	7.9	192	33.7	236	21.0
TOPLAM	557	100.0	569	100.0	1126	100.0

³⁹ öğrencide anne, 27 öğrencide baba meslek bilgisi alınamamıştır.

χ^2 : 55.432; P: 0.000 < 0.001

Yorum:Tablo 1. e'deki verilere göre, öğrencilerin annelerinin % 74.1'inin ev hanımı olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çalışmayan baba oranının istatistiksel olarak, anlamlı derecede düşük olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin meslekleri, ailenin ekonomik koşullarını ve ailenin yaşam biçimini etkileyen en önemli faktördür. Annelerin büyük çoğunluğunun ev hanımı olması, çocuklarıyla ilgilenmeleri açısından önem taşımaktadır.

Tablo 1. f.1. Öğrencilerin, Evlerinde Televizyon Olup Olmama Durumu

EVİNDE TELEVİZYONU	SAYI	YÜZDE
VAR	589	98.8
YOK	7	1.2
TOPLAM	596	100.0

Tablo 1.f.2. Öğrencilerin, Odasında Televizyonu Olup Olmama Durumu

ODASINDA TELEVİZYONU	SAYI	YÜZDE
VAR	198	33.2
YOK	398	66.8
TOPLAM	596	100.0

Tablo 1.f.3 Öğrencilerin, Uydu veya Kablolu Yayınları İzleyebilme Durumu*

UYDU/KABLolu TELEVİZYONU	SAYI	YÜZDE
VAR	209	35.2
YOK	385	64.8
TOPLAM	594	100.0

*İki öğrenciden bilgi alınamamıştır.

Yorum:Tablo 1.f.1, 1.f.2, 1.f.3.'de yer alan verilere göre, araştırmaya katılan öğrencilerden yalnız 7 tanesinin evinde, % 66.8'inin odasında televizyonu olmadığı ve % 64.8'inin uydu yayınlarını veya kablolu televizyon yayınlarını izleyemediği görülmektedir.

Televizyon en yaygın kullanım alanı olan kitle iletişim araçlarından birisidir ve araştırma sonucu da bunu desteklemektedir. Öğrencilerin odalarında televizyon olmaması ise, onların televizyonla ilişkilerinin, ebeveynleri tarafından denetlenebilmesi açısından önemli bir durumdur. Ayrıca konumuz bağlamında, kablo ya da uydu üzerinden yayın yapan müzik televizyonlarında daha çok yabancı müzik videoları yayınlanmakta ve bunların içeriğinin daha fazla müstehcen unsurlar taşıdığı görülmektedir.

Tablo 1. g. Öğrencilerin Televizyon İzleme Süresine Göre Dağılımı*

İZLEME SÜRESİ	SAYI	YÜZDE
1 SAAT	115	19.5
2 SAAT	163	27.6
3 SAAT	120	20.3
4 SAAT	63	10.7
5 SAAT VE ÜSTÜ	130	22.0
TOPLAM	591	100.0
Tüm Çocukların TV İzleme Süresi (N=591 kişi)	Ort.+ Std. Sapma	Ortanca, Min-Maks
	3.2+2.2 Saat	3.0 (1-15) Saat

*5 öğrenciden bilgi alınamamıştır.

Yorum:Tablo 1.g'ye göre, öğrenciler günde ortalama 3.2 saat TV izlemektedirler ve öğrencilerin % 80 oranındaki büyük çoğunluğunun, günde 2 saatten fazla, % 22'sinin de günde 5 saat ve daha fazla televizyon izledikleri tespit edilmiştir.

Televizyon izleme süresi arttıkça, çocuğun televizyondan aldığı olumsuz etkiler de artmaktadır. Çalışma kapsamındaki çocuklar, okul çağında oldukları için televizyon karşısında geçen süre, onların eğitimleri için harcamaları gereken sürenin kısalmasına neden olacaktır.

Ayrıca televizyonda bilgi akışının tek yönlü olması nedeniyle çocuk, soru soramamakta ve televizyon karşısında edilgen konumda olmaktadır. Bu durum onun edilgen, tembel bir kimlik benimsemesine neden olabilmektedir.

Televizyon karşısında harcanan süre, aynı zamanda çocukların sosyal ilişkilerini de etkileyebilmekte ve onların asosyal bir kişilik sahibi olmalarına neden olabilmektedir. En önemlisi de televizyon izleme süresi arttıkça, çocukların televizyondaki olumsuz mesajlara maruz kalma oranları da artmaktadır.

Tablo 1. h. Anne ve Babaların, Çocuklarının Televizyon İzlemelerine Karşı Tutumlarına Göre, Öğrencilerin Dağılımı

EBEVEYNİN TUTUMU	SAYI	YÜZDE
KARIŞIR	36	6.1
BAZEN KARIŞIR	362	60.8
KARIŞMAZ	197	33.1
TOPLAM	595	100.0

*1 öğrencide bu bilgiye ulaşılamamıştır.

Yorum: Tablo 1.h, öğrencilerin televizyon izleme eylemlerine karşı ebeveynlerinin tutumunu göstermektedir. Buna göre, öğrencilerin anne ve babaları, çocuklarının televizyon izlemelerine % 60.8 oranında **bazen karışmaktadır**.

Çocuğun televizyon izlemesine karşı ebeveynin tutumu, son derece önem arz etmektedir. Zira, eğer ebeveynler engellemez ise, çocuklar televizyonda yoğun bir şekilde yayınlanmakta olan şiddet, erotizm, müstehcenlik ve pornografi gibi, onların bilişsel gelişimleri açısından henüz karşılaşmaya hazır olmadıkları ve fiziksel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkileyebilecek yayınları izleyebilmekte ve sonuçta bu tür görüntülerin olumsuz etkilerine maruz kalabilmektedirler.

Tablo 1.i. Öğrencilerin, Televizyonda İzledikleri Programlara Göre Dağılımı*

İZLENEN PROGRAM	SAYI	YÜZDE
MÜZİK	106	18.7
HABER	17	3.0
ÇİZGİ FİLM	212	37.3
ÇOCUK PROGRAMI	34	6.0
SPOR	85	15.0
DİZİ	77	13.6
FİLM	37	6.5
TOPLAM	568	100

*28 öğrenciden izlenen programa ilişkin bilgi alınamamıştır.

Yorum:Tablo 1.1'deki dağılıma göre, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (% 37.3) televizyonda çizgi filmleri, % 18.7 oranında müzik programlarını izledikleri görülmektedir. Konumuz kapsamında olmamakla beraber, çocuklara yönelik olarak hazırlanan çizgi filmlerin de izlenirliğinin artırılması amacıyla, içinde şiddete ağırlıklı yer verildiği bilinmektedir.

Tablo 1.1.İzledikleri Müzik Televizyonlarına Göre Öğrencilerin Dağılımı

İZLENEN MÜZİK TV	SAYI	YÜZDE
KRAL TV	392	66.4
FLASH TV	42	7.1
NUMBER ONE	39	6.6
MTV	19	3.2
DİĞERLERİ	23	3.9
HİÇBİRİ	75	12.7
TOPLAM	590	100.0

6 öğrencide bu bilgi edinilememiştir.

Yorum:Bu tabloya göre, araştırmaya katılan öğrencilerin %66.4 oranındaki büyük çoğunluğunun, Kral TV'yi izledikleri görülmektedir. Çocukların % 12.7'si ise, belirtilen müzik televizyonlarını izlemediğini belirtmiştir. Bu tablodaki veriler de açıkça göstermektedir ki, müzik videoları çocuklar tarafından da çoğunlukla izlenmektedir.

Tablo 1. j. Öğrencilerin, Sevdikleri Popüler Müzik Eserini, Eserin Videosuyla Birlikte İzlemeyi Tercih Etme Durumu

MÜZİK VIDEOSUNU	SAYI	YÜZDE
İZLEMEM	66	11.1
İZLERİM	255	42.8
FARK ETMEZ	275	46.1
TOPLAM	596	100.0

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin %42.8'i kesinlikle eseri müzik videosu ile birlikte izlemeyi tercih ettiğini, %46.1'i ise dinleme veya izleme konusunda belirli bir tercihleri olmadığını söylemiştir. Araştırmaya katılan çocukların % 11. 1'i ise görsellikten bağımsız olarak müziğe ilgi duyduğunu ifade etmiştir.

Sonuç olarak, popüler müzik eserlerinin görüntü ve müzik eşliğinde sunulmasını sağlayan ve özellikle görselliğin öne çıkarıldığı kliplerinin, çocukların daha çok ilgisini çektiği görülmektedir.

Tablo 1. k. Anne ve Babaların, Çocuklarının Müzik Videolarını İzlemelerine Karşı Tutumuna Göre, Öğrencilerin Dağılımı*

AİLENİZ KLİPLERİ İZLEMENİZE	SAYI	YÜZDE
KARIŞIR	44	7.4
BAZEN KARIŞIR	149	25.1
KARIŞMAZ	400	67.5
TOPLAM	593	100.0

*3 öğrenciden bu bilgiye ulaşılammıştır.

Yorum: Tablo 1.k'deki verilere göre, anne ve babaların, %67.5 oranındaki çoğunluğunun, çocukların müzik videolarını izlemelerine karışmadıkları görülmektedir. Müzik videolarının içeriği neredeyse pornografi sınırlarını zorlayan görüntülerden oldukça zengindir ve çocuklar rahatlıkla bu görüntüleri izlemektedir.

Tablo 1. l. Öğrencilerin Müzik Videolarını Yalnız İzleme Durumları*

KLİPLERİ YALNIZ İZLEME	SAYI	YÜZDE
EVET	148	25.1
BAZEN	325	55.1
HAYIR	117	19.8
TOPLAM	590	100.0

*6 öğrenciden bu bilgiye ulaşılammıştır.

Yorum:Öğrencilerin % 55.1'i müzik videolarını, bazen yalnız izlediklerini belirtmişlerdir.

Yalnız izleme, söz konusu çocukların, henüz ekrandaki kurmaca evrenle, gerçek dünya arasındaki sınırı çizebilecek zihinsel yetilere yeterince sahip olmadıklarından dolayı, müzik videolarının içeriğindeki şiddet, erotizm, müstehcenlik ve pornografi gibi olumsuz görüntülerden etkilenmeleri açısından önemli bir veridir.

Tablo 1. m. Öğrencilerin Tercih Ettikleri Popüler Müzik Eserleri Dağılımı*

TERCİH EDİLEN ESER	SAYI	YÜZDE
TÜRKÇE	399	68.1
YABANCI DİLDE	187	31.9
TOPLAM	586	100.0

*10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerinin çoğunluğu Türkçe popüler müzik eserlerini tercih etmektedir.

Tablo 1 n.1. Öğrencilerin, Şarkı Sözlerini Beğenme Durumuna Göre Dağılımı

ŞARKI SÖZLERİ	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK SEVERİM	254	46.0
SEVERİM	120	21.7
BİRAZ SEVERİM	90	16.3
EN AZ SEVERİM	88	15.9
TOPLAM	552	100.0

*44 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

Yorum:Araştırmaya katılan öğrencilerin, bir müzik videosunda, popüler müzik eserinin sözlerini % 46 oranında en çok sevdikleri görülmektedir.

Tablo 1. n.2. Öğrencilerin, Sanatçının Kendisini Sevme Durumuna Göre Dağılımı

SANATÇININ KENDİSİ	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK SEVERİM	169	30.8
SEVERİM	194	35.3
BİRAZ SEVERİM	122	22.2
EN AZ SEVERİM	64	11.7
TOPLAM	549	100.0

*47 öğrenciden bu bilgiye ulaşılamamıştır.

Yorum:Bu tabloya göre, öğrencilerin % 35.3'ünün, bir müzik videosunda, "sanatçının kendisini severim"yanıtını verdikleri görülmektedir.

Tablo 1.n.3. Öğrencilerin, Sanatçının Giyimini Sevme Durumuna Göre Dağılımı

SANATÇININ GİYİMİ	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK SEVERİM	39	7.1
SEVERİM	112	20.5
BİRAZ SEVERİM	185	33.9
EN AZ SEVERİM	210	38.5
TOPLAM	546	100.0

*50 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum:Araştırmaya katılan öğrencilerin izledikleri bir müzik videosunda, sanatçının giyimini beğenme durumu dağılımını gösteren bu tabloya göre, öğrencilerin % 38.5'i sanatçının giyimini en az sevdiklerini belirtmiştir.

Tablo 1.n.4.Öğrencilerin Sanatçının Dans ve Beden Hareketlerini Beğenme Durumu

DANS VE BEDEN HAREKETLERİ	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK SEVERİM	97	17.7
SEVERİM	120	21.9
BİRAZ SEVERİM	149	27.2
EN AZ SEVERİM	182	33.2
TOPLAM	548	100.0

48 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin % 33.2'i dans ve beden hareketlerini en az sevdiklerini belirtmişlerdir.

Popüler müzik eserlerinin pazarlanması için, şarkıcı ve albümünün tanıtımına hizmet eden müzik videolarının izlenirliğini artırmak için, içeriğinde adeta görsel bir şölen sunulmaktadır. Bu görsel albeninin sağlanması amacıyla, bu yapımlarda müstehcenliğin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Müzik videolarında gerek şarkıların sözleri bakımından, gerek şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzları bakımından ve gerekse dans ve beden hareketleri bakımından erotik, müstehcen ve hatta pornografi sınırlarını zorlayan görüntüler bulunmaktadır ve bu devingen görüntüler, çocuklar tarafından da ilgiyle izlenmektedir.

Tablo 1. o.1. Öğrencilerin Hayranlık Duydukları Yerli Sanatçı Olma Durumu *

HAYRAN OLUNAN YERLİ SANATÇI	SAYI	YÜZDE
VAR	476	81.1
YOK	111	18.9
TOPLAM	587	100.0

9 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Tablo 1. o.2. Öğrencilerin Hayranlık Duydukları Yabancı Sanatçı Olma Durumu

HAYRAN OLUNAN YABANCI SANATÇI	SAYI	YÜZDE
VAR	295	50.2
YOK	293	49.8
TOPLAM	588	100.0

* 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorumlar:Tablo 1.o.1 ve Tablo 1.o.2 'deki verilere göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 81.1'inin en az bir tane yerli popüler müzik sanatçısına ve % 50.2'sinin de en az bir yabancı popüler müzik sanatçısına hayranlık duydukları görülmektedir.

Yukarıdaki yüksek oranlar, 7-12 yaş grubu çocukların, bir taraftan yerli pop şarkıcılarına, yabancılara nazaran daha fazla hayranlık duyduklarını gösterirken, diğer taraftan da pop şarkılarına ne derece aşına olduklarını göstermektedir. Çocukların bir popüler müzik şarkısına hayranlık duymaları, onların bu şarkıcı ile daha güçlü bir özdeşleşme yaşamalarına neden olabilmektedir.

Tablo 1.ö.1. Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Şarkılarını Beğenme Durumu

ŞARKILARI	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK BEĞENİRİM	203	36.6
ÇOK BEĞENİRİM	122	22.0
BEĞENİRİM	82	14.8
BİRAZ BEĞENİRİM	61	11.0
EN AZ BEĞENİRİM	87	15.7
TOPLAM	555	100.0

41 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Tablo 1.ö.2. Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Müziklerini Beğenme Durumu

MÜZİKLERİ	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK BEĞENİRİM	73	13.2
ÇOK BEĞENİRİM	154	27.7
BEĞENİRİM	116	20.9
BİRAZ BEĞENİRİM	122	22.0
EN AZ BEĞENİRİM	90	16.2
TOPLAM	555	100.0

41 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Tablo1.ö.3.Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Danslarını Beğenme Durumu

DANSLARI	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK BEĞENİRİM	82	14.8
ÇOK BEĞENİRİM	99	17.8
BEĞENİRİM	182	32.8
BİRAZ BEĞENİRİM	125	22.5
EN AZ BEĞENİRİM	67	12.1
TOPLAM	555	100.0

41 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Tablo 1.ö. 4. Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Giyim Tarzını Beğenme Durumu

GIYİMİNİ	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK BEĞENİRİM	34	6.1
ÇOK BEĞENİRİM	93	16.8
BEĞENİRİM	78	14.1
BİRAZ BEĞENİRİM	170	30.7
EN AZ BEĞENİRİM	179	32.3
TOPLAM	554	100.0

42 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Tablo 1.ö. 5. Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Şarkıcının Kendisini Beğenme Durumu

SANATÇININ KENDİSİNİ	SAYI	YÜZDE
EN ÇOK BEĞENİRİM	168	30.3
ÇOK BEĞENİRİM	86	15.5
BEĞENİRİM	101	18.2
BİRAZ BEĞENİRİM	74	13.4
EN AZ BEĞENİRİM	125	22.6
TOPLAM	554	100.0

*42 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorumlar: Tablo 1.ö.1, 2, 3, 4 ve 5, araştırmaya katılan öğrencilerin “Hayranı olduğunuz popüler müzik sanatçısının en çok hangi özelliklerini beğenirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtları içermektedir. Bu tablolara göre, öğrenciler, hayranı oldukları sanatçının sadece şarkılarını % 36.6, sadece müziklerini % 13.2, sadece danslarını % 14.8, sadece giyimlerini % 6.1 ve sanatçının kendisini % 30.3 oranında en çok beğendiklerini belirtmişlerdir.

Yukarıdaki tablolarda elde edilen verilere göre, araştırmaya katılan çocukların şarkı sözlerine daha çok ilgi duydukları görülmektedir. Popüler müzik eserlerinin belli kalıplara uyarlanan, içeriği boş ve giderek artan miktarda müstehcen ve argo göndermelerde bulunan sözleri, çocukların farkında olmadan bu sözlerden olumsuz etkilenmelerine, beğeni düzeylerinin sıradanlaşmasına ve dil gelişimlerinin bozulmasına neden olmaktadır.

Tablo 1.p.1. Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Popüler Müzik Sanatçısı Gibi Olmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı

ONUN GİBİ OLMAK İSTER MİSİNİZ?	SAYI	YÜZDE
EVET	192	32.4
BAZEN	178	30.1
HAYIR	222	37.5
TOPLAM	592	100.0

*4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Tablo 1.p. 2. Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Popüler Müzik Sanatçısının Saç Modelini Kullanmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı

SAÇINIZI ONUN GİBİ KESTİRMEK İSTER MİSİNİZ?	SAYI	YÜZDE
EVET	211	35.8
BAZEN	88	14.9
HAYIR	291	49.3
TOPLAM	590	100.0

*6 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Tablo 1.p.3. Öğrencilerin, Hayranlık Duydukları Popüler Müzik Sanatçısı Gibi Giyinmek İsteme Durumuna Göre Dağılımı

ONUN GİBİ GİYİNMEK İSTER MİSİNİZ?	SAYI	YÜZDE
EVET	222	37.5
BAZEN	138	23.3
HAYIR	232	39.2
TOPLAM	592	100.0

4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorumlar: Tablo 1.p.1, 2 ve 3'e göre öğrenciler, "hayranlık duyduğunuz sanatçı gibi olmak ister misiniz?" sorusuna, % 32.4 oranında evet, "saçınızı hayranlık duyduğunuz sanatçının saç modeli gibi kestirmek ister misiniz?" sorusuna, % 35.8 oranında evet, "hayranı olduğunuz sanatçı gibi giyinmek ister misiniz?" sorusuna ise % 37.5 oranında evet yanıtlarını vermişlerdir.

Müzik videoları, şarkıcı ve albümünün reklamı amacına yönelik olduğundan, şarkıcıyı ön plana çıkaran anlatı yapısına sahiptirler ve dolayısı ile güçlü bir "yıldız" imgesi yaratılmaktadır ve bu kişilerin tavır ve davranışları, giyim tarzı, konuşma biçimleri gibi ekrandan yansıtılan imajları, çocuklar için birer rol-model teşkil etmeleri bakımından son derece önem arz etmektedir.

Tablo 1.r. Öğrencilerin, Müzik Videolarında "Ayıp" Karşıladıkları Görüntü Olma Durumu

KLİPLERDE AYIP GÖRÜNTÜ	SAYI	YÜZDE
VAR	206	34.7
BAZEN VAR	186	31.4
YOK	201	33.9
TOPLAM	593	100.0

3 öğrenciden bu bilgi alınmamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin, % 34.7'si, müzik videolarının içeriğinde "ayıp" söz, kıyafet, dans figürü olduğunu düşünmektedir.

Bu durum, çocukların yaşları (7-12 yaş) itibarı ile, müzik videolarının içeriğindeki gerek doğrudan, gerekse yan anlamsal düzeyde öne çıkarılan erotik, müstehcen ve pornografik görüntüleri anlamlandırmada güçlük yaşadıklarının göstergesidir.

Tablo 1.s. Öğrencilerin, Müzik Videolarındaki Müstehcen Görüntülere Olan İlgilerine Göre Dağılımı

KLİPTE AÇIK SAÇIK GÖRÜNTÜ VARSA	SAYI	YÜZDE
DAHA ÇOK İZLERİM	90	15.3
FERK ETMEZ	142	24.1
İZLEMEM	358	60.7
TOPLAM	590	100.0

6 öğrenciden bu bilgiye ulaşılamamıştır.

Yorum: Yukarıdaki tabloya göre, araştırmaya katılan öğrencilerin %60.7'si içeriğinde müstehcen materyal olan videoları izlemediklerini belirtmiştir.

Tablo 1.ş.1. Öğrencilerin, Müzik videolarının İçeriğinde Yer Alan Öpüşme Sahnelerini Ayıp Bulma Durumu*

ÖPÜŞME	SAYI	YÜZDE
EN AYIP	370	72.5
ÇOK AYIP	48	9.4
AYIP	21	6.1
BİRAZ AYIP	61	12.0
TOPLAM	510	100.0

*86 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Tablo 1.ş.1'e göre, araştırmaya katılan öğrenciler, % 72.5 oranında öpüşme sahnelerini ayıp bulduklarını ifade etmektedirler.

Tablo 1.ş.2. Öğrencilerin, Müzik Videolarında Şarkı sözlerini Ayıp Bulma Durumu*

ŞARKI SÖZLERİ	SAYI	YÜZDE
EN AYIP	48	9.5
ÇOK AYIP	71	14.0
AYIP	81	16.0
BİRAZ AYIP	307	60.6
TOPLAM	507	100.0

*89 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin %60.6'sı şarkı sözlerini biraz ayıp bulmaktadır. Oysa, popüler müzik eserlerinin sözleri giderek artan miktarda, yan anlamsal düzeyde müstehcen göndermelerde bulunan sözlerden oluşmaktadır. 7-12 yaş grubu çocukların bu göndermeleri anlamamaları, farkında olmadan şarkı sözlerindeki müstehcen ifadelerin, çocukların zihinlerine yerleşmesine neden olduğu için önemli arz etmektedir.

Tablo 1.ş.3. Öğrencilerin, Müzik videolarında, Dans ve Beden Hareketlerini Ayıp Bulma Durumu*

DANS/BEDEN HAREKETLERİ	SAYI	YÜZDE
EN AYIP	25	4.9
ÇOK AYIP	125	24.6
AYIP	299	58.9
BİRAZ AYIP	59	11.6
TOPLAM	508	100.0

*88 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin %58.9'u dans ve beden hareketlerini ayıp bulmaktadır. Müzik videolarında özellikle kadının "seyirlik cinsel nesne" konumuna indirildiği, adeta striptiz yaparcasına erojen bölgelerin öne çıkarıldığı dans ve beden hareketleri dikkat çekmektedir.

Tablo 1.ş.4. Öğrencilerin, Müzik videolarında Giyim Tarzını Ayıp Bulma Durumu

GIYIM TARZI	SAYI	YÜZDE
EN AYIP	64	12.6
ÇOK AYIP	272	53.6
AYIP	95	18.7
BİRAZ AYIP	76	15.0
TOPLAM	507	100.0

*89 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin %53.6'sı giyim tarzını çok ayıp bulmaktadır. Müzik videolarındaki şarkıcı ve diğerlerinin giyim tarzı, özellikle erojen bölgelerin sergilenmesine yöneliktir.

Tablo 1. t. Öğrencilerin, Müzik Videolarının Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu

KLIPLER SİZE KÖTÜ ÖRNEK OLUYOR MU?	SAYI	YÜZDE
EVET	141	23.8
BAZEN	224	37.8
HAYIR	227	38.3
TOPLAM	592	100.0

*4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin %23.8'i müzik videolarının kendilerine kötü örnek olduğunu, % 37.8'i de bazen kötü örnek olduğunu belirtmişlerdir. Önceki bölümlerde gerekçelerinin açıklandığı üzere müstehcen içerikli müzik videoları çocuklar üzerinde muzır tesir yapmaktadır.

Tablo 1.u. Öğrencilerin, Popüler Müzik Eserlerinin Sözlerini Kullanma Durumu

ŞARKI SÖZLERİNİ KULLANMA	SAYI	YÜZDE
EVET	149	25.5
BAZEN	234	40.0
HAYIR	202	34.5
TOPLAM	585	100.0

*11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Bu tabloya göre, öğrencilerin %40'ı popüler müzik eserlerinin sözlerindeki argo unsurları günlük hayatlarında bazen kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 1.ü.1. Öğrencilerin "Bandıra bandıra ye beni/Doyamazsın tadıma" Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

BANDIRA BANDIRA YE BENİ/DOYAMAZSIN TADIMA	SAYI	YÜZDE
AYIP	246	42.0
AYIP DEĞİL	340	58.0
TOPLAM	586	100.0

*10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 58'i bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

"Bandıra bandıra ye beni" cümlesi içinde kullanıldığı bağlama göre, yan anlamsal düzlemde, cinselliğe gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü. 2. Öğrencilerin "Ölürüm sana/Hişt zilli"Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

ÖLÜRÜM SANA/HİŞT ZILLI	SAYI	YÜZDE
AYIP	317	53.7
AYIP DEĞİL	273	46.0
TOPLAM	590	100.0

*6 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Öğrencilerin % 53.7'si bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

"Hişt zilli" sözü argo bir söylemdir ve buradaki **"zilli"** sözcüğü, argo anlamıyla daha çok kadınlar için kullanılmakta ve kadınlığın anlamını basite indirgemektedir. Bu şarkı sözünde kullanılan bağlama göre, uğruna ölünecek kadın, **"zilli"**, yani kişiliğinden ziyade, cinselliği ve fizikselliği önemsenen ve bu bakımlardan basite indirgenmiş, haz nesnesi konumundaki kadındır.

Tablo 1.ü.3. Öğrencilerin "Senin ağzını yerim ben"Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

SENİN AĞZINI YERİM BEN	SAYI	YÜZDE
AYIP	292	49.9
AYIP DEĞİL	293	50.1
TOPLAM	585	100.0

*11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Öğrencilerin % 50.1'i bu şarkı sözünü ayıp bulmadığını ifade etmiştir.

"Senin ağzını yerim ben" argo bir cümledir ve cinsel arzuya gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü. 4. Öğrencilerin "Come on shake your body/Hey seksi fani"Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

COME ON SHAKE YOUR BODY/HEY SEKSI FANI	SAYI	YÜZDE
AYIP	291	60.5
AYIP DEĞİL	190	39.5
TOPLAM	481	100.0

*115 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 60.5'i bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Bu şarkı sözü, dilsel açıdan Türkçe ve İngilizce karışımı olması bakımından çocukların dilsel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Anlam bakımından ise, “seksi fani, gel ve vücudunu salla” gibi anlamca hiçbir şey ifade etmeyen, ilgi çekme amacıyla kurulmuş bir cümledir.

Tablo 1.ü.5. Öğrencilerin“Ölür müsün be güzelim/Azıcık ucundan versen”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

ÖLÜR MÜSÜN BE GÜZELİM/AZICIK UCUNDAN VERSEN	SAYI	YÜZDE
AYIP	374	64.2
AYIP DEĞİL	209	35.8
TOPLAM	583	100.0

*13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 64.2’si bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Burada “azıcık ucundan versen” cümlesi cinsel eylemde, yani cinsel ilişkide bulunma arzusuna gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü. 6. Öğrencilerin“Bir öpücük kesmez beni belalim/Canım ister seni daha sarayım”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

BİR ÖPÜCÜK KESMEZ BENİ BELALIM/CANIM İSTER SENİ DAHA SARAYIM	SAYI	YÜZDE
AYIP	321	54.9
AYIP DEĞİL	264	45.1
TOPLAM	585	100.0

*11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 54.9’u bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Bu şarkı sözü de cinsel eylemde bulunma isteğine gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü.7. Öğrencilerin“Terle söndürme ateşini/Vücudunu geri çevirme”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

TERLE SÖNDÜRME ATEŞİNİ/VÜCUDUNU GERİ ÇEVİRME	SAYI	YÜZDE
AYIP	314	54.0
AYIP DEĞİL	267	46.0
TOPLAM	581	100.0

*15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 54’ü bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Yukarıdaki şarkı sözü cinsel eylemi betimlemekte ve cinsel eylem arzusuna gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü. 8 Öğrencilerin“Malımı mülkümü al/Gel de en kuytumu al”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

MALIMI MÜLKÜMÜ AL/GEL DE EN KUYTUMU AL	SAYI	YÜZDE
AYIP	237	40.9
AYIP DEĞİL	343	59.1
TOPLAM	580	100.0

*16 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: öğrencilerin % 59.1'i bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

“Kuytu” kelimesi bu şarkı sözünde kullanıldığı bağlamda, yan anlamsal düzeyde kadın cinsel organına gönderme yapmaktadır. Bu şarkı sözünde cinsel eyleme yönelik bir davet söz konusudur.

Tablo 1.ü. 9. Öğrencilerin“Okudun beni gecelerce”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

OKUDUN BENİ GECELERCE	SAYI	YÜZDE
AYIP	186	32.0
AYIP DEĞİL	395	68.0
TOPLAM	581	100.0

*15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 68'i bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

Buradaki “okumak” sözcüğü düz anlamsal düzeydeki “okumak” anlamında kullanılmayıp, yan anlamsal düzeyde cinselliğe gönderme yapan bir anlam içermektedir.

Tablo 1.ü. 10 Öğrencilerin “I’m Turkish deligth/Don’t touch/Only watch” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

I'M TURKISH DELIGHT...	SAYI	YÜZDE
AYIP	244	51.5
AYIP DEĞİL	230	48.5
TOPLAM	474	100.0

*122 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin %51.5'i bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Bu şarkı sözünde “dokunma, sadece izle” emriyle Nez adlı pop şarkıcısı, klibin genelinde de açıkça görüldüğü üzere, erotik danslar eşliğinde bir cinsel obje olarak vücudunu sergilemekte ve seyirlik nesne konumunu pekiştirmektedir.

Tablo 1.ü.11. Öğrencilerin“Yatağıma gel/Ateşimi gör/Tenimi hisset”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

YATAĞIMA GEL/ATEŞİMİ GÖR/TENİMİ HİSSET	SAYI	YÜZDE
AYIP	446	76.2
AYIP DEĞİL	139	23.8
TOPLAM	585	100.0

* 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 76.2’si bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Bu şarkı sözü bir cinsel eylem çağrısı içermektedir ve burada kullanılan anlamıyla “ateş” sözcüğü yan anlamsal düzeyde, cinsel eylem arzusunun gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü.12. Öğrencilerin“Ellere var da/Bize yok mu ”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

ELLERE VAR DA/BİZE YOK MU?	SAYI	YÜZDE
AYIP	265	45.2
AYIP DEĞİL	321	54.8
TOPLAM	586	100.0

* 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 54.8’i bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

Bu şarkı sözü cinselliğe gönderme yapan argo bir söylemdir ve burada betimlenen cinsellik, herkese sunulan bir cinselliktir ki, şarkı sözü aynı zamanda “bize yok mu” gibi bir sitem de içermektedir.

Tablo 1.ü.13. Öğrencilerin“Kız hepsi senin mi”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu*

KIZ HEPSİ SENİN Mİ?	SAYI	YÜZDE
AYIP	258	44.1
AYIP DEĞİL	327	55.9
TOPLAM	585	100.0

* 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 55.9’u bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

Bu şarkı sözü argo bir söylem içermekte ve kadını cinsel nesne konumuna indirgemektedir.

Tablo 1.ü.14. Öğrencilerin“Kaldıramazsan kaldırırlar”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

KALDIRAMAZSAN KALDIRIRLAR	SAYI	YÜZDE
AYIP	270	46.2
AYIP DEĞİL	314	53.8
TOPLAM	584	100.0

*12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 53.8'i bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

Burada kullanıldığı bağlamda “kaldırmak” sözcüğü, düz anlamsal düzeyde “kaldırmak” eyleminin dışında, yan anlamsal düzeyde erkek cinsel organı ve fizyolojik işlevine gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü.15. Öğrencilerin“Çok canım çekiyor seni/Şeytan diyor ki al”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

ÇOK CANIM ÇEKİYOR SENİ/ŞEYTAN DİYOR KI AL	SAYI	YÜZDE
AYIP	347	59.2
AYIP DEĞİL	239	40.8
TOPLAM	586	100.0

*10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 59.2'si bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Bu şarkı sözünde kullanılan “al” sözcüğü yan anlamsal olarak cinsel eyleme gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü.16.Öğrencilerin“Seni gidi seksi şey”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

SENİ GİDİ SEKSİ ŞEY	SAYI	YÜZDE
AYIP	372	63.3
AYIP DEĞİL	216	36.7
TOPLAM	588	100.0

*8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 63.3'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

Bu şarkı sözü insanı cinsel nesne (şeyleştirmektedir) konumuna indirgeyen argo bir sözdür.

**Tablo 1.ü. 17.Öğrencilerin“Ya gel bana sahici sahici/Ya da anca gidersin”
Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu**

YA GEL BANA SAHICI SAHICI/YA DA ANCA GIDERSIN	SAYI	YÜZDE
AYIP	255	43.4
AYIP DEĞİL	333	56.6
TOPLAM	588	100.0

8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 56.6'sı bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

Dilsel olarak “anca gidersin” argo bir söylemdir ve popüler müzik eserlerinin içeriğinin ne kadar boş olduğunun güzel örneklerinden birisidir. Burada kullanılan anlamıyla “sahici gelmek” cinselliğe gönderme yapan bir ifadedir ve bu ifadede cinsellik dışındaki bütün insan eylemleri dışlanmaktadır.

**Tablo 1.ü.18. Öğrencilerin“Tavla beni tavla/Salla pulları/Zarları salla”Şarkı
Sözünü Ayıp Bulma Durumu**

TAVLA BENİ TAVLA/SALLA PULLARI/ZARLARI SALLA	SAYI	YÜZDE
AYIP	303	51.6
AYIP DEĞİL	284	48.4
TOPLAM	587	100.0

9 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 51.6'sı bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

“Tavlamak” argo bir söylemdir ve baştan çıkarma anlamına gelmektedir.

**Tablo 1.ü.19. Öğrencilerin “Nere mi nere mi”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma
Durumu**

NEREMİ NEREMİ	SAYI	YÜZDE
AYIP	404	69.1
AYIP DEĞİL	181	30.9
TOPLAM	585	100.0

11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 69.1'i bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

“Neremi, neremi” kullanıldığı bağlamda, cinselliğe gönderme yapan eksilteli bir cümledir ve bu cümleyi tamamlamak, dinleyici/izleyicinin fantezi dünyasına bırakılmıştır.

Tablo 1.ü.20. Öğrencilerin“Napcaz şimdi/Yatcaz şimdi”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

NAPCAZ ŞİMDİ/YATCAZ ŞİMDİ	SAYI	YÜZDE
AYIP	369	63.5
AYIP DEĞİL	212	36.5
TOPLAM	581	100.0

15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 63.5'i bu şarkı sözünü ayıp bulmuştur.

“Napcaz şimdi, yatcaz şimdi” argo bir söylemdir ve cinsel eyleme gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü. 21. Öğrencilerin“Tut kolumdan çek götür beni/Hüp diye içine çek beni” şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

TUT KOLUMDAN ÇEK GÖTÜR BENİ/HÜP DİYE İÇİNE ÇEK BENİ	SAYI	YÜZDE
AYIP	291	50.1
AYIP DEĞİL	290	49.9
TOPLAM	581	100.0

15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin, bu şarkı sözünü ayıp bulma ya da bulmama oranı arasında önemli bir farklılık görülmemiştir.

“Hüp diye içine çek beni” cinselliğe gönderme yapan, argo bir söylemdir.

Tablo 1.ü.22.Öğrencilerin“Sarı şekerim hadi bize gidelim/Bana şekerini ver”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

SARI ŞEKERİM HADİ BİZE GİDELİM/BANA ŞEKERİNİ VER	SAYI	YÜZDE
AYIP	294	50.1
AYIP DEĞİL	293	49.9
TOPLAM	587	100.0

9 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin, bu şarkı sözünü ayıp bulma ya da bulmama oranı arasında önemli bir farklılık görülmemiştir.

“Şeker” sözcüğü, burada kullanıldığı bağlamda, yan anlamsal düzeyde cinselliğe gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü.23.Öğrencilerin“Ateşini yolla bana/Kor alevler içindeyim bilmesen de”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

ATEŞİNİ YOLLA BANA/KOR ALEVLER İÇİNDEYİM BİLMESEN DE	SAYI	YÜZDE
AYIP	249	42.6
AYIP DEĞİL	336	57.4
TOPLAM	585	100.0

11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 57.4'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

Bu şarkı sözü yan anlamsal olarak, cinsel eylem arzusuna gönderme yapmaktadır.

Tablo 1.ü. 24. Öğrencilerin“Kapıma bir gün ipe ipe geleceksin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

KAPIMA BİR GÜN İPE İPE GELECEKSİN	SAYI	YÜZDE
AYIP	210	35.7
AYIP DEĞİL	378	64.3
TOPLAM	588	100.0

8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Öğrencilerin % 64.3'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

“İpe ipe gelmek” sözü son derece argo bir söylemdir. “İpe ipe gelmek” şarkı sözü burada kullanıldığı bağlamda, aslında sinkaflı bir küfre gönderme yapmaktadır ve bu küfür Arapça Sın(s) ve Kaf(k) harflerinin bir araya gelmesinden oluşmaktadır(Yılmaz,1992:808).

Tablo 1.ü. 25. Öğrencilerin“Kuşu kalkmaz/Kuşu kuşu kalkmaz” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

KUŞU KALKMAZ/KUŞU KUŞU KALKMAZ	SAYI	YÜZDE
AYIP	210	35.7
AYIP DEĞİL	378	64.3
TOPLAM	588	100.0

8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

Yorum: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 64.3'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmamıştır.

“Kuş” sözcüğü, burada kullanıldığı bağlamda kanatlı, uçma yetisine sahip bir hayvan türü anlamının dışında, yan anlamsal düzeyde erkek cinsel organına gönderme yapmaktadır.

II. AMACA YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde Sincan, Yenimahalle ve Çankaya İlçelerine bağlı üç ilköğretim okulunun birinci kademe öğrencilerine uygulanmış olan anket sonucunda elde edilen veriler, “Ki Kare” testi üzerinden değerlendirilmiş, beklenen ve gözlenen bulgular yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilmiş olan veriler öğrencilerin ikamet etmekte olduğu semtlere; yaş ve cinsiyet dağılımına; kablolu veya uydu yayınlarını izleyebilmelerine; televizyon izleme sürelerine göre değerlendirilmiştir. Çünkü, söz konusu çocukların televizyon karşısındaki konumları, yukarıda belirtilen değişkenlerden etkilenmektedir.

A. BULGULARIN SEMTLERE GÖRE DAĞILIMI

Tablo 2.A.1.a Semte Göre Anne Öğrenim Durumu Dağılımı

SEMT		ANNE ÖĞRENİM DURUMU				TOPLAM
		OKULA GİTMEMİŞ	İLKOKUL	ORTA OKUL/LİSE	YÜKSEK OKUL	
Yenimahalle	semt dağılımı	10	107	58	6	181
	genel dağılım	5,5%	59,1%	32,0%	3,3%	100,0%
Sincan	semt dağılımı	58,8%	41,3%	29,3%	7,0%	32,3%
	genel dağılım	5	104	55	11	175
Çankaya	semt dağılımı	2,9%	59,4%	31,4%	6,3%	100,0%
	genel dağılım	29,4%	40,2%	27,8%	12,8%	31,3%
TOPLAM	semt dağılımı	2	48	85	69	204
	genel dağılım	1,0%	23,5%	41,7%	33,8%	100,0%
	semt dağılımı	11,8%	18,5%	42,9%	80,2%	36,4%
	genel dağılım	17	259	198	86	560
	semt dağılımı	3,0%	46,3%	35,4%	15,4%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 36 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 117.761 p: 0.000<0.001

Yorum: Semtlere göre anne eğitim durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Çankaya bölgesinde yüksek okul mezunu annelerin oranı (%33.8) diğer semtlere göre, anlamlı derecede daha yüksektir.

Sincan’da yüksek okul mezunu annelerin oranı % 6.3 iken, Yenimahalle de ise bu oran % 3.3 olarak saptanmıştır.

Hiç okula gitmemiş annelerin oranının; Yenimahalle'de % 5.5, Sincan'da % 2.9, Çankaya'da ise % 1.0 olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tabloya göre, Çankaya İlçesi'nde anne eğitim durumu, diğer iki ilçeden daha yüksektir. Sincan İlçesi'nde, anne eğitim durumu açısından gözlenen değerler, beklenenin tersine Yenimahalle'ye göre daha yüksektir ve bu farkın da Sincan'daki ilköğretim okulunda, anket uygulamasına katılan öğrencilerin bir bölümünün Eryaman Semtinde (daha çok memurların yaşadığı semt) ikamet etmelerine, Yenimahalle'deki öğrencilerin de bir bölümünün Demetevler Semtinde (kırsal kesimden gelenlerin yoğun olduğu semt) ikamet etmelerine bağlı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2.A.1.b Semte Göre Baba Öğrenim Durumu Dağılımı

		BABA ÖĞRENİM DURUMU				TOPLAM
		OKULA GİTMEMİŞ	İLKOKUL	ORTA OKUL/LİSE	YÜKSEK OKUL	
SEMT	Yenimahalle	2	65	86	21	174
	semt dağılımı	1,1%	37,4%	49,4%	12,1%	100,0%
	genel dağılım	25,0%	40,4%	36,4%	13,9%	31,3%
	Sincan	3	67	72	37	179
	semt dağılımı	1,7%	37,4%	40,2%	20,7%	100,0%
	genel dağılım	37,5%	41,6%	30,5%	24,5%	32,2%
	Çankaya	3	29	78	93	203
	semt dağılımı	1,5%	14,3%	38,4%	45,8%	100,0%
	genel dağılım	37,5%	18,0%	33,1%	61,6%	36,5%
	TOPLAM	8	161	236	151	556
	semt dağılımı	1,4%	29,0%	42,4%	27,2%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 40 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 70.293 p: 0.000<0.001

Yorum: Semtlere göre baba eğitim durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Çankaya bölgesinde yüksek okul mezunu babaların oranı (% 45.8) diğer semtlere göre, anlamlı derecede daha yüksektir.

Yenimahalle' de yüksek okul mezunu babaların oranı ise % 12.1 iken, Sincan'da bu oran % 20.7 olarak saptanmıştır. Yine anne eğitim durumunda açıklanan nedenden dolayı Sincan'da baba eğitim durumunun beklenenin tersine, Yenimahalle'den daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2.A.2.a. Anne Meslek Durumunun Semte Göre Dağılımı

		ANNE MESLEK DURUMU				TOPLAM
		EV HANIMI	İŞÇİ	MEMUR	SERBEST	
SEMT	Yenimahalle	143	9	8	10	170
	semt dağılımı	84,1%	5,3%	4,7%	5,9%	100,0%
	genel dağılım	34,8%	23,1%	13,1%	23,3%	30,7%
	Sincan	152	13	10	6	181
	semt dağılımı	84,0%	7,2%	5,5%	3,3%	100,0%
	genel dağılım	37,0%	33,3%	16,4%	14,0%	32,7%
	Çankaya	116	17	43	27	203
	semt dağılımı	57,1%	8,4%	21,2%	13,3%	100,0%
	genel dağılım	28,2%	43,6%	70,5%	62,8%	36,6%
	TOPLAM	411	39	61	43	554
	semt dağılımı	74,2%	7,0%	11,0%	7,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 42 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 57.369 p: 0.000<0.001

Yorum: Semtlere göre annenin meslek dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Çankaya bölgesinde ev hanımı annelerin oranı diğer semtlere göre, anlamlı derecede daha düşük, serbest meslek sahibi annelerin oranı anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 2.A.2.b Baba Meslek Durumunun Semte Göre Dağılımı

		BABA MESLEK DURUMU				TOPLAM
		İŞSİZ	İŞÇİ	MEMUR	SERBEST	
SEMT	Yenimahalle	7	73	38	62	180
	semt dağılımı	3,9%	40,6%	21,1%	34,4%	100,0%
	genel dağılım	41,2%	37,1%	23,8%	32,5%	31,9%
	Sincan	6	76	58	42	182
	semt dağılımı	3,3%	41,8%	31,9%	23,1%	100,0%
	genel dağılım	35,3%	38,6%	36,3%	22,0%	32,2%
	Çankaya	4	48	64	87	203
	semt dağılımı	2,0%	23,6%	31,5%	42,9%	100,0%
	genel dağılım	23,5%	24,4%	40,0%	45,5%	35,9%
	TOPLAM	17	197	160	191	565
	semt dağılımı	3,0%	34,9%	28,3%	33,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 31 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 28.710 p: 0.000<0.001

Yorum: Semtlere göre babanın meslek durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Çankaya bölgesinde işçi baba oranı diğer semtlere göre, anlamlı derecede daha düşüktür.

Tablo 2.A.3. Semte Göre Televizyonun Dağılımı

		EVDE TV		TOPLAM
		VAR	YOK	
SEMT	Yenimahalle	184	1	185
	semtdağılımı	99,5%	,5%	100,0%
	genel dağılım	31,4%	16,7%	31,3%
	Sincan	198	2	200
	semtdağılımı	99,0%	1,0%	100,0%
	genel dağılım	33,8%	33,3%	33,8%
	Çankaya	204	3	207
	semtdağılımı	98,6%	1,4%	100,0%
	genel dağılım	34,8%	50,0%	35,0%
TOPLAM		586	6	592
		99,0%	1,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 0.805 p: 0.669>0.05

Yorum: Evde televizyon olup olmaması, semtlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir dağılım farkı göstermemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden Çankaya'da 1.4'ünün, Yenimahalle'de %0.5'inin ve Sincan'da da 1'inin evinde televizyon bulunmadığı görülmektedir. Bu sonuç, televizyonun sosyo-ekonomik ve kültürel koşullara bağlı olmaksızın kullanım alanına sahip, en yaygın ve en çok tüketilen kitle iletişim aracı olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.A.4 Semte Göre Çocuğun Odasında Televizyon Olma Durumu

		ODASINDA TV		TOPLAM
		VAR	YOK	
SEMT	Yenimahalle	48	137	185
	semtdağılımı	25,9%	74,1%	100,0%
	genel dağılım	24,5%	34,6%	31,3%
	Sincan	60	140	200
	semtdağılımı	30,0%	70,0%	100,0%
	genel dağılım	30,6%	35,4%	33,8%
	Çankaya	88	119	207
	semtdağılımı	42,5%	57,5%	100,0%
	genel dağılım	44,9%	30,1%	35,0%
TOPLAM		196	396	592
		33,1%	66,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 :13.423 p: 0.001<0.01

Yorum: Semtlere göre çocuğun odasında televizyon olma durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Çankaya bölgesinde odasında televizyon olan çocukların oranı diğer semtlere göre, anlamlı derecede daha yüksektir.

Yukarıdaki dağılıma göre, Çankaya'daki çocukların % 42.5'inin, Yenimahalle'deki çocukların % 25.9'unun ve Sincan'daki çocukların ise % 30'unun odasında televizyon olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu veriler, sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe evdeki televizyon sayısının arttığı göstermektedir.

Araştırmaya katılan çocuklar yaşları itibarı ile (7-12 yaş) somut işlemler dönemindeyler. Bilişsel yetileri henüz yetişkin düzeyine erişmediği için, bu yaştaki çocukların odalarında televizyon bulunması ve buna bağlı olarak da ebeveynlerinin denetimi olmaksızın (Çocuğun odasında televizyon bulunmasının ebeveynin, çocuğun televizyon izlemesini denetlemesini zorlaştıracakı düşünülmektedir) televizyon izleyebilmeleri, onların televizyondan gelen olumsuz mesajlardan etkilenmelerine yol açabilmektedir. Çünkü, çocuklar kurmaca ile gerçek arasındaki sınırı çizememekte ya da bu sınırı çizmekte yetişkinlere oranla daha çok zorlanmaktadır. Bu nedenle çocuğun televizyon karşısındaki konumunun, ebeveynleri tarafından denetlenmesi gerekmektedir.

Tablo 2.A.5 Semte Göre Kablolu veya Uydu Yayını Dağılımı

		KABLOLU/UYDU YAYINI		TOPLAM
		VAR	YOK	
Yenimahalle		38	147	185
	semt	20,5%	79,5%	100,0%
	genel	18,2%	38,4%	31,3%
Sincan		49	151	200
	semt	24,5%	75,5%	100,0%
	genel	23,4%	39,4%	33,8%
Çankaya		122	85	207
	semt	58,9%	41,1%	100,0%
	genel	58,4%	22,2%	35,0%
TOPLAM		209	383	592
	semt	35,3%	64,7%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 78.494 p: 0.000<0.001

Yorum: Semtlere göre kablolu televizyon veya uydu yayını izleyebilme durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır.

Çankaya'da kablolu ya da uydu yayınlarını izleyebilen çocukların oranı %59, Yenimahalle'de %21, Sincan'da ise %25 'tir. Görülmektedir ki, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bölgelerde ulusal medyanın yanı sıra, kablo ya da uydu üzerinden verilen yayınlar da izlenebilmektedir.

Tablo 2.A.6.a Semte Göre Çocukların Televizyon İzleme Süresi Dağılımı

	TELEVİZYON İZLEME SÜRESİ			TOPLAM
	YENİMAHALLE	SİNCAN	ÇANKAYA	
1saat	27	38	50	115
izleme süresi	23,5%	33,0%	43,5%	100,0%
semt	14,7%	19,2%	24,3%	19,6%
2saat	56	58	49	163
izleme süresi	34,4%	35,6%	30,1%	100,0%
semt	30,4%	29,3%	23,8%	27,7%
3saat	44	35	40	119
izleme süresi	37,0%	29,4%	33,6%	100,0%
semt	23,9%	17,7%	19,4%	20,2%
4 saat	16	26	21	63
izleme süresi	25,4%	41,3%	33,3%	100,0%
semt	8,7%	13,1%	10,2%	10,7%
5saat/ üstü	41	41	46	128
izleme süresi	32,0%	32,0%	35,9%	100,0%
semt	22,3%	20,7%	22,3%	21,8%
TOPLAM	184	198	206	588
izleme süresi	31,3%	33,7%	35,0%	100,0%
semt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 10.338 p: 0.242 > 0.05

Tablo 2.A.6.b Semte Göre Çocukların Televizyon İzleme Süresinin Ortalamaları

SEMTLER	Sayı	Ort.+ Std.Sapma (Saat)	Ortanca	Min-Maks
YENİMAHALLE	184	3.5+2.5	3.0	1-15
SİNCAN	197	3.2+2.2	3.0	1-12
ÇANKAYA	206	3.0+2.0	3.0	1-10
TOPLAM	587	3.2+2.2	3.0	1-15

Kruskal Wallis Test, $X^2=1.599$; P:0.450 > 0.05

Yorum: Çocukların televizyon izleme süresi hem ortalama, hem de saatlere göre dağılım açısından semtlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

Bu da, insanların ve konumuz bağlamında çocukların televizyon izleme özelliklerinin sosyo-ekonomik koşullardan etkilenmediğini göstermektedir.

Tablo 2.A.7 Semte Göre, Çocuğun TV İzlemesine Karşı Ailenin Tutumu

		AİLENİZ TV İZLEMENİZE KARIŞIR MI?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	17	98	70	185
	semtdağılımı	9,2%	53,0%	37,8%	100,0%
	genel dağılım	47,2%	27,1%	36,1%	31,3%
	Sincan	9	129	62	200
	semtdağılımı	4,5%	64,5%	31,0%	100,0%
	genel dağılım	25,0%	35,7%	32,0%	33,8%
Çankaya	semtdağılımı	10	134	62	206
	semtdağılımı	4,9%	65,0%	30,1%	100,0%
	genel dağılım	27,8%	37,1%	32,0%	34,9%
TOPLAM		36	361	194	591
semtdağılımı		6,1%	61,1%	32,8%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 5 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 9.254 p: 0.055 > 0.05

Yorum: Semtlere göre çocuğun televizyon izlemesine ailenin karışma durumu açısından, istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Dolayısıyla eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik düzeyi daha yüksek ebeveynler ile daha düşük ebeveynler arasında çocuğun televizyon izlemesine karşı tutumları açısından herhangi bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.A.8 Semte Göre, Çocukların Televizyonda En Çok İzlediği Program

		TELEVİZYONDA EN ÇOK İZLENEN PROGRAM							TOPLAM
		MÜZİK	HABER	ÇİZGİ FİLM	ÇOCUK PROGRAMI	SPOR	DİZİ	FİLM	
Yenimahalle		29	4	71	9	21	18	8	160
	semtdağılımı	18,1%	2,5%	44,4%	5,6%	13,1%	11,3%	5,0%	100,0%
	genel dağılım	27,9%	23,5%	33,6%	26,5%	24,7%	23,4%	22%	28,4%
Sincan		26	5	95	16	22	22	14	200
	semtdağılımı	13,0%	2,5%	47,5%	8,0%	11,0%	11,0%	7,0%	100,0%
	genel dağılım	25,0%	29,4%	45,0%	47,1%	25,9%	28,6%	39%	35,5%
Çankaya		49	8	45	9	42	37	14	204
	semtdağılımı	24,0%	3,9%	22,1%	4,4%	20,6%	18,1%	6,8%	100,0%
	genel dağılım	47,1%	47,1%	21,3%	26,5%	49,4%	48,1%	39%	36,2%
TOPLAM		104	17	211	34	85	77	36	564
semtdağılımı		18,4%	3,0%	37,4%	6,0%	15,1%	13,7%	6,4%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100%	100,0%	100%	100%	****	100,0%

Not: 32 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 42.227 p: 0.000 < 0.001

Yorum: Semtlere göre televizyonda en çok izlenen program açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Üç semtte de en çok izlenen program çizgi film(%374), ardından da müzik (%18,4) programlarıdır.

Tablo 2.A.9 Semte Göre Çocukların En Çok İzledikleri Müzik TV

	EN ÇOK İZLENEN MÜZİK TELEVİZYONU						TOPLAM
	KRAL TV	FLASH TV	NUMBER ONE	MTV	DİĞER	HİÇBİRİ	
Yenimahalle	142	8	5	1	1	22	179
semt	79,3%	4,5%	2,8%	,6%	,6%	12,3%	100,0%
genel	36,4%	19,5%	13,2%	5,3%	4,3%	29,3%	30,5%
Sincan	148	16	3	2	3	28	200
semt	74,0%	8,0%	1,5%	1,0%	1,5%	14,0%	100,0%
genel	37,9%	39,0%	7,9%	10,5%	13,0%	37,3%	34,1%
Çankaya	100	17	30	16	19	25	207
semt	48,3%	8,2%	14,5%	7,7%	9,2%	12,1%	100,0%
genel	25,6%	41,5%	78,9%	84,2%	82,6%	33,3%	35,3%
TOPLAM	390	41	38	19	23	75	586
semt	66,6%	7,0%	6,5%	3,2%	3,9%	12,8%	100,0%
genel	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

Diğer Grubu: Kiss TV, Joy TV, Hot TV, dream TV ve Best TV

χ^2 : 93.664 p: 0.000 < 0.001

Yorum:Semtlere göre bazı kanalları izleme durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Yenimahalle ve Sincan'da ülkemizin ilk müzik televizyonu olan Kral TV'nin izlenme tercihi, Çankaya'ya oranla daha yüksektir.

Yabancı müzik televizyonlarını (Number One, MTV ve diğerleri) izlemeyi tercih eden çocukların oranı ise, Çankaya'da diğer iki ilçeye oranla daha yüksektir.

Tablo 2.A.10 Semte Göre, Çocukların Sevdikleri Bir Şarkının Klibini İzleme Tercihleri

	SEVDİĞİNİZ BİR ŞARKIYI			TOPLAM
	RADYODA DİNLERİM	KLİBİNİ İZLERİM	FARK ETMEZ	
Yenimahalle	24	69	92	185
semt	13,0%	37,3%	49,7%	100,0%
genel	37,5%	27,3%	33,5%	31,3%
Sincan	19	106	75	200
semt	9,5%	53,0%	37,5%	100,0%
genel	29,7%	41,9%	27,3%	33,8%
Çankaya	21	78	108	207
semt	10,1%	37,7%	52,2%	100,0%
genel	32,8%	30,8%	39,3%	35,0%
TOPLAM	64	253	275	592
semt	10,8%	42,7%	46,5%	100,0%
genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 13.988 p: 0.007 < 0.01

Yorum: Çocukların sevdikleri şarkının klibini izleme veya bu şarkıyı radyoda dinleyip/dinlememe tercihi, semtlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir. Bu fark Sincan bölgesinden kaynaklanmaktadır.

Bir şarkının, görsellikten bağımsız olarak dinlenme tercihi her üç ilçede de son derece düşüktür. Bu da müzik videolarının, popüler müzik eserlerinin tüketiminde ne derecede etkili olduğunun bir göstergesidir. Ayrıca müzik videolarına olan ilginin sosyo-ekonomik faktörlerden etkilenmediği de görülmektedir.

Tablo 2.A.11 Semte Göre Çocukların Klipleri İzlemelerine Karşı Ailenin Tutumu

		ÇOCUĞUN KLİPLERİ İZLEMESİNE KARŞI AİLENİN TUTUMU			TOPLAM
		KARIŞIR	BAZEN KARIŞIR	KARIŞMAZ	
SEMT	Yenimahalle	16	52	114	182
	semt	8,8%	28,6%	62,6%	100,0%
	genel	36,4%	35,4%	28,6%	30,9%
	Sincan	15	61	124	200
	semt	7,5%	30,5%	62,0%	100,0%
	genel	34,1%	41,5%	31,2%	34,0%
	Çankaya	13	34	160	207
	semt	6,3%	16,4%	77,3%	100,0%
	genel	29,5%	23,1%	40,2%	35,1%
TOPLAM		44	147	398	589
semt		7,5%	25,0%	67,6%	100,0%
genel		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 7 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 $\chi^2: 14.741$ $p: 0.005 < 0.01$

Yorum: Ailelerin, çocukların sevdikleri şarkının videosunu izlemesine karışıp karışmama durumu, semtlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir.

Bu tabloya göre, her üç ilçede de ailelerin çok azının çocuklarının müzik videolarını izlemelerine karıştıkları görülmektedir. Çocukların müzik videolarını izlemesine karışmayan ailelerin % 77.3'ü Çankaya'da, % 62.6'sı Yenimahalle'de ve % 62'si de Sincan'da ikamet etmektedir. Genel olarak ailelerin, çocukların müzik videolarını izlemelerine karşı katı bir tutum geliştirmedikleri, ancak sosyo-ekonomik düzeyi daha yüksek olan ailelerin bu konuda biraz daha serbest bir tavır içinde bulundukları dikkat çekmektedir.

Tablo 2.A.12 Semte Göre Çocukların En Sevdikleri Popüler Müzik

		EN SEVİLEN POPÜLER MÜZİK		TOPLAM
		TÜRK POP	YABANCI	
SEMT	Yenimahalle	137	46	183
	semt	74,9%	25,1%	100,0%
	genel	34,4%	24,9%	31,4%
	Sincan	146	50	196
	semt	74,5%	25,5%	100,0%
	genel	36,7%	27,0%	33,6%
	Çankaya	115	89	204
	semt	56,4%	43,6%	100,0%
	genel	28,9%	48,1%	35,0%
	TOPLAM	398	185	583
	semt	68,3%	31,7%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

 χ^2 : 20.502 p: 0.000<0.001

Yorum: Çocukların en sevdikleri müziğin Türkçe veya yabancı dilde olması, semtlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir. Bu fark daha yüksek oranda yabancı müzik tercih eden çocukların olduğu Çankaya bölgesinden kaynaklanmaktadır. Dolayısı ile sosyo-ekonomik ve kültürel düzey yükseldikçe yabancı yapımlara (yabancı müzik kliplerine) ilginin de arttığı görülmektedir.

Tablo 2.A.13 Farklı Semtlerde, Çocukların Hayran Oldukları Türk Şarkıcı Olma Durumu

		HAYRAN OLDUĞUNUZ TÜRK ŞARKICI VAR MI?		TOPLAM
		VAR	YOK	
SEMT	Yenimahalle	144	33	177
	semt dağılımı	81,4%	18,6%	100,0%
	genel dağılım	30,4%	30,3%	30,4%
	Sincan	166	34	200
	semt dağılımı	83,0%	17,0%	100,0%
	genel dağılım	35,0%	31,2%	34,3%
	Çankaya	164	42	206
	semt dağılımı	79,6%	20,4%	100,0%
	genel dağılım	34,6%	38,5%	35,3%
	TOPLAM	474	109	583
	semt dağılımı	81,3%	18,7%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

 χ^2 : 0.767 p: 0.682> 0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda hayran olunan Türk sanatçı olup olmaması istatistiksel olarak semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermemektedir.

Her üç ilçede de çocukların büyük çoğunluğunun, bir popüler müzik sanatçısına hayran oldukları görülmektedir. Bu durum, müzik videolarının şarkıcıyı öne çıkaran anlatı yapısıyla yaratmaya çalıştığı “yıldız” imgesinin, çocukları etkilemekte olduğunun da bir göstergesidir.

Tablo2.A.14 Semte Göre, Çocukların Hayran Olduğu Türk Şarkıcıların Dağılımı

		HAYRAN OLUNAN TÜRK ŞARKICI						TOPLAM
		DİĞER	BİLGİ YOK	EBRU	NEZ	PETEK	SERTAB	
Yenimahalle		47	57	4	10	34	33	185
	semt	25,4%	30,8%	2,2%	5,4%	18,4%	17,8%	100,0%
	genel	30,7%	34,5%	18,2%	20,8%	40,0%	33,7%	31,3%
Sincan		51	57	10	17	38	5	200
	semt	25,5%	28,5%	5,0%	8,5%	18,0%	2,5%	100,0%
	genel	33,3%	34,5%	45,5%	35,4%	42,4%	23,8%	33,8%
Çankaya		55	51	8	21	15	16	207
	semt	26,6%	24,6%	3,9%	10,1%	7,2%	7,7%	100,0%
	genel	35,9%	30,9%	36,4%	43,8%	17,6%	76,2%	35,0%
TOPLAM		153	165	22	48	85	21	592
	semt	25,8%	27,9%	3,7%	8,1%	14,4%	3,5%	100,0%
	genel	100,0%	100%	100%	100%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

Diğer: Az sayıda öğrenci tarafından hayran olunduğu belirtilmiştir(Candan Erçetin, Oğuz Yılmaz, Ahmet Kaya gibi).

χ^2 : 38.931 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda hayran olunan Türk sanatçı dağılımında istatistiksel olarak semtten kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Yenimahalle ve Sincan'da Petek Dinçöz' e, Çankaya'da Nez ve Sertab Erener ve Tarkan'a daha yüksek oranda hayranlık duyulmaktadır. Bu verilere göre, daha gelenekçi ve dinsel yaptırımların daha güçlü olduğu semtlerde Nez gibi cinselliğini daha açık ve seçik bir biçimde teşhir eden bir şarkıcının, daha düşük bir izleyici kitlesine sahip olması, bu bölgelerdeki müstehcenliğin kabul sınırının düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.A.15 Semte Göre, Çocukların Hayran Oldukları Yabancı Şarkıcı Olma Durumu

		HAYRAN OLDUĞUNUZ YABANCI ŞARKICI VAR MI?		TOPLAM
		VAR	YOK	
SEMT	Yenimahalle	79	101	180
	semtdağılımı	43,9%	56,1%	100,0%
	genel dağılım	26,8%	34,9%	30,8%
	Sincan	90	109	199
	semtdağılımı	45,2%	54,8%	100,0%
	genel dağılım	30,5%	37,7%	34,1%
Çankaya		126	79	205
	semtdağılımı	61,5%	38,5%	100,0%
	genel dağılım	42,7%	27,3%	35,1%
TOPLAM		295	289	584
		50,5%	49,5%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 15.219 p: 0.000<0.001

Yorum:Farklı semtteki çocuklarda hayran olunan yabancı sanatçı olup olmaması, istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'da, diğerlerine oranla daha yüksek oranda yabancı şarkıcı hayranlığı olduğu görülmektedir.

Tablo 2.A.16 Semte Göre, Çocukların Hayran Oldukları Yabancı Şarkıcıların Dağılımı

		HAYRAN OLUNAN YABANCI ŞARKICI						TOPLAM
		DİĞER	BİLGİ YOK	EMİNEM	JENNİFER	RICKY	SHAKIRA	
Yenimahalle		7	117	26	8	5	22	185
	semtdağılımı	3,8%	63,2%	14,1%	4,3%	2,7%	11,9%	100,0%
	genel	16,3%	35,9%	25,0%	47,1%	50,0%	23,9%	31,3%
Sincan		5	125	9	6	4	51	200
	semtdağılımı	2,5%	62,5%	4,5%	3,0%	2,0%	25,5%	100,0%
	genel	11,6%	38,3%	8,7%	35,3%	40,0%	55,4%	33,8%
Çankaya		31	84	69	3	1	19	207
	semtdağılımı	15,0%	40,6%	33,3%	1,4%	,5%	9,2%	100,0%
	genel	72,1%	25,8%	66,3%	17,6%	10,0%	20,7%	35,0%
TOPLAM		43	326	104	17	10	92	592
		7,3%	55,1%	17,6%	2,9%	1,7%	15,5%	100,0%
		100%	100%	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

Not: 4 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 Diğer: Az sayıda öğrenci tarafından hayran olunduğu belirtilmiştir (T.A.T.U, Brithney Spears,,vb).
 χ^2 : 115.340 p: 0.000<0.001

Yorum:Farklı semtteki çocuklarda hayran olunan yabancı sanatçı dağılımı açısından istatistiksel olarak semtten kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir. Çankaya'da Eminem, Sincan'da Shakira' ya daha yüksek oranda hayranlık belirtilmektedir.

Ayrıca, Eminem adlı şarkıcının gerek şarkı sözleri, gerekse şarkılarının kliplerinde şiddet ve müstehcen söz ve görüntüler bulunmaktadır. Çocukların, İngilizce olan bu şarkı sözlerini anlamaları zor ya da mümkün olmasa bile, görüntünün evrenselliği, bu videoların içeriğini algılamalarını sağlamaktadır. Eminem'in Çankaya'daki çocuklar tarafından daha çok hayranlıkla izleniyor/dinleniyor olması, yine müstehcenliğin kabul edilebilirlik sınırının, sosyo-ekonomik ve kültürel koşullara bağlı olarak değişebildiğini göstermektedir.

Tablo 2.A.17 Farklı Semtteki Çocukların Hayran Oldukları Şarkıcı Gibi Olmak İsteme Durumu

		HAYRAN OLDUĞUNUZ ŞARKICI GİBİ OLMAK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		HER ZAMAN	BAZEN	HİÇ BİR ZAMAN	
SEMT	Yenimahalle	61	47	74	182
	semt dağılımı	33,5%	25,8%	40,7%	100,0%
	genel dağılım	31,8%	26,4%	33,9%	31,0%
	Sincan	68	48	84	200
	semt dağılımı	34,0%	24,0%	42,0%	100,0%
	genel dağılım	35,4%	27,0%	38,5%	34,0%
	Çankaya	63	83	60	206
	semt dağılımı	30,6%	40,3%	29,1%	100,0%
	genel dağılım	32,8%	46,6%	27,5%	35,0%
TOPLAM		192	178	218	588
	semt dağılımı	32,7%	30,3%	37,1%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 16.492 p: 0.002<0.01

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda hayran olunan şarkıcı gibi olmayı isteme durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermektedir.

Yukarıdaki tabloya göre, Çankaya'daki çocukların hayranlık duydukları şarkıcı gibi olmak isteme durumları diğerlerine oranla daha yüksektir.

Tablo 2.A.18 Semte Göre, Çocukların Saçlarını Hayran Oldukları Şarkıcının Saç Stili Gibi Kestirmeyi İsteme Durumu

		SAÇINIZI HAYRAN OLDUĞUNUZ ŞARKICININ SAÇLARI GİBİ KESTİRMEK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	57	23	102	182
	semtdağılımı	31,3%	12,6%	56,0%	100,0%
	genel dağılım	27,0%	26,7%	35,3%	31,1%
	Sincan	79	29	91	199
	semtdağılımı	39,7%	14,6%	45,7%	100,0%
	genel dağılım	37,4%	33,7%	31,5%	34,0%
	Çankaya	75	34	96	205
	semtdağılımı	36,8%	16,6%	46,8%	100,0%
	genel dağılım	35,5%	39,5%	33,2%	35,0%
TOPLAM		211	86	289	586
semtdağılımı		36,0%	14,7%	49,3%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 5.356 p: 0.253>0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda hayran olunan şarkıcı gibi saçlarını kestirmeyi isteme durumu istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.A.19 Semte Göre, Çocukların Hayran Oldukları Şarkıcı Gibi Giyinmek İsteme Durumu

			HAYRAN OLDUĞUNUZ ŞARKICI GİBİ GİYİNMEK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
			EVET	BAZEN	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle		65	37	81	183
		semtdağılımı	35,5%	20,2%	44,3%	100,0%
		genel dağılım	29,4%	27,2%	35,1%	31,1%
	Sincan		69	43	87	199
		semtdağılımı	34,7%	21,6%	43,7%	100,0%
		genel dağılım	31,2%	31,6%	37,7%	33,8%
	Çankaya		87	56	63	206
		semtdağılımı	42,2%	27,2%	30,6%	100,0%
		genel dağılım	39,4%	41,2%	27,3%	35,0%
TOPLAM		221	136	231	588	
	semtdağılımı	37,6%	23,1%	39,3%	100,0%	
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 10.296 p: 0.036<0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda hayran olunan şarkıcı gibi giyinmeyi isteme durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocuklar diğerlerine oranla daha fazla, hayranı oldukları şarkıcı gibi giyinmek istemektedirler.

Tablo 2.A.20. Müzik Videolarındaki Müstehcenliğin, Farklı Semtlerdeki Çocukların İlgisini Çekme Durumu

		EĞER BİR KLİPTE AÇIK-SAÇIK GÖRÜNTÜLER VARSA			TOPLAM
		DAHA ÇOK İZLERİM	FARK ETMEZ	İZLEMEM	
SEMT	Yenimahalle	27	39	114	180
	semtdağılımı	15,0%	21,7%	63,3%	100,0%
	genel dağılım	30,0%	27,9%	32,0%	30,7%
	Sincan	19	41	140	200
	semtdağılımı	9,5%	20,5%	70,0%	100,0%
	genel dağılım	21,1%	29,3%	39,3%	34,1%
	Çankaya	44	60	102	206
	semtdağılımı	21,4%	29,1%	49,5%	100,0%
	genel dağılım	48,9%	42,9%	28,7%	35,2%
TOPLAM		90	140	356	586
semtdağılımı		15,4%	23,9%	60,8%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 20.308 p: 0.000<0.001

Yorum: Kliplerdeki açık saçık görüntülerin farklı semtteki çocukları etkileyip etkilememesi, semtten kaynaklanan ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir.

Bu görüntüler Çankaya'daki çocukların daha çok ilgisini çekmektedir. Dolayısı ile nispeten tutucu bölgelerde müstehcenliğin tolerans sınırı daha düşüktür.

Tablo 2.A.21 Farklı Semtteki Çocukların, Kliplerin Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE KLİPLER ÖĞRENCİLERE KÖTÜ ÖRNEK OLUYOR MU?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	53	62	68	183
	semtdağılımı	29,0%	33,9%	37,2%	100,0%
	genel dağılım	37,9%	27,9%	30,1%	31,1%
	Sincan	59	80	60	199
	semtdağılımı	29,6%	40,2%	30,2%	100,0%
	genel dağılım	42,1%	36,0%	26,5%	33,8%
	Çankaya	28	80	98	206
	semtdağılımı	13,6%	38,8%	47,6%	100,0%
	genel dağılım	20,0%	36,0%	43,4%	35,0%
TOPLAM		140	222	226	588
semtdağılımı		23,8%	37,8%	38,4%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 23.135 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda kliplerin kendilerine kötü örnek oluşturduğunu düşünme durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermektedir. Yenimahalle ve Sincan'daki çocuklar daha yüksek oranda bu tür kliplerin kendilerine kötü örnek oluşturduğunu belirtmektedir.

Tablo 2.A.22. Semte Göre, Çocukların Şarkılarda Geçen Sözleri Günlük Yaşamda Kullanma Durumu

		ŞARKILARDA GEÇEN SÖZLERİ GÜNLÜK YAŞANTINIZDA KULLANIYOR MUSUNUZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	58	63	61	182
		31,9%	34,6%	33,5%	100,0%
	Sincan	44	84	71	199
		22,1%	42,2%	35,7%	100,0%
	Çankaya	47	84	69	200
		23,5%	42,0%	34,5%	100,0%
TOPLAM	Yenimahalle	38,9%	27,3%	30,3%	31,3%
		44	84	71	199
	Sincan	22,1%	42,2%	35,7%	100,0%
		29,5%	36,4%	35,3%	34,3%
	Çankaya	47	84	69	200
		23,5%	42,0%	34,5%	100,0%
TOPLAM	Yenimahalle	31,5%	36,4%	34,3%	34,4%
		149	231	201	581
	Sincan	25,6%	39,8%	34,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Çankaya	25,6%	39,8%	34,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 5.970 p: 0.201>0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda, şarkıda geçen sözleri günlük yaşamda kullanma durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.A.23 Semte Göre, Çocukların, Kliplerde Ayıp Görüntü Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE KLİPLERDE AYIP GÖRÜNTÜ VAR MI?			TOPLAM
		EVET	FİKRİM YOK	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	110	47	22	179
		61,5%	26,3%	12,3%	100,0%
	Sincan	30,4%	32,9%	27,5%	30,6%
		144	37	19	200
	Çankaya	72,0%	18,5%	9,5%	100,0%
		39,8%	25,9%	23,8%	34,2%
TOPLAM	Yenimahalle	108	59	39	206
		52,4%	28,6%	18,9%	100,0%
	Sincan	29,8%	41,3%	48,8%	35,2%
		362	143	80	585
	Çankaya	61,9%	24,4%	13,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 17.869 p: 0.001<0.01

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda kliplerde ayıp görüntü olup olmadığını düşünme durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermektedir.

Çankaya'daki çocukların % 18.9'u kliplerde ayıp görüntü olduğunu düşünmezken, diğer iki ilçede bu oran daha düşüktür. Çankaya'daki çocukların Tablo 2.A.14' ya göre Nez' i ve Tablo 2.A.16' ya göre Eminem' i daha çok izledikleri düşünüldüğünde, müstehcen görüntülere maruz kalma oranının artıkça, bu görüntülerin nispeten meşrulaştığı dikkat çekmektedir ve sosyo-kültürel düzeyin artmasıyla, müstehcenliğin kabul edirlilik sınırının arttığı görülmektedir.

Tablo 2.A.24 Semte Göre, Çocukların, Kliplerdeki Öpüşme Sahnelerini Ayıp Bulma Durumu

		SİZCE KLİPLERDEKİ ÖPÜŞME SAHNELERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
SEMT	Yenimahalle	106	11	11	11	139
	semt dağılımı	76,3%	7,9%	7,9%	7,9%	100,0%
	genel dağılım	28,7%	23,4%	35,5%	18,0%	27,4%
	Sincan	140	14	7	23	184
	semt dağılımı	76,1%	7,6%	3,8%	12,5%	100,0%
	genel dağılım	37,9%	29,8%	22,6%	37,7%	36,2%
Çankaya		123	22	13	27	185
	semt dağılımı	66,5%	11,9%	7,0%	14,6%	100,0%
	genel dağılım	33,3%	46,8%	41,9%	44,3%	36,4%
TOPLAM		369	47	31	61	508
		72,6%	9,3%	6,1%	12,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 88 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 9.323 p: 0.156>0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda kliplerdeki öpüşme sahnelerini ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermemektedir.

Her üç semtte de çocuklar öpüşme sahnelerini ayıp bulmaktadır. Bu durum, öpüşme eyleminin iki cins arasındaki cinsel eylemin en güçlü göstergelerinden birisi olmasından dolayı, sosyo-kültürel düzeyden bağımsız olarak, mahrem kabul edildiğini ifade etmektedir.

Tablo 2.A.25 Farklı Semtteki Çocukların, Kliplerdeki Şarkı Sözlerini Ayıp Bulma Durumu

		SİZCE KLİPLERDEKİ ŞARKI SÖZLERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
SEMT	Yenimahalle	4	15	20	96	135
	semtdağılımı	3,0%	11,1%	14,8%	71,1%	100,0%
	genel dağılım	8,3%	21,1%	24,7%	31,5%	26,7%
	Sincan	19	30	28	107	184
	semtdağılımı	10,3%	16,3%	15,2%	58,2%	100,0%
	genel dağılım	39,6%	42,3%	34,6%	35,1%	36,4%
	Çankaya	25	26	33	102	186
	semtdağılımı	13,4%	14,0%	17,7%	54,8%	100,0%
	genel dağılım	52,1%	36,6%	40,7%	33,4%	36,8%
TOPLAM		48	71	81	305	505
semtdağılımı		9,5%	14,1%	16,0%	60,4%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 91 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 14.946 p: 0.021<0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda kliplerdeki şarkı sözlerini ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermektedir. En ayıp ve çok ayıp bulanların oranı Çankaya ve Sincan' da Yenimahalle'ye göre anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 2.A.26 Farklı Semtlerdeki Çocukların, Kliplerdeki Dans Ve Beden Hareketlerini Ayıp Bulma Durumu

		SİZCE KLİPLERDEKİ DANS VE BEDEN HAREKETLERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
SEMT	Yenimahalle	6	26	87	17	136
	semtdağılımı	4,4%	19,1%	64,0%	12,5%	100,0%
	genel dağılım	24,0%	20,8%	29,3%	28,8%	26,9%
	Sincan	5	46	110	23	184
	semtdağılımı	2,7%	25,0%	59,8%	12,5%	100,0%
	genel dağılım	20,0%	36,8%	37,0%	39,0%	36,4%
	Çankaya	14	53	100	19	186
	semtdağılımı	7,5%	28,5%	53,8%	10,2%	100,0%
	genel dağılım	56,0%	42,4%	33,7%	32,2%	36,8%
	TOPLAM	25	125	297	59	506
	semtdağılımı	4,8%	24,7%	58,7%	11,7%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 90 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 9.222 p: 0.161>0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda kliplerdeki dans ve hareketleri ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, semtten kaynaklanan anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.A.27 Semte Göre Çocukların Klipteki Kişilerin Giyim Tazını Ayıp Bulma Durumu

	SİZCE KLİPLERDEKİ ŞARKICI VE DİĞER KİŞİLERİN GİYİM TARZI				TOPLAM
	EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
Yenimahalle	21	86	17	11	135
semt	15,6%	63,7%	12,6%	8,1%	100,0%
genel	33,3%	31,7%	17,9%	14,5%	26,7%
Sincan	19	97	39	29	184
semt	10,3%	52,7%	21,2%	15,8%	100,0%
genel	30,2%	35,8%	41,1%	38,2%	36,4%
Çankaya	23	88	39	36	186
semt	12,4%	47,3%	21,0%	19,4%	100,0%
genel	36,5%	32,5%	41,1%	47,4%	36,8%
TOPLAM	63	271	95	76	505
semt	12,5%	53,7%	18,8%	15,0%	100,0%
genel	100,0%	100%	100%	100%	100,0%

Not: 91 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 16.091 p: 0.013<0.05

Yorum: Farklı semtteki çocuklarda, kliplerdeki şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzını ayıp bulma durumu, istatistiksel olarak Çankaya'dan kaynaklanan anlamlı bir fark göstermektedir.

Daha önce değinildiği üzere kliplerdeki şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzı çoğunlukla, özellikle kadınların erojen bölgelerinin teşhirini kolaylaştıracak şekilde açık-saçıktır. Bu açık-saçıklığın Çankaya gibi sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi daha yüksek olan bölgedeki çocuklar tarafından ayıp bulunmaması, müstehcenliğe bakışın, toplumdan topluma ve aynı toplumda bile değişebildiğinin göstergesidir. Nispeten daha tutucu(muhafazakar) olan Sincan ve Yenimahalle gibi bölgelerin müstehcenliğe bakış açısının daha katı olduğu görülmektedir.

Tablo 2.A.28.a Farklı Semtteki Çocukların "Bandıra Bandıra Ye Beni / Doyamazsın Tadıma" Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

	"BANDIRA BANDIRA YE BENİ/DOYAMAZSIN TADIMA" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
	EVET	HAYIR	
Yenimahalle	91	87	178
semt	51,1%	48,9%	100,0%
genel	37,4%	25,7%	30,6%
Sincan	89	110	199
semt	44,7%	55,3%	100,0%
genel	36,6%	32,4%	34,2%
Çankaya	63	142	205
semt	30,7%	69,3%	100,0%
genel	25,9%	41,9%	35,2%
TOPLAM	243	339	582
semt	41,8%	58,2%	100,0%
genel	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 14 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 17.388 P: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 69.3'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 48.9, Sincan'da ise % 55.3'tür.

Tablo 2.A28. b Farklı Semtteki Çocukların, “Ölürüm Sana Hişt Zilli” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		“ÖLÜRÜM SANA HIŞT ZİLLİ” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	106	75	181
		58,6%	41,4%	100,0%
	Sincan	128	72	200
		64,0%	36,0%	100,0%
	Çankaya	83	122	205
		40,5%	59,5%	100,0%
	TOPLAM	317	289	586
		54,1%	45,9%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 $X^2: 24.643$ P: $0.000 < 0.001$

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Ölürüm sana hişt zilli” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 59.5'i bu sözü ayıp bulmazken, Sincan'dakilerin %36'sı ve Yenimahalle'dekilerin de % 41.4'ü ayıp bulmamaktadır.

Tablo 2.A28.c Farklı Semtteki Çocukların “Senin Ağzını Yerim Ben” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		“SENİN AĞZINI YERİM BEN” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	99	77	176
		56,3%	43,8%	100,0%
	Sincan	125	75	200
		62,5%	37,5%	100,0%
	Çankaya	66	139	205
		32,2%	67,8%	100,0%
	TOPLAM	290	291	581
		49,9%	50,1%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 $X^2: 41.244$ P: $0.000 < 0.001$

Yorum: Farklı semtteki çocukların, “Senin ağzını yerim ben” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 67.8'i bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 43.8, Sincan'da ise % 37.5'tir.

Tablo 2.A28.d Farklı Semtteki Çocukların, “Come On Shake Your Body / Hey Seksi Fani” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"COME ON SHAKE YOUR Bady/HEY SEKSI FANI" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	86	59	145
		59,3%	40,7%	100,0%
	Sincan	29,7%	31,6%	30,4%
		109	62	171
	Çankaya	63,7%	36,3%	100,0%
		37,6%	33,2%	35,8%
	TOPLAM	95	66	161
		59,0%	41,0%	100,0%
	TOPLAM	32,8%	35,3%	33,8%
		290	187	477
	TOPLAM	60,8%	39,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 19 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : .974 p: 0.615>0.05

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Come on shake your body/hey seksi fani” şarkı sözünü ayıp bulma durumu, istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.A28.e Farklı Semtteki Çocukların “Ölür Müsün Be Güzelim Azıcık Ucundan Versen” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"ÖLÜR MÜSÜN BE GÜZELİM/AZICIK UCUNDAN VERSEN" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	112	64	176
		63,6%	36,4%	100,0%
	Sincan	30,2%	30,8%	30,4%
		148	51	199
	Çankaya	74,4%	25,6%	100,0%
		39,9%	24,5%	34,4%
	TOPLAM	111	93	204
		54,4%	45,6%	100,0%
	TOPLAM	29,9%	44,7%	35,2%
		371	208	579
	TOPLAM	64,1%	35,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 17 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 17.456 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Ölür müsün be güzelim/Azıcık ucundan versen” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 45.6'sı bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 36.4, Sincan'da ise %25.6'dır.

Tablo 2.A.28.b Farklı Semtteki Çocukların, “Bir Öpücük Kesmez Beni Belalım/Canım İster Seni Daha Sarayım” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"BİR ÖPÜCÜK KESMEZ BENİ BELALIM/CANIM İSTER SENİ DAHA SARAYIM" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	101	77	178
	semt dağılımı	56,7%	43,3%	100,0%
	genel dağılım	31,6%	29,5%	30,6%
	Sincan	135	64	199
	semt dağılımı	67,8%	32,2%	100,0%
	genel dağılım	42,2%	24,5%	34,3%
Çankaya	semt dağılımı	84	120	204
	genel dağılım	41,2%	58,8%	100,0%
TOPLAM	semt dağılımı	26,3%	46,0%	35,1%
	genel dağılım	320	261	581
	semt dağılımı	55,1%	44,9%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 29.231 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Bir öpücük kesmez beni belalım/Canım ister seni daha sarayım”şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, Çankaya'dan kaynaklanan anlamlı bir fark göstermektedir.

Tablo 2.A28.g Farklı Semtteki Çocukların “Terle Söndürme Ateşini Vücudunu Geri Çevirme” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"TERLE SÖNDÜRME ATEŞİNİ/VÜCUDUNU GERİ ÇEVİRME" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	108	70	178
	semt dağılımı	60,7%	39,3%	100,0%
	genel dağılım	34,6%	26,3%	30,8%
	Sincan	110	87	197
	semt dağılımı	55,8%	44,2%	100,0%
	genel dağılım	35,3%	32,7%	34,1%
Çankaya	semt dağılımı	94	109	203
	genel dağılım	46,3%	53,7%	100,0%
TOPLAM	semt dağılımı	30,1%	41,0%	35,1%
	genel dağılım	312	266	578
	semt dağılımı	54,0%	46,0%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 18 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 8.298 p: 0.016<0.01

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Terle söndürme ateşini/Vücudunu geri çevirme” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 53.7'si bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 39.3, Sincan'da ise % 44.2'dir.

Tablo 2.A28.h Farklı Semtteki Çocukların “Malımı Mülkümü Al / Gel De En Kuytumu Al” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"MALIMI MÜLKÜMÜ AL/GEL DE EN KUYTUMU AL" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		
		EVET	HAYIR	TOPLAM
SEMT	Yenimahalle	80	97	177
	semtdağılımı	45,2%	54,8%	100,0%
	genel dağılım	33,8%	28,5%	30,7%
	Sincan	92	105	197
	semtdağılımı	46,7%	53,3%	100,0%
	genel dağılım	38,8%	30,9%	34,1%
Çankaya		65	138	203
	semtdağılımı	32,0%	68,0%	100,0%
	genel dağılım	27,4%	40,6%	35,2%
TOPLAM		237	340	577
		41,1%	58,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 19 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 10.696 p: 0.005<0.05

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Malımı mülkümü al/Gel de en kuytumu al” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya’daki çocukların %68’i bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle’de % 54.8, Sincan’da ise % 53.3’tür.

Tablo 2.A28.ı Farklı Semtteki Çocukların “Okudun Beni Gecelerce” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"OKUDUN BENİ GECELERCE" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		
		EVET	HAYIR	TOPLAM
SEMT	Yenimahalle	70	108	178
	semtdağılımı	39,3%	60,7%	100,0%
	genel dağılım	38,0%	27,5%	30,8%
	Sincan	64	133	197
	semtdağılımı	32,5%	67,5%	100,0%
	genel dağılım	34,8%	33,8%	34,1%
Çankaya		50	152	202
	semtdağılımı	24,8%	75,2%	100,0%
	genel dağılım	27,2%	39,7%	35,0%
TOPLAM		184	393	577
		31,9%	68,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 19 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 χ^2 : 9.302 p: 0.010<0.05

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Okudun beni gecelerce”şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya’daki çocukların % 75.2’si bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle’de %60.7, Sincan’da ise % 67.5’tir.

Tablo 2.A28.i Farklı Semtteki Çocukların "I'm Turkish Delight/Don't Touch / Only Watch" Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"I'M TURKISH DELIGHT/DON'T TOUCH/ONLY WATCH" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
Yenimahalle	semt dağılımı	81	61	142
	genel dağılım	57,0%	43,0%	100,0%
Sincan	semt dağılımı	33,3%	26,8%	30,1%
	genel dağılım	108	67	175
Çankaya	semt dağılımı	61,7%	38,3%	100,0%
	genel dağılım	44,4%	29,4%	37,2%
TOPLAM	semt dağılımı	54	100	154
	genel dağılım	35,1%	64,9%	100,0%
	semt dağılımı	22,2%	43,9%	32,7%
	genel dağılım	243	228	471
	semt dağılımı	51,6%	48,4%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 25 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 χ^2 : 25.711 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların "I'm Turkish delight/Don't touch/Only watch" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 64.9'u bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 43, Sincan'da ise % 38.3'tür.

Tablo 2.A28.j Farklı Semtteki Çocukların "Yatağıma Gel/Ateşimi Gör/Tenimi Hisset" Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"YATAĞIMA GEL/ATEŞİMİ GÖR/TENİMİ HİSSET"		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT Yenimahalle	semt dağılımı	135	43	178
	genel dağılım	75,8%	24,2%	100,0%
Sincan	semt dağılımı	30,4%	31,2%	30,8%
	genel dağılım	163	35	198
Çankaya	semt dağılımı	82,3%	17,7%	100,0%
	genel dağılım	36,7%	25,4%	34,0%
TOPLAM	semt dağılımı	146	60	206
	genel dağılım	70,9%	29,1%	100,0%
	semt dağılımı	32,9%	43,5%	35,4%
	genel dağılım	444	138	582
	semt dağılımı	76,3%	23,7%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 7.345 p: 0.025<0.05

Yorum: Farklı semtteki çocukların "Yatağıma gel/Ateşimi gör/Tenimi hisset"şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 29.1'i bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 24.2, Sincan'da ise % 17.7'dir.

Tablo 2.A28.k Farklı Semtteki Çocukların "Ellere Var Da Bize Yok Mu" Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"ELLERE VAR DA BİZE YOK MU" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	84	94	178
	semt dağılımı	47,2%	52,8%	100,0%
	genel dağılım	31,9%	29,5%	30,6%
	Sincan	112	86	198
	semt dağılımı	58,6%	43,4%	100,0%
	genel dağılım	42,6%	27,0%	34,0%
Çankaya		67	139	206
	semt dağılımı	32,5%	67,5%	100,0%
	genel dağılım	25,5%	43,6%	35,4%
TOPLAM		263	319	582
		45,2%	54,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 14 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 23.975 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların "Ellere var da bize yok mu" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 67.5'i bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 52.8, Sincan'da ise % 43.4'tür.

Tablo 2.A28.l Farklı Semtteki Çocukların "Kız Hepsı Senin Mi" Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"KIZ HEPSİ SENİN Mİ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		Total
		evet	hayır	
SEMT	Yenimahalle	74	107	181
	semt dağılımı	40,9%	59,1%	100,0%
	genel dağılım	29,0%	32,8%	31,2%
	Sincan	118	77	195
	semt dağılımı	60,5%	39,5%	100,0%
	genel dağılım	46,3%	23,6%	33,6%
Çankaya		63	142	205
	semt dağılımı	30,7%	69,3%	100,0%
	genel dağılım	24,7%	43,6%	35,3%
TOPLAM		255	326	581
		43,9%	56,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 36.956 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların "Kız hepsi senin mi" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 69.3'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de %59.1, Sincan'da ise % 39.5'tir.

Tablo 2.A28.m Farklı Semtteki Çocukların “Kaldıramazsan Kaldırırlar” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"KALDIRAMAZSAN KALDIRIRLAR" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	94	84	178
	semt dağılımı	52,8%	47,2%	100,0%
	genel dağılım	35,1%	28,9%	30,7%
	Sincan	105	82	187
	semt dağılımı	53,3%	46,7%	100,0%
	genel dağılım	39,2%	29,5%	34,0%
Çankaya	semt dağılımı	69	136	205
	semt dağılımı	33,7%	66,3%	100,0%
	genel dağılım	25,7%	43,6%	35,3%
TOPLAM	semt dağılımı	268	312	580
	semt dağılımı	46,2%	53,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 16 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 20.095 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Kaldıramazsan kaldırırlar” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 66.3'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de %47.2, Sincan'da ise % 46.7'dir.

Tablo 2.A28.n Farklı Semtteki Çocukların “ Çok Canım Çekiyor Seni / Şeytan Diyor Ki Al” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"ÇOK CANIM ÇEKİYOR SENİ/ŞEYTAN DİYOR Kİ AL" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	111	68	179
	semt dağılımı	62,0%	38,0%	100,0%
	genel dağılım	32,2%	28,7%	30,8%
	Sincan	130	67	197
	semt dağılımı	66,0%	34,0%	100,0%
	genel dağılım	37,7%	28,3%	33,8%
Çankaya	semt dağılımı	104	102	206
	semt dağılımı	50,5%	49,5%	100,0%
	genel dağılım	30,1%	43,0%	35,4%
TOPLAM	semt dağılımı	345	237	582
	semt dağılımı	59,3%	40,7%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 14 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır .

χ^2 : 10.828 p: 0.004<0.005

Yorum: Farklı semtteki çocukların “çok canım çekiyor seni/Şeytan diyor ki al” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 49.5'ü bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 38, Sincan'da ise % 34'tür.

Tablo 2.A28.o Farklı Semtteki Çocukların “Seni Gidi Seksi Şey” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"SENİ GİDİ SEKSİ ŞEY" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	121	59	180
	semt dağılımı	67,2%	32,8%	100,0%
	genel dağılım	32,6%	27,7%	30,8%
	Sincan	126	74	200
	semt dağılımı	63,0%	37,0%	100,0%
	genel dağılım	34,0%	34,7%	34,2%
Çankaya	semt dağılımı	124	80	204
	semt dağılımı	60,8%	39,2%	100,0%
	genel dağılım	33,4%	37,6%	34,9%
TOPLAM		371	213	584
semt dağılımı		63,5%	36,5%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 1.747 p: 0.417>0.005

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Seni gidi seksî şey” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.A28.ö Farklı Semtteki Çocukların “Ya Gel Bana Sahici Sahici / Ya Da Anca Gidersin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		" YA GEL BANA SAHİCİ SAHİCİ/YA DA ANCA GİDERSİN" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	81	100	181
	semt dağılımı	44,8%	55,2%	100,0%
	genel dağılım	31,9%	30,3%	31,0%
	Sincan	95	102	197
	semt dağılımı	48,2%	51,8%	100,0%
	genel dağılım	37,4%	30,9%	33,7%
Çankaya	semt dağılımı	78	128	206
	semt dağılımı	37,9%	62,1%	100,0%
	genel dağılım	30,7%	38,8%	35,3%
TOPLAM		254	330	584
semt dağılımı		43,5%	56,5%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 4.566 p: 0.102>0.05

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Ya gel bana sahici sahici/Ya da anca gidersin” şarkı sözünü ayıp bulma durumu, istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.A28.p Farklı Semtteki Çocukların "Tavla Beni Tavla/Salla Pulları, Zarları Salla" Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		" TAVLA BENİ TAVLA/SALLA PULLARI ZARLARI SALLA" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	101	78	179
	semt dağılımı	56,4%	43,6%	100,0%
	genel dağılım	33,6%	27,7%	30,7%
	Sincan	121	77	198
	semt dağılımı	61,1%	38,9%	100,0%
	genel dağılım	40,2%	27,3%	34,0%
	Çankaya	79	127	206
	semt dağılımı	38,3%	61,7%	100,0%
	genel dağılım	26,2%	45,0%	35,3%
TOPLAM		301	282	583
		51,6%	48,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 23.303 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların "Tavla beni tavla/Salla pulları zarları salla " şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 61.7'si bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 43.6, Sincan'da ise % 38.9'dur.

Tablo 2.A28.r Farklı Semtteki Çocukların " Neremi Neremi?"Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"NERE Mİ NERE Mİ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	125	51	176
	semt dağılımı	71,0%	29,0%	100,0%
	genel dağılım	31,1%	28,5%	30,3%
	Sincan	162	37	199
	semt dağılımı	81,4%	18,6%	100,0%
	genel dağılım	40,3%	20,7%	34,3%
	Çankaya	115	91	206
	semt dağılımı	55,8%	44,2%	100,0%
	genel dağılım	28,6%	50,8%	35,5%
TOPLAM		402	179	581
		69,2%	30,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır
 χ^2 : 31.472 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı semtteki çocukların "Neremi neremi?" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya'daki çocukların % 44.2'i bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle'de % 29, Sincan'da ise % 18.6'dır.

Tablo 2.A28.s Farklı Semtteki Çocukların “Napcaz Şimdi / Yatcaz Şimdi” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		“NAPCAZ ŞİMDİ/YATCAZ ŞARKI SÖZÜ AYIP MI?”		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	116	60	176
	semt dağılımı	65,9%	34,1%	100,0%
	Genel dağılım	31,6%	28,6%	30,5%
	Sincan	134	64	198
	semt dağılımı	67,7%	32,3%	100,0%
	Genel dağılım	36,5%	30,5%	34,3%
	Çankaya	117	86	203
	semt dağılımı	57,6%	42,4%	100,0%
TOPLAM	Genel dağılım	31,9%	41,0%	35,2%
	semt dağılımı	63,6%	36,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 19 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2: 4.947 \quad p: 0.084 > 0.05$$

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Napcaz şimdi, yatcaz şimdi” şarkı sözünü ayıp bulma durumu, istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.A28.ş Farklı Semtteki Çocukların “Tut Kolumdan Çek Götür Beni/ Hüp Diye İçine Çek Beni” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		“TUT KOLUMDAN ÇEK GÖTÜR BENİ/HÜP DİYE İÇİNE ÇEK BENİ” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?”		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	92	84	176
	semt dağılımı	52,3%	47,7%	100,0%
	genel dağılım	31,8%	29,2%	30,5%
	Sincan	118	79	197
	semt dağılımı	59,9%	40,1%	100,0%
	genel dağılım	40,8%	27,4%	34,1%
	Çankaya	79	125	204
	semt dağılımı	38,7%	61,3%	100,0%
TOPLAM	genel dağılım	27,3%	43,4%	35,4%
	semt dağılımı	50,1%	49,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 19 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2: 18.455 \quad P: 0.000 < 0.001$$

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Tut kolumdan çek götür beni/Hüp diye içine çek beni” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya’daki çocukların % 61.3’ü bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle’de % 47.7, Sincan’da ise %40.1’dir.

Tablo 2.A28.t Farklı Semtteki Çocukların “Sarı Şekerim/Hadi Bize Gidelim/Bana Şekerini Ver” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"SARI ŞEKERİM, HADI BİZE GİDELİM/BANA ŞEKERİNİ VER" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	92	88	180
	semt dağılımı	51,1%	48,9%	100,0%
	genel dağılım	31,4%	30,3%	30,9%
	Sincan	116	82	198
	semt dağılımı	58,6%	41,4%	100,0%
	genel dağılım	39,6%	28,3%	34,0%
	Çankaya	85	120	205
	semt dağılımı	41,5%	58,5%	100,0%
	genel dağılım	29,0%	41,4%	35,2%
TOPLAM		293	290	583
	semt dağılımı	50,3%	49,7%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2: 11.888 \quad p: 0.003 < 0.005$$

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Sarı şekerim/Hadi bize gidelim/Bana şekerini ver”şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya’daki çocukların % 58.5’ü, bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle’de % 48.9, Sincan’da ise % 41.4’tür.

Tablo 2.A28.u Farklı Semtteki Çocukların “Ateşini Yolla Bana/Kor Alevler İçindeyim Bilmesen De” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		ATEŞİNİ YOLLA BANA/KOR ALEVLER İÇİNDEYİM BİLMESEN DE" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	83	97	180
	semt dağılımı	46,1%	53,9%	100,0%
	genel dağılım	33,5%	29,1%	31,0%
	Sincan	103	94	197
	semt dağılımı	52,3%	47,7%	100,0%
	genel dağılım	41,5%	28,2%	33,9%
	Çankaya	62	142	204
	semt dağılımı	30,4%	69,6%	100,0%
	genel dağılım	25,0%	42,6%	35,1%
TOPLAM		248	333	581
	semt dağılımı	42,7%	57,3%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2: 20.884 \quad p: 0.000 < 0.001$$

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Ateşini yolla bana / Kor alevler içindeyim bilmesen de” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya’daki çocukların % 69.6’sı bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle’de % 53.9, Sincan’da ise %47.7’dir.

Tablo 2.A.28.ü Farklı Semtteki Çocukların “Kapıma Bir Gün İpe İpe Geleceksin”Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"KAPIMA BİR GÜN İPE İPE GELECEKSİN" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	70	108	178
	semt dağılımı	39,3%	60,7%	100,0%
	genel dağılım	37,4%	27,4%	30,6%
	Sincan	70	128	198
	semt dağılımı	35,4%	64,6%	100,0%
	genel dağılım	37,4%	32,5%	34,1%
Çankaya	semt dağılımı	47	158	205
	genel dağılım	22,9%	77,1%	100,0%
TOPLAM	semt dağılımı	25,1%	40,1%	35,3%
	genel dağılım	187	394	581
	semt dağılımı	32,2%	67,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır

χ^2 : 13.120 P: 0.001<0.00

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Kapıma bir gün ipe ipe geleceksin” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Çankaya’daki çocukların % 77.1’i bu şarkı sözünü ayıp bulmazken, bu oran Yenimahalle’de % 60.7, Sincan’da ise % 64.6’dır.

Tablo 2.A.28.v Farklı Semtteki Çocukların “Kuşu Kalkmaz/Kuşu Kalkmaz” Şarkı Sözünü Ayıp Bulup Bulmama Durumu

		"KUŞU KALKMAZ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
SEMT	Yenimahalle	72	108	180
	semt dağılımı	40,0%	60,0%	100,0%
	genel dağılım	34,8%	28,6%	30,8%
	Sincan	66	133	199
	semt dağılımı	33,2%	66,8%	100,0%
	genel dağılım	31,9%	35,3%	34,1%
Çankaya	semt dağılımı	69	136	205
	genel dağılım	33,7%	66,3%	100,0%
TOPLAM	semt dağılımı	33,3%	36,1%	35,1%
	genel dağılım	207	377	584
	semt dağılımı	35,4%	64,6%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır .

χ^2 : 2.370 p: 0.306>0.05

Yorum: Farklı semtteki çocukların “Kuşu kalkmaz/Kuşu kalkmaz” şarkı sözünü ayıp bulma durumu, istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

B. BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

Tablo 2.B.1 Cinsiyete göre çocukların ortalama TV izleme süresi

CİNSİYET	SAYI	Ort.+Std.Sapma	Medyan	Min-Maks
KIZ	286	3.0+2.2	2.0	1-15
ERKEK	300	3.5+2.3	3.0	1-12
TOPLAM	586	3.2+2.2	3.0	1-15

Not: 10 öğrenciden bilgi alınamamıştır.

U:35457.50; P:0.000 < 0.001

Yorum: Erkek çocukların ortalama TV izleme süresi, kızlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 2.B.2 Cinsiyete Göre Sevilen Bir Şarkının Videosunu İzleme Tercihi

		SEVİLEN BİR POPÜLER MÜZİK ESERİNİ			TOPLAM
		RADYODA DİNLER	KLİBİNİ İZLER	FARK ETMEZ	
kız		24	133	132	289
	cinsiyet dağılımı	8,3%	46,0%	45,7%	100,0%
	genel dağılım	36,4%	52,6%	48,0%	48,7%
erkek		42	120	143	305
	cinsiyet dağılımı	13,8%	39,3%	46,9%	100,0%
	genel dağılım	63,6%	47,4%	52,0%	51,3%
TOPLAM		66	253	275	594
	cinsiyet dağılımı	11,1%	42,6%	46,3%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 2 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 5.590 p: 0.061>0.05

Yorum: Çocukların, sevilen bir popüler müzik eserinin videosunu tercih etme durumunda, istatistiksel olarak, cinsiyetten kaynaklanan fark görülmemektedir. Bu da, müzik videolarındaki görsel sunumun, cinsiyet farkı olmaksızın, çocuklar tarafından da ilgi çekici bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 2.B.3 Cinsiyete Göre, Çocukların Tercih Ettikleri Popüler Müzik Türü

		TERCİH EDİLEN POPÜLER MÜZİK		TOPLAM
		TÜRK POP	YABANCI	
CINSİYET	kız	192	92	284
	cinsiyet dağılımı	67,6%	32,4%	100,0%
	genel dağılım	48,2%	49,5%	48,6%
	erkek	206	94	300
	cinsiyet dağılımı	68,7%	31,3%	100,0%
	genel dağılım	51,8%	50,5%	51,4%
TOPLAM		398	186	584
	cinsiyet dağılımı	68,2%	31,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 χ^2 : 0.076 p: 0.783>0.05

Yorum: Yerli veya yabancı popüler müzik tercihinde, istatistiksel olarak, cinsiyetten kaynaklanan bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.B.4 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Şarkı Sözlerini Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA ŞARKI SÖZLERİNİ				TOPLAM
		EN ÇOK SEVERİM	SEVERİM	BİRAZ SEVERİM	EN AZ SEVERİM	
kız		106	67	45	51	269
	cinsiyet	39,4%	24,9%	16,7%	19,0%	100,0%
	genel	41,9%	56,3%	50,0%	58,0%	48,9%
	erkek	147	52	45	37	281
	cinsiyet	52,3%	18,5%	16,0%	13,2%	100,0%
	genel	58,1%	43,7%	50,0%	42,0%	51,1%
TOPLAM		253	119	90	88	550
	cinsiyet	46,0%	21,6%	16,4%	16,0%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 46 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 χ^2 : 10.505 p: 0.015<0.05

Yorum: Müzik videolarında şarkı sözlerini sevme durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan anlamlı bir fark görülmekte ve bu fark, erkeklerin kızlara oranla şarkı sözlerini daha fazla sevmelerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.B.5 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Şarkıcının Kendisini Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA ŞARKICININ KENDİSİNİ				TOPLAM
		EN ÇOK SEVERİM	SEVERİM	BİRAZ SEVERİM	EN AZ SEVERİM	
kız		84	92	59	35	270
	cinsiyet	31,1%	34,1%	21,9%	13,0%	100,0%
	genel	50,0%	47,4%	48,4%	55,6%	49,4%
erkek		84	102	63	28	277
	cinsiyet	30,3%	36,8%	22,7%	10,1%	100,0%
	genel	50,0%	52,6%	51,6%	44,4%	50,6%
TOPLAM		168	194	122	63	547
	cinsiyet	30,7%	35,5%	22,3%	11,5%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 49 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 1.335 p: 0.721>0.05

Yorum: Müzik videolarında şarkıcının kendisini sevmeye durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.B.6 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Şarkıcı ve Diğerlerinin Giyim Tarzını Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA ŞARKICI VE DİĞERLERİNİN GİYİM TARZINI				TOPLAM
		EN ÇOK SEVERİM	SEVERİM	BİRAZ SEVERİM	EN AZ SEVERİM	
kız		25	46	95	103	269
	cinsiyet	9,3%	17,1%	35,3%	38,3%	100,0%
	genel	64,1%	41,4%	51,4%	49,3%	49,4%
erkek		14	65	90	106	275
	cinsiyet	5,1%	23,6%	32,7%	38,5%	100,0%
	genel	35,9%	58,6%	48,6%	50,7%	50,6%
TOPLAM		39	111	185	209	544
	cinsiyet	7,2%	20,4%	34,0%	38,4%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 52 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 6.468 p: 0.091>0.05

Yorum: Müzik videolarında şarkıcı ve diğerlerinin giyim tarzını sevmeye durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.B.7 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Dans ve Beden Hareketlerini Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA DANS VE BEDEN HAREKETLERİNİ				TOPLAM
		EN ÇOK SEVERİM	SEVERİM	BİRAZ SEVERİM	EN AZ SEVERİM	
kız		60	63	69	78	270
	cinsiyet	22,2%	23,3%	25,6%	28,9%	100,0%
	genel	61,9%	52,5%	46,9%	42,9%	49,5%
erkek		37	57	78	104	276
	cinsiyet	13,4%	20,7%	28,3%	37,7%	100,0%
	genel	38,1%	47,5%	53,1%	57,1%	50,5%
TOPLAM		97	120	147	182	546
	cinsiyet	17,8%	22,0%	26,9%	33,3%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 50 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 χ^2 : 9.954 p: 0.019<0.05

Yorum: Müzik videolarında dans ve beden hareketlerini sevmeye durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir. Kızlar erkeklere oranla dans ve beden hareketlerini daha fazla sevmektedirler.

Tablo 2.B.8 Cinsiyete Göre, Hayranlık Duyulan Türk Şarkıcı Olma Durumu

		HAYRANLIK DUYULAN TÜRK ŞARKICI		TOPLAM
		VAR	YOK	
kız		246	38	284
	cinsiyet dağılımı	86,6%	13,4%	100,0%
	genel dağılım	51,8%	34,5%	48,5%
erkek		229	72	301
	cinsiyet dağılımı	76,1%	23,9%	100,0%
	genel dağılım	48,2%	65,5%	51,5%
TOPLAM		475	110	585
	cinsiyet dağılımı	81,2%	18,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 χ^2 : 10.632 p: 0.001<0.005

Yorum: Hayranlık duyulan Türk şarkıcı olup olmama durumunun cinsiyete göre dağılımında, istatistiksel olarak kızlardan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Tablo 2.B.9 Cinsiyete Göre, Hayran Olunan Türk Şarkıcıların Dağılımı

		HAYRAN OLUNAN TÜRK ŞARKICI							TOPLAM
		DİĞER	BİLGİ YOK	EBRU	NEZ	PETEK	SERTAB	TARKAN	
kız		67	59	18	35	74	16	20	289
	cinsiyet	23,2%	20,4%	6,2%	12,1%	25,6%	5,5%	6,8%	100,0%
	genel	43,5%	35,3%	81,8%	72,9%	88,1%	76,2%	20,4%	48,7%
erkek		87	108	4	13	10	5	78	305
	cinsiyet	28,5%	35,4%	1,3%	4,3%	3,3%	1,6%	25,6%	100,0%
	genel	56,5%	64,7%	18,2%	27,1%	11,9%	23,8%	79,6%	51,3%
TOPLAM		154	167	22	48	84	21	98	594
	cinsiyet	25,9%	28,1%	3,7%	8,1%	14,1%	3,5%	16,5%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 2 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 124.477 p: 0.000<0.001

Yorum: Cinsiyete göre, çocukların hayranlık duydukları Türk şarkıcıların dağılımında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Kızlar bayan şarkıcılara daha çok hayranlık duyarken, erkekler ise erkek şarkıcılara hayranlık duymaktadırlar.

Çocuğun sosyalleşmesinde özdeşim kurmanın yeri büyüktür. Küçük yaşlarda kız çocuklar ilk olarak anneye, erkek çocuklar da babaya öykünüp, rol-model almaktadırlar. Çocuğun sosyal çevresi genişledikçe özdeşim kurabilecekleri kişilerin sayısı da artmaktadır ve yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere kız çocukların, bayan, erkek çocukların ise erkek sanatçılara hayranlık duymasının nedeni, çocuğun müzik videolarında tekrar tekrar izleyerek, hayranlık duyduğu bu yıldız/şarkıcıları da kendi cinsel kimliğine uygun tavır ve davranış geliştirmede rol-model almalarıdır (Günümüz genç kızlarının Nez, Petek Dinçöz ve diğerlerinin kliplerinde izledikleri göbeği açıkta bırakan giysiler giymeleri, genç erkeklerin de Tarkan, Teoman ve diğerlerinde olduğu gibi küpe takmaları, onlarla özdeşim kurduklarının en somut göstergelerinden biridir).

Tablo 2.B.10 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcı Olma Durumu

		HAYRANLIK DUYULAN YABANCI ŞARKICI		TOPLAM
		VAR	YOK	
kız		165	121	286
	cinsiyet dağılımı	57,7%	42,3%	100,0%
	genel dağılım	56,1%	41,4%	48,8%
erkek		129	171	300
	cinsiyet dağılımı	43,0%	57,0%	100,0%
	genel dağılım	43,9%	58,6%	51,2%
TOPLAM		294	292	586
	cinsiyet dağılımı	50,2%	49,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 12.643 p: 0.000<0.001

Yorum: Hayranlık duyulan yabancı şarkıcı olup olmama durumunun cinsiyete göre dağılımında, istatistiksel olarak, kızlardan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Tablo 2.B.11 Cinsiyete Göre, Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcıların Dağılımı

		HAYRANLIK DUYULAN YABANCI ŞARKICI					TOPLAM	
		DİĞER	BİLGİ YOK	EMİNEM	JENNİFER	RICKY		SHAKIRA
kız		27	141	51	7	1	62	289
	cinsiyet	9,3%	48,8%	17,6%	2,4%	,3%	21,5%	100,0%
	genel	62,8%	42,9%	49,0%	41,2%	10,0%	68,1%	48,7%
erkek		16	188	53	10	9	29	305
	cinsiyet	5,2%	61,6%	17,4%	3,3%	3,0%	9,5%	100,0%
	genel	37,2%	57,1%	51,0%	58,8%	90,0%	31,9%	51,3%
TOPLAM		43	329	104	17	10	91	594
	cinsiyet	7,2%	55,4%	17,5%	2,9%	1,7%	15,3%	100,0%
	genel	100,0%	100%	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

Not: 2 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 28.053 p: 0.000<0.001

Yorum: Cinsiyete göre, hayranlık duyulan yabancı şarkıcıların dağılımında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Bu tabloya göre kızlar daha çok bayan şarkıcılara hayranlık duyarlarken, erkeklerin erkek şarkıcılara hayranlık duydukları görülmektedir ve bu durumun, yine Tablo 2.B.9'da açıklanan durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 2.B.12 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Olmak İsteme Durumu

		HAYRANLIK DUYDUĞUNUZ ŞARKICI GİBİ OLMAK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
kız	cinsiyet dağılımı	101	98	90	289
		34,9%	33,9%	31,1%	100,0%
	genel dağılım	52,8%	55,4%	40,5%	49,0%
erkek	cinsiyet dağılımı	90	79	132	301
		29,8%	26,2%	43,9%	100,0%
	genel dağılım	47,1%	44,6%	59,5%	51,0%
TOPLAM	cinsiyet dağılımı	191	177	222	590
		32,4%	30,0%	37,6%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 6 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 10.379 p: 0.006<0.05

Yorum: Hayranlık duyulan şarkıcı gibi olmak isteme durumunun cinsiyete göre dağılımında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Kızlar hayran oldukları şarkıcı gibi olmayı erkeklere oranla daha fazla istemektedirler.

Tablo 2.B.13 Cinsiyete Göre Çocukların Saçlarını Hayran Oldukları Şarkıcının Saç Stili Gibi Kestirmek İsteme Durumu

		SAÇINIZI HAYRANLIK DUYDUĞUNUZ ŞARKICININ SAÇ STİLİ GİBİ KESTİRMEK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
kız		104	53	131	288
	cinsiyet dağılımı	36,1%	18,4%	45,5%	100,0%
	genel dağılım	49,5%	60,2%	45,2%	49,0%
erkek		106	35	159	300
	cinsiyet dağılımı	35,3%	11,7%	53,0%	100,0%
	genel dağılım	50,5%	39,8%	54,8%	51,0%
TOPLAM		210	88	290	588
	cinsiyet dağılımı	35,7%	15,0%	49,3%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 6.162 p: 0.042<0.05

Yorum: Cinsiyete göre, çocukların saçlarını, hayran oldukları şarkıcının saç stili gibi kestirmek isteme durumunda istatistiksel olarak, kızlardan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Tablo 2.B.14 Cinsiyete Göre Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Giyinmek İsteme Durumu

		HAYRANLIK DUYDUĞUNUZ ŞARKICI GİBİ GİYİNMEK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
kız		117	75	96	288
	cinsiyet dağılımı	40,6%	26,0%	33,3%	100,0%
	genel dağılım	52,7%	55,1%	41,4%	48,8%
erkek		105	61	136	302
	cinsiyet dağılımı	34,8%	20,2%	45,0%	100,0%
	genel dağılım	47,3%	44,9%	58,6%	51,2%
TOPLAM		222	136	232	590
	cinsiyet dağılımı	37,6%	23,1%	39,3%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 6 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 8.659 p: 0.013<0.05

Yorum: Hayranlık duyulan şarkıcı gibi giyinmek isteme durumunun cinsiyete göre dağılımında, istatistiksel olarak, kızlardan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Erkeklerle oranla kızlar hayranlık duydukları şarkıcı gibi giyinmek istemektedir ve nitekim, günümüzün gençlerinde açıkça görüldüğü üzere, ileriki yaşlarında da ekranlarda görüp model aldıkları şarkıcılar gibi giyinmektedirler.

Tablo 2.B.15 Cinsiyete Göre, Çocukların Müzik Videolarının Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARI ÖĞRENCİLERE KÖTÜ ÖRNEK OLUYOR MU?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
kız		61	133	95	289
	cinsiyet dağılımı	21,1%	46,0%	32,9%	100,0%
	genel dağılım	43,3%	59,6%	42,0%	49,0%
erkek		80	90	131	301
	cinsiyet dağılımı	26,6%	29,9%	43,5%	100,0%
	genel dağılım	56,7%	40,4%	58,0%	51,0%
TOPLAM		141	223	226	590
	cinsiyet dağılımı	23,9%	37,8%	38,3%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 6 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 16.349 p: 0.000<0.001

Yorum: Çocukların, müzik videolarının kendilerine kötü örnek olup olmadığını düşünme durumunun cinsiyete göre dağılımında istatistiksel olarak, kızlardan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Tablo 2.B.16 Cinsiyete Göre Popüler Müzik Eserlerinde Geçen Sözleri Günlük Hayatta Kullanma Durumu

		ŞARKI SÖZLERİNİ GÜNLÜK HAYATTA KULLANIYOR MUSUNUZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
kız		64	123	99	286
	cinsiyet dağılımı	22,4%	43,0%	34,6%	100,0%
	genel dağılım	43,0%	52,8%	49,3%	49,1%
erkek		85	110	102	297
	cinsiyet dağılımı	28,6%	37,0%	34,3%	100,0%
	genel dağılım	57,0%	47,2%	50,7%	50,9%
TOPLAM		149	233	201	583
	cinsiyet dağılımı	25,6%	40,0%	34,5%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 3.524 p: 0.172>0.05

Yorum: Popüler müzik eserlerinde geçen sözleri günlük hayatta kullanıp kullanmama durumunun cinsiyete göre dağılımında, istatistiksel olarak fark görülmemektedir

Tablo 2.B.17. Cinsiyete Göre Müzik Videolarında Ayıp Görüntü Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDA AYIP GÖRÜNTÜ VAR MI?			TOPLAM
		EVET	KARARSIZIM	YOK	
kız		169	92	26	287
	cinsiyet dağılımı	58,9%	32,1%	9,1%	100,0%
	genel dağılım	46,7%	63,4%	32,5%	48,9%
erkek		193	53	54	300
	cinsiyet dağılımı	64,3%	17,7%	18,0%	100,0%
	genel dağılım	53,3%	36,6%	67,5%	51,1%
TOPLAM		362	145	80	587
	cinsiyet dağılımı	61,7%	24,7%	13,6%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 9 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 21.604 p: 0.000<0.001

Yorum: Müzik videolarında ayıp görüntü olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan anlamlı bir fark görülmekte ve bu fark erkeklerden kaynaklanmaktadır (Bu soruya, Kızların % 58.9'u evet, erkeklerin ise % 64.3'ü evet cevabı vermiştir).

Taska ve arkadaşları(1999), cinsel içerikli yayınlara gösterilen tepkinin ve bu yayınlardan etkilenme düzeyinin, yaş, cins ve bireysel faktörlere göre değişebildiğini belirtmişlerdir.

Tablo 2.B.18 Cinsiyete Göre Müzik Videolarındaki Öpüşme Sahnelerinin Ayıp Olup Olmadığını Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDAKİ ÖPÜŞME SAHNELERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
kız		197	23	17	25	262
	cinsiyet dağılımı	75,2%	8,8%	6,5%	9,5%	100,0%
	genel dağılım	53,4%	47,9%	55%	41,7%	51,6%
erkek		172	25	14	35	246
	cinsiyet dağılımı	69,9%	10,2%	5,7%	14,2%	100,0%
	genel dağılım	46,6%	52,1%	45%	58,3%	48,4%
TOPLAM		369	48	31	60	508
	cinsiyet dağılımı	72,6%	9,4%	6,1%	11,8%	100,0%
	genel dağılım	100%	100%	****	100,0%	100,0%

Not: 88 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 :3.233 p: 0.357<0.05

Yorum: Müzik videolarındaki öpüşme sahnelerinin ayıp olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.B.19 Cinsiyete Göre Cinsiyete Göre Müzik Videolarında, Şarkı Sözlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDAKİ ŞARKI SÖZLERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
kız		20	36	45	160	261
	cinsiyet dağılımı	7,7%	13,8%	17%	61,3%	100,0%
	genel dağılım	42,6%	50,7%	56%	52,3%	51,7%
erkek		27	35	36	146	244
	cinsiyet dağılımı	11,1%	14,3%	15%	59,8%	100,0%
	genel dağılım	57,4%	49,3%	44%	47,7%	48,3%
TOPLAM		47	71	81	306	505
	cinsiyet dağılımı	9,3%	14,1%	16%	60,6%	100,0%
	genel dağılım	100%	*****	****	100%	100,0%

Not: 91 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 2.127 p: 0.546>0.05

Yorum: Müzik videolarında, şarkı sözlerinin ayıp olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.B.20 Cinsiyete Göre Müzik Videolarında, Dans Figürlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE VİDEOLARINDAKİ DANS BEDEN				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
kız		14	53	160	35	262
	cinsiyet	5,3%	20%	61%	13,4%	100,0%
	genel	56%	43%	54%	59,3%	51,8%
erkek		11	71	138	24	244
	cinsiyet	4,5%	29%	57%	9,8%	100,0%
	genel	44%	57%	46%	40,7%	48,2%
TOPLAM		25	124	298	59	506
	cinsiyet	4,9%	25%	59%	11,7%	100,0%
	genel	100%	100%	100%	100%	100,0%

Not: 90 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 6.015 p: 0.111>0.05

Yorum: Müzik videolarında dans ve beden hareketlerinin ayıp olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.B.21 Cinsiyete Göre, Müzik Videolarında, Şarkıcı Ve Diğer Kişilerin Giyim Tarzının Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDAKİ ŞARKICI VE DİĞERLERİNİN GİYİM TARZI				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
kız		30	151	39	41	261
	cinsiyet dağılımı	11,5%	57,9%	14,9%	15,7%	100,0%
	genel dağılım	46,9%	55,7%	41,5%	53,9%	51,7%
erkek		34	120	55	35	244
	cinsiyet dağılımı	13,9%	49,2%	22,5%	14,3%	100,0%
	genel dağılım	53,1%	44,3%	58,5%	46,1%	48,3%
TOPLAM		64	271	94	76	505
	cinsiyet dağılımı	12,7%	53,7%	18,6%	15,0%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100%	100%	100,0%	100,0%

Not: 91 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 6.428 p: 0.093>0.05

Yorum: Müzik videolarında, şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzlarının ayıp olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak cinsiyetten kaynaklanan bir fark görülmektedir.

Tablo 2.B.22. Cinsiyete Göre Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcen Görüntülere Duyulan İlginin Dağılımı

		EĞER BİR MÜZİK VİDEOSUNDA AÇIK-SAÇIK GÖRÜNTÜLER VARSA			TOPLAM
		DAHA ÇOK İZLERİM	FARK ETMEZ	İZLEMEM	
kız		32	74	182	288
	cinsiyet dağılımı	11,1%	25,7%	63,2%	100,0%
	genel dağılım	35,6%	52,9%	50,8%	49,0%
erkek		58	66	176	300
	cinsiyet dağılımı	19,3%	22,0%	58,7%	100,0%
	genel dağılım	64,4%	47,1%	49,2%	51,0%
TOPLAM		90	140	358	588
	cinsiyet dağılımı	15,3%	23,8%	60,9%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 7.827 p: 0.020<0.05

Yorum: Müzik videolarının içeriğinde yer alan müstehcenliğe ilginin cinsiyete göre dağılımında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Erkekler, kızlara oranla müstehcenliğe daha fazla ilgi göstermektedir.

Bu durumun, kültürel kodlarımız gereğince cinsellik, erotizm, müstehcenlik gibi kavramlar bağlamında, cinsel kimlikleri nedeniyle, kız çocuklar üzerindeki toplum baskısının erkeklere oranlara daha yoğun olmasından, erkek çocukların ise, kız çocuklara göre daha serbest davranabilmelerine olanak tanınmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Psikanalitik görüşe göre, bastırma mekanizmasının en yoğun olarak kullanıldığı dürtüler, cinsel dürtülerdir(Tura,1996:43). Özellikle cinselliğe dair konularda, bastırma mekanizması (toplum tarafından onaylanmayacağı düşünülen arzu ve isteklerin, bilinç dışına itilmesi) toplumun “kadın” cinsel kimliğine olan baskısından dolayı kız çocuklarda, erkek çocuklara nazaran daha güçlü çalışmaktadır.

C. BULGULARIN YAŞA GÖRE DAĞILIMI

Tablo 2.C.1 Yaşa göre çocukların ortalama TV izleme süreleri(Saat)

YAŞ	SAYI	Ort.+Std.Sapma	Medyan	Min-Maks
7	84	3.1+2.5	2.0	1-11
8	104	3.3+2.6	3.0	1-12
9	114	2.8+2.0	2.0	1-10
10	137	3.4+2.2	3.0	1-12
11	95	3.0+1.4	3.0	1- 8
12	55	4.1+2.3	4.0	1-12
TOPLAM	591	3.2+2.2	3.0	1-15

*: 5 öğrenciden bilgi öğrenilememiştir.

Kruskal Wallis Testi X^2 :20.863; P:0.001<0.01

Yorum: 12 yaşındaki çocukların ortalama TV izleme süresi, diğer yaşlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Bu durum, küçük yaşlardan itibaren oldukça yoğun izlenen televizyona ilginin, giderek arttığının göstergesidir. Oysa, yaşa paralel olarak çocukların, boş zamanlarını daha eğitsel ve kültürel(spor, kitap okuma,vb.) aktivitelere ayırmaları arzu edilmektedir.

Tablo 2.C.2 Yaşa Göre Çocukların Sevilen Bir Popüler Müzik Eserinin Videosunu İzleme Tercihi

	SEVİLEN BİR POPÜLER MÜZİK ESERİNİN VİDEOSUNU İZLEME TERCİHİ			TOPLAM
	RADYODA DİNLER	VİDEOSUNU İZLER	FARK ETMEZ	
7	17	37	30	84
yaş dağılımı	20,2%	44,0%	35,7%	100,0%
genel dağılım	26,2%	14,6%	10,9%	14,1%
8	20	49	36	105
yaş dağılımı	19,0%	46,7%	34,3%	100,0%
genel dağılım	30,8%	19,3%	13,1%	17,7%
9	8	46	61	115
yaş dağılımı	7,0%	40,0%	53,0%	100,0%
genel dağılım	12,3%	18,1%	22,2%	19,4%
10	7	53	76	136
yaş dağılımı	5,1%	39,0%	55,9%	100,0%
genel dağılım	10,8%	20,9%	27,6%	22,9%
11	10	41	45	96
yaş dağılımı	10,4%	42,7%	46,9%	100,0%
genel dağılım	15,4%	16,1%	16,4%	16,2%
12	3	28	27	58
yaş dağılımı	5,2%	48,3%	46,6%	100,0%
genel dağılım	4,6%	11,0%	9,8%	9,8%
TOPLAM	65	254	275	594
yaş dağılımı	10,9%	42,8%	46,3%	100,0%
genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 2 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

X^2 : 31.192 p: 0.001<0.005

Yorum: Sevilen bir popüler müzik eserinin videosunu izleme tercihinin yaşa göre dağılımında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir.

Yaş büyüdükçe çocuklar, sevdikleri müzik eserini radyoda dinlemek istememekte, görüntünün cazibesine kapılmaktadırlar. 7 yaşındaki çocukların klipleri izleme tercihi %44 iken, 12 yaşında bu oranın %48.3'e yükseldiği görülmektedir.

Tablo 2.C.3 Yaşa Göre Müzik Videolarında Şarkı Sözlerini Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA ŞARKI SÖZLERİNİ				TOPLAM
		EN ÇOK SEVERİM	SEVERİM	BİRAZ SEVERİM	EN AZ SEVERİM	
7		29	18	10	16	73
	yaş dağılımı	39,7%	24,7%	13,7%	21,9%	100,0%
	genel dağılım	11,4%	15,1%	11,1%	18,4%	13,3%
8		38	19	15	20	92
	yaş dağılımı	41,3%	20,7%	16,3%	21,7%	100,0%
	genel dağılım	15,0%	16,0%	16,7%	23,0%	16,7%
9		54	31	12	11	108
	yaş dağılımı	50,0%	28,7%	11,1%	10,2%	100,0%
	genel dağılım	21,3%	26,1%	13,3%	12,6%	19,6%
10		57	25	26	22	130
	yaş dağılımı	43,8%	19,2%	20,0%	16,9%	100,0%
	genel dağılım	22,4%	21,0%	28,9%	25,3%	23,6%
11		42	21	18	12	93
	yaş dağılımı	45,2%	22,6%	19,4%	12,9%	100,0%
	genel dağılım	16,5%	17,6%	20,0%	13,8%	16,9%
12		34	5	9	6	54
	yaş dağılımı	63,0%	9,3%	16,7%	11,1%	100,0%
	genel dağılım	13,4%	4,2%	10,0%	6,9%	9,8%
TOPLAM		254	119	90	87	550
	yaş dağılımı	46,2%	21,6%	16,4%	15,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 46 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 22.971 p: 0.085>0.05

Yorum: Müzik videolarında şarkı sözlerini sevme durumunun yaşa göre dağılımında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.C.4 Yaş'a Göre Müzik Videolarında Sanatçının Kendisini Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA SANATÇININ KENDİSİNİ				TOPLAM
		en çok severim	severim	biraz severim	en az severim	
7		18	28	15	12	73
	yaş dağılımı	24,7%	38,4%	20,5%	16,4%	100,0%
	genel dağılım	10,7%	14,5%	12,3%	18,8%	13,3%
8		33	32	19	9	93
	yaş dağılımı	35,5%	34,4%	20,4%	9,7%	100,0%
	genel dağılım	19,6%	16,6%	15,6%	14,1%	17,0%
9		38	34	24	12	108
	yaş dağılımı	35,2%	31,5%	22,2%	11,1%	100,0%
	genel dağılım	22,6%	17,6%	19,7%	18,8%	19,7%
10		41	48	28	11	128
	yaş dağılımı	32,0%	37,5%	21,9%	8,6%	100,0%
	genel dağılım	24,4%	24,9%	23,0%	17,2%	23,4%
11		30	29	21	11	91
	yaş dağılımı	33,0%	31,9%	23,1%	12,1%	100,0%
	genel dağılım	17,9%	15,0%	17,2%	17,2%	16,6%
12		8	22	15	9	54
	yaş dağılımı	14,8%	40,7%	27,8%	16,7%	100,0%
	genel dağılım	4,8%	11,4%	12,3%	14,1%	9,9%
TOPLAM		168	193	122	64	547
	yaş dağılımı	30,7%	35,3%	22,3%	11,7%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 49 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 13.496 p: 0.564 > 0.05

Yorum: Müzik videolarında sanatçının kendisini sevme durumunun yaş'a göre dağılımında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 2.C. 5 Yaş'a Göre Müzik Videolarında Şarkıcı Ve Diğer Kişilerin Giyim Tarzını Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA ŞARKICI VE DİĞER KİŞİLERİN GİYİM TARZINI				TOPLAM
		EN ÇOK SEVERİM	SEVERİM	BİRAZ SEVERİM	EN AZ SEVERİM	
7		7	18	34	14	73
	yaş dağılımı	9,6%	24,7%	46,6%	19,2%	100,0%
	genel dağılım	17,9%	16,1%	18,6%	6,7%	13,4%
8		9	22	38	23	92
	yaş dağılımı	9,8%	23,9%	41,3%	25,0%	100,0%
	genel dağılım	23,1%	19,6%	20,8%	11,0%	16,9%
9		5	19	38	45	107
	yaş dağılımı	4,7%	17,8%	35,5%	42,1%	100,0%
	genel dağılım	12,8%	17,0%	20,8%	21,4%	19,7%
10		9	30	34	54	127
	yaş dağılımı	7,1%	23,6%	26,8%	42,5%	100,0%
	genel dağılım	23,1%	26,8%	18,6%	25,7%	23,3%
11		6	15	25	45	91
	yaş dağılımı	6,6%	16,5%	27,5%	49,5%	100,0%
	genel dağılım	15,4%	13,4%	13,7%	21,4%	16,7%
12		3	8	14	29	54
	yaş dağılımı	5,6%	14,8%	25,9%	53,7%	100,0%
	genel dağılım	7,7%	7,1%	7,7%	13,8%	9,9%
TOPLAM		39	112	183	210	544
	yaş dağılımı	7,2%	20,6%	33,6%	38,6%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 52 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 33.785 p: 0.004<0.01

Yorum: Müzik videolarında şarkıcının ve diğerlerinin giyim tarzını sevme durumunda istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir. Bu fark, küçük yaştaki çocukların diğerlerine oranla, müzik videolarındaki şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzını daha fazla sevmesinden kaynaklanmaktadır.

Bu durum, küçük yaşta çocuklarda özdeşleşmenin daha güçlü olmasından kaynaklanmaktadır ve günümüzde özdeşleşme figürlerinin televizyondan edinildiğini göstermektedir.

Bilişsel gelişimleri açısından ekrandaki kurmaca evrenle, gerçek arasındaki sınırı çizemeyen ve ekrandan yansıyan iletileri iyi-kötü ayırmasına tabi tutamayan çocukların, günümüzde gençlerin, tıpkı kliplerdeki şarkıcılar gibi erojen bölgelerini teşhir eden giysiler giydikleri dikkate alındığı taktirde, küçük yaşta sevdikleri, model aldıkları bu giyim tarzını, yaşları büyüdükçe kendi yaşamlarında da benimsedikleri görülmektedir.

Tablo 2.C.6 Yaş'a Göre Müzik Videolarında Dans ve Beden Hareketlerini Sevme Durumu

		MÜZİK VİDEOLARINDA DANS VE BEDEN HAREKETLERİNİ				TOPLAM
		EN ÇOK SEVERİM	SEVERİM	BİRAZ SEVERİM	EN AZ SEVERİM	
7	yaş dağılımı	21	7	15	30	73
	genel dağılım	28,8%	9,6%	20,6%	41,1%	100,0%
8	yaş dağılımı	13	20	20	40	93
	genel dağılım	14,0%	21,5%	21,5%	43,0%	100,0%
9	yaş dağılımı	14	24	32	38	108
	genel dağılım	13,0%	22,2%	29,6%	35,2%	100,0%
10	yaş dağılımı	23	25	39	40	127
	genel dağılım	18,1%	19,7%	30,7%	31,5%	100,0%
11	yaş dağılımı	15	26	27	23	91
	genel dağılım	16,5%	28,6%	29,7%	25,3%	100,0%
12	yaş dağılımı	10	18	16	10	54
	genel dağılım	18,5%	33,3%	29,6%	18,5%	100,0%
TOPLAM	yaş dağılımı	96	120	149	181	546
	genel dağılım	17,6%	22,0%	27,3%	33,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 50 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 30.645 p: 0.010<0.05

Yorum: Müzik videolarında dans ve beden hareketlerini sevmeye durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Bu fark, yaşça büyük çocukların, diğerlerine oranla, müzik videolarındaki dans ve beden hareketlerini daha fazla sevmesinden kaynaklanmaktadır.

Michael Jackson, Madonna, Shakira, Jennifer Lopez, Nez ve daha pek çok pop yıldızı, danslarıyla ilgi görmektedirler. Özellikle 1990'lı yıllardaki görsel ağırlıklı pop ikonografisi, yıldızların iyi dans etmesini de gerektirmektedir.

Dans, beden melodiyi dramatize eden bir araç haline gelmiştir. Dans, müziği yaratan ve tüketenlerin buluştuğu fiziksel bir boyuttur ve ergenliğe geçişle birlikte dans ve beden hareketlerine ilgi de artmaktadır.

Ekranlarda yayınlanan kliplere bakıldığında, dans ve beden hareketlerindeki devingenlik, müziğin hareketliliği, giysilerin açık-saçıklığı ve bunların gerisinde, müziğin ritmine uyarlanmış argo ve müstehcen içerikli sözlerle bir bütün olarak sunulan görsel şölen, çocukların oldukça fazla ilgisini çekmekte ve bu görünümüleriyle müzik klipleri, büyük oranda, amaçlarına ulaşmaktadırlar.

Tablo 2.C.7 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Türk Şarkıcı Olma Durumu

		HAYRAN OLUNAN TÜRK ŞARKICI		TOPLAM
		VAR	YOK	
7		65	16	81
	yaş dağılımı	80,2%	19,8%	100,0%
	genel dağılım	13,7%	14,4%	13,8%
8		85	19	104
	yaş dağılımı	81,7%	18,3%	100,0%
	genel dağılım	17,9%	17,1%	17,8%
9		101	12	113
	yaş dağılımı	89,4%	10,6%	100,0%
	genel dağılım	21,3%	10,8%	19,3%
10		101	35	136
	yaş dağılımı	74,3%	25,7%	100,0%
	genel dağılım	21,3%	31,5%	23,2%
11		74	22	96
	yaş dağılımı	77,1%	22,9%	100,0%
	genel dağılım	15,6%	19,8%	16,4%
12		48	7	55
	yaş dağılımı	87,3%	12,7%	100,0%
	genel dağılım	10,1%	6,3%	9,4%
TOPLAM		474	111	585
	yaş dağılımı	81,0%	19,0%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 11.606 p: 0.041<0.05

Yorum: Hayranlık duyulan Türk şarkıcı olup olmama durumunda, istatistiksel olarak yaştan kaynaklanan, orta derecede anlamlı bir fark görülmektedir.

Genel olarak araştırmaya katılan çocukların büyük çoğunluğunun, en az bir Türk popüler müzik şarkıcısına hayran olduğu görülmektedir. Ancak bu oranın yaşa paralel olarak arttığı, 7 yaşındakilerde %80.2 iken, 12 yaşındakilerde %87.3'e çıktığı dikkat çekmektedir.

Müzik videolarında yaratılmaya çalışılan ve büyük oranda başarı kazanan "yıldız imgesi" aracılığıyla yaratılan hayran kitlelerin çoğunluğunu gençler ve bayanlar oluşturmaktadır ve bu hayran kitlesi popüler müzik endüstrisi ürünlerinin tüketimini hızlandırdıkları için, popüler müzik endüstrisi üreticileri açısından oldukça önemlidir. Nitekim, ilk olarak Frank Sinatra'nın ilk konserlerinde çılgınlık atıp, feryat etmeleri için bir grup genç kıza ücret ödendiği ve bu konserlerden sonra "yıldız-hayran kitlesi" kavramlarının, popüler müzik endüstrisinin hedeflerini gerçekleştirebilmesi bakımından, ne denli önemli olacağının anlaşıldığı aktarılmıştır (Çelickan, 1996:54-55).

Tablo 2.C.8. Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Türk Şarkıcıların Dağılımı

		HAYRAN OLUNAN TÜRK ŞARKICI							TOPLAM
		DİĞER	BİLGİ YOK	EBRU	NEZ	PETEK	SERTAB	TARKAN	
7		10	26	5	13	10	2	18	84
	yaş	11,9%	31,0%	6,0%	15,5%	11,9%	2,4%	21,4%	100,0%
	genel	6,5%	15,5%	22,7%	27,1%	11,9%	9,5%	18,4%	14,1%
8		26	28	2	13	22		14	105
	yaş	24,8%	26,7%	1,9%	12,4%	21,0%		13,3%	100,0%
	genel	17,0%	16,7%	9,1%	27,1%	26,2%		14,3%	17,7%
9		33	25	4	4	25	2	22	115
	yaş	28,7%	21,7%	3,5%	3,5%	21,7%	1,7%	19,1%	100,0%
	genel	21,6%	14,9%	18,2%	8,3%	29,8%	9,5%	22,4%	19,4%
10		39	46	6	6	13	5	21	138
	yaş	28,7%	33,8%	4,4%	4,4%	9,6%	3,7%	15,4%	100,0%
	genel	25,5%	27,4%	27,3%	12,5%	15,5%	23,8%	21,4%	22,9%
11		29	32	4	7	8	5	11	96
	yaş	30,2%	33,3%	4,2%	7,3%	8,3%	5,2%	11,5%	100,0%
	genel	19,0%	19,0%	18,2%	14,6%	9,5%	23,8%	11,2%	16,2%
12		16	11	1	5	6	7	12	58
	yaş	27,6%	19,0%	1,7%	8,6%	10,3%	12,1%	20,7%	100,0%
	genel	10,5%	6,5%	4,5%	10,4%	7,1%	33,3%	12,2%	9,8%
TOPLAM		153	168	22	48	84	21	98	594
	yaş	25,8%	28,3%	3,7%	8,1%	14,1%	3,5%	16,5%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100%	100%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 2 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 χ^2 : 66.751 p: 0.000<0.001

Yorum: Hayranlık duyulan Türk şarkıcıların dağılımında, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Yukarıdaki tabloya göre, 7 yaşındaki çocuklar Nez, Petek Dinçöz adlı popüler müzik şarkıcıları gibi daha çok dansları ve giyim tarzları ile öne çıkan, yani görselliği ön planda olan şarkıcılara hayranlık duymakta iken, 12 yaşındakilerde söz konusu şarkıcılara hayranlık oranının düştüğü görülmektedir. 12 yaşındaki çocukların “diğer” kategorisinde yer alan, Candan Erçetin, Nilüfer, Setab Erener, Ahmet Özhan gibi görselliğin biraz daha ikinci planda olduğu şarkıcılara hayranlık duydukları görülmektedir.

Tablo 2.C.9 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcı Olma Durumu

		HAYRAN OLDUĞUNUZ YABANCI ŞARKICI		TOPLAM
		VAR	YOK	
YAŞ 7		39	42	81
	yaş dağılımı	48,1%	51,9%	100,0%
8		13,3%	14,4%	13,8%
	genel dağılım			
9		27	77	104
	yaş dağılımı	26,0%	74,0%	100,0%
10		9,2%	26,4%	17,7%
	genel dağılım			
11		63	50	113
	yaş dağılımı	55,8%	44,2%	100,0%
12		21,4%	17,1%	19,3%
	genel dağılım			
13		69	66	135
	yaş dağılımı	51,1%	48,9%	100,0%
14		23,5%	22,6%	23,0%
	genel dağılım			
15		58	38	96
	yaş dağılımı	60,4%	39,6%	100,0%
16		19,7%	13,0%	16,4%
	genel dağılım			
17		38	19	57
	yaş dağılımı	66,7%	33,3%	100,0%
18		12,9%	6,5%	9,7%
	genel dağılım			
TOPLAM		294	292	586
		50,2%	49,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 36.205 p: 0.000<0.001

Yorum: Hayranlık duyulan yabancı şarkıcı olup olmama durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir. Bu fark, büyük yaştaki çocukların, küçüklere oranla yabancı şarkıcılara daha fazla hayranlık duymasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.C.10 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Yabancı Şarkıcıların Dağılımı

	HAYRAN OLUNAN YABANCI ŞARKICI						TOPLAM
	DIĞER	BİLGİ YOK	EMİNEM	JENNİFER	RICKY	SHAKİRA	
7	8	50	18			8	84
yaş	9,5%	59,5%	21,4%			9,5%	100,0%
genel	18,6%	15,2%	17,5%			8,7%	14,1%
8		83	5	1		16	105
yaş		79,0%	4,8%	1,0%		15,2%	100,0%
genel		25,2%	4,9%	5,9%		17,4%	17,7%
9	6	57	17	6	2	27	115
yaş	5,2%	49,6%	14,8%	5,2%	1,7%	23,5%	100,0%
genel	14,0%	17,3%	16,5%	35,3%	20,0%	29,3%	19,4%
10	9	75	23	9	3	17	136
yaş	6,6%	55,1%	16,9%	6,6%	2,2%	12,5%	100,0%
genel	20,9%	22,8%	22,3%	52,9%	30,0%	18,5%	22,9%
11	11	43	25		4	13	96
yaş	11,5%	44,8%	26,0%		4,2%	13,5%	100,0%
genel	25,6%	13,1%	24,3%		40,0%	14,1%	16,2%
12	9	21	15	1	1	11	58
yaş	15,5%	36,2%	25,9%	1,7%	1,7%	19,0%	100,0%
genel	20,9%	6,4%	14,6%	5,9%	10,0%	12,0%	9,8%
TOPLAM	43	329	103	17	10	92	594
yaş	7,2%	55,4%	17,3%	2,9%	1,7%	15,5%	100,0%
genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

Not: 2 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 95.909 p: 0.000<0.001

Yorum: Hayranlık duyulan yabancı şarkıcıların dağılımında, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, yaşa paralel olarak yabancı şarkıcılara olan ilginin de artmakta olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 2.C.11 Yaşa Göre Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Olmak İsteme Durumu

		HAYRAN OLDUĞUNUZ ŞARKICI GİBİ OLMAK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
YAŞ	7	30	25	27	82
	yaş dağılımı	36,6%	30,5%	32,9%	100,0%
	genel dağılım	15,6%	14,1%	12,2%	13,9%
8		39	24	42	105
	yaş dağılımı	37,1%	22,9%	40,0%	100,0%
	genel dağılım	20,3%	13,6%	19,0%	17,8%
9		42	33	38	113
	yaş dağılımı	37,2%	29,2%	33,6%	100,0%
	genel dağılım	21,9%	18,6%	17,2%	19,2%
10		39	35	62	136
	yaş dağılımı	28,7%	25,7%	45,6%	100,0%
	genel dağılım	20,3%	19,8%	28,1%	23,1%
11		25	33	38	96
	yaş dağılımı	26,0%	34,4%	39,6%	100,0%
	genel dağılım	13,0%	18,6%	17,2%	16,3%
12		17	27	14	58
	yaş dağılımı	29,3%	46,6%	24,1%	100,0%
	genel dağılım	8,9%	15,3%	6,3%	9,8%
TOPLAM		192	177	221	590
	yaş dağılımı	32,5%	30,0%	37,5%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 6 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 18.781 p: 0.043<0.05

Yorum: Hayranlık duyulan şarkıcı gibi olmak isteme durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu fark, yaşça küçük olan çocukların daha fazla oranda, hayranlık duydukları şarkıcı gibi olmak istemelerinden kaynaklanmaktadır.

Bu durum, daha öncede vurgulandığı üzere küçük yaşlarda özdeşleşmenin daha güçlü olduğunun bir göstergesidir. Dolayısıyla "onun gibi olmak istenen" şarkıcının giyim tarzıyla, saç stili ile, dans ve beden hareketleriyle, şarkılarının sözleriyle ekrandan yansıtılan kimliği, küçük yaştaki çocukları daha fazla etkilemektedir.

Tablo 2.C.12 Yaşa Göre, Çocukların Saçlarını Hayranlık Duydukları Şarkıcının Saç Stili Gibi Kestirmek İsteme Durumu

		SAÇNIZI HAYRAN OLDUĞUNUZ ŞARKICININ SAÇ STİLİ GİBİ KESTİRMEK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
YAŞ	7	33	12	37	82
		40,2%	14,6%	45,1%	100,0%
	yaş dağılımı	15,6%	14,0%	12,7%	13,9%
	genel dağılım				
8		38	11	56	105
		36,2%	10,5%	53,3%	100,0%
	yaş dağılımı	18,0%	12,8%	19,2%	17,9%
	genel dağılım				
9		42	11	69	112
		37,5%	9,8%	52,7%	100,0%
	yaş dağılımı	19,9%	12,8%	20,3%	19,0%
	genel dağılım				
10		46	17	73	136
		33,8%	12,5%	53,7%	100,0%
	yaş dağılımı	21,8%	19,8%	25,1%	23,1%
	genel dağılım				
11		32	21	43	96
		33,3%	21,9%	44,8%	100,0%
	yaş dağılımı	15,2%	24,4%	14,8%	16,3%
	genel dağılım				
12		20	14	23	57
		35,1%	24,6%	40,4%	100,0%
	yaş dağılımı	9,5%	16,3%	7,9%	9,7%
	genel dağılım				
TOPLAM		211	86	291	588
	yaş dağılımı	35,9%	14,6%	49,5%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 14.315 p: 0.159>0.05

Yorum: Çocukların, saçlarını hayranlık duydukları şarkıcının saç stili gibi kestirmek isteme durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan bir farklılık görülmemektedir.

Bununla birlikte, günümüzde çocuk ve gençlerin saç stillerine baktığımızda, pek çoğunun, yerli ve yabancı şarkıcıların saç stili gibi kesilip tarandığı (Elvis Presley, Sezen Aksu, Özlem Tekin,vs.) görülmektedir.

Tablo 2.C.13 Yaşa Göre, Hayranlık Duyulan Şarkıcı Gibi Giyinmeyi İsteme Durumu

		HAYRAN OLDUĞUNUZ ŞARKICI GİBİ GİYİNMEK İSTER MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
YAŞ	7	35	19	28	82
		42,7%	23,2%	34,1%	100,0%
	yaş dağılımı	15,8%	13,9%	12,1%	13,9%
	genel dağılım				
8		44	19	42	105
		41,9%	18,1%	40,0%	100,0%
	yaş dağılımı	19,8%	13,9%	18,2%	17,8%
	genel dağılım				
9		47	20	46	113
		41,6%	17,7%	40,7%	100,0%
	yaş dağılımı	21,2%	14,6%	19,9%	19,2%
	genel dağılım				
10		38	36	62	136
		27,9%	26,5%	45,6%	100,0%
	yaş dağılımı	17,1%	28,3%	28,8%	23,1%
	genel dağılım				
11		37	24	35	96
		38,5%	25,0%	36,5%	100,0%
	yaş dağılımı	16,7%	17,5%	15,2%	16,3%
	genel dağılım				
12		21	19	18	58
		36,2%	32,8%	31,0%	100,0%
	yaş dağılımı	9,5%	13,9%	7,8%	9,8%
	genel dağılım				
TOPLAM		222	137	231	590
	yaş dağılımı	37,6%	23,2%	39,2%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 6öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 13.884 p: 0.178>0.05

Yorum: Hayranlık duyulan şarkıcı gibi giyinmek isteme durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan bir farklılık görülmemektedir.

Bununla birlikte kanaatimizce, çocuklar ve gençler, günümüzde son derece moda olan, “düşük bel pantolon”, “göbeği açık bluz” gibi erojen bölgeleri sergileyen giyim tarzını, çoğunlukla, televizyondan ve müzik kliplerinden görüp, taklit etmektedirler.

Tablo 2.C.14 Yaşa Göre, Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcen Görüntülere İlişi

		EĞER BİR MÜZİK VİDEOSUNDA AÇIK-SAÇIK GÖRÜNTÜLER VARSA			TOPLAM
		DAHA ÇOK İZLER	FARK ETMEZ	İZLEMEZ	
7		17	24	40	81
	yaş dağılımı	21,0%	29,6%	49,4%	100,0%
	genel dağılım	18,9%	16,9%	11,2%	13,8%
8		21	14	70	105
	yaş dağılımı	20,0%	13,3%	66,7%	100,0%
	genel dağılım	23,3%	9,9%	19,7%	17,9%
9		11	20	82	113
	yaş dağılımı	9,7%	17,7%	72,6%	100,0%
	genel dağılım	12,2%	14,1%	23,0%	19,2%
10		20	25	90	135
	yaş dağılımı	14,8%	18,5%	66,7%	100,0%
	genel dağılım	22,2%	17,6%	25,3%	23,0%
11		12	28	56	96
	yaş dağılımı	12,5%	29,2%	58,3%	100,0%
	genel dağılım	13,3%	19,7%	15,7%	16,3%
12		9	31	18	58
	yaş dağılımı	15,5%	53,4%	31,0%	100,0%
	genel dağılım	10,0%	21,8%	5,1%	9,9%
TOPLAM		90	142	356	588
	yaş dağılımı	15,3%	24,1%	60,5%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 51.729 p: 0.000<0.001

Yorum: Müzik videolarının içeriğinde yer alan müstehcen görüntülere ilginin yaşa göre dağılımında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir.

Yaş arttıkça, müzik videosunun içeriğindeki müstehcen görüntüleri “daha çok izlerim” yanıtını verenlerin oranı azalırken, “fark etmez” yanıtını verenlerin oranı artmaktadır, yani yaşa paralel müzik videolarındaki müstehcen görüntülere ilgi de(ergenlik döneminin yaklaşmasına koşut olarak) artmakta, ancak toplum normları gereğince “süper ego”nun çocukların davranışlarına etkisinin de arttığı görülmektedir.

Tablo 2.C.15 Yaşa Göre, Çocukların Müzik Videolarının Kendilerine Kötü Örnek Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARI ÖĞRENCİLERE KÖTÜ ÖRNEK OLUYOR MU?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
7		26	28	28	82
	yaş dağılımı	31,7%	34,1%	34,1%	100,0%
	genel dağılım	18,4%	12,6%	12,3%	13,9%
8		35	22	48	105
	yaş dağılımı	33,3%	21,0%	45,7%	100,0%
	genel dağılım	24,8%	9,9%	21,1%	17,8%
9		30	44	40	114
	yaş dağılımı	26,3%	38,6%	35,1%	100,0%
	genel dağılım	21,3%	19,8%	17,6%	19,3%
10		22	59	55	136
	yaş dağılımı	16,2%	43,4%	40,4%	100,0%
	genel dağılım	15,6%	26,6%	24,2%	23,1%
11		17	43	35	95
	yaş dağılımı	17,9%	45,3%	36,8%	100,0%
	genel dağılım	12,1%	19,4%	15,4%	16,1%
12		11	26	21	58
	yaş dağılımı	19,0%	44,8%	36,2%	100,0%
	genel dağılım	7,8%	11,7%	9,3%	9,8%
TOPLAM		141	222	227	590
	yaş dağılımı	23,9%	37,6%	38,5%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 6 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 25.669 p: 0.004<0.01

Yorum: Çocukların, müzik videolarının öğrencilere kötü örnek olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Yaşa paralel olarak, müzik videolarının kötü örnek olduğunu düşünme oranı da azalmaktadır. Bu da, sürekli erotizm, müstehcenlik ve pornografi gibi olumsuz görüntülere maruz kalmanın, giderek bu tür görüntülere toleransı arttırdığının göstergesidir.

**Tablo 2.C.16 Yaşa Göre Popüler Müzik Eserlerinde Geçen Sözleri
Günlük Hayatta Kullanma Durumu**

		ŞARKILARDA GEÇEN SÖZLERİ GÜNLÜK HAYATINIZDA KULLANIR MİSİNİZ?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
YAŞ	7	24	28	30	82
	yaş dağılımı	29,3%	34,1%	36,6%	100,0%
	genel dağılım	16,1%	12,1%	14,9%	14,1%
	8	32	31	39	102
	yaş dağılımı	31,4%	30,4%	38,2%	100,0%
	genel dağılım	21,5%	13,4%	19,3%	17,5%
	9	20	41	50	111
	yaş dağılımı	18,0%	36,9%	45,0%	100,0%
	genel dağılım	13,4%	17,7%	24,8%	19,0%
	10	28	51	55	134
	yaş dağılımı	20,9%	38,1%	41,0%	100,0%
	genel dağılım	18,8%	22,0%	27,2%	23,0%
	11	27	51	18	96
	yaş dağılımı	28,1%	53,1%	18,8%	100,0%
	genel dağılım	18,1%	22,0%	8,9%	16,5%
	12	18	30	10	58
	yaş dağılımı	31,0%	51,7%	17,2%	100,0%
	genel dağılım	12,1%	12,9%	5,0%	9,9%
TOPLAM		149	232	202	583
yaş dağılımı		25,6%	39,8%	34,6%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 33.530$ $p: 0.000 < 0.001$

Yorum: Çocukların, popüler müzik eserlerinde geçen sözleri günlük hayatlarında kullanıp kullanmamasının dağılımında istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

Yaşı daha büyük olan çocukların, küçüklere oranla şarkılardaki argo veya müstehcen yan anlamları bulunan sözleri, günlük yaşamda kullandıkları görülmektedir ("Kız hepsi senin mi?", "Kıl oldum abi", "Hişt zilli", "Azıcık ucundan versen", gibi).

Carrol ve Wolpe yaptıkları bir çalışmada, TV'nin cinselliğe bakış açısı ile çok TV seyreden ergenlerin daha çok oranda cinsel ilişki deneyimleri arasında bir korelasyon bulmuşlardır(aktaran Artan,2001:52).

İngiltere'de cinsel şiddet içeren görüntülere maruz kalan çocuklardan birinin, arkadaşının kafasına taşla vurmak suretiyle onu öldürdüğü tespit edilmiştir ve benzer sonuçlar doğuran pek çok örnek saptanmıştır(Dinçer ve Yılmazkol;2003:12).

Çocuklar, gerçek dünya ile ekrandan yansıyan kurmaca evren arasındaki sınırı ayırt etmede zorlandıkları için, televizyondaki görüntüleri iyi-kötü ayırma tutmaksızın, onlardan etkilenmektedirler. Dolayısıyla televizyon yayınlarının ve tez kapsamında müzik videolarının içeriğindeki mesajlar son derece önem taşımaktadır.

Bu çalışmaya katılan çocuklar, popüler müzik eserlerinin argo veya cinsel içerikli sözlerini günlük yaşantılarına aktardıklarını ifade etmişlerdir ve bu da sürekli aynı mesajlara maruz kalmanın, çocukların bu mesajları içselleştirebildiklerini göstermektedir ve dolayısı ile mesajın olumsuz olması

(Müzik videolarının içeriğinde, çocuklar için olumsuz olan erotizm, müstehcenlik ve pornografi içeren çok sayıda mesaj bulunmaktadır) çocuğun olumsuz tavır ve davranışları benimsemesine yol açabileceği için önem arz etmektedir.

Tablo 2.C.17 Yaşa Göre Müzik Videolarında Ayıp Görüntü Olduğunu Düşünme Durumu

		KLİPLERDE "AYIP" GÖRÜNTÜ VAR MI?			TOPLAM
		EVET	BAZEN	HAYIR	
7		19	25	38	82
	yaş	23,2%	30,5%	46,3%	100,0%
	genel	9,3%	13,5%	18,9%	13,9%
8		46	24	35	105
	yaş	43,8%	22,9%	33,3%	100,0%
	genel	22,4%	13,0%	17,4%	17,8%
9		40	29	45	114
	yaş	35,1%	25,4%	39,5%	100,0%
	genel	19,5%	15,7%	22,4%	19,3%
10		47	42	47	136
	yaş	34,6%	30,9%	34,6%	100,0%
	genel	22,9%	22,7%	23,4%	23,0%
11		34	39	23	96
	yaş	35,4%	40,6%	24,0%	100,0%
	genel	16,6%	21,1%	11,4%	16,2%
12		19	26	13	58
	yaş	32,8%	44,8%	22,4%	100,0%
	genel	9,3%	14,1%	6,5%	9,8%
TOPLAM		205	185	201	591
	yaş	34,7%	31,3%	34,0%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 9 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 25.300$ $p: 0.005 > 0.01$

Yorum: Müzik videolarında ayıp görüntü olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak, yaşça büyük çocuklardan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Büyük yaştaki çocuklar, küçüklere oranla daha fazla, kliplerde ayıp görüntü olduğunu düşünmektedirler.

Ersöz'ün(2002:16) Alemdar ve Erdoğan'dan aktardığına göre, 1980'lerin sonundan beri, müzik videolarının yaygınlaşmasıyla birlikte imajlarda (görüntü) da saldırgan şiddet (ki cinsel şiddet de görülmektedir) kullanan vahşiliğin görüldüğünü, bu videolarda sevgi, incelik türü mesajları bulmanın zor olduğunu söylemek mümkündür.

Michaud' göre, "*şiddetin meşrulaştırılması, hatta yasallaştırılması, süslenmesi, en önemlisi de çok fazla görülmesi, gösterilmesi, şiddet olaylarının, kanıksanmasına ve olağan toplumsal olaylar olarak kabul edilmesine yol açmıştır*"(Büker ve Kıran,1999:39).

Müzik videolarının ve özellikle yabancı kaynaklı müzik videolarının(Summer Jummin, Frenc Kiss, I Need You, gibi) içeriğinde bolca erotizm sınırını çoktan geçmiş, pornografi sınırlarını zorlamakta olan görüntüler bulunmaktadır ve bunlar tekrar tekrar gösterilmek suretiyle içeriklerindeki mesajları her seferinde yeniden üretmektedirler ve dolayısı ile bu durumun sonucu, erken yaşta bu tür görüntülere maruz kalmaya başlayan çocukların,

giderek pornografik gösterimlere duyarsızlaşmasına ve ileride de pornografik teşhirin meşrulaşmasına neden olması, muhtemelen kaçınılmazdır.

Müzik videolarının görsel cazibesini artırmak için içeriğinde cinsel sömürü yapıldığı da bir gerçektir. Kamera açıları, çekim hileleri ile fetişleştirilen yıldız/şarkıcı ile yaşanan özdeşleşme, kesik kesik göndermelerde bulunan pornografik görüntüler aracılığı ile metalaştırılan cinselliğin, bilinçaltı düzeyde birtakım olumsuz etkilere neden olabilmektedir.

Hayez (2002), çocuklukta pornografik gösterimlere maruz kalmanın erken yaşlarda, çok fazla cinsel uyarılmaya ve bu bağlamda cinsel tutkunluğa neden olabileceğini ve ileri yaşlarda da cinsel sapkınlıklara yol açabileceğini belirtmektedir.

Tablo 2.C.18 Yaşa Göre Müzik Videolarındaki Öpüşme Sahnelerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDAKİ ÖPÜŞME SAHNELERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
7		48	1	7	5	61
	yaş dağılımı	78,7%	1,6%	11,5%	8,2%	100,0%
	genel dağılım	13,0%	2,1%	22,6%	8,2%	12,0%
8		70	5	6	4	85
	yaş dağılımı	82,4%	5,9%	7,1%	4,7%	100,0%
	genel dağılım	19,0%	10,4%	19,4%	6,6%	16,7%
9		64	4	6	24	98
	yaş dağılımı	65,3%	4,1%	6,1%	24,5%	100,0%
	genel dağılım	17,4%	8,3%	19,4%	39,3%	19,3%
10		88	16	4	16	124
	yaş dağılımı	71,0%	12,9%	3,2%	12,9%	100,0%
	genel dağılım	23,9%	33,3%	12,9%	26,2%	24,4%
11		67	10	4	8	89
	yaş dağılımı	75,3%	11,2%	4,5%	9,0%	100,0%
	genel dağılım	18,2%	20,8%	12,9%	13,1%	17,5%
12		31	12	4	4	51
	yaş dağılımı	60,8%	23,5%	7,8%	7,8%	100,0%
	genel dağılım	8,4%	25,0%	12,9%	6,6%	10,0%
TOPLAM		368	48	31	61	508
	yaş dağılımı	72,4%	9,4%	6,1%	12,0%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

Not: 88 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 47.904 p: 0.000<0.001

Yorum: Müzik videolarında öpüşme sahnelerinin ayıp olup olmadığını düşünme durumunda istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu fark, yaşı küçük olan çocukların, kendilerinden büyüklere oranla öpüşme sahnelerinin daha ayıp olduğunu düşüncülerinden kaynaklanmaktadır.

Ancak, Tablo 2.C.17'ye göre yaşça büyük çocuklar, küçüklere oranla, kliplerde ayıp görüntü olduğunu daha fazla düşündüklerini belirtmişken, bu

tabloya göre de, kliplerdeki öpüşme sahnelerinin, yine küçüklere göre daha fazla oranda ayıp olmadığı yanıtını vermişlerdir.

Söz konusu iki tablo, küçük yaştaki çocukların, henüz soyut düşünme yetileri gelişmediği için, “öpüşme” sahneleri gibi, cinselliğin somut olarak gösterildiği görüntüleri, yani somut göstergeleri algılayabildiklerini, öte yandan şarkı sözlerindeki, giyim tarzındaki ya da dans ve beden hareketlerindeki yan anlamsal düzeyde sunulan cinsellik göstergelerini algılayamadıklarını göstermektedir.

Ayrıca; bu tablodaki veriler, cinsel eylemin en kesin ve somut göstergesi olan öpüşmenin teşhir edilmesine, yaşlarına paralel olarak daha fazla maruz kalan çocukların artık, bu tür müstehcen teşhirleri meşrulaştırdıklarını ifade etmektedir.

Tablo 2.C.19 Yaşa Göre Müzik Videolarındaki Şarkı Sözlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDAKİ ŞARKI SÖZLERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
7		5	19	7	30	61
	yaş dağılımı	8,2%	31,1%	11,5%	49,2%	100,0%
	genel dağılım	10,4%	27,5%	8,6%	9,8%	12,1%
8		3	19	12	50	84
	yaş dağılımı	3,6%	22,6%	14,3%	59,5%	100,0%
	genel dağılım	6,3%	27,5%	14,8%	16,3%	16,6%
9		21	10	15	52	98
	yaş dağılımı	21,4%	10,2%	15,3%	53,1%	100,0%
	genel dağılım	43,8%	14,5%	18,5%	16,9%	19,4%
10		13	10	26	74	123
	yaş dağılımı	10,6%	8,1%	21,1%	60,2%	100,0%
	genel dağılım	27,1%	14,5%	32,1%	24,1%	24,4%
11		5	8	10	65	88
	yaş dağılımı	5,7%	9,1%	11,4%	73,9%	100,0%
	genel dağılım	10,4%	11,6%	12,3%	21,2%	17,4%
12		1	3	11	36	51
	yaş dağılımı	2,0%	5,9%	21,6%	70,6%	100,0%
	genel dağılım	2,1%	4,3%	13,6%	11,7%	10,1%
TOPLAM		48	69	81	307	505
	yaş dağılımı	9,5%	13,7%	16,0%	60,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 91 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 59.009 p: 0.000<0.001

Yorum: Müzik videolarında şarkı sözlerinin ayıp olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farkın yaşı küçük olan çocukların, kendilerinden büyük olanlara oranla, şarkı sözlerinin daha ayıp olduğunu düşünmelerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.C.20 Yaşa Göre Müzik Videolarındaki Dans ve Beden Hareketlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDAKİ DANS VE BEDEN HAREKETLERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
7	yaş dağılımı	4	17	34	7	62
	genel dağılım	6,5%	27,4%	54,8%	11,3%	100,0%
8	yaş dağılımı	1	18	54	11	84
	genel dağılım	1,2%	21,4%	64,3%	13,1%	100,0%
9	yaş dağılımı	4	35	47	12	98
	genel dağılım	4,1%	35,7%	48,0%	12,2%	100,0%
10	yaş dağılımı	5	33	70	15	123
	genel dağılım	4,1%	26,8%	56,9%	12,2%	100,0%
11	yaş dağılımı	7	11	61	9	88
	genel dağılım	8,0%	12,5%	69,3%	10,2%	100,0%
12	yaş dağılımı	4	11	31	5	51
	genel dağılım	7,8%	21,6%	60,8%	9,8%	100,0%
TOPLAM	yaş dağılımı	25	125	297	59	506
	genel dağılım	4,9%	24,7%	58,7%	11,7%	100,0%

Not: 90 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 22.758 p: 0.123>0.05

Yorum:. Müzik videolarında dans ve beden hareketlerinin ayıp olup olmadığını düşünme durumunda, istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 2.C.21 Yaşa Göre Müzik Videolarındaki Şarkıcı ve Diğer Kişilerin Kıyafetlerinin Ayıp Olduğunu Düşünme Durumu

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDAKİ ŞARKICI VE DİĞER KİŞİLERİN KIYAFETLERİ				TOPLAM
		EN AYIP	ÇOK AYIP	AYIP	BİRAZ AYIP	
7	yaş dağılımı	3	29	12	17	61
	genel dağılım	4,9%	47,5%	19,7%	27,9%	100,0%
8	yaş dağılımı	9	44	12	19	84
	genel dağılım	10,7%	52,4%	14,3%	22,6%	100,0%
9	yaş dağılımı	10	48	30	10	98
	genel dağılım	10,2%	49,0%	30,6%	10,2%	100,0%
10	yaş dağılımı	17	65	23	18	123
	genel dağılım	13,8%	52,8%	18,7%	14,6%	100,0%
11	yaş dağılımı	10	60	13	5	88
	genel dağılım	11,4%	68,2%	14,8%	5,7%	100,0%
12	yaş dağılımı	15	26	5	5	51
	genel dağılım	29,4%	51,0%	9,8%	9,8%	100,0%
TOPLAM	yaş dağılımı	64	272	95	74	505
	genel dağılım	12,7%	53,9%	18,8%	14,7%	100,0%

Not: 91 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 48.556 p: 0.000<0.001

Yorum:. Müzik videolarında şarkıcı ve diğer kişilerin kıyafetlerinin ayıp olup olmadığını düşünme durumunda istatistiksel olarak, yaştan kaynaklanan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu fark, büyük çocukların müzik videolarında şarkıcı ve diğer kişilerin kıyafetlerini daha fazla oranda ayıp bulmalarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.C.22.a Yaşa Göre Çocukların“Bandıra Bandıra Ye Beni/ Doyamazsın Tadima”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"BANDIRA BANDIRA YE BENİ/DOYAMAZSIN TADIMA" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	44	35	79
	yaş dağılımı	55,7%	44,3%	100,0%
	genel dağılım	17,9%	10,4%	13,5%
	8	60	44	104
	yaş dağılımı	57,7%	42,3%	100,0%
	genel dağılım	24,4%	13,0%	17,8%
	9	41	72	113
	yaş dağılımı	36,3%	63,7%	100,0%
	genel dağılım	16,7%	21,3%	19,3%
	10	50	85	135
	yaş dağılımı	37,0%	63,0%	100,0%
	genel dağılım	20,3%	25,1%	23,1%
	11	31	64	95
	yaş dağılımı	32,6%	67,4%	100,0%
	genel dağılım	12,6%	18,9%	16,3%
	12	20	38	58
	yaş dağılımı	34,5%	65,5%	100,0%
	genel dağılım	8,1%	11,2%	9,9%
TOPLAM		246	338	584
yaş dağılımı		42,1%	57,9%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 24.223 p: 0.000<0.001

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Yaşı küçük çocukların söz konusu şarkı sözünü, büyük çocuklara oranla daha ayıp buldukları görülmektedir.

Tablo 2.C.22.b Yaşa Göre Çocukların “Ölürüm Sana Hişt Zilli” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		“ÖLÜRÜM SANA HIŞT ZİLLİ” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	49	33	82
		59,8%	40,2%	100,0%
	yaş dağılımı	15,6%	12,1%	13,9%
	genel dağılım			
8		63	42	105
		60,0%	40,0%	100,0%
	yaş dağılımı	19,9%	15,4%	17,8%
	genel dağılım			
9		87	48	113
		59,3%	40,7%	100,0%
	yaş dağılımı	21,2%	16,9%	19,2%
	genel dağılım			
10		71	64	135
		52,6%	47,4%	100,0%
	yaş dağılımı	22,5%	23,5%	23,0%
	genel dağılım			
11		45	50	95
		47,4%	52,6%	100,0%
	yaş dağılımı	14,2%	18,4%	16,2%
	genel dağılım			
12		21	37	58
		38,2%	63,8%	100,0%
	yaş dağılımı	6,6%	13,8%	9,9%
	genel dağılım			
TOPLAM		316	272	588
	yaş dağılımı	53,7%	46,3%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2 : 13.045 \quad p: 0.023 < 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Yaşı küçük çocukların söz konusu şarkı sözünü, büyük çocuklara oranla daha ayıp buldukları görülmektedir.

Tablo 2.C.22.c Yaşa Göre Çocukların “Senin Ağzını Yerim Ben” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		“SENİN AĞZINI YERİM BEN” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	41	40	81
		50,6%	49,4%	100,0%
	yaş dağılımı	14,1%	13,7%	13,9%
	genel dağılım			
8		66	34	100
		66,0%	34,0%	100,0%
	yaş dağılımı	22,7%	11,6%	17,2%
	genel dağılım			
9		63	49	112
		56,3%	43,8%	100,0%
	yaş dağılımı	21,6%	16,8%	19,2%
	genel dağılım			
10		65	71	136
		47,8%	52,2%	100,0%
	yaş dağılımı	22,3%	24,3%	23,3%
	genel dağılım			
11		39	57	96
		40,6%	59,4%	100,0%
	yaş dağılımı	13,4%	19,6%	16,6%
	genel dağılım			
12		17	41	58
		29,3%	70,7%	100,0%
	yaş dağılımı	5,8%	14,0%	9,9%
	genel dağılım			
TOPLAM		291	292	583
	yaş dağılımı	49,9%	50,1%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2 : 25.571 \quad p: 0.000 < 0.001$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Senin ağzını yerim ben” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Yaşı küçük çocukların söz konusu şarkı sözünü, büyük çocuklara oranla daha ayıp buldukları görülmektedir.

Tablo 2.C.22.d Yaşa Göre Çocukların “Come On Shake Your Body/Hey Seksi Fani” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"COME ON SHAKE YOUR BODY/HEY SEKSI FANI" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	42	28	70
	yaş dağılımı	60,0%	40,0%	100,0%
	genel dağılım	14,5%	14,8%	14,6%
	8	48	25	73
	yaş dağılımı	65,8%	34,2%	100,0%
	genel dağılım	16,6%	13,2%	15,2%
	9	38	38	76
	yaş dağılımı	50,0%	50,0%	100,0%
	genel dağılım	13,1%	20,1%	15,9%
	10	71	40	111
	yaş dağılımı	64,0%	36,0%	100,0%
	genel dağılım	24,5%	21,2%	23,2%
	11	65	27	92
	yaş dağılımı	70,7%	29,3%	100,0%
	genel dağılım	22,4%	14,3%	19,2%
	12	26	31	57
	yaş dağılımı	45,6%	54,4%	100,0%
	genel dağılım	8,0%	18,4%	11,9%
TOPLAM		280	189	479
	yaş dağılımı	60,5%	39,5%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 17 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 14.172 \quad p : 0.015 < 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Yaşı küçük çocukların, söz konusu şarkı sözünü, büyük çocuklara oranla daha ayıp buldukları görülmektedir.

Tablo 2.C.22.e Yaşa Göre Çocukların “Ölür Müsün Be Güzelim/Azıcık Ucundan Versen” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"ÖLÜR MÜSÜN BE GÜZELİM/AZICIK UCUNDAN VERSEN" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	56	24	80
	yaş dağılımı	70,0%	30,0%	100,0%
	genel dağılım	15,0%	11,5%	13,8%
	8	75	27	102
	yaş dağılımı	73,5%	26,5%	100,0%
	genel dağılım	20,1%	13,0%	17,8%
	9	71	41	112
	yaş dağılımı	63,4%	36,6%	100,0%
	genel dağılım	18,0%	19,7%	19,3%
	10	84	50	134
	yaş dağılımı	62,7%	37,3%	100,0%
	genel dağılım	22,5%	24,0%	23,1%
	11	59	38	95
	yaş dağılımı	62,1%	37,9%	100,0%
	genel dağılım	15,8%	17,3%	16,4%
	12	28	30	58
	yaş dağılımı	48,3%	51,7%	100,0%
	genel dağılım	7,5%	14,4%	10,0%
TOPLAM		373	208	581
	yaş dağılımı	64,2%	35,8%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 15 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 11.779 \quad p : 0.038 < 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Ölür müsün be güzelim/Azıcık ucundan versen” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir. Yaşı küçük çocukların söz konusu şarkı sözünü, büyük çocuklara oranla daha ayıp buldukları görülmektedir.

Tablo 2.C.22.f Çocukların“Bir Öpücük Kesmez Beni Belalım/Canım İster Seni Daha Sarayım” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı

		"BİR ÖPÜCÜK KESMEZ BENİ BELALIM/CANIM İSTER SENİ DAHA SARAYIM" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	49	31	80
		61,3%	38,6%	100,0%
		15,3%	11,8%	13,7%
	8	64	41	105
		61,0%	39,0%	100,0%
		19,9%	15,6%	18,0%
	9	68	44	112
		60,7%	39,3%	100,0%
		21,2%	16,7%	19,2%
	10	70	65	135
		51,9%	48,1%	100,0%
		21,8%	24,7%	23,1%
	11	48	48	94
		48,9%	51,1%	100,0%
		14,3%	18,3%	16,1%
	12	24	34	58
		41,4%	58,6%	100,0%
		7,5%	12,8%	9,8%
TOPLAM		321	263	584
		55,0%	45,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 10.526 \quad p. 0.062 > 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Bir öpücük kesmez beni belalım/Canım ister seni daha sarayım” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.g Çocukların “Terle Söndürme Ateşini/Vücudunu Geri Çevirme” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı

		"TERLE SÖNDÜRME ATEŞİNİ/VÜCUDUNU GERİ ÇEVİRME" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	41	39	80
		51,3%	48,8%	100,0%
		13,1%	14,6%	13,8%
	8	55	49	104
		52,9%	47,1%	100,0%
		17,6%	18,4%	17,9%
	9	55	56	111
		49,5%	50,5%	100,0%
		17,6%	21,0%	19,1%
	10	78	55	133
		58,6%	41,4%	100,0%
		24,9%	20,6%	22,9%
	11	51	44	95
		53,7%	46,3%	100,0%
		16,3%	16,5%	16,4%
	12	33	24	57
		57,9%	42,1%	100,0%
		10,5%	9,0%	9,8%
TOPLAM		313	267	580
		54,0%	46,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 16 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 2.688 \quad p: 0.748 > 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Terle söndürme ateşini/Vücudunu geri çevirme” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.h Çocukların “Malımı Mülkümü Al/Gel De En Kuytumu Al”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı

		"MALIMI MÜLKÜMÜ AL/GEL DE EN KUYTUMU AL" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	34	46	80
		42,5%	57,5%	100,0%
		14,3%	13,5%	13,8%
8		51	52	103
		49,5%	50,5%	100,0%
		21,6%	15,2%	17,8%
9		43	68	111
		38,7%	61,3%	100,0%
		18,1%	19,9%	19,2%
10		49	84	133
		38,8%	63,2%	100,0%
		20,7%	24,6%	23,0%
11		33	61	94
		35,1%	64,9%	100,0%
		13,9%	17,9%	18,3%
12		27	30	57
		47,4%	52,6%	100,0%
		11,4%	8,8%	9,9%
TOPLAM		237	341	578
		41,0%	59,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 18 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2 : 6.652 \quad p: 0.248 > 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Malımı mülkümü al/gel de en kuytumu al” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.ı Çocukların “Okudun Beni Gecelerce” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı

		"OKUDUN BENİ GECELERCE" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	29	52	81
		35,8%	64,2%	100,0%
		15,6%	13,2%	14,0%
8		36	67	103
		35,0%	65,0%	100,0%
		19,4%	17,0%	17,8%
9		34	76	110
		30,9%	69,1%	100,0%
		18,3%	19,3%	19,0%
10		41	92	133
		30,8%	69,2%	100,0%
		22,0%	23,4%	23,0%
11		31	63	94
		33,0%	67,0%	100,0%
		16,7%	16,0%	16,2%
12		15	43	58
		25,9%	74,1%	100,0%
		8,1%	10,9%	10,0%
TOPLAM		186	393	579
		32,1%	67,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 17 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2 : 2.132 \quad p: 0.831 > 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Okudun beni gecelerce” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.i Çocukların “I’m Turkish Delight/Don’t Touch/Only Watch” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı

		"I'M TURKISH DELIGHT/DON'T TOUCH/ONLY WATCH" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	32	39	71
		45,1%	54,9%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	13,2%	17,0%	15,0%
8		44	29	73
		60,3%	39,7%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	18,1%	12,7%	15,5%
9		43	32	75
		57,3%	42,7%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	17,7%	14,0%	15,9%
10		58	50	108
		53,7%	46,3%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	23,9%	21,8%	22,9%
11		43	47	90
		47,8%	52,2%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	17,7%	20,5%	19,1%
12		23	32	55
		41,8%	58,2%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	9,5%	14,0%	11,7%
TOPLAM		243	229	472
	yaş dağılımı	51,5%	48,5%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 24 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 7.220 p: 0.205>0.05

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “I’m Turkish delight/Don’t touch/Only watch” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.j Çocukların “Yatağıma Gel/Ateşimi Gör/Tenimi Hisset”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumunun Yaşa Göre Dağılımı

		“YATAĞIMA GEL/ATEŞİMİ GÖR/TENİMİ HİSSET” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	82	30	82
		63,4%	36,6%	100,0%
		11,7%	21,6%	14,1%
	8	65	39	104
		62,5%	37,5%	100,0%
		14,6%	28,1%	17,8%
	9	82	18	110
		83,6%	16,4%	100,0%
		20,7%	12,9%	18,9%
	10	111	23	134
		82,8%	17,2%	100,0%
		25,0%	16,5%	23,0%
	11	79	16	95
		83,2%	16,8%	100,0%
		17,8%	11,5%	16,3%
	12	45	13	58
		77,6%	22,4%	100,0%
		10,1%	9,4%	9,9%
TOPLAM		444	139	583
		76,2%	23,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 27.326$ $p: 0.000 < 0.001$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Yatağıma gel/Ateşimi gör/tenimi hisset” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir.

Tablo 2.C.22.k Yaşa Göre Çocukların “Ellere Var Da Bize Yok Mu”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		“ELLERE VAR DA BİZE YOK MU” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	31	51	82
		37,8%	62,2%	100,0%
		11,7%	15,9%	14,0%
	8	51	53	104
		49,0%	51,0%	100,0%
		19,3%	16,5%	17,8%
	9	45	65	110
		40,9%	59,1%	100,0%
		17,0%	20,2%	18,8%
	10	63	72	135
		46,7%	53,3%	100,0%
		23,9%	22,4%	23,1%
	11	46	50	96
		47,9%	52,1%	100,0%
		17,4%	15,6%	16,4%
	12	28	30	58
		48,3%	51,7%	100,0%
		10,8%	9,3%	9,9%
TOPLAM		264	321	585
		45,1%	54,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 3.871$ $p: 0.568 > 0.05$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların "Ellere var da bize yok mu" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.l Yaşa Göre Çocukların "Kız Hepsini Senin Mi" Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"KIZ HEPSİ SENİN Mİ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	31	50	81
		38,3%	61,7%	100,0%
		12,0%	15,4%	13,9%
	8	52	50	102
		51,0%	49,0%	100,0%
		20,2%	15,4%	17,5%
	9	49	62	111
		44,1%	55,9%	100,0%
		19,0%	19,1%	19,0%
	10	61	74	135
		45,2%	54,8%	100,0%
		23,6%	22,8%	23,2%
	11	38	58	96
		39,6%	60,4%	100,0%
		14,7%	17,8%	16,5%
	12	27	31	58
		46,6%	53,4%	100,0%
		10,5%	9,5%	9,9%
TOPLAM		258	325	583
		44,3%	55,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2 : 4.067 \quad p: 0.540 > 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların "Kız hepsi senin mi" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.m Yaşa Göre Çocukların "Kaldıramazsan Kaldırırlar" Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"KALDIRAMAZSAN KALDIRIRLAR" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	33	48	81
		40,7%	59,3%	100,0%
		12,3%	15,3%	13,9%
	8	47	55	102
		48,1%	53,9%	100,0%
		17,5%	17,6%	17,5%
	9	56	55	111
		50,5%	49,5%	100,0%
		20,8%	17,6%	19,1%
	10	67	67	134
		50,0%	50,0%	100,0%
		24,9%	21,4%	23,0%
	11	41	55	96
		42,7%	57,3%	100,0%
		15,2%	17,8%	16,5%
	12	25	33	58
		43,1%	56,9%	100,0%
		9,3%	10,5%	10,0%
TOPLAM		269	313	582
		46,2%	53,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 14 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$x^2: 3.251 \quad p: 0.661 > 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların Kaldıramazsan kaldırırlar” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.n Yaşa Göre Çocukların “Çok Canım Çekiyor Seni/Şeytan Diyor Ki Al”Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"ÇOK CANIM ÇEKİYOR SENİ/ŞEYTAN DİYOR Kİ AL" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	41	39	80
		51,3%	48,8%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	11,8%	16,4%	13,7%
	8	67	35	102
		65,7%	34,3%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	19,4%	14,7%	17,5%
	9	81	32	113
		71,7%	28,3%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	23,4%	13,4%	19,3%
	10	74	61	135
		54,8%	45,2%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	21,4%	25,6%	23,1%
	11	59	37	96
		61,5%	38,5%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	17,1%	15,6%	16,4%
	12	24	34	58
		41,4%	58,6%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	6,9%	14,3%	9,9%
TOPLAM		346	238	584
		59,2%	40,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 $\chi^2 : 20.068 \quad p: 0.001<0.005$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Çok canım çekiyor seni/Şeytan diyor ki al” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir.

Tablo 2.C.22.o Yaşa Göre Çocukların “Seni Gidi Seksi Şey” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"SENİ GİDİ SEKSE ŞEY" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	50	30	80
		62,5%	37,5%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	13,5%	14,0%	13,7%
	8	63	40	103
		61,2%	38,8%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	17,0%	18,6%	17,6%
	9	74	39	113
		65,5%	34,5%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	19,6%	18,1%	19,3%
	10	87	49	136
		64,0%	36,0%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	23,5%	22,8%	23,2%
	11	64	32	96
		68,7%	33,3%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	17,3%	14,9%	16,4%
	12	33	25	58
		56,9%	43,1%	100,0%
	yaş dağılımı			
	genel dağılım	8,8%	11,6%	9,9%
TOPLAM		371	215	586
		63,3%	36,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.
 $\chi^2 : 1.975 \quad p: 0.853>0.05$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Seni gidi seksi şey” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.ö Yaşa Göre Çocukların “Ya Gel Bana Sahici Sahici/Ya Da Anca Gidersin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		“YA GEL BANA SAHICI SAHICI/YA DA ANCA GIDERSİN” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	42	40	82
	yaş dağılımı	51,2%	48,8%	100,0%
	genel dağılım	16,5%	12,0%	14,0%
	8	51	52	103
	yaş dağılımı	49,5%	50,5%	100,0%
	genel dağılım	20,1%	15,7%	17,6%
	9	52	60	112
	yaş dağılımı	48,4%	53,6%	100,0%
	genel dağılım	20,5%	18,1%	19,1%
	10	56	80	136
	yaş dağılımı	41,2%	58,8%	100,0%
	genel dağılım	22,0%	24,1%	23,2%
	11	37	59	96
	yaş dağılımı	38,5%	61,5%	100,0%
	genel dağılım	14,8%	17,8%	16,4%
	12	16	41	57
	yaş dağılımı	28,1%	71,9%	100,0%
	genel dağılım	6,3%	12,3%	9,7%
TOPLAM		254	332	586
yaş dağılımı		43,3%	56,7%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 10.679 \quad p: 0.058 > 0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.p Yaşa Göre Çocukların “Tavla Beni Tavla/Salla Pulları Zarlari Salla” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		“TAVLA BENİ TAVLA/SALLA PULLARI ZARLARI SALLA” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	53	28	81
	yaş dağılımı	65,4%	34,6%	100,0%
	genel dağılım	17,6%	9,9%	13,8%
	8	46	59	105
	yaş dağılımı	43,8%	56,2%	100,0%
	genel dağılım	15,3%	20,8%	17,9%
	9	71	40	111
	yaş dağılımı	64,0%	36,0%	100,0%
	genel dağılım	23,6%	14,1%	19,0%
	10	60	74	134
	yaş dağılımı	44,8%	55,2%	100,0%
	genel dağılım	19,9%	26,1%	22,9%
	11	49	47	96
	yaş dağılımı	51,0%	49,0%	100,0%
	genel dağılım	16,3%	16,5%	16,4%
	12	22	36	58
	yaş dağılımı	37,9%	62,1%	100,0%
	genel dağılım	7,3%	12,7%	9,9%
TOPLAM		301	284	585
yaş dağılımı		51,5%	48,5%	100,0%
genel dağılım		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 22.392 \quad p: 0.000 < 0.001$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların "Tavla beni tavla/Salla pulları zarları salla" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir.

Tablo 2.C.22.r Yaşa Göre Çocukların "Neremi Neremi" Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"NERE Mİ NERE Mİ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	44	38	80
		55,0%	45,0%	100,0%
		10,9%	19,9%	13,7%
	8	65	36	101
		64,4%	35,6%	100,0%
		16,1%	19,9%	17,3%
	9	85	28	113
		75,2%	24,8%	100,0%
		21,1%	15,5%	19,3%
	10	94	42	136
		69,1%	30,9%	100,0%
		23,3%	23,2%	23,3%
	11	75	21	96
		78,1%	21,9%	100,0%
		18,6%	11,6%	16,4%
	12	40	18	58
		69,0%	31,0%	100,0%
		9,9%	9,9%	9,9%
TOPLAM		403	181	584
		69,0%	31,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 12 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 14.133$ p: 0.015<0.0

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir.

Tablo 2.C.22.s Yaşa Göre Çocukların "Napcaz Şimdi/Yatcaz Şimdi" Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"NAPCAZ ŞİMDİ/YATCAZ ŞİMDİ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	45	35	80
		56,3%	43,8%	100,0%
		12,2%	16,6%	13,8%
	8	61	38	99
		61,6%	38,4%	100,0%
		16,6%	18,0%	17,1%
	9	76	34	110
		69,1%	30,9%	100,0%
		20,7%	16,1%	19,0%
	10	81	55	136
		69,6%	40,4%	100,0%
		22,0%	26,1%	23,5%
	11	65	31	96
		67,7%	32,3%	100,0%
		17,7%	14,7%	16,6%
	12	40	18	58
		69,0%	31,0%	100,0%
		10,9%	8,5%	10,0%
TOPLAM		368	211	579
		63,6%	36,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 17 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 5.845$ p: 0.322>0.05

Yorum: Farklı yaştaki çocukların "Napcaz şimdi/Yatcaz şimdi" şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.ş Yaşa Göre Çocukların "Tut Kolumdan Çek Götür Beni/Hüp Diye İçine Çek Beni" Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"TUT KOLUMDAN ÇEK GÖTÜR BENİ/HÜP DİYE İÇİNE ÇEK BENİ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	38	43	81
		46,9%	53,1%	100,0%
	yaş dağılımı	13,1%	14,9%	14,0%
	genel dağılım			
8		63	39	102
		61,8%	38,2%	100,0%
	yaş dağılımı	21,6%	13,6%	17,6%
	genel dağılım			
9		66	44	110
		60,0%	40,0%	100,0%
	yaş dağılımı	22,7%	15,3%	19,0%
	genel dağılım			
10		67	68	135
		49,6%	50,4%	100,0%
	yaş dağılımı	23,0%	23,6%	23,3%
	genel dağılım			
11		39	55	94
		41,5%	58,5%	100,0%
	yaş dağılımı	13,4%	19,1%	16,2%
	genel dağılım			
12		18	39	57
		31,8%	68,4%	100,0%
	yaş dağılımı	6,2%	13,5%	8,8%
	genel dağılım			
TOPLAM		281	288	579
	yaş dağılımı	50,3%	49,7%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 17 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 20.808$ p: $0.001 < 0.005$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermektedir.

Tablo 2.C.22.t Yaşa Göre Çocukların "Sarı Şekerim/Hadi Bize Gidelim/Bana Şekerini Ver" Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"SARI ŞEKERİM/HADI BİZE GİDELİM/BANA ŞEKERİNİ VER" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	42	38	80
		52,5%	47,5%	100,0%
	yaş dağılımı	14,3%	13,0%	13,7%
	genel dağılım			
8		56	48	104
		53,8%	46,2%	100,0%
	yaş dağılımı	19,1%	16,4%	17,6%
	genel dağılım			
9		61	50	111
		55,0%	45,0%	100,0%
	yaş dağılımı	20,8%	17,1%	19,0%
	genel dağılım			
10		61	75	136
		44,9%	55,1%	100,0%
	yaş dağılımı	20,8%	25,7%	23,2%
	genel dağılım			
11		45	51	96
		48,9%	53,1%	100,0%
	yaş dağılımı	15,4%	17,5%	16,4%
	genel dağılım			
12		28	30	58
		48,3%	51,7%	100,0%
	yaş dağılımı	9,8%	10,3%	9,8%
	genel dağılım			
TOPLAM		293	292	585
	yaş dağılımı	50,1%	49,9%	100,0%
	genel dağılım	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$\chi^2 : 3.789$ p: $0.780 > 0.05$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.u Yaşa Göre Çocukların “Ateşini Yolla Bana/Kor Alevler İçindeyim Bilmesen De” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		“ATEŞİNİ YOLLA BANA/KOR ALEVLER İÇİNDEYİM BİLMESEN DE” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	36	48	82
		43,9%	58,1%	100,0%
		14,5%	13,8%	14,1%
8		53	48	101
		62,5%	47,5%	100,0%
		21,3%	14,4%	17,3%
9		49	63	112
		43,8%	56,3%	100,0%
		18,7%	18,9%	19,2%
10		51	84	135
		37,8%	62,2%	100,0%
		20,5%	25,1%	23,2%
11		42	53	95
		44,2%	55,8%	100,0%
		16,9%	15,9%	16,3%
12		18	40	58
		31,0%	69,0%	100,0%
		7,2%	12,0%	9,9%
TOPLAM		249	334	583
		42,7%	57,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 8.694 \quad p:0.122>0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların bu şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.ü Yaşa Göre Çocukların “Kapıma Bir Gün İpe İpe Geleceksin” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		“KAPIMA BİR GÜN İPE İPE GELECEKSİN” ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	33	48	81
		40,7%	59,3%	100,0%
		17,6%	12,2%	13,9%
8		40	64	104
		38,5%	61,5%	100,0%
		21,3%	16,2%	17,8%
9		39	71	110
		35,5%	64,5%	100,0%
		20,7%	18,0%	18,9%
10		36	89	135
		26,7%	73,3%	100,0%
		19,1%	25,1%	23,2%
11		24	71	95
		25,3%	74,7%	100,0%
		12,8%	18,0%	16,3%
12		16	42	58
		27,8%	72,4%	100,0%
		8,5%	10,6%	9,9%
TOPLAM		188	385	583
		32,2%	67,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 13 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

$$\chi^2 : 9.653 \quad p: 0.086>0.05$$

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “Kapıma bir gün ipe ipe geleceksin” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 2.C.22.v Yaşa Göre Çocukların “Kuşu Kalkmaz/Kuşu Kuşu Kalkmaz” Şarkı Sözünü Ayıp Bulma Durumu

		"KUŞU KALKMAZ KUŞU KALKMAZ" ŞARKI SÖZÜ SİZCE AYIP MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
YAŞ	7	30	51	81
		37,0%	63,0%	100,0%
	yaş dağılımı	14,3%	13,6%	13,8%
	genel dağılım			
8		48	57	105
		45,7%	54,3%	100,0%
	yaş dağılımı	22,9%	15,2%	17,9%
	genel dağılım			
9		35	76	111
		31,5%	68,5%	100,0%
	yaş dağılımı	16,7%	20,2%	18,9%
	genel dağılım			
10		43	92	135
		31,9%	68,1%	100,0%
	yaş dağılımı	20,5%	24,5%	23,0%
	genel dağılım			
11		30	66	96
		31,3%	68,8%	100,0%
	yaş dağılımı	14,3%	17,6%	16,4%
	genel dağılım			
12		24	34	58
		41,4%	58,6%	100,0%
	yaş dağılımı	11,4%	9,0%	9,9%
	genel dağılım			
TOPLAM		210	376	586
		35,8%	64,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Not: 10 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 7.986 p: 0.157>0.05

Yorum: Farklı yaştaki çocukların “kuşu kalkmaz/kuşu kuşu kalkmaz” şarkı sözünü ayıp bulma durumu istatistiksel olarak, anlamlı bir fark göstermemektedir.

Araştırmaya katılan çocukların, popüler müzik eserlerinden alınan, argo ve yan anlamsal düzeyde cinsel göndermelerde bulunan bazı sözleri ayıp bulup, bulmadıklarını gösteren tablolardan elde edilen verilere göre, ilköğretim birinci kademe öğrencilerinden (7-12 yaş) oluşan söz konusu bu çocukların, soruyla karşılaştıkları anda rastlantısal olarak soruyu yanıtlamış olabilmeleri koşulu dikkate alınmamak suretiyle, “Ölürüm sana hişt zilli”, “Terle söndürme ateşini, vücudunu geri çevirme” gibi doğrudan cinsel göndermelerde bulunan şarkı sözlerini, yaştan bağımsız ve yaklaşık olarak ayıp bulma ve bulmama oranları eşittir. Bu şarkı sözlerindeki cinsellikle ilgili ifadeler doğrudan verildiği için, çocuklar bu ifadeleri anlayabilmektedirler.

“Kaldıramazsan kaldırırılar”, “Malımı mülkümü al, gel de en kuytumu al”, “Okudun beni gecelerce”, “Kuşu kalkmaz” gibi yan anlamsal düzeyde, son derece müstehcen göndermelerde bulunan şarkı sözlerini ise, yaştan bağımsız olarak, büyük oranda ayıp bulmamışlardır.

Yaşları itibarı ile somut işlemler döneminde bulunan söz konusu çocukların, soyut düşünme yetilerinin henüz gelişmemiş olmasından dolayı yan anlamsal düzeyde anlamlandırma yapamadıkları ve bu sözleri ayıp bulmadıkları görülmektedir.

Dolayısıyla bu çocuklar, müzik videolarının içeriğindeki gerek şarkı sözleri, gerek şarkıcı ve diğer kişilerin giyim tarzı, gerekse dans ve beden hareketlerinde, dolaylı olarak teşhir edilip, sömürülen cinselliği de yeterince algılayıp, değerlendiremedikleri ve bu yoğun ve cinsel içerikli mesajların etkisine maruz kalmaktadırlar. Bu durum onların, gelecekteki yaşantıları olumsuz bir şekilde etkileyecektir. Bu nedenle onları bu tür olumsuz görüntülerden korumak gerekmektedir.

D. KABLOLU VEYA UYDU YAYINLARINI İZLEYEBİLEN ÇOCUKLARIN, MÜZİK VİDEOLARININ İÇERİĞİNDEKİ MÜSTEHCENLİĞE İLİŞKİN TUTUMLARI

Tablo 2.D.1. Kablolu/Uydu Yayınlarını İzleyebilen Çocukların, Müzik Videolarının İçeriğindeki Müstehcenliğe Duydukları İlginin Dağılımı

		EĞER BİR MÜZİK VİDEOSUNDA AÇIK-SAÇIK GÖRÜNTÜLER VARSA			TOPLAM
		DAHA ÇOK İZLER	FARK ETMEZ	İZLEMEZ	
KABLOLU/UYDU var YAYINI		44	53	109	206
	kablolu/uydu yayını	21,4%	25,7%	52,9%	100,0%
	genel	48,9%	37,6%	30,5%	35,0%
	yok	46	88	248	382
	kablolu/uydu yayını	12,0%	23,0%	64,9%	100,0%
	genel	51,1%	62,4%	69,5%	65,0%
TOPLAM		90	141	357	588
	kablolu/uydu yayını	15,3%	24,0%	60,7%	100,0%
	genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 11.174 p: 0.004<0.01

Yorum: Kablolu yayın veya uydu yayınlarını izleyebilen çocukların, müzik videolarındaki müstehcenliğe olan ilgilerinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir.

Kablolu ya da uydu yayınlarını izleyebilen çocukların, müzik videolarının içeriğinde ayıp görüntü olması halinde, bu videoları daha çok izlemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Artan'ın (2001) aktardığına göre, **Carrol ve Wolpe** bazı müzik kanallarının cinsellikle ilgili mesajlarla dolu olduğunu savunarak, MTV' de yayınlanan 110 müzik klibi üzerinde yaptıkları araştırmaya göre, bunların % 57' sinde kadınların cinsel obje olarak gösterildiği, sadece % 14' ünde erkeklerle eşit rollerde yer aldıkları sonucunu bulmuşlardır.

Kablo ya da uydu üzerinden yayın yapmakta olan MTV, Number One TV gibi müzik televizyonların içeriğinde çok daha fazla cinsel mesajların bulunduğu, hatta bu mesajların pornografik gösterimlerle eş düzeyde olduğu görülmektedir. MTV, belli aralıklarla "Seksi Videos" adlı bir program yayınlamaktadır.

Oysa ki, örneğin "Eminem" adlı şarkıcının şarkıları gerek sözleri, gerekse klipleri şiddet ve pornografi sınırlarını zorlayan unsurlarla doludur. Adı geçen şarkıcının "I Remember" şarkısının sözlerinden bazıları şöyledir: "Senin annen/Seni s... ibnesi/La da da da/Huzur içinde yat/Seni unutmadık/Seni homo"(Kalıç,2001:91)

Türk Toplumunun genel ahlâk kuralları ile bağdaşmayan, yukarıda kısa bir bölümünden örnek verilmiş şarkı sözleri, "MTV, Number One TV" gibi, kablolu ya da uydu yayını ile ülkemizde izlenmekte olan yayın kuruluşları tarafından her gün ve sürekli olmak üzere yayınlanmaktadır. İngilizce olan bu şarkı sözleri, araştırma kapsamındaki çocukların çoğunun anlamamalarına karşın, şarkının klibi, sözlerindeki bu şiddet ve pornografik mesajları görselleştirmekte ve çocuklar için de anlaşılır kılmaktadır. MTV televizyonunda yayınlanan müzik videoları ile ilgili bir başka araştırmada ise, adı geçen müzik televizyonunda yayınlanmakta olan videoların %75.9'unun cinsellik içermekte olduğu görülmüştür(Ersöz,2002:16).

Nitekim Sherman ve Dominic yaptıkları bir araştırma sonucunda, inceledikleri 166 müzik videosunun, 56'sında şiddet içeren saldırgan davranışlar tespit etmişler ve şiddete maruz kalanların cinsiyetine göre dağılımında ise kadınların yoğunlukta olduğu sonucuna varmışlardır(aktaran Ersöz,2002:16)

Ne yazık ki, çocuklar giderek artan dozda bu tür yayınlara maruz kalmakta ve giderek bu yayınları- ki bunlar, sadece söz konusu yayın kuruluşları, şarkıcı ve müzik endüstrisinin ekonomik çıkarları için bir sömürü aracıdır-daha fazla ilgiyle izlemektedirler.

E. TELEVİZYON İZLEME SÜRESİNİN, ÇOCUKLARIN MÜZİK VİDEOLARININ İÇERİĞİNDEKİ MÜSTEHCENLİĞE İLİŞKİN TUTUMLARINA ETKİSİ

Tablo 2.E.1 Televizyon İzleme Süresinin, Çocukların Müzik Videolarında Ayıp Görüntü/Söz/Kıyafet/Dans Figürü Olup Olmadığını Düşünmelerine Etkisi

		SİZCE MÜZİK VİDEOLARINDA AYIP GÖRÜNTÜ, SÖZ, KIYAFET VE DANS FİĞÜRÜ VAR MI?			
		EVET	BAZEN	HAYIR	TOPLAM
İZLEME SÜRESİ	1saat	35	30	50	115
	izleme sürei genel	30,4%	26,1%	43,5%	100,0%
		17,2%	16,2%	25,0%	19,6%
	2saat	56	60	45	161
	izleme sürei genel	34,8%	37,3%	28,0%	100,0%
		27,6%	32,4%	22,5%	27,4%
	3saat	39	43	38	120
	izleme sürei genel	32,5%	35,8%	31,7%	100,0%
		19,2%	23,2%	19,0%	20,4%
	4saat	27	15	21	63
	izleme sürei genel	42,9%	23,8%	33,3%	100,0%
		13,3%	8,1%	10,5%	10,7%
5 ve üstü	46	37	46	129	
izleme sürei genel	35,7%	28,7%	35,7%	100,0%	
	22,7%	20,0%	23,0%	21,9%	
TOPLAM		203	185	200	588
izleme sürei genel		34,5%	31,5%	34,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 8 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

χ^2 : 12.091 p: 0.147>0.05

Yorum: Çocukların müzik videolarında ayıp görüntü, söz, kıyafet ve dans figürü olup olmadığını düşünmeleri dağılımında, istatistiksel olarak izleme süresinden kaynaklanan, anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Ancak; önceki bölümlerde açıklandığı üzere, yapılan araştırmalar özellikle çocuklarda televizyon izleme süresinin erotizm, müstehcenlik, pornografi ve şiddet gibi olumsuz mesajlara karşı giderek duyarsızlaşmaya, bu tür olumsuz mesajların zararlı etkilerine maruz kalmaya neden olduğunu vurgulamaktadır.

Yukarıdaki tabloya göre ise, araştırmaya katılan çocukların kliplerin içeriğinde ayıp görüntü olup olmadığını düşünmelerinin, televizyon izleme süresinden etkilenme durumunun, istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir.

Tablo 2.E.2 Televizyon İzleme Süresinin, Çocukların, Müzik Videolarındaki Müstehcenliğe İlgileri Üzerindeki Etkileri

	EĞER BİR MÜZİK VİDEOSUNDA AÇIK-SAÇIK GÖRÜNTÜLER VARSA			TOPLAM
	DAHA ÇOK İZLER	FARK ETMEZ	İZLEMEZ	
1saat	16	24	75	115
izleme süresi	13,9%	20,9%	65,2%	100,0%
genel	18,2%	17,0%	21,1%	19,7%
2 saat	19	34	107	160
izleme süresi	11,9%	21,3%	66,9%	100,0%
genel	21,6%	24,1%	30,1%	27,4%
3 saat	17	23	79	119
izleme süresi	14,3%	19,3%	66,4%	100,0%
genel	19,3%	16,3%	22,2%	20,3%
4 saat	6	23	34	63
izleme süresi	9,5%	36,5%	54,0%	100,0%
genel	6,8%	16,3%	9,6%	10,8%
5 saat ve üstü	30	37	61	128
izleme süresi	23,4%	28,9%	47,7%	100,0%
genel	34,1%	26,2%	17,1%	21,9%
TOPLAM	88	141	356	585
izleme süresi	15,0%	24,1%	60,9%	100,0%
genel	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Not: 11 öğrenciden bu bilgi alınamamıştır.

X^2 : 21.961 p: 0.005<0.01

Yorum: Çocukların müzik videolarındaki müstehcen görüntülere olan ilgilerinde, istatistiksel olarak, izleme süresinden kaynaklanan anlamlı bir fark görülmektedir.

İzleme süresi arttıkça, bu tür görüntüleri daha çok izlediğini söyleyen çocukların oranı da artmaktadır.

Ersöz'ün (2002) aktardığına göre, Bulgu'nun, her gün 1 saat televizyon izlediğini söyleyen 362 çocuk ile yaptığı bir çalışma sonucunda, bu çocuklardan %22.7'sinin şiddete başvuran kahramanlardan rahatsız olurken; % 42'sinin hiç rahatsızlık duymadığı belirtilmiştir.

Tandaçgüneş'in (2002) çocukların televizyon izleme süreleri ile dildeki yabancılaşma arasındaki korelasyonu araştırmak üzere, 150 ilköğretim öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırmasının sonuçlarına göre, televizyon izleme süresi ve dildeki yabancılaşma arasında doğru orantılı bir ilişki bulunduğu ve çocukların televizyondan aldıkları etkileri farkındalıktan yoksun olarak içselleştirdikleri belirtilmiştir.

5. BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA KÜÇÜKLERİN EROTİK, MÜSTEHCEN VE PORNOGRAFİK İÇERİKLİ MÜZİK VİDEOLARINA (KLİPLERE) KARŞI KORUNMASI VE ÖNERİLER

Günümüzde yaygın bir kullanım alanına sahip olan müzik videolarının (klipler) içeriğinde, giderek artan miktarda erotik, müstehcen ve pornografik görüntülere yer verilmesi ve bu görüntülerin de küçüklerin cinsel, fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde muzır tesir yaptığı, yukarıda yeterince açıklanmıştır. Tarafımızdan yapılan anket çalışması da bu durumu doğrulamaktadır. Kitle iletişim araçları pek çok faydalarının yanında, kamu yararı gözetilerek kullanılmadığında izleyiciler için tehlike unsuru olabilmektedir.

Araştırma konumuz açısından erotik, müstehcen ve pornografik unsurlar taşıyan ve yukarıda bazı örnekleri verilen müzik kliplerine karşı ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin (7-12 yaş) ve gençlerin korunması için, pozitif hukukta yer alan kurallar da yukarıda açıklanmıştır. Çocukların bu tür zararlı yayınlara karşı korunması için hem uluslararası sözleşmelerde, hem de iç hukukta düzenlemeler getirilmiştir. Aşağıda, iç hukuktaki düzenlemelere kısaca değinildikten sonra, olması gereken hukuk (de lege ferenda) açısından öneriler getirilecektir.

I. MEVZUAT

A. ANAYASAL ÇERÇEVE

Müzik eserleri ve müzik klipleri yoluyla da düşünce ve kanaatler açıklanabildiğine göre, müzik eserleri yoluyla düşünce ve kanaat açıklama ve yayma hürriyetinin de bazı sınırlama ve düzenlemelere tâbi tutulması doğaldır. Anayasamızın 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne göre, “temel hak ve

hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz". Bu madde hükmünden hareketle, Anayasanın 28. maddesi önem arz etmektedir. Söz konusu maddede, *"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir"* hükmü yer almaktadır (1. fıkra). Bu hüküm geniş kapsamlıdır. Dolayısıyla, herkes aile hayatını olumsuz etkileyen müzik kliplerine karşı korunma isteyebilir.

Anayasanın 26. maddesinde ise, *"düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti"* düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin 2. fıkrasına göre, müzik klipleri yoluyla düşünce ve kanaatleri açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlarından biri *"kamu düzeni"*, diğeri de başkalarının şöhret veya haklarının, özel aile hayatlarının korunması"dır. Aynı maddenin 2. fıkrasında, *"düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunla düzenleneceği"* öngörülmüştür. 26. maddenin son fıkrasına göre, *"haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz"*.

Anayasa madde 41'e göre, *"aile, Türk toplumunun temelidir. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması... için gerekli tedbiri alır ve teşkilatı kurar"*. Keza, Anayasanın 5. maddesine göre Devletin temel amaç ve görevlerinden biri de *"kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak,...insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır"*. Muzır (erotik, müstehcen veya pornografik) nitelikteki müzik klipleri kamu düzenini bozabileceği gibi, başkalarının aile hayatını (çocukların ve gençlerin manevi hayatlarını ve çocuk ve gençler ile ebeveynler arasındaki ilişkileri) da olumsuz etkileyebilir.

Anayasanın 31. maddesinde, *“kişilerin, kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme ve yayın araçlarından (radyo ve televizyon gibi) yararlanma hakkına sahip oldukları”* öngörülmüştür(1.fıkra). Bu yararlanmanın şartları ile usullerinin kanunla düzenleneceği de aynı fıkra hükmünde belirtilmiştir. Söz konusu maddenin son fıkra hükmüne göre, *“kanun, millî egemenlik, kamu düzeni, genel ahlâk ve sağlığın korunması, sebepleri dışında, halkın bu araçlarla haber almasını, düşünce ve kanaatlere ulaşmasını engelleyici kayıtlar koyamaz”*.

Anayasadaki bu emredici hükümler gereğince aşağıdaki düzenlemeler getirilmiştir.

B. KÜÇÜKLERİ MUZIR NEŞRİYATTAN KORUMA KANUNU

Küçükleri yazılı basının muzır tesirlerinden korumak amacıyla yukarıda açıklanan 21.6.1927 tarih ve 1117 sayılı “Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu” çıkarılmıştır (RG. 7.7.1927, Sayı:627) Kanun, 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır etki yapacağı anlaşılan mevkute ve mevkute tanımına girmeyen diğer basılmış eserlere ilişkindir. Müzik klipleri Kanunda yer almamaktadır. Bu sebeple, ayrıntıya girmemekle birlikte, kanaatimizce, küçüklerin korunması bakımından, Kanuna daha etkin bir işlerlik kazandırılmalıdır.

C. TÜRK CEZA KANUNU

Türk Ceza Kanunu'nda da (TCK), basılmış eserler, televizyon ve teyp bantları, fotoğraf, sinema ve projeksiyon filmleri ve diğer anlatım araç ve gereçleriyle işlenen halkın ar ve hayâ duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlâka aykırı fiiller (müstehcen hareketler) yaptırıma bağlanmıştır. TCK'nın 427. maddesinde basılmış eserler yoluyla müstehcen şey yazma ve yayınlama yaptırıma bağlanırken, 428. maddede, halkın ar ve hayâ duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik

ve istismar eder nitelikte, genel ahlâka aykırı şarkıları alenen söyleyenler veya plakları, teyp bantlarını çalanlar veya umumi adaba aykırı veya bir şahıs veya bir heyetin, namus ve haysiyetini muhil (havale eden) beyanat ve sözlerle gazete, risale ve diğer evrak satmak suç olarak öngörülmüştür. Ancak, bu hükümlerin tam bir şekilde uygulanmadığı görülmektedir. Bu hükümlerin, küçükleri korumak amacıyla, etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

D. GÖRSEL- İŞİTSEL KİTLE İLETİŞİM MEVZUATI

1. TÜRKİYE RADYO VE TELEVİZYON KANUNU

Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun (No: 2954, Kabul tarihi: 11.11.1983) yayın esaslarını düzenleyen 5. maddesinin “a” bendinde “kamu yararını korumak ve kollamak”, “e” bendinde “genel ahlâkın gereklerini, millî gelenekleri ve manevi değerleri gözetmek”, “g” bendinde “kolayca anlaşılabilir, doğru, temiz ve güzel bir Türkçe kullanmak”, “h” bendinde “toplumun beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek”, “i” bendinde “karamsarlık, umutsuzluk, kargaşa, dehşet, saldırganlık gibi olumsuz duygular uyandırmak ve telkin etmek amacına yönelik yayın yapılamaz”, “j” bendinde “kişilerin özel hayatlarına, şeref ve haysiyetlerine saygılı olmak ve dürüstlük anlayışına bağlı kalmak” şeklinde yayın esasları (ilkeleri) öngörülmüştür. Bu esaslar (ilkeler)TRT için bağlayıcı hükümlerdir.

Kamusal bir yayın kuruluşu olan TRT’nin, söz konusu Kanun’da belirtilen “yayın ilke ve esaslarına” genelde uyduğu görülmektedir. Bu sonuca, 3984 sayılı Kanun’un 35. maddesinin 15.5.2002 tarih ve sayılı Kanun’un 18. maddesi ile yürürlükten kaldırılmasından önceki dönemde, RTÜK tarafından Kanun’un 4. ve diğer maddelerinde öngörülen yayın ilke ve esaslarını ihlal ettiği gerekçesiyle bir yaptırım uygulanmamış (Bir durum hariç) olmasından varmak mümkündür.

2. RADYO VE TELEVİZYONLARIN KURULUŞ VE YAYINLARI HAKKINDA KANUN

3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın İlkeleri Hakkında Kanunun (Kabul tarihi: 13.04.1994, RG. 24.04.1994, sayı: 21911) yayın ilkelerini düzenleyen 4. maddesinde "radyo, televizyon ve veri yayınlarının **hukukun üstünlüğüne**, Anayasanın genel ilkelerine, **temel hak ve özgürlüklere**, millî güvenliğe ve **genel ahlâka** uygun olarak, **kamu hizmeti anlayışı** çerçevesinde yapılacağı" öngörülmüştür. Söz konusu madde hükmünde, konumuz bakımından getirilen ve radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri şunlardır:

"e" bendi: *Yayınların toplumun millî ve manevi değerlerine ve Türk aile yapısına aykırı olmaması.*

"f" bendi: *Özel hayatın gizliliğine saygı duyulması.*

"g" bendi: *Türk millî eğitiminin temel amaçlarının, temel ilkelerinin ve millî kültürün geliştirilmesi.*

"h" bendi: *Türkçe'nin özellikleri ve kuralları bozulmadan konuşma dili olarak kullanılması; millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak çağdaş kültür, eğitim ve bilim dili dahilinde gelişmesinin sağlanması.*

"ı" bendi: *Yayınların müstehcen olmaması.*

"z" bendi: *Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlâki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması.*

Belirtmek gerekir ki, bu yayın ilkeleri radyo ve televizyonlarda yayınlanan müzik klipleri için de geçerlidir. Ancak, uygulamaya bakıldığında yukarıdaki yayın ilkelerinin erotik, müstehcen ve pornografik içerikli müzik kliplerinde sık sık ihlal edilmesine rağmen (Kral TV, Number One TV, gibi), RTÜK tarafından konunun üzerinde hassasiyetle durulmadığı görülmektedir.

3. RADYO VE TELEVİZYON YAYINLARININ ESAS VE USULLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

3984 sayılı Kanuna göre RTÜK tarafından çıkarılan Radyo ve Televizyon Yayınlarının Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik'in (R.G. 17.04.2003, Sayı:25082) 5. maddesinde **"yayın ilkeleri"** düzenlenmiştir. Buna göre radyo, televizyon ve veri yayınları **"...temel hak ve özgürlüklere, genel ahlâka uygun olarak kamu hizmeti anlayışı çerçevesinde"** yapılır. Söz konusu maddede konumuz bakımından yer alan yayın ilkeleri aşağıda sıralanmıştır:

"e" bendi: Yayınlar, toplumun milli ve manevi değerlerine ve aile yapısına aykırı olmamalı, toplumun en küçük birimi olan aile yapısını zedeleyecek nitelikte yayın yapılmamalıdır.

"g" bendi: Yayınlar, Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına, temel ilkelerine ve milli kültürün geliştirilmesi ilkesine, ahlaka, bilime, vicdan özgürlüğüne ve çağdaş düşünceye uygun olmalıdır.

"h" bendi: Türkçe'nin özellikleri ve kuralları bozulmadan konuşma dili olarak kullanılması, milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak çağdaş eğitim, kültür ve bilim dili halinde gelişmesi ve zenginleşmesi sağlanmalıdır.

"t" bendi: Cinsel duyguları sömürmeye yönelik, bireyleri cinsel meta olarak gösteren, insan bedenini cinsel tahrik unsuruna indirgeyen, toplumsal yaşam alanı içinde sergilenemeyecek mahrem söz ve davranışlar içeren yayınlar yapılmamalıdır.

"u" bendi: ...çocukların fiziksel, duygusal veya cinsel istismarı, ya da çocuk emeğinin sömürüsü özendirilmemelidir...

"z" bendi: Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programlar, korunması gereken izleyici kitlenin seyredebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmamalıdır. Yayınlarda ilgi çeken kişi veya karakterler, çocuk ve genç izleyicileri özendirerek, onların duygusal, ahlaki ve sosyal gelişmelerini olumsuz yönde etkileyebilecek biçimde gösterilmemelidir. Tür ve içerik gereği; cinsellik, şiddet ve olumsuz örnek

alınabilecek davranışlar (kumar, alkol, uyuşturucu kullanımı, kötü dil, intihar vb.) içeren yayınlar, saat 23.00 ile 05.00 arasında, farklı yaş grupları gözetilerek, sesli/yazılı uyarılar yapılmak suretiyle yayınlanmalıdır. Bu tür programların tanıtım duyurularında, şiddet, cinsellik vb. içeren bölümler kullanılmamalı ve bu duyurular saat 21.30'dan sonra yapılmalıdır.

Belirtmek gerekir ki, eski Yönetmelik'te (28.05.1995 tarih ve 22296 sayılı RG.) yukarıda belirtilen saatler "24:00 ile 05:00" şeklinde iken, yeni Yönetmelik'te bu tür yayınların başlangıcı, Avrupa Birliği'ne uyum süreci gereğince bir saat öne, yani 23:00'a çekilmiştir. Ancak, bu tür yayınların, yayın saatinin bir saat öne çekilmesi, özellikle yaşça daha büyük çocukların bu yayınları izlemelerini, ebeveynleri izlemelerini engellemediği takdirde, engelleyici olmamaktadır. Dolayısıyla bu sürenin 24:00 olarak kalmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Aynı Yönetmelik'in "Tanımlar" kenar başlıklı 4. maddesinde "Koruyucu Simge"nin tanımı yapılmış ve 41. maddede ise, "Koruyucu Simge Sistemi" düzenlenmiştir.

Koruyucu Simge, cinsellik, şiddet, örnek alınabilecek olumsuz davranışlar barındıran çeşitli televizyon programlarının içerikleri hakkında, izleyicilerin bilgilendirilerek bilinçlendirmesi amacıyla, simgeler halinde programlarda belli bir düzene göre beliren ve yayın kuruluşları tarafından ortak görsel/işitsel semboller olarak kullanılan grafik öğeleri demektir (m.4)

Yönetmelik'in 41. maddesine göre, "Korumalı saatlerde yayınlanacak çocuk programları ve çizgi filmler, sinema ve televizyon filmleri ve diziler için, birbirinden farklı zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim özelliklerine sahip olan izleyici/dinleyici kitlesi ve aileler Koruyucu Simge Sistemi kullanılarak, belirli yaş grupları için tanımlanmış simgelerle sesli/yazılı olarak bilgilendirilir. Bu Yönetmelikteki tanıma uygun koruyucu simge sistemi ile ilgili açıklayıcı ve yol gösterici uygulama rehberleri Üst Kurul tarafından yayınlanır. Koruyucu

Simge Sistemi ile ilgili uygulamalarda bu rehber hükümleri esas alınır ve yayınların bu esaslara uygunluğu değerlendirilerek kamuoyuna duyurulur”.

4. SİNEMA, VIDEO VE MÜZİK ESERLERİ KANUNU

3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunuyla (Kabul tarihi: 23.01.1986, RG. 07.02.1986) sinema, video ve müzik eserleri ilk defa kanunla düzenlenmiştir. Bundan önce yönetmelik ve tüzüklerle düzenleme yapılmıştır. Özellikle altını çizmek gerekir ki, sinema filmlerinin yanında, video ve müzik eserleri ise, ilk defa hukuki düzenlemeye bu kanunla tabi tutulmuştur. Kanunun çıkarılış amacını düzenleyen 1. maddesinde, “kültürle yakın münasebeti ve yaygınlığı sebebiyle, kitle haberleşme vasıtalarının en mühimlerinden biri olan sinema, video ve müzik eserlerinin eğitici, öğretici, kültür yayıcı ve aktarıcı, ülkemizi tanıtıcı fonksiyonlarına işlerlik kazandırmak” hükmü mevcuttur.

3257 sayılı SVMEK'e göre; sinema, video ve müzik eserlerinin denetiminde uygulanan kriterler şunlardı (m: 3/f”b” bendi): “Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü, millî egemenlik, cumhuriyet, millî güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, kamu yararı, genel ahlâk ve genel sağlık açısından suç veya suça teşvik unsurunu ihtiva etmemek, millî kültür, örf ve adetlerimize uygun olmak”.

Ancak, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde, VI. Uyum Paketi çerçevesinde 15.7.2003 tarihli ve 4928 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 3257 sayılı SVMEK'in “Sinema, video ve müzik eserlerinin denetlenmesinde uygulanan denetim esasları” yeniden düzenlenmiştir. Deregulasyon (katı kuralların yumuşatılması) olarak nitelenen bu değişiklikle, yeni denetim esasları şu şekilde düzenlenmiştir:

Madde 3. “b” Bendi: Denetim: Cumhuriyetin Anayasada belirtilen niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, genel ahlâk ve genel sağlığa ve kamu düzenine uygunluğu yönünden bu

kanunda tanımlanan eserlerin yetkililerce denetlenmesini ifade eder. Böylece, daha önce 11 olan denetim esasları, bu değişiklikle 5'e düşürülmüştür.

Bu Kanunla, sinema, video ve müzik eserlerinin denetimi yetki ve görevi, İçişleri Bakanlığından alınarak, Kültür Bakanlığına verilmiştir. Kanunun 6. maddesinde, eserlerin denetimi için Kültür Bakanlığı bünyesinde 3 kişilik "Alt komisyon" ve 9 kişilik "Denetleme Kurulu'nun" kurulması ve bunların çalışma esas ve usullerinin yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür.

4. SİNEMA, VIDEO VE MÜZİK ESERLERİNİN DENETLENMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK

3257 sayılı Kanuna göre, Bakanlar Kurulunca (07.08.1986 tarih ve 86/18981 no) çıkarılan "Sinema, Video ve Müzik Eserlerinin Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik' in (RG. 04.09.1986, No:19211) 1. maddesinde Yönetmeliğin amacının "*Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü, millî egemenlik, cumhuriyet, millî güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, kamu yararı, genel ahlâk, genel sağlık ve siyasetini olumsuz yönde etkileyecek, millî duyguları incitecek veya millî kültür, örf ve adetlerimize uygun olmayan nitelikteki sinema filmi, video bant ve ses kasetlerindeki eserlerin icrasını ve gösterilmesini önlemek*" olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen 3257 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklere uygun olarak, bu Yönetmelik'te de değişiklik yapılması ve böylece denetleme esaslarının toplam 5 adet olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Söz konusu Yönetmelik'in 2. maddesinin 2. fıkrasına göre, "*Bu Yönetmelik hükümleri, yurt içinde üretilen, yurt dışından ithal edilen sinema filmi, video bandı, plak ve ses kasetlerinin yapımcısı tarafından kamuya sunulmadan önce, yapımcının isteğine bağlı olarak da senaryoların; incelenmesini, denetlenmesini,...kapsar. ancak, Türkiye-Radyo Televizyon*

Kurumunun ve/veya münhasıran Kurum yayınlarında kullanılmak üzere üçüncü şahısların; üreteceği, ithal edeceği veya Kurum'un yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerle ortak yapım veya sipariş verme yoluyla gerçekleştireceği her türlü sinema filmi, televizyon filmi, video bant, plak, ses kasetleri, manyetik bant ve benzerlerinin kamuya sunulmadan önce incelenmesi ve denetlenmesi hakkında uygulanmaz".

Yönetmelik'e göre, eserlerin ön incelemesini yapmak üzere Kültür Bakanlığı'nca üçer kişiden oluşan alt komisyonlar kurulabilir. Alt komisyonda görev alacak başkan ve bir üye, Bakan tarafından, Bakanlık elemanları arasından seçilir. Komisyonun diğer üyesi, her alt komisyon için ilgili meslek birliğinin görevlendireceği temsilcidir (m:4)

Sinema, video ve müzik eserleri önce Alt Komisyonda değerlendirilir. Alt Komisyonun görevleri şunlardır:" Yönetmeliğin amacı doğrultusunda film, video ve müzik eserleri yapımcısının beyanı esas alınarak, yapılacak kayıt ve tescil işlemleri için eserin uygun ebat veya formdaki kopyasını inceleyerek, denetlenmesine gerek görmediklerini "Olumludur", "Eserin Denetlenmesine Gerek Görülmemiştir." İfadesini kullanarak; ya da denetlenmesi zorunlu ve gerekli görülenleri de "Denetleme Kurulunca İncelemesi Gereklidir" ifadesini kullanarak; isteyen yapımcıların senaryolarını inceleyerek; müzik eserleri yapımcısının yazılı olarak, eserlerinde denetim esaslarına aykırı hususu bulunmadığını beyan etmesi halinde "Eserin Denetlenmesine Gerek Yoktur" belgesini vererek, beyana tabi denetim belgesi alan müzik eserleri hakkında şikayet olduğu takdirde denetleyerek, gerekçeleri rapora bağlamaktır "(m:5)

Görüldüğü üzere, sinema ve video eserlerine göre, müzik eserlerine bir ayrıcalık tanınmıştır. Buna göre, müzik eseri yapımcısı yazılı olarak, eserinde denetim esaslarına aykırı hususun bulunmadığını beyan ederse, yapımcıya Alt Komisyon tarafından "Eserin Denetleme Esaslarına uygun Olduğu Beyan edilmiştir. Beyan Sahibinin Sorumluluğunda Denetlenmesine Gerek yoktur" belgesi verilir. Bu beyan yapılmazsa, Alt Komisyon denetleme yapmakla yükümlüdür. Ayrıca, beyana tabi denetim belgesi alan müzik eserleri

hakkında şikayet olduğu taktirde, müzik eseri Alt Komisyon tarafından denetlenir, Alt Komisyon bütün bunları gerekçeli RAPOR'a bağlar.

3257 sayılı Kanun ve bu Kanuna göre Bakanlar Kurulunca çıkarılmış söz konusu Yönetmelikle kurulan 9 kişilik Denetim Kurulunun görevleri şunlardır: "Komisyonlar, denetlenmesine karar verilen eserleri, 9. maddede hükme bağlanan esaslar çerçevesinde denetleyerek, olumlu film, video ve müzik eserleri için "denetim sonucu Olumludur" ifadesinin yer aldığı raporu hazırlamak; olumsuz film, video ve müzik eserleri için "Dağıtım ve Gösterilmesi Uygun Bulunmamıştır" ifadesi taşıyan raporu hazırlayarak, gereği yapılmak üzere ilgili birime göndermek;düzeltilerek tekrar denetlenmesine karar verilen eserler için, ayrıntılı ve gerekçeli rapor hazırlamak, re'sen veya Bakanlığın isteği üzerine herhangi bir eseri denetlemektir" (m:7).

Yukarıda belirtildiği üzere, 3257 sayılı SVMEK'in 3. maddesinin "b" bendindeki denetim esaslarının yeniden düzenlenmesine paralel olarak, Yönetmelik'in söz konusu 9. maddesinde de değişiklik yapılarak, denetim esaslarının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Buna göre, Alt Komisyon "Denetlenmesi zorunlu ve gerekli görülen müzik eserleri hakkında "Denetleme Kurulunca İncelenmesi gereklidir" ifadesinin yer aldığı gerekçeli rapor hazırlarsa, eser denetlenmek üzere Denetleme Kuruluna gönderilecektir. Denetleme Kurulu tarafından yapılan denetimde uygulanacak denetim kriterleri (esasları) Yönetmeliğin 9. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, "*Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, millî egemenlik, cumhuriyet, millî güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, kamu yararı, genel ahlâk, genel sağlık açısından suç ve suça teşvik unsurunu ihtiva eden, dış siyasete, millî örf ve âdetlerimize uygun olmayan film, video ve müzik eserleri*"dir.

Film, video ve müzik eserlerinin kamuya sunulması hiçbir şekilde uygun bulunmadığı yolundaki kurul kararına itiraz edilemez (m:11)

Yönetmeliğin 12. maddesinde “Küçükler için zararlı sinema, video ve müzik eserleri düzenlenmiştir. Buna göre, “ *Komisyon ve kurullarca, çocukların ruh ve beden sağlıklarını, yetişmelerini olumsuz yönde etkileyebileceği tespit edilen film, video ve müzik eserlerinin, 16 yaşından küçük olanlara gösterilmesine izin verilemez. Bu hususun film, video ve müzik eserlerinin tanıtılmasına ait afiş, fotoğraf ve ilanlarında belirtilmesi zorunludur*” hükmü getirilmiştir.

II.ÖNERİLER

A. MÜZİK KLİPLERİNİN (MÜZİK VİDEOLARI) DE MEVZUAT KAPSAMINA ALINMASI

Görüldüğü üzere, çocukların (küçüklerin) fiziksel, cinsel ve ruhsal gelişimleri üzerine olumsuz etki yapan, erotik, müstehcen ve pornografik görüntüler içeren müzik eserleri konusunda mevzuatımızda hükümler mevcuttur. Ancak, hükümler incelendiğinde, “**müzik eserleri**” kavramı yer alırken, “**müzik klipleri (müzik videoları)**” kavramına yer verilmemektedir. Bunun nedeni, SVMEK’in çıkarıldığı 1986 yılında henüz ülkemizde müzik kliplerinin yayınlanmıyor olması ve bu görüntü formlarının, 1990’lı yıllardan sonra yoğun olarak televizyon yayınlarında yer almaya başlamasıdır. Kanunların, sözüyle ve özüyle yorumlanması gerektiğinden, kanaatimizce, Kanun ve Yönetmelik’e “müzik klipleri” kavramı getirilmelidir.

Günümüzde müzik kliplerinin içeriğinde gerek şarkıların sözleri, gerekse Şarkıcıların giyim tarzı ile dans ve beden hareketleri bakımından giderek artan miktarda erotik, müstehcen ve pornografik unsurların bulunduğu görülmektedir. Mevzuattaki bu düzenlemelere rağmen, bu tür müzik klipleri televizyon kanallarında (ulusal, bölgesel, yerel,şifresiz, şifreli; kablolu,uydu, yabancı televizyon kanallarında) sürekli olarak ve tekrar tekrar yayınlanmaktadır. Bu klipler toplumda, özellikle çocuklarda **müstehcenliğin kabul edilebilirlik sınırını** genişlemektedir, halkın (sosyo-ekonomik ve

kültürel koşullara göre değişebilmekle birlikte) ar, edep ve hayâ duygularını incitmektedir. Özellikle de çocukların çok erken yaşlarda ve çok fazla miktarda cinsel uyararla karşılaşmalarına ve cinsel duyguların sömürülmesine neden olmaktadır. Kısacası, erotizm, müstehcenlik ve pornografi içeren müzik klipleri genel ahlâka aykırılık teşkil etmektedir.

Şifresiz, şifreli ve kablolu yayın veya uydu yayını yapan televizyon kanallarının yaygınlaştığı günümüzde, çocukların bu tür müzik kliplerinin olumsuz etkilerinden korunması onların cinsel, fiziksel ve ruhsal sağlıkları bakımından önem arz etmektedir. Ancak, müzik klipleri açısından denetimin amacına uygun biçimde yapıldığının söylenmesi zordur. Bu da, **“acaba toplumun değer yargıları mı değişti?” ve “toplumun müstehcenliği kabul edebilirlik sınırı mı değişti?”** sorularını gündeme getirmektedir. Televizyon ekranlarından her gün izlenen müzik kliplerinin içeriğinde; çok kısa süreli, zaman ve mekandan bağımsız, öyküsel anlatım olmaksızın, öne çıkarılan erotik, müstehcen ve pornografik unsurların oldukça yoğun kullanılması ve ne yazık ki, çocukların da bunları ilgiyle izliyor olması, giderek toplumda bu tarz yaşamların ve bunların teşhirini meşrulaştırmaktadır. Dolayısı ile toplumun genel ahlâk, millî örf ve adetlerine uygun olmayan bu tür kavramların giderek hoş görülmesi ve yaşam biçimi haline dönüşmesi kaçınılmaz olmaktadır. Televizyon çağının çocukları olan günümüz gençlerinin, televizyon ekranlarından sunulan yaşam biçimlerine öykünerek onlar gibi giyinmesi, konuşması, tavır ve davranışlarda bulunması bunun en somut göstergelerinden birisidir.

B. TÜR VE İÇERİK GEREĞİ CİNSELLİĞİN YER ALDIĞI ROĞARAMLARIN TANITIM DUYURULARININ VE YAYIN SAATLERİNİN YENİDEN DÜZENLENMESİ

Mevzuatta cinsel duyguları sömürmeye yönelik, bireyleri cinsel meta olarak gösteren, insan bedenini cinsel tahrik unsuru konumuna indirgeyen, toplumsal yaşam alanı içinde sergilenmeyecek mahrem söz ve davranışları

içeren yayınlar yasaklandığına göre; tür ve içerik gereği cinselliğin yer aldığı yapımların, gençlerin ve çocukların zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlâki gelişimini korumak amacıyla sesli/yazılı uyarılar yapılarak gece 23:00 ile 05:00 arasında yayınlanabileceği, bu tür programların tanıtım duyurularında cinselliğin teşhir edildiği bölümler kullanılamayacağı ve bu duyuruların saat 21:30'dan önce yapılamayacağı; gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlâki gelişimini zedeleyecek türden programlar, korunması gereken izleyici kitlesinin seyredebileceği zaman ve saatlerde yayınlanamayacağı, yayınlarda ilgi çeken kişi ve karakterlerin, çocuk ve genç izleyicileri özendirerek, onların duygusal, ahlâki, sosyal gelişmelerini olumsuz yönde etkileyebilecek biçimde gösterilemeyeceği; tür ve içerik gereği, cinsellik, şiddet ve olumsuz örnek davranışlar içeren yayınların saat 23:00 ile 05:00 arasında, farklı yaş grupları gözetilerek, sesli/yazılı uyarılar yapılarak yayınlanabileceği ve bu tür programların tanıtım duyurularında şiddet, cinsellik, vb. içeren bölümlerin kullanılamayacağı ve bu duyuruların saat 21:30'dan sonra yapılabileceği, bunlara aykırı yayın yapan tüm radyo ve televizyon kuruluşlarına yaptırım (3984/ m:33) uygulanacağı öngörüldüğü halde, bu tür yayınlar üzerinde denetimin tam bir şekilde yapıldığını söylemek zor olmaktadır. Kanaatimizce, yetkili ve görevli birimlerin bu konularda daha duyarlı davranması gerekmektedir. Özellikle erotik, müstehcen ve pornografik görüntüler içeren ve argo ve müstehcen içerikli şarkı sözlerinin yer aldığı müzik kliplerinin gece saat 23:00 ile 05:00 arasında yayınlanması gerekmektedir.

Ayrıca içeriğinde müstehcen unsurların yer aldığı, çocuk ve gençlerin fiziksel, cinsel ve ruhsal gelişimlerini olumsuz etkileyen programların yayın saatinin 24:00'dan 23:00'a çekilmesi, yani bir saat öne alınması da ayrı bir eleştiri konusudur. Çünkü, özellikle yaşça biraz daha büyük çocukların saat 23:00'da uyanık olması muhtemeldir ve dolayısıyla, ebeveynleri engellemediği taktirde bu tür yayınları izleyebilmektedirler. Kanaatimizce bu konuda azamı duyarlılığın gösterilerek, yukarıda da belirtildiği üzere, bu tür yayınların mümkün olduğu kadar geç saatlerde (tanıtım duyurularının 22:00'dan sonra, programların gösteriminin 24:00-05:00

arasında) yayınlanmasını sağlamak için, mevzuatta değişikliğe gidilmelidir.

C. KORUYUCU SİMGE SİSTEMİNİN HAYATA GEÇİRİLMESİ

3984 sayılı Kanuna göre RTÜK tarafından çıkarılan Radyo ve Televizyon yayınlarının Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik' in "Tanımlar" başlığı altında düzenlenen 4. maddesinde "Koruyucu Simge"nin tanımı yapılmış ve 41. maddede ise, "Koruyucu Simge Sistemi" düzenlenmiştir. Buna göre, içeriğinde erotizm, müstehcenlik, pornografi, şiddet gibi çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyen yayınların içeriği ile ilgili açıklayıcı simge ve sembollerle bu yayınlar konusunda izleyicilerin bilgilendirilmesi öngörüldüğü halde, henüz ülkemizde bu uygulamaya geçilmemiştir. **Bir an önce bu uygulamaya işlerlik kazandırılması gerekmektedir.**

Avrupa (Birliği) Mevzuatına uyum çerçevesinde, küçükleri (çocukları), gençleri, kadınları ve esasında bütün toplumu şiddet, erotizm, müstehcen ve pornografik içerikli, yani onların maneviyatına muzır tesir edici televizyon yayınlarından korumak için, RTÜK tarafından 3984 sayılı Kanun ile, Radyo ve Televizyon yayınlarının Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, "Koruyucu Simge Sistemi" oluşturma çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışmada, özellikle çocuk ve gençlerin fiziki, sosyal ve ahlâki gelişimleri üzerinde olumsuz etkileri olabilecek televizyon yayınlarında mevcut, zararlı içeriğin sınıflandırılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın, Türk Mevzuatının Avrupa Birliği Televizyon Mevzuatına uyum çerçevesinde dayanağı, "Sınırtanımayan Televizyon Direktifi (Yönergesi)" (Television without Frontiers Directive) dir. Bu Yönergenin, "Küçüklerin Korunması" başlıklı 22. maddesi "Koruyucu Simge Sistemi"ni öngörmektedir. Buna göre, Koruyucu Simge Sisteminin hedef kitlesi ebeveynler ve çocuklardan sorumlu yetişkinlerdir. Koruyucu Simge Sisteminin öncelikle film, dizi ve çizgi film gibi dramatik yapımlarda

kullanılması benimsenmiştir. Kanaatimizce, gerekçeleri yukarıda açıklandığı üzere, Koruyucu Simge Sisteminin, müzik kliplerine de uygulanması gerekmektedir.

Koruyucu Simge Sistemine göre, birbirinden farklı zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim evrelerine sahip olan dinleyici ve izleyici kitlesinin, yayın içerikleri doğrultusunda yaş kategorilerine ayrıştırılması ve korunması gereken kitlelerin, zararlı yayın içeriklerinden korunabilmesi gerekmektedir. Sınıflandırıcı simgeler yaşa bağlı olarak dört kategoride düzenlenmiştir.

- 1) "Genel İzleyici Kitlesi İçindir."
- 2) "7 Yaş ve Altı İçin, Ebeveyn Gözetimi Önerilir."
- 3) "13 Yaş ve Altı İçin, Ebeveyn Gözetimi Önerilir."
- 4) "18 Yaş ve Üstü Yetişkinler İçindir."

Bilgilendirici Simgeler ise, "zararlı içerik";

-Cinsellik,

-Şiddet

-Örnek alınabilecek olumsuz davranışlar (Kötü dil kullanımı, sigara, alkol, kumar ve madde bağımlılığına özendirme, her türlü ayrımcılık ve intihar sahnelerinin gösterilmesi)

olarak, üç ayrı kategoride değerlendirilmiştir.

Belirlenecek olan simgelerin, Türk televizyon yayın kuruluşları tarafından, ekranın RTÜK tarafından belirlenecek bölümünde, o zararlı içerikteki programın yayını süresince ekranda tutulması gerekmektedir. Bu Koruyucu Simgelerin, RTÜK tarafından belirlenen şekil ve ebatlarda ve renkte olması gerekmektedir.

Kanaatimizce, Koruyucu Simgelerin herkes tarafından kolayca anlaşılabilir, fark edilebilir nitelikte olması, diğer bir deyişle karmaşık olmaması gerekir. Ayrıca, bunlar konusunda toplumun bilgilendirilmesi gerekir.

SONUÇ

Radyo ve televizyon yayıncılığının devlet tekelinden ticari yayıncılığa doğru kayması, yayıncılıkta çoğulcu sisteme geçilmesi yayıncılar için, izleyicinin konumunu “tüketici” konumuna geriletmiş ve yayınların içeriğinde olumsuz yönde değişimlere sebep olmuştur. Bunlardan birisi de televizyon yayınlarında cinselliğin oldukça yoğun olarak kullanılmasıdır. Bu durum televizyon yayınlarının kamusal yararın göz ardı edilerek düzenlenmesi ile televizyonun eğitsel ve demokratik işlevlerinin geri plana itilerek, eğlendirme işlevinin öne çıkarılmasının ve bu yolla daha fazla izleyiciyi ekran karşısında tutarak, mal ve hizmetlerin pazarlanmasını sağlayabilme amacının sonucudur. Günümüzde televizyon, popüler kültür üreticisi ve yayıcısı durumuna gelmiştir. Ancak, bu görünümüyle televizyon yayınları beraberinde pek çok psiko-sosyal ve etik sorunu da gündeme getirmiştir.

Tematik yayıncılığın gelişmesi ile müzik televizyonlarının sayılarının giderek artması ve bunlarda yayınlanan müzik videoları(klipler) da söz konusu durumun bir uzantısıdır (3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun’da 15.05.2002 tarih ve 4756 sayılı Kanun’un 1. maddesi ile yapılan değişiklikle “tematik kanal”a izin verilmiştir).

Müzik endüstrisi ve televizyon teknolojisindeki gelişmelerin sonucunda popüler müzik eserlerinin ve şarkıcıların tanıtımını yapmak ve bunların tüketilmelerini sağlamak amacıyla yönelik olan müzik videolarının içeriğinde şarkı sözleri, klipteki şarkıcı ve diğerlerinin giyim tarzı ile dans ve beden hareketleri bakımından yoğun olarak erotik, müstehcen ve hatta pornografi sınırlarını zorlayan görsel ve sözel iletilerin yer aldığı görülmektedir.

Müzik videolarının tekrara dayalı anlatı yapısı, yapım teknikleri ve kamera açıları ile öne çıkarılan yıldız imgesi, müziğin etkileyici ve yönlendirici gücü ile tam bir görsel şölen vaat eden bu yapımlardaki erotik, müstehcen

ve **pornografik** unsurlar, süre açısından oldukça kısa olmalarına rağmen son derece etkileyicidirler. Tekrar tekrar yayınlanmak suretiyle de izleyicinin zihninde kalıcı olarak yer edinmektedirler.

Televizyon izler kitlesinin önemli bir bölümünü oluşturan çocuklar da müzik videolarına oldukça fazla ilgi duymaktadırlar. Ancak, **müzik videolarının içeriğindeki erotik, müstehcen ve pornografik unsurlar, çocukların cinsel ve bilişsel gelişimleri açısından olumsuz etkilere neden olmaktadır.** Söz konusu etkiler, Ankara İli Merkez İlçelerinden Çankaya, Yenimahalle ve Sincan'daki üç ilköğretim okulunun birinci kademesinden, toplam 596 öğrenci üzerinde yapılan araştırma ile ölçülmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri; çocukların ikamet ettikleri semt, yaş, cinsiyet, kablolu veya uydu yayınlarını izleyebilme durumları ile televizyon izleme süreleridir. Bağımlı değişkenleri ise, çocukların müzik videolarının içeriğinde ayıp görüntü, söz, giyim tarzı ve dans ve beden hareketi olduğunu düşünme durumları, müzik videolarının içeriğindeki müstehcenliğe olan ilgileri ve müzik kliplerindeki şarkıcılarla özdeşleşme yaşayıp yaşamama durumlarıdır.

Araştırma sonuçlarına göre, televizyonun bu semtlerde yoğun olarak kullanılan bir kitle iletişim aracı olduğu, çocukların ortalama 3.2 ($\pm$ std. Sapma) saat televizyon izledikleri, televizyon izleme süresinin yaşla beraber arttığı, genelde ebeveynlerin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerinin, çocuklarının televizyon izleme faaliyetine karşı tutumlarını engellemediği görülmektedir.

Araştırmaya katılan çocukların büyük bir çoğunluğu müzik videolarını izlediklerini ifade etmişlerdir. Bu yapımlardan aldıkları etkiler ise şöyledir:

Çocukların genel olarak müzik videolarını görsel göstergelerini bütün olarak algıladıkları görülmektedir. Ancak, kızların dans ve beden

hareketlerine, küçük yaştaki çocukların ise şarkıcı ve diğerlerinin giyimlerine daha çok ilgi gösterdikleri tespit edilmiştir.

Çocukların büyük çoğunluğunun en az bir yerli veya yabancı popüler müzik sanatçısına hayranlık duyduğu görülmektedir. Büyük yaştaki çocuklar daha çok yabancı şarkıları ve klipleri izlemeyi tercih etmekte ve yabancı sanatçılara hayranlık duymaktadırlar. Kız çocuklarda bu durumun, erkeklere oranla daha fazla olduğu ve kızların bayan, erkeklerin ise erkek sanatçılara hayranlık duydukları görülmektedir.

Çankaya bölgesinde yaşayan çocuklarda yabancı eserlere ilgi diğerlerine göre daha fazladır ve bu çocuklar yabancı sanatçılara daha fazla hayranlık duymaktadırlar.

Hayran olunan sanatçılarla yaşanan özdeşleşmenin, küçük yaştaki çocuklarda, kızlarda, Çankaya' da yaşayanlarda, daha fazla oranda olduğu görülmektedir. Burada özdeşleşmenin altını çizmek gerekir, çünkü çocuklar özdeşleşme yaşadıkları bu sanatçıları model almaktadırlar. Bu durumun sonucu ise, bu sanatçılar ve kliplerinde öne çıkarılan erotik ve pornografik iletilerin de çocuklar için giderek meşruluk kazanması olmaktadır.

Çocukların müzik videolarındaki müstehcenliğe olan ilgileri ise; büyük yaştaki çocuklarda, erkek çocuklarda, Çankaya'dakilerde, kablolu yada uydu yayınlarını izleyebilen çocuklarda ve televizyon izleme süresi fazla olanlarda daha fazla orandadır.

Yaşça büyük çocuklar, erkek çocuklar, Çankaya'dakiler, müzik videolarında ayıp görüntü, söz, giyim tarzı ve dans ve beden hareketi olmadığını düşünmektedir.

Büyük yaştaki çocuklar, erkek çocuklar, Çankaya'da yaşayanlar, müzik videolarındaki içeriğin kendilerine kötü örnek olduğunu düşünmemektedirler.

Bu sonuçların gösterdiği üzere, müzik videolarındaki erotik, müstehcen ve pornografik görüntüler yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, televizyon izleme süresi, kablolu yada uydu yayınlarını izleyebilme bağımsız değişkenlerine bağımlı olarak, çocuklar için müstehcenliğin **kabul edilebilirlik sınırını** etkilemektedir. Bu etki, söz konusu çocukların, pornografi gibi insanlar üzerinde genelde son derece olumsuz (muzır) etkilere sebep olabilen bir kavramın giderek meşrulaştırılması şeklinde olmaktadır.

O halde günün her saatinde yayın olanağına sahip müzik videolarına da, diğer bütün yayınlara uygulanmakta olan yasal düzenlemelerin uygulanması gerekmektedir. Bu bağlamda, Devletin yönetsel yapısında yer alan ve görevlendirilmiş olan RTÜK' e ve Kültür Bakanlığına büyük bir görev düşmektedir.

Çocukların ve gençlerin televizyon yayınlarında yalnız kendilerine yönelik yapımları izlemelerini sağlamak mümkün olmadığına göre, özellikle saat 24'e kadar olan yayınların içeriğinin **"kamusal yarar"** bağlamından hareketle düzenlenmesi, erotik, müstehcen ve pornografik iletilerin yoğun olarak kullanıldığı yayınların ve müzik videolarının gece 24:00' dan sonra yayınlanması gerekmektedir. Ancak, kanaatimizce RTÜK tarafından en son çıkarılan Yönetmelikle içerisinde cinselliğin olduğu programların başlama saatinin 24:00'dan 23:00'a çekilmesi, söz konusu olumsuz etkilerin önlenmesi bakımından uygun bir karar olmadığı düşünülmektedir.

Tüm dünyada bu konuda gereken düzenlemeler yapılmaktadır. Bu konudaki en güzel örneklerden birisi de Fransız Görsel İşitsel Yüksek Konseyi'nin (CSA) çocukların ve gençlerin ahlâki ve fiziksel gelişimlerine zarar verebilecek görüntüler içeren programların yayınlanmamasına özen gösterilmesine yönelik olarak hazırladığı Direktiftir. Buna göre, kanallar izlenme oranları yüksek saatlerde aileye yönelik programlar yayınlamakla yükümlü tutulmuştur. 16 yaşından küçüklerin izlemesi yasak olan erotik veya şiddeti teşvik edici görüntüler içeren programların 22:30' dan sonra yayınlanması talep edilmiştir. Kanaatimizce, bu sürenin gece saat 24:00' a

çekilmesi daha uygundur. Ayrıca yayın kuruluşlarının, çocuk ve gençlerin fiziki, ahlâki ve zihinsel gelişimlerine zarar verebilecek programların yayınından, izleyicileri uygun bir biçimde haberdar etmeleri zorunlu kılınmıştır. Bu amaçla aynı kurul 02.07.1996'da "Gençlere Yönelik Sinyal Sistemi" adını verdiği, programları sınıflandıran, şiddet karşıtı işaret düzenini uygulamayı önermiştir. Önerilen bu sistemde "herkese uygun", "ebeveyn onayına bağlı" ve "ebeveyn onayı mutlaka gerekli", "yetişkinler için", "18 yaşından küçükler yasak" olmak üzere beş kategoriden oluşan işaretlerin kullanılmasını önermiştir. Ancak, yapılan araştırmaların ebeveynlerin bu işaretleri farklı yorumladığını göstermesi üzerine CSA, 2002 haziranında daha açık ve anlaşılır hale getirilen yeni işaret kategorileri önermiştir. Bunlar ise, "her yaş grubuna hitap eden programlar", "10 yaşından küçüklerin izlemesi önerilmeyen programlar", "12 yaşından küçüklerin izlemesi önerilmeyen programlar", "16 yaşından küçüklerin izlemesi önerilmeyen programlar", "18 yaşından küçüklerin izlemesi önerilmeyen programlar" olmak üzere beş kategoriden oluşmaktadır. Kurul, bu sembollerin programların tanıtımlarında da gösterilmesini zorunlu kılmıştır.

Ülkemizde yayınlanan televizyon yayınlarına ve müzik videolarına da benzer semboller sistemi getirilerek ebeveynlerin çocuklarını fiziksel, ahlâki ve zihinsel yönden olumsuz etkileyebilecek programlardan uzak tutması sağlanabilir. 3984 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelikle düzenlenen, çocuklar ve gençler üzerinde zararlı etkilere neden olan, yukarıda bahsedilen nitelikteki programlar için "Koruyucu Simge Sistemi" getirilmiş; ancak, henüz uygulamaya geçirilmemiştir. RTÜK'ün bu konuda gereken özeni göstererek, "Koruyucu Simge Sistemini" bir an önce hayata geçirmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 1990'lı yıllardan itibaren ülkemizde yaygın kullanım olanağı bulan müzik videoları, Kanunun daha önce çıkarılmış olmasından dolayı, kavram olarak SVMEK kapsamında bulunmamaktadır. Ancak, müzik videoları, popüler müzik eserlerinin, izler kitleye sunum yollarından birisidir ve günümüzdeki durum dikkate alındığında, bu sunum yollarının en etkili

olanlarından birisi haline gelmiştir. Müzik videoları yoluyla da düşünce ve kanaatler açıklanmakta ve geniş kitlelere iletilmektedir. Ayrıca popüler müzik eserlerinin sözleri bakımından da denetime tabi tutulması önem arz etmektedir. Kanaatimizce “müzik videoları kavramı” da SVMEK kapsamına alınarak, denetlenmelidir.

Yasal düzenlemelerin yanında, bu konuda en büyük görev yayın kuruluşlarına düşmektedir. Yayın kuruluşlarının en demokratik denetim biçimi olan özdenetime gereken önemi ve özeni göstermesi, muzır nitelikteki yayınların, çocukların fiziksel ve ruhsal sağlıkları üzerindeki olumsuz etkilerini engellemenin ve onların zihinsel, cinsel ve fiziksel gelişimlerini sağlıklı olarak tamamlamalarını sağlamanın en etkili yollarından birisidir.

Ebeveynlere de bu konuda önemli bir görev düşmektedir. Çocuklarının fiziksel, ahlâki ve zihinsel bakımdan sağlıklı birer birey olarak yetiştirilmesi en temelde onların görev ve sorumluluklarıdır. Dolayısıyla ebeveynlerin, çocukların televizyonla ilişkilerini denetlemeleri, çocuklarının televizyon izleme sürelerini, günde ortalama olarak en fazla 2 saatle sınırlandırmaları, çocukların televizyon programları konusunda seçici birer izleyici olmaları için gereken özeni göstermeleri ve onların izledikleri programlara ilişkin gerekli açıklamaları yapmaları gerekmektedir.

Çocuklar için her konuda olduğu gibi, medya eğitimi sürecinde de ebeveynlerin tutumu çok önemlidir. Aile içinde verilecek bilinçli eğitimle, çocukların boş zamanlarını en uygun şekilde değerlendirmeleri sağlanabilmektedir. Çocukların istedikleri zaman ve gelişigüzel televizyon izlemesine izin verilmemeli ve özellikle çocukların kendi odalarında televizyon bulundurulmamalıdır.

Ayrıca Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde olan Türkiye'nin müzik klipleri de dahil olmak üzere, çocuklara zararlı her türlü yayınlardan onların korunması bakımından, mevzuatını Avrupa (Birliği) mevzuatına, yani Avrupa Birliği müktesebatına (*Acquis Communautaire*) uyumlaştırmak zorundadır.

Şimdiye kadar bu konuda bazı adımlar atılmıştır. Bu açıdan 1117, 2954, 3257,3984 sayılı kanunlara, gelişen teknolojiler göz önünde bulundurarak, daha somut hükümler getirilmelidir.

Kanaatimizce, küçüklerin muzır yayınlara karşı korunması ve ayrıca, medyanın yararlı yönde kullanılması bakımından, ilköğretim okulları müfredatına “medya okur-yazarlığı” adıyla bir ders konulmalıdır ve böylece bilinçli medya tüketicileri oluşturulmalıdır.

Vurgulanması gereken bir başka nokta ise, izleyicilerin yayınların içeriği konusundaki tutum ve davranışlarıdır. Bilinçli bir yaklaşımla izleyicilerin, televizyon yayınları aracılığıyla cinselliğin sömürülmesini, bu tür yayınları izlemeyerek engellemeleri ve böylece yayıncıların arkasına sığındıkları “reytingleri (izlenme oranlarını)” aşağıya çekmeleri en demokratik tepki biçimlerinden biridir. Aynı zamanda da, izleyicilerin RTÜK tarafından oluşturulmuş “Alo RTÜK 178” hattını arayarak, özellikle çocuklar ve gençler üzerinde muzır tesir eden zararlı televizyon yayınlarını bildirmeleri suretiyle, bu tür yayınlara yer veren yayın kuruluşlarının, gereken cezaları almasını sağlamaları da gerekmektedir. Ayrıca, bu konuda sivil toplum örgütlerine (Non-Governmental Organizations-NGOs), akademisyenlere ve eğitimcilere de görev düşmektedir.

KAYNAKLAR

ADORNO, Theodor

1990 "On Popular Music", (der) S. Frith ve A. Goodwin, On Record. Rock, pop and the Written World, Pantheon Books, Newyork, s:301-314.

AKTUNÇ, Hulki

2001 Erotologya?, 1. Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

ALEMDAR, Korkmaz ve İ. ERDOĞAN

1994 Popüler Kültür ve İletişim, Birinci basım, Ankara: Ümit Yayıncılık.

ALLEN, Mike

1995 "Exposure to Pornography and Acceptance of Rape Myths", Journal of Communication, Winter 45(1):5-21.

ANAYURT, Ömer

2002 Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Kitabevi.

ARTAN, İsmihan

2001 "Cinsel Eğitimde Televizyonun Rolü", Eğitim ve Bilim Dergisi, 26-120: 50-54.

AYTAMAN, Veysel

1999 "Etiğe Giriş", İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

AVŞAR, Zakir

2002 "Medyada etik Kodlar Bir Illüzyon Mu?", Selçuk İletişim Dergisi, II-III: 35-49.

BENEDEK, E.P. ve C.F. BROWN

1999 "No: Excuses; Televised Pornography Harm Children" Harv. Rev. Psycihiatry, November-December, 7(4): 236-40.

BÜKER, Seçil ve A. E. KIRAN

1997 Reklamlarda Kadına Yönelik Şiddet, 1. Baskı, İstanbul: Alan Yayıncılık.

CİRHİNLİOĞLU, Fatma Gül

2001 Çocuk Ruh sağlığı ve Gelişimi, Ankara: Nobel Yayıncılık.

CEVİZCI, Ahmet

1996 Felsefe Sözlüğü, Ankara: Ekin Yayınları.

ÇAPLI, Bülent

2002 Medya ve Etik, Ankara: İmge Kitabevi.

ÇELİKCAN, Peyami

- 1996 Müziği Seyretmek: Popüler Müzik-Medya İlişkileri Açısından Müzik Videosu ve Müzik televizyonu, Birinci Basım, Ankara: Yansıma yayınları.

ÇİFTÇİ, Ahmet

- 1997 "Uluslar arası Hukuk ve Türk Hukuk Sisteminde Çocuğun Kitle İletişim Araçlarına Karşı Korunması", Aktif Eğitim Dergisi, I-I: 40-59.
- 1998 "Mukayeseli Hukuk Açısından Film Denetim sistemleri ve 3257 Sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunun Getirdiği Sistem", Selçuk İletişim Dergisi, Temmuz, II-I: 16-35.

DEMİRAY, Kemal

- 1994 Temel Türkçe Sözlük, 2. Baskı, İnkılap Kitabevi.

DEMİRBAĞ, Ali Eba

- 2001 "Bilimsel Araştırmalarda Biyoistatistik", Ankara Cerrahi Dergisi, 3-11:157-166.

DİNÇER, Müjde ve Ö. YILMAZKOL

- 2003 Where From Our Children Learn Violence, I. Uluslar arası Çocuk ve İletişim Konferansı: Milenyumda Çocuk ve İletişim, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 12.

DURANT R. H. ve Arkadaşları

- 1996 "Violence and Weapon Carrying in Music Videos. A Content Analysis." Pediatr Adolesc Med., May 151(5):441-2, Department of Pediatrics, Brown Gray School of Medicine, Wake Forest University, Winston-Salem, NC, USA.

ERÇİYES, Cihaneri

- 2000 "Medya Etiği ve Klasik Kodlar", Türkiye ve Siyaset Dergisi, Mayıs-Haziran:48-61.

ERGÜVEN, Abdullah Rıza

- 1988 Sanat ve Erotizm, 1. Baskı, Ankara: Yaba Yayınları.

ERSÖZ, Aysel Günindi

- 2002 "Müzik Videolarındaki Şiddet ve Pornografik Mesajların Gençler ve Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri", RTÜK İletişim Dergisi, Temmuz-Ağustos, V-30: 14-17.

FAUST, Beatrice

- 1986 Kadınlar, Seks ve Pornografi, Çev. Erdem Bagatur, İstanbul: Yaprak yayınları.

FEIRING, C. , L. TASKA ve M. LEWIS

- 1999 "Age and Gender Differences in Children's and Adolescent's Adaptation to Sexusel Abuse", Child Abuse Negl., February, 23(2): 115-28, Institu for the Study of Child Development, UMDNJ-Robert Wood Johnson Medical school, New Brunswick, NJ07107, USA.

GENER, Cihangir

- 2001 "Radyo ve Televizyonda Genel Ahlâka Aykırı Yayınlar", RTÜK İletişim Dergisi, Mayıs-Haziran, IV-23: 25-30.

GÖĞER, Erdoğan

- 1976 Hukuk Başlangıcı Dersleri, 4. Basım, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 387.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref A

- 1998 Yönetim Hukuku, Ankara: Turhan Kitabevi.

GÜRİZ, Adnan

- 1996 Hukuk Başlangıcı, 5. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.

GÜVENÇ, Rahmi Oruç

- 1985 Türklerde ve Dünyada Müzikle Ruhi tedavinin Tarihçesi ve Günümüzdeki Durumu, İstanbul Üniversitesi (yayınlanmamış Doktora Tezi).

HANÇERLİOĞLU, Orhan

- 1993 Felsefe Ansiklopedisi, Birinci Cilt, İstanbul: Remzi Kitabevi.

HAYEZ, Jean Yves

- 2002 "Confrontation of Children and Adolescent with Pornography" Arc. Pediatr., November, 9(11): 1183-8, Unite de Pedopschiatric Universitaires Sain-Luck, 10, Avenue Hippocrate, B-1200 Bruxelles.

İÇEL, kayıhan

- 2001 Kitle Habeleşme Hukuku: Basın, Radyo-Televizyon, Sinema İnternet, 5. Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık.

İNCEBALDIR, Tanseli

- 2001 "Fransa, Televizyondaki Şiddet Karşıtı İşaret Düzenini Değiştiriyor", RTÜK İletişim Dergisi, Eylül-Ekim, 27-28.

IRI, Murat ve D. ÖZSÜPHANDAĞ

- 1997 "Popüler Kültür ve Tarkan", İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi, VI:333-335.

İŞÇİBAŞI, Yaprak

1999 Televizyonda Müstehcenlik: İzleyicinin kabul Sınırları, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

KAHRAMAN, Mustafa

1986 Çağdaş Cahillerin Sermayesi Müstehcenlik, Ankara: Nesil Matbaacılık.

KALIÇ, Sabri

2001 Eminem: Gerçek Slim Shady Hakkında Küçük bir Hikaye ve Tüm Şarkı Sözleri, İstanbul: Umut Matbaası.

KINDER, Marsha

1987 "Music Video and The Spectator: Television, Ideology and Dream", Der. Horace Newcomb, Television the Critical View Oxford University Press.

1994 "Müzik Videosu ve İzleyici: Televizyon, İdeoloji ve Düş", Çev. (1987) Peyami ÇELİKCAN, Gazi Üniversitesi İletişim fakültesi Dergisi, I-II:153-171.

KÖKSAL, Şehnaz

1997 İletişim sürecinde Pornografik-erotik Görsel Materyal ve Cinsel Şiddet, Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi).

1999 "Pornografi ve Kadınlara Yönelik Şiddet: Pornografi Tanımları ve Tartışmaları", Türk Psikoloji Bülteni, IV-IX:80-83.

KUTLAR, Onat

1991 Sinema Bir Şenliktir, 2. Basım.

LULL, James

2000 Popüler Müzik ve İletişim, Çev. Turgut İBLAĞ, Çivi Yazıları 77, Littera 22, Müzik Kitaplığı 1, İstanbul: Kitap Matbaacılık.

MULVEY, Laura

1997 "Görsel Haz ve Anlatı Sineması", Çev. Nilgün ABİSEL, 25. Kare, 21:38-46.

OSKAY, Ünsal

1982 Müzik ve Yabancılaşma, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

OZON, Mustafa Nihat

1990 Osmanlıca Türkçe Sözlük, 7. Baskı, İstanbul: İnkılap Kitabevi.

ÖNGÖREN, Mahmut Tali

1982 Sinemada kadın ve Cinsellik Sömürüsü, 1. Baskı, Ankara: Şafak Matbaası.

ÖZBEK, Meral

1991 Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski, İstanbul: İletişim Yayınları.

ÖZDİKER, CENGİZ

2000 "Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Anketleri", RTÜK İletişim Dergisi, I-I: 24-28.

2002 "Çocuk ve Televizyon İkili", RTÜK İletişim Dergisi, Eylül-Ekim: 21-23.

ÖZEK, Mustafa Çetin

1978 Türk Basın Hukuku, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Yayın No:2381, Hukuk Fakültesi No:538, İstanbul: Fakülteler Matbaası.

ÖZFIRAT, Aysel

2003 İletişim Şurası, 20-21 Şubat, Ankara: Özkan Matbaacılık.

ÖZGEN, Mahmut İhsan

1998 Basın Ahlâk Kuralları ve Yasalar, İstanbul: Kardeşler Basımevi.

ÖKTEM, Ferhunde

2002 Ekranın Tehlikeli Yüzü: Şiddet ve Cinsellik, Ankara, TRT TV Prodüksörleri ve Yönetmenleri Derneği.

ÖZTÜRK, Hüseyin Emin

2002 Çocuk ve TV: Kişilik Gelişimi Açısından, İstanbul: Beyaz Yayınları.

SEÇKİN, Gülcan ve D. NACAROĞLU

2001 "Çocuğun dil Çevresinde Televizyonun Yeri ve Rolü", RTÜK İletişim Dergisi, Mart-Nisan, II-X: 10-13.

SARI, Nilüfer

1999 "Devingen reklam Görüntülerinde tutku Öğeleri Aracılığıyla Cinsellik Kavramının Aktarımı ve Çözümlemesi", İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi, IX: 345-365.

ŞİRLİN, Mustafa Ruhi

2000 TV, Çocuk ve Aile, İstanbul, İz Yayıncılık.

TANDAÇGÜNEŞ, Nilnur

2004 "Çocuğun kültürel Yabancılaşmasında Televizyon: Dildeki Algılamaya Yansımaları Üzerine Örnek Bir Olay", I. Uluslar arası Çocuk ve İletişim Konferansı: Milenyumda Çocuk ve İletişim, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi:15-16.

TEKİNALP, Sermin

2003 İletişim Şurası, 20-21 Şubat, Ankara, Özkan Matbaacılık.

TURA, Saffet Murat

1997 Freud' dan Lacan' a Psikanaliz, İkinci basım, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

TURAN, Yusuf

2000 Ekranın Tehlikeli Yüzü: Şiddet ve Cinsellik, Ankara: TRT TV Prodüktörleri ve Yönetmenleri Derneği.

ULUS, Selma

1997 "Çocuk televizyonlarının Ticarileşmesi ve Bir Kamusal Çocuk Televizyon Kanalı Örneği", İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi, V:145-161.

VIAN, Boris

1998 Pornografi Üzerine, Çev. Işıl Yüce, 1. Baskı, İstanbul: Altıkkırkbeş Yayınları.

YILMAZ, Ejder

1992 Hukuk Sözlüğü, 4. Baskı, Ankara: Yetkin hukuk Yayınları.

YÖRÜKOĞLU, Atalay

Değişen Toplumda Aile ve Çocuk, Ankara: Aydın Kitabevi.

GENEL BAŞVURU KAYNAKLARI

Dictionnaire Larousse, (1993), Milliyet Yayınları, İstanbul.

Medya Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi, 6 (1995), İstanbul: Görsel Yayınları.

Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi, 9 (1997), İstanbul.

Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi, 10 (1997), İstanbul.

Resmi Gazete, 04.09.1986 tarih ve 19211 numaralı, 5. cilt.

Resmi Gazete, 27 Ocak 1995 tarihli ve 22184 sayılı.

RTÜK Kamuoyu ve yayın Araştırmaları dairesince 22 Şubat-8 Mart 1997 tarihlerinde gerçekleştirilen "Görsel medyada Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkileri" başlıklı araştırma

T.C. Başbakanlık DİE Yayınları, (2001) No:2497, Ankara.

TRT Genel Yayın Planı, (2003), Yayın Planlama Koordinasyon ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı.

İNTERNET KAYNAKLARI

ANDERSON Kerby, "Pornography"
www.leaderu.com/orgs/probe/docs/porno.html.35k

ATAKOL Ayhan,
<http://arama.hurriyetim.com.tr/devam.asp?id=125529>

AYDINLI Hasan, "Hayatın İlk Yılları"
<http://www.sizinti.com.tr/konular/03/ocak/hayatin.html>

GÜVEN Oğuz, "Pornografi Üzerine"
www.hurriyetim.com.tr.agora-dunya'dan.htm

HALL Laurie "What'sTheBig Deal"
<http://www.bauercom.net/index2.html>

MCELROY Endy "Pornography is Good"
www.spectacle.org.1195/mcelroy.html.7k

<http://www.milliyet.com.tr/2001/06/08/magazin/amag.html>

<http://www.rtuk.org.tr/>

STROSSEN Nadine "Pornography Must be Tolerated"
www.spectacle.org./1195/strossen.html.9k

TULGAR Ahmet, "Güreş ve Aşk Birbirine Benzer."
<http://www.milliyet.com.tr/2003/11/19/sanat/san01.html>

Ek1: <http://www.milliyet.com.tr/2001/06/08/magazin/amag.html> Adresinde 08.06.2001 Erişim Tarihli Milliyet Gazetesi Magazin Servisinde "Tarkan'ı Yıkan Fotoğraflar" Başlığıyla Yayınlanan Haber ve Fotoğraflar.

Tarkan'ı yıkan fotoğraflar

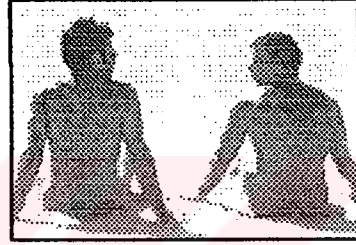
ABD'de bir plajda çekilen fotoğraflar TV'de yayınlanınca Tarkan çok sinirlendi

MAGAZİN SERVİSİ

POPSTAR Tarkan'ın ABD'-de plajda bir erkekle sarmaş dolaş çekilen fotoğrafları magazin dünyasına bomba gibi düştü.

Tarkan'ın başını ağrıtan fotoğrafları Reha Muhtar'a veren Rizeli

Süleyman Şahin, FBI'nın peşinde olduğunu, popstarın yakınlarının elindeki fotoğrafları almak için kendisine 130 bin dolar (yaklaşık 150 milyar lira) teklif ettiklerini iddia etti.



TARKAN'IN nasıl bir insan olduğunu herkesin anlaması için fotoğraflarla ortaya çıktığını bildiren Şahin, şunları söyledi: "Fotoğraflar Tarkan'ın cinsel eğilimini ortaya koyuyor. Bir hemşeri olarak onun bu olaylarını kabul etmiyorum. Bana konuyu kapatmak ve halkın duymaması için para teklif ettiler. Ben bunu para için yapmıyorum, paraya ihtiyacım yok."



ŞARKICININ danışmanı Uygur Ateş, "Süleyman Şahin hakkında hırsızlık ve şantajdan dava açacağız. O fotoğrafları evi taşırken Tarkan'ın ABD'deki özel eşyaları arasından çaldı. Daha sonra şantaj yaptı. Önce 250 bin dolar istedi, sonra 130 bine indi. Fotoğrafları görmek için buluştuk. Fotoğraf falan getirmede, direkt parayı istedi, vermedik."



- Tarkan, çıplak fotoğrafları için suç duyurusunda bulundu

Ek 2: 04.05.2003 ve 17.05.2003 Tarihli Hürriyet Gazeteleri'nde Yayınlanan "T.A.T.U.' nun Lezbiyen Üyeleri Evleniyor" ve "Klibi Polis Bastı" Başlıklı Haberler.

4 PAZAR, 4 Mayıs 2003

Tatu'nun lezbiyen üyeleri evleniyor

EUROVISION şarkı yarışmasında Rusya'yı temsil edecek olan ve lezbiyen olduğu bilinen t.A.T.U. grubunun üyeleri Yulia ve Lena evlenmeyi düşünüyor. Yulia, Alman Bild gazetesiyle yaptığı söyleşide, şarkı yarışmasını kazandıklarını takdirde evlenmeyi istediklerini

belirtirken, nikâhlarını Almanya'da kıydırmak istediklerini söyledi. Grubun diğer üyesi Lena ise sadakat konusundaki bir soruya, "Biz zaten birbirimize hiçbir zaman sadık değildik. Erkeklerle de çok birlikte olduk, fakat artık buna zamanımız yok" dedi.



Sertab Erener'in Eurovision'daki en ciddi rakibi olan Tatu ikilisi Moskova'da skandal yarattı.

Klibi polis bastı

İki lezbiyen kızdan oluşan Tatu grubunun menajeri, çoğunluğu 7 yaşında olan 300 kızı Eurovision için hazırladığı klip-te oynatmak amacıyla toplayınca, "küçük kızların ahlakını bozmak" suçlamasıyla tutuklandı. ■ 2. sayfada

Ek 3: 01.02.2003 Tarihli Hürriyet Gazetesi'nde Yayınlanan "Rus Parlamenteleri Öfkeli Kızlar" Başlıklı Haber.

Rus parlamenterleri öfkeli kızlar

Dünyayı kasıp kavuran "Tatu" adlı kız grubu, Rus milletvekillerini çok kızdırdı. Tatu'nun "lezbiyen davranışlarıyla" gençleri olumsuz etkilediğini belirten kadın milletvekili Vira Lekerava, grubun yasaklanmasını istedi.

DÜNYACA ünlü Rus "Tatu" grubu lezbiyenliği ticari bir kılıfa sokan uyanık Rus yapımcı pedagog Ivan Şapavalov'un bir ürünü. 17 yaşındaki Yuliya Volkova ve 18 yaşındaki Lena Katinoy'la oluşan pop müzik ikilisi, iki yıl içinde yalnız Rusya'da değil, tüm dünyada müzik listelerinde birinci ralara tırmandı. İkiliyi yıldız yapan en önemli özellik ise, ses ve müziklerinden çok sahnedeki davranışları.

2000 yılı ekim ayında ilk defa Rusya'da sahneye çıkan Tatu grubu, "Ben çılgına döndüm" parçasıyla gençlerin kalbini fethetti. 2001 onlarında dünyaya açılan Tatu, şimdi ABD'yi de fethetmeye hazırlanıyor. Gurubu oluşturan iki genç kız, 18 yaşını doldurduğunda Playboy dergisine de poz verecek.

Tatu'yu başarıya ulaştıran yön-

tem, büyük eleştiriler de aldı. İngiltere'de grup hakkında dava bile açıldı ve iki genç kızın sahnede birbiriyle samimi biçimde kucaklaşıp öpüşmesinin "pedofili" olarak değerlendirilmesi istendi.

Sonunda Rusya Parlamentosu Duma da Tatu'nun neden olduğu tepkilere el attı. Gençlik ve Kadın Komitesi'nden Milletvekili Vira Lekerava, Tatu'nun gençlerin ruhunu olumsuz etkilediğini işaret ederek bu tür eylemlerin yasaklanmasını istedi.

Grubunun sanat yerine eşcinsel ilişkiyi ön plana çıkararak toplum ahlakını, bilinçaltını etkileyerek bozduğu öne sürüldü. Duma'daki ahlak tartışması hararetli geçmesine rağmen, grubun yasaklanması kararı demokratik ilkelere karşı olduğu için kabul edilmedi.

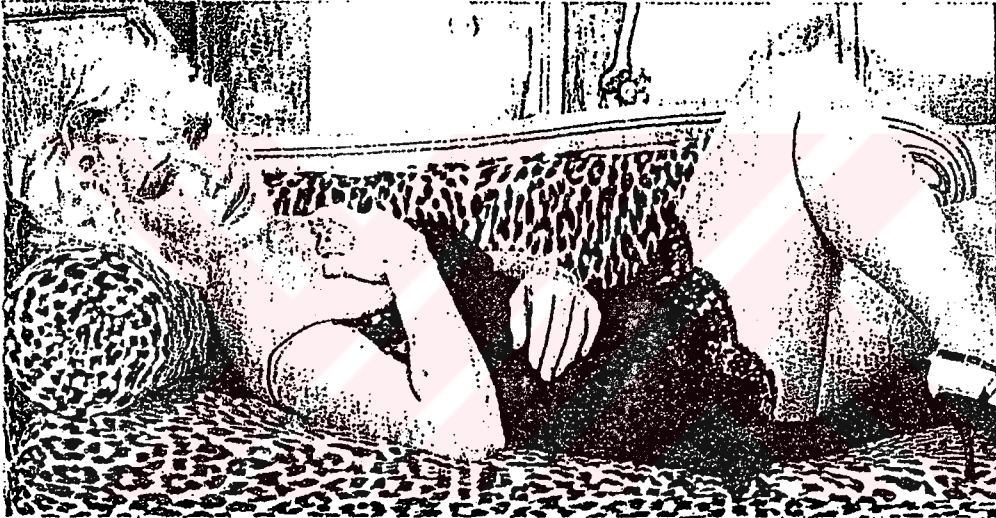
■ Nerdun HACIOĞLU/MOSKOVA



Eşcinsel olduğunu gizlemeyen ünlü müzisyen Elton John, Tatu grubunu oluşturan iki kız Yuliya Volkova ve Lena Katinoy'u evlat edineceğini söylemişti.

Ek 4: 28.11.2001 Tarihli Sabah Gazetesi'nde Yayınlanan "RTÜK İç Çamaşırı Nedir Bilmiyor" Başlıklı Haber.

RTÜK iç çamaşırı nedir BİLMİYOR



Seda Sayan "O klipte üzerimde bir body ve çok kalın bir çorap vardı, iç çamaşırlarım değil" diyor.

Marilyn Monroe gibi giyinerek çektiği klibi RTÜK tarafından incelemeye alınan Seda Sayan isyan etti

SEDA Sayan geçtiğimiz akşam konser verdiği Feshane'de 'Var mısın' adlı şarkısını 'müstehcen' olduğu gerekçesiyle incelemeye alan RTÜK'e verdi verişti. Klibi, iç çamaşırıyla çekildiği gerekçesiyle sakıncalı bulan RTÜK'ün iç çamaşırının ne olduğunu bilmediğini söyleyen Seda Sayan "Klipte giydiğim iç çamaşırı değildi. Üstünde kalın bir çorap olan bir body'yd. RTÜK bunu da müstehcen buluyorsa, vay halimize..." diye konuştu.

FESHANE'YI tıklım tıklım dolduran ünlü sanatçı Seda Sayan gecede giydiği kapalı elbisesi ile dikkat çekti. Ramazan'da olduğumuz için kapalı giyindiğini söyleyen Sayan kuliste basın mensuplarının sorularını yanıtladı. Sayan, Mahsun Kırmızıgül ile yaşadığı aşk hakkında sorulan bir soruya "Ben Mahsun'la kavgalı değilim. Onunla hiçbir problemim yok" diyerek kısa bir cevap verdi. Sayan'ı izlemeye annesi Ayşe Sayan da geldi. Taylan KILINÇ

**Ek 5: 25.10.2003 Tarihli Sabah Gazetesi Cumartesi Eki'nde Yayınlanan
"Pornografi Erkeğin Cinsel Hayatını Olumsuz Etkiliyor"
Başlıklı Haber.**

Pornografi erkeğin cinsel hayatını olumsuz etkiliyor

Sunday Times'ta çıkan bir makaleye göre pornografiyle büyüyen erkekler artık kadınlarla birlikte olamıyor. Bazı uzmanlar bu görüşe katılırken, bazıları bu sorunun kişiye göre değiştiğini söylüyor

1980'lerde ünlü feminist Andrea Dworkin, pornografinin gelecekte hayatımızı büyük oranda etkileyeceğini ve tartışılması gereken başlıca konulardan biri haline geleceğini söylemişti. Dworkin'e göre; pornografiyle yakından ilgilenen erkekler bir süre sonra kadınları seksüel açıdan çok farklı algılamaya ve görmeye başlayacaklardı. Hatta ünlü feminist, pornografi sınırlanmadığı takdirde bütün erkeklerin kadınları birer porno yıldızı olarak nesnelleştireceklerine inanıyordu.

Avrupa ve Amerika'da "grup seks", artık çoğu erkek tarafından "normal" karşılanıyor. Bu da bize, Andrea Dworkin'in bir zamanlar abartı olarak kabul edilen görüşlerinde aslında bir gerçeklik payı olduğunu gösteriyor.

Eylem Bilgiç



Bugün gelinen noktaya bakınca Dworkin'in kehanetinin ilk bölümünün gerçekleştiği görülüyor; pornografi artık adeta hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline geldi. En açık seçik seks görüntülerini bilgisayarımıza taşıyan maillerden, iki çocuk annesi Madonna'nın üzerinde "porno starı" yazan bir tişört giymesine, hatta Frenç dizisindeki "Chandler" karakterinin porno film izlerken yaptığı masturbasyon görüntülerine kadar her şey yıllar önce işaret edilen tehkenin bugün gerçekleştiğini gösteriyor. Avrupa'da sayıları gittikçe artan striptiz kulüpleri ve ev kadınlarının profesyonellerden nasıl striptiz yapıldığını öğrendiklerine dair gazetelere yansıyan haberler de adeta Dworkin'in görüşünü destekliyor.

ÖĞRETİCİLİĞİ TARTISILMAZ

Sunday Times'a göre Andrea Dworkin, pornografinin ulaşacağı boyutlar konusunda haklıydı. Ama açıkça görülüyor ki doğuracağı sonuçlar konusunda yanıldı. Artık günümüzde erkekler ve kadınlar seksin ne olduğunu, neye benzediğini, kuralarını ve seksten ne beklemleri gerektiğini pornografiden öğreniyor ve bu da aralarındaki ilişkiyi doğrudan etkiliyor. Ama Dworkin'in zannettiği gibi pornografi erkekleri gözü dönmüş hale getirmiyor ya da çevrelerindeki her kadını bir porno yıldızı gibi arzu nesnesi olarak görmelerine neden olmuyor. Hatta herşey Dworkin'in tezinin tam tersine gelişti; pornografinin yaptığı tek şey erkeğin gerçek bir kadınla olan ilişkisindeki libidosunu azaltmak oldu.

Ashında artık kadınlar da pornografi yıldızlarıyla, cyber seks karakterleriyle yarışmaya- caktıklarının farkındalar. Eski- den erotik denince her- kesin aklına çıplak bir ka- dın gelirdi. Bugünse ar- tık erotik çizimler ger- çek bir çıplak kadının yerini aldı. Artık duy- gularını ve mükemmel olmayan yanlarını er- keklerden gizleyeme- yen kadınlar sadece kö- tü bir porno yıldızı ola- rak kabul ediliyor. Oysa 1970'lerde çıplak bir ka- dın genç bir erkek için çok şey demekti. O zamanlar erkekler her zaman gerçek bir kadın, bir ürün olan ka- dına tercih ediyordu. Belki Play- boy'a bakarlardı ama oradaki kadın- larla, sevgililerinin veya eşlerinin gerçek- liğini ve sıcaklığını kı- yas bile etmezlerdi. O zamanlar klasik misyo- ner pozisyonunun tartı- şılması bile söz konusu olmazken, 80 ve 90'lar- da erkekler iki lezbiye- nin sevişmesinden haz alırlardı. Şimdilerde ise durum daha da akıl al- maz boyutta. Artık çevre- mizde gördüğümüz sıra- dan kızlar bile erkeklerin ilgisini çekebilmek için birer porno yıldızına dönüşmeye başladılar.

Çünkü artık kadınlar, erkekle- re bir porno yıldızının vadettik-



ÇİZGİ FILMLERİ BİLE YAYGIN

Çağımızda porno bir endüstri haline geldi. Son yıllarda animasyonları bile çok tutuluyor.

onları ellerinde tutanayacaklarını farkındalar. Zaten pornografik ürünlerle büyüyen erkekler de, onların kendilerine sunduklarını gerçek bir kadın- da bulamayacaklarını biliyorlar. Bu nedenle de seks yapmak için bir araya gelen bir kadınla erkek artık ortak bir nokta bulmakta zorlanıyor ve kendi- lerini yalnız hissediyor. Tabii bu yalnızlık hissinde, yıllardır erkekleri etkisi altına alınıp olan pornografik ürünler büyük pay sahibi.

EROTİZMDEN HOŞLANANLAR VAR

Durum böyle olunca da Dworkin'in yıllar önce pornografinin erkeklerin seks hayatı üzerindeki et- kisinin büyük olacağı hakkındaki kehanetinin bir kez daha doğru çıktığı görülüyor. Ana pornografi erkekleri onun zannettiği gibi kadınlar karşısında gözü dönmüş hale getirmiyor, belki de insanların daha ağır bir bedel ödemelerine neden oldu. Cün- kü pornografik ürünler sayesinde artık erkekler kadınları erotik bulmaz oldu.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Ataç Kadioğlu, por- nografinin erkeklerin gerçek kadınları arzumaları- na engel olduğuna inanmıyor. Kadioğlu'na göre zaten pornografi ve erotizm çok farklı şeyler: "Por- nografi bazı insanlarda tiksinti yapabiliyor. Zaten çoğunlukla erotizmden hoşlanan por- nografiden hoşlanmıyor."

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Arslan Kayır ise pornografinin cinselliği öldürüp öldürmediği sorusu- nun kadınları ve erkekleri ayrı ayrı sorulması ve cevapların karşılaştırıl- ması gerektiğini düşünüyor; "Açıkçası her iki tarafın farklı şeyler söyleyebile- ceklerini düşünüyorum. "Televizyonun karşısında oturmayı, bilgisayarda, tele- vizyonda birşeyler seyretmeyi benimle sevmeye tercih ediyor" diyecek ka- dınlar vardır diye tahmin ediyorum."

Bu konuda farklı görüşler olsa da "Pornografi ahlaka uygun mu, değil mi?" tartışmalarının farkı bir boyuta taşındığını görmekte mümkün. Çünkü artık pornografinin ahlaki boyutunu, değil, insanların fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerindeki etkisinin tartışılmasını zamanı geldi gibi

Avrupa'da uzmanlar, pornografinin cinselliği öldürdüğünü mü yoksa öğretici bir rol üstlendiğini mi tartışıyor.



Ek 6: 03.09.2002 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde Yayınlanan "Nez'in Klibi RTÜK' lük Oldu" Başlıklı Haber.

NEZ'İN KLİBİ RTÜK'LÜK OLDU

Çırağan Q Jazz Bar'da sahneye çıktıktan sonra şöhreti yakalayan Nez'in "Sakin Ha" klibi, vatandaşlardan tepki aldı. Çok sayıda vatandaş, "Alo RTÜK" hattını arayarak klibin aşırı erotik olduğunu dile getirdi.

Çırağan Sarayı içindeki Q Jazz Bar'da sahneye çıktıktan sonra şöhreti yakalayan oryantal şarkıcı Nez, ilk albümünün ilk klibiyle olay yarattı. Türkçe ve İngilizce şarkılardan oluşan albümünün ilk klibini "Sakin Ha" şarkısına çeken Nez, vatandaşın büyük tepki aldı. Nez'in kalçalarını her fırsatta gösterdiği klip için RTÜK'e rekor sayıda şikayet telefonları geldi. "Alo RTÜK" hattına telefon eden vatandaşlar, "Bu klibi çocuklarımıza nasıl izletelim" diye soru yönelttiler.

RTÜK Başkanı Fatih Karaca, Nez'in klibi hakkında RTÜK'e yüzlerce telefon geldiğini söyledi. Karaca, "Evet çok sayıda telefon aldık. Özellikle ailelerden. Çok erotik olduğunu söylüyorlar. Kurul gündemine alındı. Önümüzdeki hafta bir karar alınacak. Biz, RTÜK olarak açıklama yapıp da albümün reklamını yapmak istemiyoruz. Ancak önümüzdeki günlerde bir açıklama yapılacaktır" dedi.



Kıvanç Baruönü'nün çektiği Nez'in bu klibi için vatandaşlar "Alo RTÜK" hattına şikayetlerini ilettiler



Ek 7: 18.05.2003 Tarihli Vatan Gazetesi Eki Piazza Haftalık Magazin Dergisinde Yayınlanan Şarkıcı Nez' in Fotoğrafları.



Ek 8: 18.05.2003 Tarihli Vatan Gazetesi Eki Piazza Haftalık Magazin Dergisinde Yayınlanan Şarkıcı Petek Dinçöz'ün Fotoğrafları.



Ek 9: 18.05.2003 Tarihli Vatan Gazetesi Eki Piazza Haftalık Magazin Dergisinde Yayınlanan Şarkıcı Akın'ın Fotoğrafları.



**Ek 10: 18.05.2003 Tarihli Vatan Gazetesi Eki Piazza Haftalık
Magazin Dergisinde Yayınlanan Şarkıcı Hilal Cebeci'nin
Fotoğrafları.**



HİLAL CEBECİ

Ek 11: Anket Formu

Sevgili öğrenciler,

Bu anket, video kliplerindeki (müzik videoları) görüntülerin sizleri nasıl etkilediğini araştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma sonuçları bilimsel amaçla kullanılacaktır. Bu nedenle adınızı ve soyadınızı belirtmenize gerek yoktur. Sizlerden istenen, her bir soruyu okuyarak, sizin için **en uygun** seçeneği işaretlemenizdir.

Her bir soruyu **mutlaka** cevaplayınız. Cevapsız soru bırakmayınız. Her soruda seçeneklerden yalnızca **birini** işaretleyiniz. Cevaplarınızın geçerli olabilmesi için, seçeneğin yanındaki kutucuğa "**X**" (çarpı) işareti koymanız yeterli olacaktır.

Örnek: **Cinsiyetiniz:** Kız ☐ Erkek ☐

Vereceğiniz içten yanıtlar için teşekkür ederim.

Pınar Mehri Ceylan
Anketör

1- Kaç yaşındasınız?

.....

2- Cinsiyetiniz:

Kız ☐

Erkek ☐

3- Ankara' da hangi semtte oturuyorsunuz?

.....

4- Anne ve babanızın eğitim durumu nedir?

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
- Okula gitmemiş	☐	☐
- İlkokul	☐	☐
- Ortaokul / lise	☐	☐
- Yüksekokul / üniversite	☐	☐
- Yüksek lisans ve üstü	☐	☐

5- Anne ve babanızın mesleği nedir?

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
Çalışmıyor	☐	☐
İşçi	☐	☐
Memur	☐	☐
Serbest meslek	☐	☐

6- Kaç kardeşiniz var?

.....

7- Evinizde televizyon var mı?

Var ☐

Yok ☐

8- Evinizde size ait televizyon var mı?

Var ☐

Yok ☐

9- Evinizde kablolu televizyon, Digitürk veya uydu yayınlarını izleyebiliyor musunuz?

Evet ☐

Hayır ☐

10- Günde ortalama kaç saat televizyon izlersiniz?

.....

11- Anne-Babanız televizyon izlemenize karışır mı?

Karışır ☐

Bazen karışır ☐

Karışmaz ☐

12- Televizyonda en çok hangi tür programları izlersiniz?

Müzik ☐

Haber ☐

Çizgi film ☐

Çocuk programları ☐

Spor ☐

Diziler ☐

Film ☐

13- Aşağıdaki müzik kanallarından en çok hangisini izlersiniz?

Kral Tv ☐

Flash Tv ☐

Number One ☐

MTV ☐

Dream ☐

Kiss Tv ☐

Best Tv ☐

Joy Tv ☐

Hot Tv ☐

Hiç biri ☐

14- Sevdiğiniz bir şarkıyı radyoda dinlemeyi mi yoksa, televizyonda klibiyle izlemeyi mi tercih edersiniz?

Radyoda dinlerim ☐

Televizyonda klibini izlerim ☐

Fark etmez ☐

15- Anne-babanız müzik kliplerini izlemenize karışır mı?

Karışır ☐

Bazen karışır ☐

Karışmaz ☐

16- Televizyonda yayınlanan müzik kliplerini yalnız mı izlersiniz?

Evet ☐

Bazen ☐

Hayır ☐

17- Popüler müzik kliplerinden en çok hangilerini izlersiniz?

Türkçe pop müzik ☐

Yabancı dilde pop müzik ☐

18- Pop müzik kliplerinde aşağıdakilerden en çok hangilerini seversiniz? En çok sevdiğinizden başlayarak, en aza doğru sıralayınız.

-Şarkının sözlerini ☐

-Sanatçının kendisini ☐

-Sanatçının giyimini ☐

- Sanatçının dansını ve beden hareketlerini ☐

19-Hayranı olduğunuz Türk pop müzik sanatçısı veya sanatçıları var mı?

Var ☐

Yok ☐

Varsa belirtiniz.....

20-Hayranı olduğunuz yabancı pop müzik sanatçısı var mı?

Var ☐

Yok ☐

Varsa belirtiniz.....

21- Hayranı olduğunuz bu pop müzik sanatçısının yada sanatçılarının en çok hangi özelliğini beğeniyorsunuz? En çok beğendiğinizden başlayarak, en aza doğru sıralayınız.

-Şarkılarının sözlerini ☐

-Şarkılarının müziklerini ☐

-Danslarını ☐

-Kıyafetlerini ☐

-Sanatçının kendisini ☐

22- Hayranı olduğunuz pop şarkıcısı gibi olmak ister misiniz?

Her zaman ☐

Bazen ☐

Hiçbir zaman ☐

23-Saçınızı en çok beğendiğiniz pop şarkıcısının saç stili gibi kestirmek ister misiniz?

Evet ☐

Bazen ☐

Hayır ☐

24-En çok beğendiğiniz pop şarkıcısı gibi giyinmek ister misiniz?

Evet ☐

Bazen ☐

Hayır ☐

25- Müzik kliplerinde ayıp karşıladığınız görüntü, Söz, kıyafet, dans figürü var mı?

Var ☐ Bazen var ☐ Yok ☐

26- Eğer müzik kliplerinde sanatçılar açık saçık ise;

- Bu klip ilgimi çeker, daha çok izlerim ☐
- Benim için fark etmez, diğer klipler gibi onu da izlerim ☐
- Hiç ilgimi çekmez, ayıp karşılarım ve bu klipi izlemem ☐

27- Sizce müzik klipleri öğrencilere kötü örnek oluyor mu?

Evet ☐ Bazen ☐ Hayır ☐

28- Pop şarkılarında geçen sözleri günlük hayatta kullanıyor musunuz?

Kullanıyorum ☐ Bazen kullanıyorum ☐ Kullanmıyorum ☐

29- Müzik kliplerinde sizce “ayıp” görüntüler var mı?

Var ☐ Kararsızım ☐ Yok ☐

30-Yukarıdaki soruya cevabınız evet ise, sizce kliplerdeki ayıp şeyler aşağıdakilerden hangileridir? Önem sırasına göre sıralayınız.

- Öpüşme sahneleri ☐
- Şarkı sözleri ☐
- Dans ve beden hareketleri ☐
- Klipteki kişilerin açık saçık kıyafetleri ☐

31-Popüler müzik eserlerinden alınan aşağıdaki sözler size göre “ayıp” mı?

31.1- “Bandıra bandıra ye beni, doyamazsın tadıma” Evet ☐ Hayır ☐

31.2- “Ölürüm sana hişt zilli” Evet ☐ Hayır ☐

31.3- “Senin ağzını yerim ben” Evet ☐ Hayır ☐

31.4- “Come on shake your bady, hey seksi fani” Evet ☐ Hayır ☐

31.5- “Ölür müsün be güzelim, azıcık ucundan versen” Evet ☐ Hayır ☐

**31.6- “Bir öpücük kesmez beni belalım,
canım ister seni daha sarayım”** Evet ☐ Hayır ☐

31.7- “Terle söndürme ateşini, vücudunu geri çevirme” Evet ☐ Hayır ☐

31.8- “Malımı mülkümü al, gel de en kuytumu al”	Evet ☐	Hayır ☐
31.9- “Okudun beni gecelerce”	Evet ☐	Hayır ☐
31.10- “I am Turkish delight, don’t touch, only watch”	Evet ☐	Hayır ☐
31.11- “Yatağıma gel, ateşimi gör, tenimi hisset”	Evet ☐	Hayır ☐
31.12- “Ellere var da bize yok mu”	Evet ☐	Hayır ☐
31.13- “Kız hepsi senin mi”	Evet ☐	Hayır ☐
31.14- “Kaldıramazsan kaldırırlar”	Evet ☐	Hayır ☐
31.15- “çok canım çekiyor seni, şeytan diyor ki al”	Evet ☐	Hayır ☐
31.16- “Seni gidi seksi şey”	Evet ☐	Hayır ☐
31.17- “Ya gel bana sahici sahici, yada anca gidersin”	Evet ☐	Hayır ☐
31.18- “Tavla tavla beni, salla pulları, zarları salla”	Evet ☐	Hayır ☐
31.19- “Neremi neremi”	Evet ☐	Hayır ☐
31.20- “Napcaz şimdi, yatcaz şimdi”	Evet ☐	Hayır ☐
31.21- “Tut kolumdan çek götür beni, hüp diye içine çek beni”	Evet ☐	Hayır ☐
31.22- “Sarı şekerim hadi bize gidelim, bana şekerini ver”	Evet ☐	Hayır ☐
31.23- “Ateşini yolla bana, kor alevler içindeyim bilmesen de”	Evet ☐	Hayır ☐
31.24- “Kapıma bir gün ipe ipe geleceksin”	Evet ☐	Hayır ☐
31.25- “Kuşu kalkmaz, kuşu kuşu kalkmaz”	Evet ☐	Hayır ☐

Ek 12 : Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan İzin Belgesi

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM: Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11.070/
KONU : Araştırma

20.05.2003

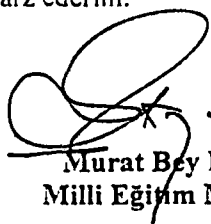
VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

İLGİ: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 12.05.2003 tarih ve 3322 sayılı yazısı.

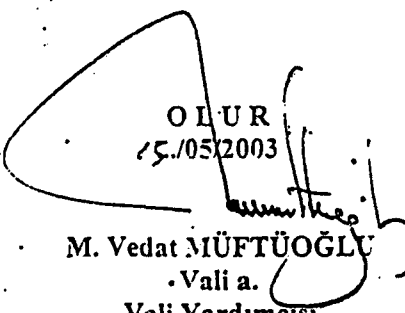
Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sekreterliğinden alınan ilgide kayıtlı yazıda. Radyo-Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, yüksek lisans programı öğrencisi Pınar Mehri CEYLAN'ın, "Müzik Videolarındaki Erotik, Müstehcen, Pornografik Görüntülerin, İlköğretim 1.Kademe (6-12 yaş) Öğrencilerin Üzerindeki Etkisi" konulu araştırmasını ilimiz Sincan, Yenimahalle ve Çankaya ilçelerine bağlı ilköğretim okullarında yapabilmesi için ilgi yazı ile izin istenmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarında uygulanan Devlet Memurları Kılık Kıyafet Yönetmeliği ve Okullarda uyulması gereken usul ve esaslara özen gösterilmesi, sonucundan bilgi verilmesi kaydıyla söz konusu istek Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.


Murat Bey BALTA
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
15.05.2003


M. Vedat MÜFTÜOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Hüseyin MEYDAN
Milli Eğitim Müdürlüğü

ASLI GİBİDİR

ÖZET

Müzik videoları popüler müzik eserlerinin tanıtımı ve tüketimini artırmak amacına hizmet eder. Bir yandan daha fazla sayıda müstehcen sözler içeren şarkı üretilirken, diğer yandan klip içeriğinde de giyim tarzı, dans ve beden hareketleri bakımından giderek artan miktarda müstehcen unsur bulunmaktadır. Bu yapımlar tekrara dayalı anlatı yapıları ve sürekli yayınlanıyor olmaları nedeniyle, özellikle çocukların cinsel ve bilişsel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir.

Bu çalışmada, müzik televizyonlarında yayınlanan kliplerdeki müstehcen unsurların, 7-12 yaş arası çocuklarda müstehcenliğin kabul edilebilirlik sınırını etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Araştırma projesi için Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Ana Bilim Dalı Başkanlığı'ndan onay, uygulama için Ankara il Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır.

Araştırma, sırasıyla üst, orta ve alt sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi temsil ettiği Devlet İstatistik Enstitüsü verileri ile desteklenen, Çankaya, Yenimahalle ve Sincan İlçelerindeki üç ilköğretim okulunun birinci kademesindeki (9.4 ± 1.5 yaş ortalamasına sahip, 289'u kız, 305'i erkek) toplam 596 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri; çocukların yaşadıkları semt, yaş, cinsiyet, ebeveynlerin eğitim ve meslek durumu, kardeş sayısı, çocuğun televizyon ve klip izlemesine karşı ebeveynin tutumu, televizyon izleme süresi, kablolu ya da uydu yayınlarını izleyebilme, hayranlık duyulan Türk ve yabancı pop şarkıcısı olup olmama durumudur. Bağımlı değişkenler ise; hayranlık duyulan sanatçıların giyim tarzı, dans ve beden hareketleri, şarkıları ve ayrıca 25 popüler şarkıdan alınan argo ve müstehcen yan anlamları olan sözlerin çocuklarca ayıp kabul edilip edilmediği ve aynı zamanda çocukların bu sanatçıları model alma konusundaki tutumlarıdır. Analiz için çapraz tablolarda χ^2 testi, ortalamaların karşılaştırılmasında Student T, Mann Whitney U, Kruskal Wallis Varyans Analizi ve Post Hoc Çoklu Karşılaştırma testleri kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, 198 çocuğun odasında TV olduğu, 209 çocuğun kablolu TV/uydu yayınlarını izleyebildiği görülmektedir. TV izleme ortalamaları 3.2 ± 2.2 saat olarak bulunmuş, yaşa paralel olarak izleme süresinin arttığı (12 yaş çocuklarda 4.1 ± 2.2 iken, 7 yaş çocuklarda 3.1 ± 2.5 saat, $P=0.001$); kızların erkeklere oranla daha az TV izlediği (K: 3.0 ± 2.1 , E: 3.5 ± 2.2 saat; $P=0.000$) tespit edilmiştir. Çocukların çoğunluğunun klipleri izlemeyi tercih ettiği ve genel olarak çocukların

klipteki görsel göstergeleri bütün olarak algıladığı, kızların dans ve beden hareketlerinden, küçük çocukların giyimlerden etkilendiği görülmektedir. Kızlar bayan sanatçılara, erkekler ise erkek sanatçılara daha çok hayran olduklarını ifade etmişlerdir. Yaşa paralel olarak, yabancı şarkıcılara hayranlığın arttığı görülmektedir. Kliplerdeki müstehcenliğe olan ilgi Çankaya'dakilerde (% 21.4, $P=0.000$); kablolu TV/uydu yayınlarını izleyebilenlerde (% 21.4, $P=0.004$); erkeklerde (%19.3, $P=0.020$); küçük yaş çocuklarda (% 21.0, $P=0.000$) ve TV izleme süresi fazla olanlarda (≥ 5 saat çocuklarda % 23.4, $P=0.005$); kliplerde ayıp görüntü, söz, dans figürü olduğunu düşünme durumu Sincan'dakilerde (Sincan: % 72.0, Yenimahalle: %61.5, Çankaya: %52.4, $P=0.001$), küçük çocuklarda (7 yaş için % 23.2, 12yaş için % 32.8 $P=0.005$) ve erkeklerde (E:64.3.2%, K:58.9,%, $P=0.000$); kliplerdeki sanatçılarla özdeşleşme yaşanıp yaşanmaması (aynı saç stili, onun gibi olmak/giyinmek/dans etmek) Çankaya'dakilerde, küçük yaştakilerde ve kızlarda diğerlerine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($P\leq 0.05$).

Bu verilere göre, müzik videolarının içeriğindeki erotik, müstehcen ve pornografik görüntüler, yaş, sosyo-ekonomik-kültürel düzey, cinsiyet, televizyon izleme süresi, kablolu TV/uydu yayınlarını izleme gibi değişkenlere bağımlı olarak, çocukların cinsel ve bilişsel gelişimlerini ve çocukların müstehcenliğin kabul edilebilirlik sınırlarını, bilinçsizce etkilemektedir. Bu olumsuz etkilerin en aza indirilebilmesi için, yayın kuruluşlarının özdenetim konusuna gereken önemi göstermeleri, diğer yayınlara uygulanan hukuki düzenlemelerin müzik videolarına da uygulanması ve mevzuatta gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Müzik videosu, erotizm, müstehcenlik, pornografi, çocuk.

SUMMARY

Music videos (clips) are produced for the promotion and consumption of popular music products. Not only the obscene words or meanings of the songs, but also more and more sexy/erotic/obscene/pornographic style of wearing/dance/body movement contents are gradually exposed in music clips. Because of repetitions and uninterrupted broadcasting, this form of narration effects the physical, sexual, moral and mental growth of children negatively.

The purpose of this study is to evaluate whether effect acceptability limits of obscenity and pornography in the music clips 7-12 year-old children. The necessary permissions have been obtained from The Department of Radio-Television and Cinema Institute of Social Sciences, Gazi University, and Ankara Director of National Education.

This study was performed with 596 children (Mean age: 9.4 ± 1.5) 289F, 305M) at the first level of primary school, living in Çankaya, Yenimahalle and Sincan locations, representing three (upper, middle and lower) different socio-economic and cultural levels according to The State Institute of Statistics. The independent variables of the study are location, age, gender, the education levels and professions of parents, number of brothers/sisters, the attitude of parents on child's watching TV and music clips, length of watching, having the chance of watching cableTV/satellite channel, having or not native or foreign favorite singers. The dependent variables are child's decision on styles of wearing, dance, and body movements of favorite singer, and on their songs, and decision of obscenity by children on some probably obscene/jargon/metafor words/sentences extracted from 25 popular songs, and lastly, the attitudes of children for their acceptance the pop singers as models. Data were tested by Chi-Square, Student's-T, Mann-Whitney-U, Kruskal-Wallis Variation Analysis and Post Hoc Multiple Comparison tests.

According to the results of the survey, 198 children have TV sets in their own rooms, 209 children can watch cable/satellite TV broadcasting. Mean TV-watch-time was determined 3.2 ± 2.2 hours. The mean TV-watch-time was higher in older children than youngers (4.1 ± 2.2 hours in 12 years old vs. 3.1 ± 2.5 hours in 7 years old with SD; $P=0.001$); lower in female than male ($F=3.0 \pm 2.1$ vs $M=3.5 \pm 2.2$; $P=0.000$) with statistically significant differences. It was found out that most of the children preferred watching the clips, perceived all visual symbols. Wholly, girls were more affected by

dance and body movements than boys (22.2 % vs. 13.4 %, $P=0.019$); and younger children were affected by wearing than older (9.6% for 7 years old vs. 5.6 % for 12 years old, $P=0.04$). It has been seen that, girls' favorite singers are female pop singers and boys' favorite pop singers male mostly. Also it has been observed that admiring foreign pop singers increases to the age (48.1% for 7years old vs, 66.7% for 12 years old, $P=0.000$). The percentages of attitude to obscenity are higher in the children living in Çankaya (21.4%, $P=0.000$), in those having cable TV/satellite TV broadcast (21.4%, $P=0.004$), in boys (19.3%, $P=0.020$), in younger children (21.0%, $P=0.000$), in children watching TV for longer than 5 hours (23.4%, $P=0.005$). The feeling of blaming view/word/sentence/dance figures in music clips is higher in children living in Sincan (Sincan:72.0%, Yenimahalle:61.5%, Çankaya:52.4%, $P=0.001$), in younger children (23.2 % for 7 years old, 32.8 for 12 years old; $P=0.005$), in male (M:64.3%, F:58.9%, $P=0.000$). Identification with favourite pop singer (haircut in the same style, being/wearing/dancing like the male/female pop singer) is higher in children living in Çankaya, in younger children and in females with statistically significant differences.

According to these data, the erotic, obscenic and pornographic contents of music clips effect negatively the children's sexual and mental growth, depending on variations such as age, socio-economic and cultural levels, gender, duration of TV watching, watching cable TV/satellite TV broadcasting. It is concluded that, broadcast companies and corporations should autocontrol and authorities should apply in music clips and enact new rules to prevent negative effects of erotic, obscenic and pornographic contents in music clips on child's physical, sexual, mental and moral growth.

Keywords: Music clips, eroticism, obscenity, pornography, child.